



**Statsforvalteren i Trøndelag**

## **Årsrapport 2022**

# Innholdsliste

Innholdsliste	2
1 Statsforvalterens beretning	4
2 Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall	5
2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget	5
2.2 Organisasjon og ledelse	5
2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall	6
3 Årets aktiviteter og resultater	7
3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater	7
Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	7
Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	8
Hovedmål 3 - Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne	9
Hovedmål 4 - Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	11
3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	12
3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk	12
3.1.1.2 Helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnsikkerhet og beredskap i kommunene	18
3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene	19
3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven	20
3.1.1.5 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene	23
3.1.1.6 Andre oppdrag	25
3.1.1.7 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester	26
3.1.1.8 Ingen arter og naturtyper skal utrykkes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres	27
3.1.1.9 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner	29
3.1.1.10 Forurensning skal ikke skade helse og miljø	30
3.1.1.11 God økonomiforvaltning i kommunene	31
3.1.1.12 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet	32
3.1.1.13 Bærekraftig landbruk	35
3.1.1.14 Andre oppdrag	37
3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	38
3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge	38
3.1.2.2 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv	41
3.1.2.3 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring	43
3.1.2.4 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer	45
3.1.2.5 Andre oppdrag	45
3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne	46
3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling	46
3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning	47
3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester	51
3.1.3.4 Andre oppdrag	55
3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning	56
3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje	57

3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket	57
3.1.3.8 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering	67
3.1.4 Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	68
3.1.4.1 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov	68
3.1.5 Gjennomførte evalueringer	71
3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruks	71
3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver	71
3.2.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet	71
3.2.3 Barne- og familiedepartementet	71
3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet	71
3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet	72
3.2.6 Klima- og miljødepartementet	72
3.2.7 Kommunal- og distriktsdepartementet	72
3.2.8 Kunnskapsdepartementet	72
3.2.9 Landbruksdepartementet	72
3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet	72
3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk	118
3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat	120
3.6 Andre forhold	120
4 Styring og kontroll hos statsforvalteren	121
4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging	121
4.1.1 Statsforvalterens risikostyring	121
4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak	121
4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren	121
4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)	122
4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet	122
4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende	123
5 Vurdering av framtidssikter	125
5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt	125
5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt	126
6 Årsregnskap	127
7 Vedlegg	128

## 1 Statsforvalterens beretning

Statsforvalteren i Trøndelag har i 2022 levert gode resultater på de aller fleste av våre oppdrag, samt høynet kvaliteten og effektiviteten på flere områder. Samtidig ser vi at deler av oppgaveløsningen utfordres, antall årsverk går ned og sykefraværet opp. Dyktige og motiverte medarbeidere er nøkkelen for enhver virksomhet. For lederne i embetet har det derfor vært viktig å skape rammer for den jobben som skal gjøres gjennom utviklingsarbeid, klare prioriteringer, god kommunikasjon og godt samarbeid med medarbeidere og omgivelser – tilpasset den enkelte del av virksomheten.

Jeg velger å fremheve noen enkeltområder som synliggjør både forbedringer og utfordringer:

- Tidligere vansker med å innfri krav på vergemålsrådet er snudd, og i 2022 er leveransene på eller over målkravene. Godt samarbeid med ansatte har gitt resultater i form av bedre struktur i arbeidet med definerte team, tydeligere prioriteringer mellom oppgavene, at ressurser styres dit det til enhver tid er størst behov samt en vesentlig innsats knyttet til kvalitetsutvikling, f.eks. ved å utarbeide maler for effektive arbeidsprosesser og likebehandling av saker.
- Helse- og omsorgsområdet i embetet har vært gjennom stor omstilling de siste årene som følge av embetets økonomiske tilpasninger. Selv om vi fortsatt bruker mer penger enn det som ligger i modellen på helseområdet, har vi noen avvik på målkrav på klager og tilsyn. Gjennomgangen av statsforvalternes budsjettfinansieringsmodell må bidra til større samsvar mellom forventninger og midler til rådighet på helseområdet.
- Vi har god kompetanse på arbeidet med forurensningssaker. Restanser og saksbehandlingstid på området har imidlertid være økende. Fra høsten av har vi prioritert tilsynsaktiviteten, noe som bidrar bedre veiledning og til at brudd på miljøregelverket i større grad kan avdekkes.
- Tidligere års gode resultater for saksbehandlingstid for klagesaker etter plan- og bygningsloven og reguleringsplaner fortsetter. Slike klagesaker har vært et prioritert saksområde i 2022, med en gjennomsnittlig behandlingstid godt under resultatkravet på 12 uker.
- Muligheten for å be om bistand fra andre embeter er en sikkerhetsventil for å sikre at innbyggernes rettsikkerhet blir ivarettatt, som også vi har benyttet oss av tidligere. I 2022 har bl.a. Trøndelag bidratt i et restanseprosjekt på reindriftsområdet der Troms og Finnmark har hatt utfordringer med leveranser på enkelte saksområder. Jeg ønsker å poengtere at i tillegg til betydelig innsats fra våre medarbeidere på reindriftsområdet, har kolleger fra flere andre fagområder også bidratt for å sikre en helhetlig og effektiv bistand.

Embetet skal bidra til en balansert utvikling i fylket, blant annet gjennom å markere Steinkjer som et tydelig hovedsete. Sammenlignet med da embetet ble opprettet i 2018, er de fleste lederfunksjoner og en betydelig økt andel av de ansatte lokalisert i Steinkjer. Fortsatt har vi ikke nådd måltallet om en ansattfordeling 55% Steinkjer og 45% Trondheim (andre lokasjoner holdes utenom), og dette vil bli fulgt opp gjennom ledergruppens arbeid i 2023.

Tillitsreformen er løftet som tema både internt i ledersammenheng, i medbestemmelsesapparatet og på fellessamlinger for kommunene (Arena Trøndelag). Vi har i den sammenheng også levert et konkret forslag til pilot for å styrke førstelinja i 'kommune-NAV', et samarbeid med NAV Falkenberg (Trondheim kommune) kalt «Et enklere NAV».

Arbeidet med bærekraftsmålene følges opp i tråd med oppdragene internt og i kommunedialogen, og på regionalt nivå deltar vi fylkeskommunens bærekraftsnettverk for kommunene.

Beredskapsarbeidet er fulgt opp gjennom samordning av oppdrag fra sentralt hold, i tilsyn og kommunedialog og fylkesberedskapsråd, samt at arbeidet med ny fylkes-ROS er igangsatt (avsluttes våren 2023). Det gode og nære samarbeid med Heimevern og politi er videreført. En fornyet grenseredningsavtale er inngått med Landshövdingen i Jämtland, en avtale som inkluderer kommuner og helse- og beredskapssetater på begge sider av grensen.

Kommunedialogen har hatt høy prioritet også i 2022. For tiden er ingen kommuner i ROBEK, men et antall kommuner med krevende økonomisk situasjon følges særskilt. Demografi- og folketallsutvikling gir flere kommuner økt sårbarhet mht. å levere lovpålagte tjenester. Dette gjelder spesielt mindre distriktskommuner. Vi har godt samarbeid med KS og fylkeskommune knyttet til kommunedialogen.

Byvekstavtalen i Trondheimsområdet har høy prioritet, og reforhandling ble påbegynt i 2022. Statsforvalteren har et spesielt ansvar for å følge opp arealdimensjonen, og i 2022 er det for første gang rapportert på det felles arealindikatorsettet som er utarbeidet.

Medarbeiderundersøkelsen i staten er gjennomført i 2022, denne er fulgt opp gjennom medbestemmelsesmøte og arbeid i avdelingene. En prøveordning med hjemmekontor inntil 2 dager pr. uke er videreført i 2022, og vil bli evaluert våren 2023. Vi opplever et godt samspill med tillitsvalgte og vernetjeneste, og har velfungerende medbestemmelsesapparat og arbeidsmiljøutvalg.

Det er igangsatt et arbeid for å løfte embetets internkontrollsystem, med mål om at et revidert og forbedret system for internkontroll er etablert ved begynnelsen av 2024.

Etter det første året med lederavtaler, er ordningen videreført. Det rapporteres godt på avdelingsvise mål i avtalene, men ledergruppens fellesmål er utviklet i mer forpliktende og konkret retning, med tydeligere leveranser. Det er også lagt til rette for en mer systematisk oppfølging, ved at ledergruppens viktigste saker og oppgaver er synliggjort i et eget årshjul. Statsforvalternes felles lederutviklingsprogram Vidsyn skal bidra til et robust og endringsdyktig lederskap, og alle ledere i embetet har lagt ned betydelig tid og innsats i dette arbeidet.

Steinkjer 27. februar 2023.

Frank Jenssen (sign.)

## 2 Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall

### 2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget

Statsforvalteren er Kongens og Regjeringens representant i fylket og skal arbeide for at Stortingets og Regjeringens vedtak, mål og retningslinjer blir fulgt opp. Statsforvalteren skal med dette som utgangspunkt virke til gagn og beste for fylket og ta de initiativ som finnes påkrevd.

Statsforvalteren fyller sin funksjon gjennom bl.a. følgende roller:

- Formidler av nasjonale mål og styringssignal til fylket
- Sektormyndighet på mange politikkområder
- Regional samordningsmyndighet for staten
- Rettsikkerhetsmyndighet
- Initiativtaker til gagn og beste for fylket
- Formidler av virkningene av styringssignal til sentrale myndigheter

#### Visjon

Trøndelag – et godt sted å bo, vokse og virke i for alle

#### Verdigrunnlag

Vårt mål er at følgende verdier skal særprege Statsforvalteren i Trøndelag.

#### KOMPETENT

- Vi har god lokalkunnskap om Trøndelag, og er kompetente og oppdaterte innen våre fagområder
- Vi veileder og gir god og tydelig informasjon

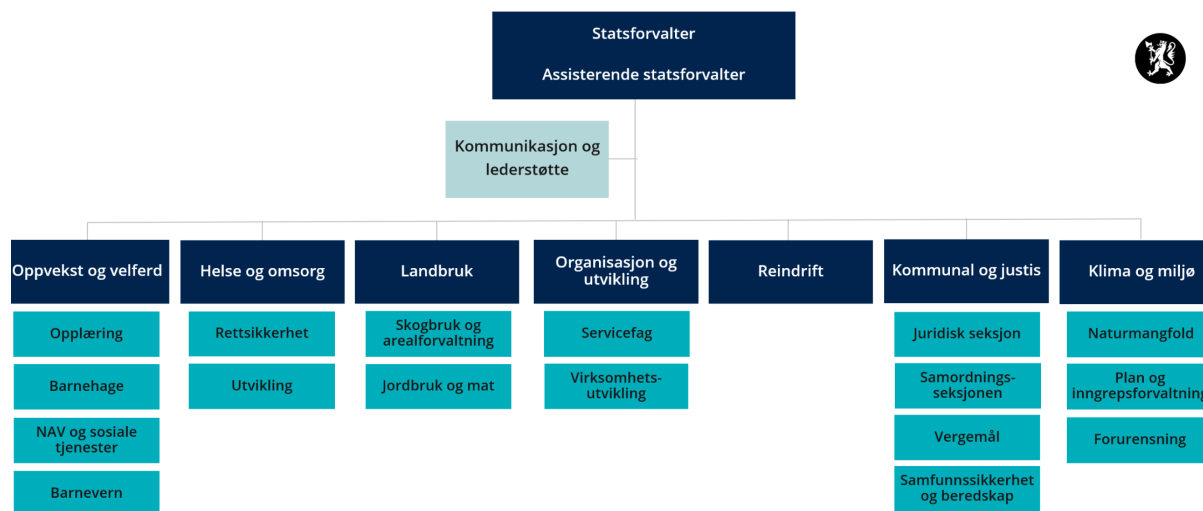
#### ENGASJERT

- Vi er løsningsorientert og positiv til utfordringer og endringer
- Vi jobber aktivt for at innbyggerne i Trøndelag får et godt tjenestetilbud, attraktive lokalsamfunn og et livsgrunnlag for fremtiden
- Vi ligger i forkant, prøver ut nye løsninger og deler erfaringer og kompetanse med andre

#### SAMORDNET

- Vi tar en aktiv rolle for å sikre dialog og samordning med stollige virksomheter så vel som andre aktører
- Vi framstår som ett statsforvalterembete
- Vi er tilgjengelig og pålitelig

### 2.2 Organisasjon og ledelse



Embetet har kontorer i Steinkjer, Trondheim, Snåsa og Røros med hovedsete på Statens Hus Steinkjer. I tillegg har vi p.t 11 nasjonalparkforvaltere som sitter Røyrvik, Lierne, Røros, Rindal og Tydal.

Statsforvalteren hadde pr. 31.12.22 238 ansatte årsverk Disse er fordelt på 156 årsverk kvinner og 82 årsverk menn.

Embetet ble ledet av statsforvalter Frank Jenssen og assisterende statsforvalter Øystein Johannessen.

Embetet var organisert i 7 fagavdelinger, i tillegg til embetsledelsen. Avdelingsledelsen bestod av:

Kommunal og justisavdelingen: Direktør Mari Mogstad

Helse og omsorgsavdelingen: Fylkeslege Jan Vaage

Oppvekst og velferdsavdelingen: Direktør Frode Kvitem

Klima og miljøavdelingen: Direktør Line Lund Fjellvær  
 Reindriftsavdelingen: Direktør Siv Merethe G. Belbo  
 Landbruksavdelingen: Direktør Tore Bjørkli  
 Organisasjon og utviklingsavdelingen: Direktør Roar Veiseth

### 2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

Tabellen nedenfor viser noen av de utvalgte nøkkeltallene for Statsforvalteren i Trøndelag. Tallene er i hovedsak hentet fra tabellene i kapittel 7, hvor det også ligger flere nøkkeltall og mer utfyllende forklaring til tallene i tabellen nedenfor.

Nøkkeltallet *Lønnsutgifter per årsverk* er nytt av året og fremgår ikke av tabellene i Kap.7. Nøkkeltallet viser ikke bare den faktiske årslønnen til ansatte i snitt, det innehar også lønnskostnader på blant annet overtid, reisetid, pensjon, gruppelev, arbeidsgiveravgift og fratrekk for NAV-ytelser. Nøkkeltallet *Samlet tildeling alle poster* fremgår av bevilgningsrapporten i årsregnskapet.

Definisjon av hva nøkkeltallet *Lønnsutgifter per årsverk* skal inneholde er fra Veilederen til statsregnskapet. Øvrige nøkkeltall er tatt ut i henhold til felles brukerveiledninger på HR og økonomi for embetene.

For nærmere omtale av nøkkeltall knyttet til personalområdet vises det til kap.4.2. For nærmere omtale av nøkkeltall på økonomiområdet vises det til kap.3.4. Se også ledelseskommentar til årsregnskapet.

#### Nøkkeltall

Nøkkeltall	2022	2021
Antall ansatte	263.0	272.0
Utførte årsverk	238.4	246.6
Turnover (%)	5.8	2.9
Sykefravær (%)	6.4	4.2
Samlet tildeling alle poster	536 106.0	656 457.0
Budsjettavvik (%)	4.2	4.2
Driftsutgifter (brutto)	193 474.0	200 427.1
Lønnsandel av driftsutgifter (%)	80.7	81.6
Lønnsutgifter per årsverk	859 788.0	863 807.0
Husleie (tusen kr)	20 125.9	21 803.9
Journalposter (totalt)	138 203.0	116 787.0

Tall i 1000 på 'samlet tildeling alle poster', husleie og driftsutgifter. Se også utvidet informasjon om nøkkeltall i kap.7 Vedlegg. Lønnsutgifter per årsverk er nytt og fremgår ikke av kap.7. Budsjettavvik (%), driftsutgifter (brutto) og lønnsandel av driftsutgifter (%) er knyttet mot vårt driftskapittel 052501.

## 3 Årets aktiviteter og resultater

### 3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater

#### Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

På helseområdet brukes faglige og regionale nettverk til formidling av nasjonal politikk. I 2022 opprettet vi et nytt nettverk for kommunalt ansatte som arbeider med forvaltningsoppgaver innen helse- og omsorg. Vi opplever god troverdighet i budskapet og at vi når fram med informasjon om nasjonal politikk. Nettverkene er effektive kanaler og en effektiv verktøykasse for formidling.

Vi har over tid sett at kommunene strever med å fatte gode vedtak på helse- og omsorgsområdet. Et samarbeid med NTNU har resultert i et forvaltningsstudium som gir oss mulighet til å heve kompetansen på forvaltningsrett.

På miljøområdet har vi gjennom kommunedialogen hatt fokus på avløp for å oppfylle dagens krav og legge til rette for å kunne tilnærme seg fremtidige krav som forventes som følge av EUs grønne giv. Strenge krav i tillatelser til drift av forurensende virksomhet og tilsyn bidrar til at utslipp av helse- og miljøskadelige stoffer til luft, vann og grunn reduseres og at flere aktører har kunnskap om og etterlever miljøregelverket. Vi har i høst prioritert tilsynsaktivitet, noe som bidrar bedre veiledning og til at brudd på miljøregelverket i større grad kan avdekkes.

Nasjonal politikk knyttet til bærekraftsmålene og naturmangfold formidles i stor grad gjennom arealplansaker. Vi når igjennom i en del saker samtidig som vi opplever at naturen ofte taper i interesseavveininger, blant annet til fordel for ønske om vekst og næringsutvikling. Kunnskapsgrunnlaget i arealsaker er ofte mangelfullt, og tiltakshavere ønsker å skaffe dette til veie underveis i prosessen, fordi saken haster. Kunnskapsgrunnlaget blir da ikke en premisse for de valg som tas. Dette gjelder bl.a. i samferdselssaker. Vårt fokus på kunnskapsgrunnlaget bidrar til større bevissthet om hvilke verdier som finnes i norsk natur, og hvilke som trues av utbygging. Effekten av dette er at mer av den verdifulle naturen tas vare på. Vi kan også bidra til å synliggjøre utfordringsbildet ved tap og fragmentering av natur og arters leveområder i større grad blant annet gjennom utvikling av bedre indikatorer.

Vi ser en gjennomgående tendens i mange sektorer til at naturmangfoldslovens prinsipper i kap. 2 utelates i saksbehandling etter annet sektorlovverk. Dette fører til at Statsforvalterens uttalelser i enkeltsaker blir "eneste" vaktpost for naturmangfoldet. Dette fører til alt for stor saksmengde hos Statsforvalteren og en nedbygging av kompetanse og svekkelse av ansvaret for naturmangfold hos andre sektorer. Bildet er ikke absolutt, men tydelig.

Det er foretatt kun en avskjæring av statlige innsigelser i 2022. Dette indikerer at tett dialog med regionale/statlige myndigheter i konkrete plansaker har sikret at innsigelsene er i tråd med rundskriv H-2/14 og de aller fleste tilfeller løses innsigelsessaker lokalt. Vår vurdering er derfor at arbeidet Statsforvalteren gjør gjennom at vi formidler nasjonale forventninger ved tilbakemeldinger på høringer i alle typer plansaker og deltar aktivt i regionalt planforum har bidratt til dette. Nasjonal politikk og nasjonale forventninger formidles gjennom mange kanaler. Bærekraftmålene er i større grad satt på agendaen i dialogen med kommunene.

Det er fortsatt et gap når det gjelder å etablere hensynssoner rundt storulykkevirksomheter i våre kommuner. Her er situasjonen uendret fra tidligere. Kun 5 av 14 kommuner med storulykkevirksomheter har disse i sine arealplaner. Vi gir faglig råd om etablering av hensynssoner der dette ikke er etablert. Statsforvalteren savner en hjemmel for å fremme innsigelse i slike tilfeller.

Bruk av kommunebilder som grunnlag for dialog med de enkelte kommuner gir god effekt ved at en raskt får spisset dialogen inn i et fremtidsperspektiv knyttet til de største utfordringene. Dialogmøtene bidrar også til at en vellykket tverrfaglig dialog, som er viktig for å sikre en mer bærekraftig utvikling.

I 2022 har flere kommuner et forsterket utfordringsbilde, spesielt knyttet til demografi og kompetanse utfordringer, og for å sikre innbyggere bærekraftige velferdstjenester fremover. Dette gjelder spesielt mindre distriktskommuner. Innenfor helse (leger og sykepleiere) ser vi tendenser til at kommuner konkurrerer om samme arbeidskraft.

Statsforvalteren samordner sine virkemidler mer spisset mot konkrete behov gjennom skjønnsmidler, veiledning og intraregionalt samarbeid. Et konkret eksempel er målet om å etablere en felles legetjeneste for fire kommuner i Namdalen som er støttet med skjønnsmidler. En del av kommunedialogen innebærer også å gi ekstra bistand til enkeltkommuner, dette gjelder spesielt noen av de minste kommunene. I tillegg er også nasjonale føringer og forventninger blitt formidlet i de faste møter med KS Trøndelag, Trøndelag Fylkeskommune, regionale statsetater og de interkommunale politiske råd i fylket.

I 2022 har Statsforvalteren gitt høy prioritet til arbeidet med oppfølgingen av Byvekstavtalen for Trondheimsområdet (Miljøpakken) og har et tett og godt samarbeid med Statens vegvesen og Jernbanedirektoratet. Dette sikrer at statens fremstår omforent og samordnet i Miljøpakkens styringsorganer. Statsforvalteren har et spesielt ansvar for å følge opp arealdimensjonen i Byvekstavtalen. Vi har i 2022 for første gang fått rapportert på det felles arealindikatorsettet som vi har fått utarbeidet. Rapporteringen viser at utviklingen på arealområdet er på riktig vei, selv om datainnsamlingsperioden er noe kort for å se de langsiktige trendene. To nye kommuner i avtalen vil gjøre styringen av Miljøpakken mer krevende.

På landbruksområdet kan vi konstatere at det er en positiv utvikling for jordvernet nå, både når det gjelder praksis og holdninger. Innskjæringer av jordvernmålet og utstrakt formidling av dette, både nasjonalt og regionalt, er nok hovedforklaringen på dette. I tillegg merker vi at verdenssituasjonen med uro og pandemi har bidratt til økt forståelse for betydningen av matvaresikkerhet. Både på landsbasis og i Trøndelag er det nå en nedadgående trend for omdisponeringen av dyrka jord, men det er fortsatt behov for å holde trykket oppe. Det er press på verdifulle jordbruksarealer, særlig til store samferdselsprosjekt. I tillegg ligger det fremdeles urealiserte utbyggingsområder på dyrka mark inne i flere kommuneplaner. Videre er det variasjon mellom kommunene i hvor stor grad de følger opp nasjonale føringer for jordvern.

På oppvekst- og velferdsområdet har områdeovervåking vært sentralt i 2022. Vi har jevnlig oppfølging av sektorene (barnehage, nav, barnevern og

skole), og det er gjennomført mange møter hvor fokus har vært informasjon om aktuelle tiltak, oppfølging av særskilt sårbare både i forbindelse med streik og status post korona og drøftinger rundt problemstillinger som sektor har bragt opp i lys av flyktingestrømmen fra Ukraina og midlertidige regelverk. I 2022 ble det bosatt 298 barnehagebarn, 671 grunnskolebarn og 236 i alderen 16-19 i Trøndelag, og gjennom at møtene har vært rettet mot ulike nivå i kommunene har vi effektivt fått informert om hva som er nytt, og fått avklart hva som oppleves som utfordrende. Den tette dialogen har gitt god innsikt i hvilke utfordringer sektor står i, og det gir mulighet for å formidle informasjon både fra og til sentrale myndigheter. Vi har fått gode tilbakemeldinger fra sektor vedr. vår tilgjengelighet og nærhet. Oppvekst og velferd følger opp mange store nasjonale satsinger som skal bidra til varig økt kapasitet i tjenestene som igjen som vil kunne gi varige effekter i tjenesteutviklingssammenheng. Gjennom Oppfølgingsordningen i regi av Udir er 12 av 38 kommuner i prosess med å bygge en mer målrettet kapasitet i sektor. Tilskuddsordningen i regi Udir er også i utvikling. Vår måte å organisere arbeidet på i Trøndelag, Trøndelagsmodellen, er godt forankret i sektor og hos universiteter og høyskoler i regionen. I 2022 har vi prioritert å videreutvikle samarbeidet med Nord universitet, NTNU og DMMH, og som en følge av arbeidet vi at partnerskapene nå begynner å bli mer operative og at stadig flere regioner får på plass langsiktige planer. To av de store interkommunale barnevernstjenestene har vært med i veiledningsteamordningen i regi av Bufdir. Tiltaket søker å innarbeide økt internkontroll- og tjenesteutviklingskvalitet, og det er positivt at mange tjenester søker dette kvalitetsutviklingssporet.

Barnevernreformens formål og intensjoner er nå godt innarbeidet i alle kommuner, og det jobbes i kommunene med å utforme planverk og tenke tjenestesamarbeid. Det er en bekymring knyttet til økonomi og kapasitet for å stå i disse omleggingene. Regjeringens kompetansestrategi for barneverntjenesten som helhet er fortsatt viktig for utviklingen og kvaliteten i det kommunale barnevernet. Vi ser ulikheter mellom tjenester/kommuner/læringsnettverk i hvilken grad de klarer nyttiggjøre seg tiltakene og hvordan tiltakene sikres bærekraft. Etablering av læringsnettverk vurderes fortsatt å være et godt tiltak for å kunne imøtekomme barnevernsreformens krav. På tross av variasjoner mellom læringsnettverkene, er strukturen og forståelsen av behovet for samarbeid på tvers, god etablert. Læringsnettverkene framstår som en god arena for tiltaksutvikling, kompetansedeling, nettverksbygging og lederstøtte på tvers av kommune- og tjenester.

Dialogmøter etter «Spagaten-modellen» er spredt ut i fylket i løpet av 2022. Modellen vurderes å bidra til mer målrettede og helhetlige tjenester i NAV-kontor ene ved at aktørene får en felles forståelse for utfordringsbildet lokalt, noe som danner et godt utgangspunkt for prioriteringer og veivalg for tjenestene. Det gis gode tilbakemeldinger på dialogmøtene.

På reindriftsområdet skjer dialogen med kommunene i hovedsak i forbindelse med kommuneplanarbeid og konkrete arealsaker. De aller fleste saker avklares gjennom en tydelig og god dialog, men det har vært nødvendig å fremme innsigelse i noen få saker. Innenfor reindriftsområdet opplever vi god effekt av vår deltakelse gjennom at mange avklaringer blir gjort i tillegg til den opprinnelige problemstillinga. Gjennom deltakelse av utforming av «kommunebildet» internt i embetet, ser vi en positiv effekt ved å kunne prioritere viktige kommuner i forhold til reindriftens utfordringer.

Reindrift er implementert i Statsforvalterens kriseberedskapsplan. Det er jobbet ekstra i høst med beredskapsarbeid knyttet til mistanken om CWD i tamrein i vårt område.

Vi følger opp forvaltningsoppgaver direkte rettet mot reindriftsnæringa, enten mot den enkelte reindriftseier, mot sjetandelen eller mot reinbeitedistriktet, i stor grad digitalt. Oppgaver innen veiledning og forvaltning av reindriftens areal- og ressursgrunnlag er ressurskrevende. Med forvaltningsansvar for store arealer i til sammen 5 fylker prioriterer embetet god dialog med øvrige statsforvaltere og de kommunene som reindrift utøves i. Gjennom dialogmøter med involverte statsforvaltere for å øke kunnskap og dialogen omkring relevante areal- og plansaker, bidrar vi til en målrettet og god forvaltning på reindriftsområdet.

Med økende press på beitearealene til samtlige reinbeitedistrikter, medfører det igjen økte og eskalerende konflikter mellom ulike interessenter. Det brukes mye ressurser til å dempe disse konfliktene, men vi innser at verktøyene og virkemidlene forvaltningen besitter, ofte ikke er tilstrekkelige for å løse konfliktene. Arealtapene bidrar også til blant annet økte forstyrrelser hos reinen, reduserte muligheter for flokkstrukturering og dermed større driftsutgifter.

Enkelte reinbeitedistrikter har kapasitetsutfordringer mht økt ansvar og selvstyre. Dette kan til dels kan hindre ønsket utvikling og nyskaping hos enkeltutøvere. I tillegg mangler reindriftsutøvere gode veiledere og rådgivere innen reindriftsfaglige tema som andre tilsvarende primærnæringer har. Dette er meldt inn til Ldir og LMD. Statsforvalterne i de tre nordligste fylkene har sammen med Ldir belyst denne felles utfordringen gjennom prosjektet «Dialog og samhandling i reindriftsforvaltningen». Oppfølging av prosjektet vil bli prioritert høyt av SFTL i tida framover.

Embetet har oppprioritert kommunikasjonsarbeidet mot næringsutøvere (reindrift) og kommuner. Det har bidratt til god kunnskapsformidling og dialog mellom næring og forvaltning formidling av nasjonal gjennom disse kanalene.

## **Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger**

Det effektive samarbeidet på helse- og omsorgsfeltet gjennom samarbeidspartnere, felles arenaer og nettverk sikrer god samordning av budskapet ut mot tjenestene og da særlig kommunene. Kjennskap til hverandres oppdrag sikrer god kalibrering av informasjon ut mot kommunene.

Embetet deltar i «Velferdsnettverket» som består av regionale statlige etater og informerer hverandre om etatsspesifikke oppdrag og diskuterer muligheter for samlet innsats. Velferdsnettverket er en viktig arena for å sikre et felles kunnskapsgrunnlag for fylket, og det har vært jobbet med å finne felles utviklingsmål. Gjennom nettverket sikrer vi at alle er med å understøtte hverandres oppdrag, og vi sikrer også større kraft rundt enkelte fokusområder. Vi har også et godt samarbeid med regionale kompetansesentrene. Gjennom dette samarbeidet bidrar vi til god informasjonsdeling om de forskjellige oppdragene og kan samordne oss i kontakt med kommunene. Statsforvalteren samarbeider også bilateralt med enkelte kompetansesenter ved behov.

Innen vann- og vassdragsforvaltning, der vi har overlappende saksområder, har vi et godt samarbeid med Trøndelag fylkeskommune og NVE. Effekten



av det tverretatlige samarbeidet er økt rolleforståelse, og større effektivitet i oppgaveløsningen. For Statsforvalteren betyr dette at vannmiljø blir mer hensyntatt, og at motorferdsel i utmark i større grad skjer innenfor rammene av regelverket. Det samme gjelder for verneområdeforvaltning og rovvilt, der vi også samordner oss regelmessig med Mattilsynet. Dette gir en tydeligere virkemiddelbruk.

Samarbeid med Trondheim og Ørland kommuner har gitt ferdigstilte prosjekter med åpning av vannspeil for fugl. Resultatene vises over år med fugl som returnerer og kunnskapen om naturrestaurering hos befolkningen øker. Samarbeid med enkelte kommuner har gitt resultater med naturrestaurering flere steder i fylket. Vi har bidratt til å løfte fram Norges kandidat til Europarådets landskapspris med restaureringen av Rusasetvatnet og det utvalgte kulturlandskapet Austråttlandskapet. En større myr er restaurert i samarbeid med Statskog. Restaurering av ett meandrerende elveløp i samarbeid med NVE er delvis fullført. Vi og samarbeidspartner har bygget kompetanse på feltet som vil bidra til å øke volumet på naturrestaurering kommende år.

Arbeidet med fremmede planter utenfor verneområder er i dag for dårlig koordinert. I tillegg er roller og ansvar for dårlig kjent. Informasjon og søkelys på roller og ansvar har gitt økt bevissthet i kommuner og hos noen sektormyndigheter. Arbeidet må fortsette for å kunne gi reelle effekter.

På kommunalområdet har embetet etablert gode rutiner for intern samordning, dialog og oppfølging av regionale og kommunale plansaker. SFTL har i 2022 videreutviklet våre uttalelser til kommuneplanens samfunnsdel, for å sikre mer målrettede og tilpassede uttalelser. Vi har ennå ikke sett effekten av denne omleggingen. Statsforvalteren opplever at for mange kommuner i fylket bruker dispensasjonsadgangen i plan- og bygningsloven i for stor grad. For store tiltak blir omsøkt som dispensasjon, og SFTL er av den oppfatning at arealforvaltningen i større grad må skje gjennom planlegging framfor dispensasjoner. Dette følges i liten grad. Vi har derfor hatt et særskilt fokus på dette i 2022 gjennom ulike tiltak. Det gjelder både de skriftlige tilbakemeldinger vi gir på konkrete saker til kommunene, i kommunedialogen, gjennom statistikk og analyse slik at vi følger opp med veiledning til enkelte kommuner. Det er også utarbeidet en dispensasjonsveileder. Manglende kompetanse og kapasitet vurderes å være forhold som er av betydning for at dette ikke følges bedre opp av kommunene.

Evalueringen av pandemien samt erfaringer fra hendelser og øvelser de siste årene implementeres i våre beredskapsplaner og planer for tiltak innen samfunnsikkerhet og beredskap regionalt og lokalt. Erfaringene fra pandemihåndteringen og situasjonen i Ukraina har hatt stor effekt på motivasjonen og engasjement for beredskapsarbeidet i fylket. 6 av 8 tilsyn med kommunal beredskapsplikt i 2022 avdekket likevel avvik på lov og forskrift. Kommunene anfører at pandemisituasjonen har ført til liten kapasitet til revisjon av Helhetlig ROS og beredskapsplaner iht. lov og forskrift. Tre av våre kommuner inkluderte sikkerhetspolitisk krise og krig i en felles risiko og sårbarhetsanalyser allerede i 2019. Sammen med revisjon av vår egen fylkesROS, ROS Trøndelag, vil dette gi oss et godt kunnskapsgrunnlag for arbeidet med sikkerhetspolitisk krise og krig på regionalt og lokalt nivå i 2023. Her vil også samarbeidet med våre naboer langs riksgrensen i Sverige være viktig. Ukrainasisituasjonen har gitt oss spesielt en utfordring som også er svært relevant i arbeidet med sikkerhetspolitisk krise og krig fremover. Mangel på graderte kommunikasjonsplattformer på både regional og lokalt nivå er en alvorlig mangel som vil være begrensende og ressurskrevende i arbeidet som krever skjerming iht. sikkerhetsloven.

I arbeidet med kommunedialogen er alle sektorer i embetet blitt involvert og den helhetlige samordningen koordineres via et kommuneforum hvor alle fagavdelinger deltar. I arbeid med prosjektet digitale kommunebilder ser vi en positiv utvikling. Verktøyet blir mer og mer effektivt for å samordne og identifisere sårbare områder og mer egnet som et dialogverktøy overfor kommunene. Dialogen bidrar til å etablere en felles kunnskapsforståelse som er viktig, særlig ifht de risikoreduserende tiltak på de sårbare områder. Det er også etablert fagmøter på tvers av embetene, som bidrar til mer felles vurderingsgrunnlag. Nye funksjonaliteter knyttet til utvidet logg med mulighet til å legge inn oppfølgingstiltak etter besøk vil utvilsomt styrke utviklingsperspektivet i verktøyet.

Kommuner i Indre Namdal og Rindal og Holtålen er plukket ut som nasjonale piloter på bygdeveksttaler. Arbeidet startet opp mot slutten av 2022.

På landbruksområdet er det god samhandling med andre regionale statsetater. Vi opplever at dette gir et bedre sluttresultat for landbruksinteressene, samt effekt knyttet til bedre forståelse for de vedtak som fattes.

Vi har et godt samarbeid med øvrige regionale instanser over et bredt felt. På rovvilt- og beitedyrområdet har vi et godt og nødvendig samarbeid med Statens naturoppsyn (SNO) og Mattilsynet rundt det regionale arbeidet for å nå den todelte målsettingen. Vi avholder faste dialogmøter med politiet og Statens naturoppsyn om rovvilt og motorferdsel i utmark.

På oppvekst- og velferdsområdet har Statsforvalteren har fulgt opp tidligere tverrfaglige tilsyn og samarbeidet med andre avdelinger i sammensatte enkeltsaker samt plansaker.

Etter endringene i velferdslovgivningen har SFTL gjennomført flere webinar for både oppvekstledere og helseledere knyttet til den publiserte veilederen. Her er det samarbeidet med Hdir og Bufdir for å sikre gode faglige input, og vi opplever å nå ut til aktørene gjennom disse webinarne.

Statsforvalteren i Trøndelag har også faste møtepunkter med kompetansesentra, både på leder- og utførernivå. Vi har også andre strukturer for løsning av tverretatlige og tverrfaglige oppdrag, og eksempler på det er etablerte strukturer for samarbeid med Husbanken og NAV Trøndelag. Gjennom disse strukturene bidrar vi til at statens samlet sett framstår mer koordinert, og vi bidrar til å minske parallelle innsatser som i stedet søkes integrert og samordnet.

På reindriftsområdet arrangeres det årlige møter med Mattilsynet sammen med landbruksavdelingen og klima- og miljøavdelingen for å koordinere og samarbeide på en god måte. Gjennom varselet om mulig utbrudd av CWD høsten 2022 ble samhandlingen satt på prøve, og saken kunne vært håndtert på en langt smidigere måte mht ivaretagelse av berørte næringsaktører. Embetet har formidlet erfaringer til nasjonale landbruksmyndigheter knyttet til hvordan informasjon og mediehandteringen ble gjort, mangelfull næringskjedetenkning samt uavklart om det finnes evt kompensasjon- og erstatningsordninger. Vi følger direkte opp disse innspillene også med Mattilsynets regionskontorer i Sør-Norge.

### **Hovedmål 3 - Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne**

Innenfor helse- og omsorgsområdet legger embetet i sin tilsynsvirksomhet stor vekt på å følge nasjonal policy og veileder utarbeidet av Statens helsetilsyn. Dette er med på sikre lik kvalitet i embetene og at vi følger de kvalitetskravene som Helsetilsynet legger opp til. Ny veileder er godt implementert i tilsynsarbeidet. Helse- og omsorgsavdelingen har et bredt sammensatt team som vurderer alle innkomne saker for å sikre en enhetlig og hensiktsmessig innretning i enkeltsaker som berører rettsikkerheten i helse og omsorgstjenestene. Man vurderer hvilken tilsynsmessig innretning som best vil tjene fremtidig pasientsikkerhet. Helse- og omsorgsavdelingen deltar i det nyetablerte Rettighetsforum (regi Statens helsetilsyn) for å følge med på praksis for håndtering av rettighetsklager.

På klima- og miljøområdet har vi fulgt opp rapport om motorferdsel på barmark gjennom møter og webinar for kommuner for å sikre en bedre forståelse av motorferdselregelverket og myndighetsutøvelse. Gjennom dette ser vi en mer harmonisert praksis i flere kommuner. Det er samtidig noen kommuner som mener at regelverket skal praktiseres ulikt kommunene mellom og dette gjør at det fremdeles er ulik tolking av motorferdselregelverket mellom Statsforvalteren i Trøndelag og noen kommuner. Gjennom høringsinnspill til motorferdsellovutvalget har vi synliggjort praksis for å bidra til at regelverket blir tydeligere med mindre rom for ulik tolkning. Vi har gjennomført omgjøring av tillatelser til kjøring på barmark og med egne scooter til leid hytte. Effektene av arbeidet er økt rettssikkerhet, og mer miljøhensyn innenfor saksområdet motorferdsel i utmark.

Det er jevnlig dialog med kommunene om plan- og arealsaker. Det er et stort antall dispensasjoner fra plan i de trønderske kommuner. Embetets involverte avdelinger samarbeider om å bidra til at kommunene reduserer antallet dispensasjoner fra plan. Effekten av dette arbeidet er at arealutviklinga i kommunene skjer helhetlig gjennom planlegging og ikke dispensasjoner, og der miljøhensyn i større grad ligger til grunn for saksavgjørelser.

Restanser og saksbehandlingstid på forurensingsområdet har vært økende, og porteføljen er stor med rundt 1000 virksomheter som skal følges opp i Trøndelag. Saksbehandlingstiden på akvakulturområdet er nå særlig stor grunnet turnover, sykdom og fødselspermisjoner samt behov for prioritering av tilsyn. Tillatelsene innenfor avfall og industri er komplekse og vi har flere IED-bedrifter som er krevende.

Klagesaksbehandling etter hjorteviltforskriften har vært nedprioritert med saksbehandlingstid på ca 6 mnd. Behandling av søknader om erstatning av tap av rein til rovvilt blir ikke behandlet innen de forskriftsfestede tidsfristen. I 2022 er arbeidet omtrent 1 måned forsinket.

På vergemålsområdet har vi påbegynt et arbeid med å utarbeide nye rutiner og maler for å sikre likebehandling. Det arbeides også med å utvikle gode tilbakemeldingssløyer til saksbehandlerne på resultat av klagebehandling. Målet er å sikre læring og nødvendige korrigeringer i vår praksis slik at den er i tråd med SRF sine vurderinger.

Det er stor forskjell mellom kommunene i fylket med hensyn på hvor godt plan- og bygningsloven (PBL), prosesser og saksbehandling på planområdet håndteres. Flere kommuner har utfordringer med kompetanse og kapasitet på planområdet, og i en del tilfeller er en manglende forståelse av prosessene som følger av plan- og bygningsloven. Embetet har deltatt på møter i formannskap i utvalgte kommuner med veiledning innenfor viktige områder innenfor kommunalretten og plan- og bygningsretten. Dette er blitt godt mottatt ute i kommunene og gitt en effekt i form av økt bevissthet omkring bl.a. årsbudsjett, økonomiplan, habilitet samt betydningen av oppdaterte reguleringsplaner og færre dispensasjonssaker.

Nasjonale og viktige regionale interesser blir i stor grad vist til i planer som sendes på høring. Det er likevel slik at hensynet til disse interessene ivaretas i varierende grad i vedtatte planer, noe som gjenspeiler seg i antallet planer som blir møtt med innsigelse fra regional stat i fylket. Hensynet til støy og naturmangfold i planer er temaene det fremmes flest innsigelser til. Statsforvalteren har i møte med enkeltkommuner samt i nettverkssamlinger veiledet innenfor temaet, men erfarer at effekten ikke har slått helt til. Jordvernensynet er innskjerpet, og SFTL opplever at de fleste kommunene i middels eller betydelig grad har tatt dette inn over seg. Klager på dispensasjonsvedtak gir i enkelte kommuner effekt i form av forståelse for både nasjonale/regionale faghensyn, samt dispensasjonsbestemmelsens begrensning. For noen kommuner har vi fortsatt en vei å gå når det gjelder formidling av dette.

Innenfor landbruksområdet bidrar deltakelse i fylkesovergripende nettverk for landbruksjuristene til felles forståelse av jord- og konsesjonsloven og likhet i skjønnsutøvelsen. Effekten av dette er at nevnte lover praktiseres likt i hele landet. Innad i fylket sørger vi for å videreforme praksis etter jord- og konsesjonsloven både på nasjonalt og fylkesnivå til kommunene. I tillegg informerer vi om forståelsen av regelverket gjennom kursing og løpende kontakt med kommunene. Effekten av dette er at reglene praktiseres likt innad i fylket.

Regionsamarbeidet innenfor barnehage, skole, NAV og barnevern - Region nord - er reetablert. Her deltar Trøndelag sammen med Møre og Romsdal, Nordland og Troms/Finmark, og samarbeidet benyttestil å diskutere og reflektere rundt praksis. På bakgrunn av erfaringene så langt ser vi at dette vil bidra til enda mer kompetanseutveksling og samordnet praksis på fagområdene våre.

I 2021 ble det etablert et nasjonalt nettverk for seksjonsledere/underdirektører hos statsforvalterne på barnevernsområdet. Formålet er å øke samarbeidet på tvers og være mer lik i oppdragsløsninga. Det er også etablert et nasjonalt nettverk for ansatte som jobber med tilsyn på barnevernsinstitusjoner. Fra desember 2022 er det etablert tilsvarende nettverk for mellomledere med ansvar for sosiale tjenester hos statsforvalterne. Disse nettverkene fungerer både til erfaringsutveksling, som fortolkningsfellesskap og arenaer for avklaringer og avstemminger.

Også i 2022 har reindriftsforvaltningen samhandlet om flere fagområder for å praktisere reindriftsloven tilnærmet likt i de ulike embetene. Dette er ressursbesparende, men øker også rettssikkerheten til enkeltutøvere og andre. Gjennom samarbeidsprosjekt med øvrige statsforvaltere og Landbruksdirektoratet, er det fremkommet et stort potensial med mer dialog for harmonisering gjennom tilbakemeldinger, klagebehandling, kursing og veiledning for å sikre at statsforvalterne praktiserer reindriftsloven riktig.

Samelovens bestemmelser om konsultasjonsplikten vedrørende samiske interesser er tatt opp og orientert om på dialogmøtene med kommunene. Ekstra viktig er det å øke bevisstheten om at plikten også omhandler flere områder enn arealdisponeringer, men også andre interesser som er knyttet til språk, barnehage/oppvekst, helse/omsorg mv.

For å sikre tilstrekkelig lik praktisering av reindriftsloven på tvers av embetene, har reindriftsforvaltningen i 2022 samhandlet om flere fagområder både for at det er ressursbesparende, men også for at det øker rettssikkerheten til enkelt utøvere med mer enhetlig forvaltning. Gjennom utredningen om bedre dialog og samhandling i reindriftsforvaltning har det kommet frem et stort potensial med mer dialog for å nivåere oss gjennom tilbakemeldinger, klagebehandling, kursing og veiledning for å sikre at statsforvalterne praktiserer reindriftsloven riktig. Håndheving av reindriftsloven krever store ressurser, noe som går på bekostning av de andre oppdragene vi er satt til å løse. En revisjon av reindriftsloven kan bidra i riktig retning.

Også i 2022 har reindriftsforvaltningen samhandlet om flere fagområder for å praktisere reindriftsloven tilnærmet likt i de ulike embetene. Dette er ressursbesparende, men øker også rettssikkerheten til enkeltutøvere og andre. Gjennom samarbeidsprosjekt med øvrige statsforvalterne og Landbruksdirektoratet, er det fremkommet et stort potensial med mer dialog for å nivåere oss gjennom tilbakemeldinger, klagebehandling, kursing og veiledning for å sikre at statsforvalterne praktiserer reindriftsloven riktig.

Fra sommeren 2022 ble det satt inn store ressurser til LMDs restanseprosjekt for å avhjelpe Statsforvalteren i Troms og Finnmark med oppgaver. Dette arbeidet rapporteres det om i særskilte møter.

#### **Hovedmål 4 - Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk**

Statsforvalteren har i 2022 hatt et stort fokus på bærekraften i helse- og omsorgstjenestene, og fastlegekrisen følges nøye. Statsforvalteren har fulgt flere kommuner tett, også med tilsyn, for å sikre at kommunene har brukt det handlingsrommet de har til å sikre forsvarlige tjenester til befolkningen. Vi har fortsatt en tilsynsmessig oppfølging av situasjonen i Trondheim kommune. Oppfølgingen av kommunene har gitt anledning til å komme i dialog og få gitt nødvendig råd og veiledning. Vi ser at dette i noen tilfeller har hjulpet kommunene til å få fremdrift i arbeidet.

I tillegg til alvorlige rekrutteringsproblemer er det flere kommuner som ikke har ledige listeplasser hos fastleger. Innbyggerne får dermed ikke oppfylt sin rett til å kunne bytte fastlege og det er heller ikke tilgjengelig lege for nyttilflyttede og nyankomne flyktninger. Statsforvalteren sendte en statusrapport til HOD om legesituasjonen våren 2022 og bidro også i en rapport som KS og helseledernetverket i fylket utarbeidet.

Vi ser at hele helse- og omsorgstjenesten er i en svært utfordrende situasjon. Det er vanskelig å rekruttere nødvendig helsepersonell enten det gjelder leger, sykepleiere, vernepleiere, psykologer eller andre. Sykehusene strever med tilgang på spesialistkompetanse. Tilstrømmingen til spesialisthelsetjenesten er stor og økende. Noe skyldes demografiske endringer, noe fastlegekrise og noe er vanskelig å forklare. Vi har nylig mottatt bekymringsmelding fra St. Olavs hospital som viser jevnt økende tilstrømming til sykehuset og problemer med fullt sykehus og fullt akuttmottak som utfordrer pasientsikkerheten. Begge våre helseforetak strever med stort belegg av utskrivingsklare pasienter. Statsforvalteren har vært i hyppig dialog med St.Olavs hospital om dette og har også tatt initiativ til møte mellom sykehuset og Trondheim kommune. Utskrivingsklare pasienter har vært et viktig tema for helsefelleskapet rundt sykehuset og det er utarbeidet en rapport med flere forslag til tiltak. På tross av dette vedvarer problemet. Også mindre kommuner strever med å ta imot pasienter til rett tid. Dette må ses på som et uttrykk for en krevende ressursituasjon innen kommunale tjenester. Tilgang på kompetent personell er en viktig begrensende faktor i tillegg til økonomi. I en slik situasjon er det vanskelig for Statsforvalteren å oppfordre kommunene til kapasitetsøkning i tjenestene.

Et viktig positivt forhold er samarbeidet i helsefelleskapene. Det er to helseforetak i fylket og dermed to helsefelleskap. Disse har styrket samhandlingen under pandemien. En avgjørende suksessfaktor er at kommunene har ansatt en koordinerende person som sammen med ansatt fra helseforetaket utgjør et sekretariat. Dette styrker og bidrar til koordinering av kommunestemmen og gjør samarbeidet med likeverdige. I tillegg har man på tvers av foretaksstrukturen opprettet et nettverk for kommunalsjefs nivået på helse- og omsorg som bidrar til å samle kommunene og styrke samhandlingen også opp mot helsefelleskapene.

Innenfor rovdyrforvaltningen er bestandsmålet på bjørn er vanskelig å nå med dagens forutsetninger. Problematikken er kompleks og konfliktfull med kalvingsområder for tamrein flere steder innenfor forvaltningsområdet og utmarksbeiting med sau nært opptil forvaltningsområdet.

Vi ser effekter av gjennomførte tiltak i verneområder. Spesielt i våtmarksområder. Ett eksempel på dette er Norges største koloni av hettemåke, som ble dokumentert i verneområdene på Tautra i 2022, etter flere år med restaurering av vannspeil ved bruk av tiltaksmidler i verneområder. Verneverdiene er truet i 80 verneområder i Trøndelag. Truslene er oftest fremmede arter, ferdsel og ytre omstendigheter (for sjøfugl).

Langs enkelte vassdrag i Trøndelag er situasjonen nå svært vanskelig for den prioriterte arten elvesandjeger og elvebreddedderkopp på grunn av spredning av lupiner som ødelegger leveområdene på elveørene. Tiltak med forsiktig håndlukning på enkeltlokaliteter langs Gaula har gitt god effekt og kontroll på lupinene. Etter to år er det kun behov for etterkontroller. Metoden bør iverksettes på flere lokaliteter. Siste lokalitet av elvebreddedderkopp i Orkla kan ha gått ut pga feil metodikk ved fjerning av lupiner.

Tiltaksrapport for Gaulavassdraget er fulgt opp ved at det er gjennomført habitatforbedrende tiltak i to områder i Gaula, noe som forbedrer forholdene for anadrom fisk i vassdraget, og som bidrar til å sikre bestanden av arten

Effekten av tildelte fagmidler fra Miljødirektoratet er god. Overvåkingsmidlene tildeles vannområdene med krav om minimum 50 % medfinansiering fra vannområdet, og bidrar til at kunnskapsgrunnlaget økes. I tillegg gir tildeling til arbeidet med vann-nett (prosessmidlene) et godt grunnlag for å sikre god kvalitet i vann-nett. Fagmidlene har bidratt til mer kunnskap og bedre kvalitet på kunnskapen om de trønderske vannforekomstene, noe som gir bedre grunnlag for effektiv tiltaksgjennomføring i vannforekomstene. Dette gir bedre tilstand i de trønderske vannforekomstene.

Innenfor kommunal- og justisområdet har embetet et samfunnsoppdrag, og som sektormyndighet på mange områder ser vi et helhetsbilde som har gjort at vi i 2022 har valgt å sette litt ekstra fokus på kraftforsyning. Vi har bistått nettselskapene med å kartlegge nødstrøms situasjonen i viktig infrastruktur og det er også iverksatt detaljert kartlegging av samfunnskritisk infrastruktur i kommunene. Dette vi gi oss et godt grunnlag for å kunne planlegge beskyttelse

av viktig infrastruktur samt iverksette eventuell strømrasjonering. Statsforvalteren har fremmet innsigelse i en konsesjonssak som omhandlet etablering av infrastruktur for å kunne forsyne sokkelen med elektrisk kraft fra land. Bekymringen er at den regionale nettstrukturen ikke er dimensjonert for de laster som kreves, og at samfunnskritisk infrastruktur ikke vil få den strømmen som kreves for å opprettholde tjenestetilbudet. Økende grad av uregulerbar kraft i framtidens energimiks bidrar etter vår mening til sårbarhet i kraftforsyningen med uheldige virkninger for kritiske samfunnsfunksjoner.

På landbruksområdet er det jevnlig kontakt opp mot Landbruksdirektoratet og Landbruks- og matdepartementet knyttet til deltakelse i møter og webinarer m.v., men også for å etterspørre kunnskap/informasjon og dele erfaringer fra Trøndelag.

I 2022 har Statsforvalteren særlig lagt vekt på å formidle utfordringene knyttet den pressede økonomien i landbruket. Vi har tatt opp presset på jordvernet spesielt som følge av E6-utbygginga i fylket, vi ser at det nå arbeides med alternativ trasé langs eksisterende E6 som tar mindre jord og mener vår innsats har hatt betydning for dette.

Vi har tatt opp utfordringer knytta til forvaltning av husdyrkonsesjons-regelverket og bidratt med innspill i arbeidet med å utbedre regelverket. Vi har nå fått nytt regelverk for å håndtere praksisen med engangspurker innen husdyrkonsesjon. Dette får store konsekvenser for svinenæringa i fylket. Innenfor regionale miljøtilskudd har Statsforvalteren vært aktive i arbeidet med den nye nasjonale menyen og vi ser at vi har fått med to nye ordninger for: biokull og kompost.

Vi har også spilt inn temaet landbrukets egen nedbygging og grensedragningen mellom landbruk og industriell produksjon i jordloven, og kommunenes og Statsforvalterens muligheter til å stille krav i slike saker. Statsforvalteren har mottatt tilbakemeldinger fra Landbruksdirektoratet og løfte om at våre innspill vil bli fulgt opp.

Statsforvalteren har i det siste hatt et tydelig miljøfokus overfor skognæringa på betydningen av å unngå skader og uheldige konsekvenser for miljø. Vår tydelige kommunikasjon rundt temaet har vært diskutert med LMD og vi har spilt inn behovet for et mer tydelig regelverk på området. Vi har fått tilbakemelding fra skognæringsaktørene at de ønsker å legge mer vekt på å unngå skader som følge av hogst.

Statsforvalteren er fortsatt bekymret for utviklingen når det gjelder kapasitet innenfor samisk lærerkompetanse. Det utdannes alt for få, noe som gir en svært sårbar situasjon. Vi registrerer at virkemidlene som nå er gjeldende ikke er treffsikker og tilpasset denne situasjonen.

Vi ser utfordringer ved bruk og forståelse av Barnekonvensjonen hos flere aktører. Dette er det jobbet mye med, og det er en positiv bevegelse i sektor. En av hovedutfordringene er at barn ikke nødvendigvis får oppfylt retten til å bli hørt. Dette utgjør en fare for barns rettsikkerheter, og har betydning for tjenestenes mulighet til å gjøre gode og tilstrekkelige vurderinger av barnets beste. Dette er noe vi har tematisert i dialogen med kommunene, og vi har vært tydelig på dette i saksbehandling.

Det har lenge vært pekt på interkommunale løsninger som et viktig alternativ til små/mindre tjenester på for eksempel barnevernsområdet og sosialtjenesteområdet. Statsforvalteren registrerer fremdeles betydelige utfordringer knyttet til mange av disse løsningene siden det ofte oppstår utfordringer rundt tydelig eierskap, samspill med øvrige tjenester i de deltagende kommunene, utfordringer rundt dimensjonering av tjenester og manglende opplevd nærhet til tjenestene.

I forbindelse med Oppvekstreformen har vi vært tydelig på å adressere dette til de interkommunale tjenestene, men fremdeles er det slik at flertallet av de tjenester vi på barnevernsområdet har stor risikooppmerksomhet på er nettopp interkommunale tjenester. På NAV-området har vi bidratt til å peke på muligheter og utfordringer som ligger i interkommunalt samarbeid gjennom deltakelse i forskningsprosjektet Oslo Met/AFI og Proba gjennomførte på vegne av KS, Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Arbeids- og velferdsdirektoratet om «Vertskommunesamarbeid om NAV-kontor».

Statsforvalteren i Trøndelag har sammen med NAV Trøndelag og Trondheim kommune kartlagt utfordringer som treffer brukere og ansatte i NAV som følge av flere styringslinjer, komplisert regelverk med mange ytelser, ulikheter i taushetsregler og system. Kartleggingen viser at system og regelverk vanskeliggjør et helhetlig brukerforløp der brukere av NAV får effektiv og virkningsfull hjelp. Partene har på denne bakgrunn, og i dialog med Arbeids- og velferdsdirektoratet, initiert et forprosjekt kalt «Et enklere NAV», der man ønsker å se nærmere på mulighetene for en enklere forvaltning av ytelser og oppfølging, og teste ut dette for de yngste brukergruppene. Initiativet er spilt inn til Kommunal- og distriktsdepartementet i forbindelse med arbeid med tillitsreformen.

Statsforvalteren gjennomførte en ny kartlegging av turnover, kompetanse og sykefravær i barneverntjenesten mars 2022. Kartleggingen viser at turnover er en fortsatt stor utfordring i det kommunale barnevernet i Trøndelag, og dette formidles også av barnevernlederne på spørsmål om hva de anser som den største utfordringen for å sikre forsvarlige tjenester i fremtiden.

Innenfor reindriftsoppdraget har embetet jevnlig kontakt med reinbeitedistriktene, og nasjonale myndigheter blir orientert om viktige forhold. Vi følger opp reindriftspolitikken som er nedfelt i Meld. St 32 (2016-2017) Reindrift. Lang tradisjon – unike muligheter. Det er imidlertid utfordrende å bidra til økt verdiskaping og lønnsomhet i reindriften når den økologiske og kulturelle bærekraften ikke er tilfredsstillende. Store arealtap og dyretap over tid, bidrar ikke til ønskede mål. Dette er tatt opp og gitt tilbakemeldinger på.

### **3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket**

#### **3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk**

Statsforvalteren formidler nasjonale forventninger ved tilbakemeldinger på høringer ved alle typer plansaker og ved deltakelse i regionalt planforum. Kommunen vektlegger i sin planlegging bærekraftig arealbruk og utviklingen vurderes å gå i riktig retning.

Det er en positiv utvikling for jordvernet nå, både når det gjelder praksis og holdninger. Innskjerpinger av jordvernmålet og utstrakt formidling av

dette, både nasjonalt og regionalt, er nok hovedforklaringen på dette. I tillegg merker vi at verdenssituasjonen med uro og pandemi har bidratt til økt forståelse for betydningen av matvaresikkerhet. Så lenge det omdisponeres dyrkajord går vi likevel fortsatt i feil retning, bare i et saktere tempo. Det trengs en nullvisjon for omdisponering av dyrkajord.

#### Nasjonale og regionale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.1.1 i TB)

##### Rapportere på

Kommunene har god kunnskap om nasjonale og viktige regionale interesser

Statsforvalteren har gitt uttalelse i 829 dispensasjonssaker etter Plan- og bygningslovens. §19-1. Dette er en reduksjon på 94 saker fra 2021. Av disse ble det fratrukket dispensasjon i 193 saker. I forbindelse med uttalelsene blir det også gitt veiledning til kommunene om blant annet alternativer til dispensasjon, som endring/mindre endring av reguleringsplan og kommunens adgang til å stille vilkår. Dette blir godt mottatt, og bidrar til bevissthet, selv om vi enda ikke ser effekter i form av reduserte antall dispensasjonssaker

Klager på dispensasjonsvedtak gir i enkelte kommuner effekt i form av forståelse for både nasjonale/regionale faghensyn, samt dispensasjonsbestemmelsens begrensning. For noen kommuner har vi fortsatt en vei å gå når det gjelder formidling av dette.

Effekten på plansida er avhengig av medhold i innsigelsessakene som sendes til departementet.

#### Ivaretagelse og samordning av nasjonale og viktige regionale interesser (fra kapittel 3.1.1.1.2.1 i TB)

##### Rapportere på

Nasjonale og viktige regionale interesser er ivaretatt i kommunale og regionale planer.

Nasjonale og viktige regionale interesser blir i stor grad vist til i planer som sendes på høring. Det er likevel slik at hensynet til disse interessene ivaretas i varierende grad i vedtatte planer, noe som gjenspeiler seg i antallet planer som blir møtt med innsigelse fra regional stat i fylket. Hensynet til støy og naturmangfold i planer er temaene det fremmes flest innsigelser til. Statsforvalteren har i møte med enkeltkommuner samt i nettverkssamlinger veiledet innenfor temaet, men erfarer at effekten ikke har slått helt til. Jordvernens hensynet er innskjerpet og SFTL opplever at de fleste kommunene i middels eller betydelig grad har tatt dette inn over seg. Vi ser effekt av arbeidet med nettverk for klimatilpasning ved at størsteparten av kommunene nå har en sårbarhetsanalyse som en del av helhetlig ROS samt økt kompetanse på området.

Statsforvalteren har hatt økt fokus på medvirkning fra barn og unge i planlegging samt vurdering av krav til erstatningsareal, da vi ser at dette ivaretas i varierende grad fra kommunene.

Innenfor klima og miljø ser vi at kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt i en del saker. Ofte er det ønske om å utsette kartlegging til detaljreguleringsfasen, når områder settes av i overordnet plan. SFTL jobber for at kunnskap om naturverdiene er tilgjengelig i tidlig planfase, og på så overordnet nivå som mulig. Effekten av dette er at naturverdiene i et område er kjent, og at verdiene kan hensyntas ved utbygging.

#### Samordne og løse statlige innsigelser (fra kapittel 3.1.1.1.2.2 i TB)

##### Rapportere på

Statlige innsigelser er samordnet

Statlige innsigelser er i det alt vesentlige godt begrunnet i forhold til nasjonale og regionale viktige interesser. Regionalt planforum er en god arena hvor dette formidles på en tydelig måte. Hensynet til lokalt selvstyre vurderes også å være godt ivaretatt. Det er samordnet statlige innsigelser til 28 planer som er sendt på høring i 2022. Det er foretatt kun en avskjæring av statlige innsigelser i 2022, som tilsier at det gjennom tett dialog med regionale/statlige myndigheter i konkrete plansaker sikres at innsigelsene er i tråd med rundskriv H-2/14.

#### Oppfølging av samfunnsikkerhet i planer etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.1.3.1 i TB)

##### Rapportere på

Samfunnsikkerhet er ivaretatt i alle planer etter plan- og bygningsloven.

Kommunene etterlever kravene om risikoanalyser i plansakene på en tilfredsstillende måte. Kvaliteten på analysene er derimot varierende. Vi har hatt fokus på dette på kommunesamlinger, på tilsyn og i møter men det har ikke vært noen god utvikling av dette foregående år. SFTL har forhåpninger om at DSBs prosjekt DigiROS, kan bidra til en helhetlig systematisk forbedring av kommunenes arbeid på dette feltet.

#### Hensynssoner rundt storulykkevirkosomheter (fra kapittel 3.1.1.1.3.2 i TB)

**Rapportere på**

Hensynssoner med tilhørende bestemmelser rundt storulykkevirksomheter er ivaretatt i kommunale planer når planer revideres/rulleres.

Kommunene følger opp hensynet til storulykkesrisiko i middels grad. Temaet berøres på tilsyn med kommunal beredskapsplikt og i møter, samt følges opp i saksbehandlingen på høringssakene som kommer til embetet. Embetet har startet arbeidet med å etterse tidligere reguleringsplaner på dette området i 2020 men har av ressursmessige årsaker ikke kommet i mål på dette.

**Nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser formidlet i tråd med T-2/16 (fra kapittel 3.1.1.1.4.1 i TB)****Rapportere på**

God ivaretagelse av nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser i planleggingen.

Nasjonal miljøpolitikk omsettes i Trøndelag bl.a. gjennom arealsakene. Vurderinger med rundskriv T-2/16 som grunnlag, er sentralt i vår behandling av plansaker, og vi jobber aktivt for at kommunene skal være kjent med rundskrivet, både gjennom uttalelser og dialog med kommunene i møter, seminarer m.m.

Kommunene følger opp i en del saker samtidig som vi opplever at naturen ofte taper i interesseavveininger, blant annet til fordel for ønske om vekst og næringsutvikling.

**Boligsosiale hensyn i plan (fra kapittel 3.1.1.1.5.1 i TB)****Rapportere på**

Boligsosiale hensyn er ivaretatt i kommunale planer.

Kommunene ivaretar boligsosiale hensyn i middels grad i samfunnsdel og arealplaner.

Kommunene er bevisste på at stedsutvikling med vekt på sosiale møteplasser og nærmiljøkvaliteter bidrar til befolkningsutvikling/bolyst, tilhørighet, god folkehelse og gode oppvekstvilkår. Koblingen mellom kunnskap om boligbehovet og aktiv styring av hvor og hvilke typer boliger som skal bygges kan fortsatt bli bedre. En mer aktiv og styrende rolle kan også bidra til å møte boligbehovet til den eldre delen av befolkningen.

Tiltak og effekt: Statsforvalteren er i oppstartsvarsel til planprosesser tydelig om at boligsosiale hensyn må ivaretas jf. nasjonal strategi for den boligsosiale politikken " *alle trenger et trygt hjem*". Vi oppfatter at det øker bevisstheten i kommunene og vi ser en tydeligere tendens til at de større kommunene stiller krav til varierte boligstørrelser, felles oppholdsrom og viktige nærmiljøkvaliteter.

Statsforvalterens eget forbedringspotensialer: Mer utadrettet virksomhet til kommunene om bruk av plan som verktøy i det boligsosiale arbeidet.

Andre aktører:

Statsforvalteren i Trøndelag har et formalisert og godt samarbeid med Husbanken. Dette vil bli videreført og videreutviklet i 2023. Viser til 3.1.2.2.

**Rekruttering og kompetanseplanlegging på helse- og omsorgsområdet (fra kapittel 3.1.1.1.6.1 i TB)****Rapportere på**

Rekrutterings- og kompetanseplanlegging ivaretas godt i samfunnsplanarbeidet i kommunene.

Kommunene setter rekruttering og kompetanseplanlegging i helse- og omsorgstjenestene på dagsorden, i hovedsak ved strategier for helhetlig samfunns- og stedsutvikling.

På overordnet plannivå (samfunnsdelen), er det ikke et sektorspesifikt fokus på kompetansetilgang og rekruttering. I den helhetlige samfunnsplanleggingen må derfor mål og strategier i samfunnsdelen følges opp i kommunedelplaner, sektorplaner, temaplaner m.m. Det gjør kommunene på ulikt vis og i varierende grad.

Små kommuner med svak befolkningsutvikling, er spesielt oppmerksomme på at stedsutviklingen er viktig for å beholde og få nye innbyggere, og dermed også nødvendig arbeidskraft.

Grunnleggende kompetanseheving om bruk av styringsdata og analyse har vært tema i helseledernetverket i Trøndelag i 2022. Dette har omfattet tema som kompetanse/rekruttering og tjenesteproduksjon og kommunene melder at det har hatt positiv effekt på deres evne til å lese, og til en viss grad analysere styringsdata. I enkelte kommuner er det tilgang på støttepersonell som bistår med analysehjelp. Mange kommuner melder behov for ytterligere veiledning i strategisk kompetanseplanlegging, og dette vil være et satsningsområde for Statsforvalteren i 2023.

**Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.7.1 i TB)****Rapportere på**

Planleggingen skjer i tråd med SPR for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging

Vår vurdering er at kommuner i pressområder i betydelig grad ivaretar retningslinjene for bolig-, areal- og transportplanlegging. Våre uttalelser i arealsaker omhandler retningslinjene der det er relevant. Dette bidrar til å sette temaet på dagsorden, og at tilstrekkelig hensyn blir tatt. I områder med svært høyt arealpress er vår erfaring at utbyggere legger opp til høyere utnyttelse enn kravene i kommuneplanen. SPR-BATP kommuniseres inn i alle kommuneplanprosesser, og følges opp i behandlingen av påfølgende reguleringsplaner. Vi formidler nasjonal politikk om behovet for transformasjon, fortetting, nærhet til kollektivtilbud og 0-vekstmål i både oppstartsvarsel og høringsuttalelser til alle relevante detaljplaner fra kommunene, men med klart størst fokus på de større bykommunene i fylket. Statsforvalteren har fremmet flere innsigelser til manglende krav til arealutnyttelse, inklusive liberale bestemmelser for overflateparkering. Dette blir gjerne løst greit i dialog med kommunen. Vi erfarer imidlertid at det har direkte effekt for å sikre god arealutnyttelse. Her jobber vi kontinuerlig med å sikre en lik behandling av planer som kan behandles likt, men ulike forutsetninger/konkrete vurderinger kan gjøre dette utfordrende.

De fleste kommunene ivaretar dette i middels eller betydelig grad. Vi opplever imidlertid i mindre kommuner at ønske om aktivitet i alle deler av kommunen ofte kan komme i konflikt med de overordnede målsettingene om fortetting, konsentrasjon og knutepunktstenkning. Samtidig ser vi at også en del av de mindre kommunene er opptatt av å lage gode og attraktive tettsteder / sentrum.

Byvekstavtalen for Trondheimsområdet tar opp i seg innholdet i SPR-BATP i betydelig grad. Den stiller store krav til valg av utbyggingsmønster. Vi ser også at flere av de litt større stedene legger opp til fortetting/transformasjon av sentrumsområder – og at det her er et stort potensial. I noen tilfeller er det i tillegg ønske om mer familievennlige boliger lenger unna, som blir mer utfordrende igjen.

Videre erfarer vi at enkelte kommuner ønsker å legge opp til mer spredt boligbygging gjennom dispensasjonsbehandling. Dette foreslås også som retningslinjer for dispensasjon i KPA. Statsforvalteren har over tid prøvd å redusere omfanget på dispensasjonssaker, da dette har vært høyt lenge. Ny boligbygging gjennom dispensasjon vil sjelden kunne innfri kriteriene i pbl §19-2. Samtidig er de i mange tilfeller ikke så problematiske at de utfordrer nasjonale eller regionale hensyn slik at sektormyndighet klager på vedtaket. Totalt sett kan man da ende opp med mange dispensasjonsvedtak for boligtomter som ikke nødvendigvis ville passert en lovlighetskontroll. Dette kan bl.a. gå på bekostning av lokale landbruksinteresser, naboer som får tiltak i nabolaget som ikke skulle vært der m.m., samt bidra til usaklig forskjellsbehandling mellom søkere av dispensasjon. For de dispensasjonssakene vi får på høring som gjelder nye boligtomter er det mye sjeldnere forslag om bygging på dyrka mark nå enn for en tid tilbake. Dette er nok bl.a. som en effekt av at Statsforvalteren har påklaget slike vedtak over tid. I enkelte tilfeller, særlig i de kommunene med aller mest utbyggingspress, har også Statsforvalteren påklaget spredt utbygging i dispensasjoner med henvisning til SPR-BATP. For de kommunene som er med i byvekstavtalen er det ekstra store forventninger her.

Statsforvalteren må opprettholde fokuset på ulempene med dispensasjoner, muligens intensivere politikeropplæringen på dette punktet.

Generelt ser vi det som problematisk at ikke SPR-BATP er oppdatert til å harmonere med de innskjerpede føringene for jordvernet. Dette gir forventninger om vekst utover dagens senterstruktur, som igjen kan utfordre jordvernet betydelig.

**Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.7.2 i TB)****Rapportere på**

Massehåndtering avklares i regionale og kommunale planer

SF spiller inn temaet i tidlig fase i forbindelse med revidering av arealdeler. Vi har inntrykk av det i større grad enn før avklares aktuelle deponiområder i overordnet plan. Ved utbygging som innebærer nedbygging av dyrka jord er typisk jordflytting særlig relevant. Her vil vi i større grad vite hvor jorda skal flyttes tidlig i prosessen - dette for å gi et best mulig beslutningsgrunnlag. SF har inntrykk av at også kommunene og omverden for øvrig ser nytten av tidlige avklaringer av mottaksareal. Dette er også tema i Regional plan for arealbruk vedtatt i mars 2022. Her gis det bl.a. føringer om at sirkulærøkonomi skal legges til grunn ved massehåndtering. Videre gis det føringer for hvordan håndtering av berørt dyrka mark bør foregå, jordflytting, nydyrking, jordforbedring, samt utarbeidelse av matjordplan. Som et ledd i oppfølgingen av handlingsprogrammet for Regional plan for arealbruk utarbeider vi nå en matjordplanveileder for Trøndelag. For å redusere masseoverskuddet i utbyggingsprosjekt i Trondheim ser vi en dreining mot forslag om å unngå parkeringskjellere. Dette kan i så fall ikke kompenseres med bakkeparkering, men heller begrensninger i parkeringsdekningen.

Massehåndteringssaker skal i etterkant av klarering etter PBL også vurderes etter forurensingsregelverket. SF formidler til kommuner og utbyggere at gjenbruk av masser er å foretrekke framfor deponering. Vi opplever at massehåndteringen stort sett er avklart i plan men det gjenstår enda noe før vi er helt i mål.

**Strandsone og vassdragsforvaltning (fra kapittel 3.1.1.1.8.1 i TB)**

**Rapportere på**

Planlegging i strandsonen langs sjø og vassdrag skjer i tråd med PBL § 1-8, SPR for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen, RPR for verna vassdrag og regionale planer.

Temaene vurderes av SFTL i saker til behandling, og vi bruker virkemidlene på området med utg.pkt. i T-2/16 og strandsoneretningslinjen i både plan- og dispensasjonssaker. SFTL klager på en del kommunale vedtak som omhandler strandsonen (disp.saker). Vi erfarer at det er ulikt syn mellom SFTL og noen kommuner mht i hvilken grad strandsonen skal tas i bruk, dette gjelder både kommuner med stort og mindre press på strandsonen. Kommunene ønsker å legge til rette for boligbygging, næringsutvikling og fritidsboliger i strandsonen. I pressområder (kan også dreie seg om sentrumsnære områder i kommuner med mindre press på strandsonen) er det vår erfaring at kommunene forvalter strandsonen strengere. Kommunene ivaretar nasjonale føringer for vassdrag og strandsoner i middels grad. Effekten av SFTL sin oppfølging på området er at strandsonen langs sjø og vassdrag ivaretas for landskap og biologisk mangfold, og er tilgjengelig for allmennheten i størst mulig grad.

**Bærekraftig forvaltning fjell og utmark (fra kapittel 3.1.1.1.8.2 i TB)****Rapportere på**

Planlegging i fjell og utmark skjer i tråd med Nasjonale forventninger og regionale planer

Samlet belastning av ulike inngrep og utbygginger er ofte vanskelig å synliggjøre overfor kommunene for reindriftsnæringa. Ofte vil et inngrep påvirke næringsvirksomheten i nabokommunene, noe som ofte er krevende å få formidlet og tatt hensyn til.

Landbruk (mye egna som felles?):

Kommunene har i liten grad fastsatt langsiktige utbyggingsgrenser. De kommunene som har mest behov for en slik grense er også ofte de kommunene som har størst interesse av å imøtekomme ønsker fra ivrige utbyggere om å bl.a. utvide eksisterende og/eller etablere flere hyttefelt. Det er ikke så stor politisk forståelse for den verdien utmarka har som førressurs når hvert dekar avsatt til utbyggingsformål ofte prissettes til mange hundre tusen kroner og samtidig skaper arbeidsplasser lokalt ifm utbygging. Vi antar imidlertid at budskapet synker inn parallelt med at utfordringer knyttet til verdenssituasjonen og tema som matsikkerhet og beredskap blir mer synlige og aktuelle enn tidligere.

På den årlige landbrukskonferansen for landbruksforvaltningen i Trøndelag i 2022 hadde vi et eget innlegg om arealkonflikter i utmarka som beskrev «grønn strek» / langsiktig grense som et viktig verktøy for å ivareta beiteinteressene. Etter dette har Norsk Sau og Geit i Nord- og Sør-Trøndelag fattet årsmøtevedtak hvor de oppfordrer SF til å komme med klare og tydelige innspill som ivaretar utmarka og beiteressursene i forbindelse med kommunenes arealplaner. Vi følger opp dette.

I våre uttalelser til kommunale planer (KPA og KPS) gir vi oftere signaler om verdien av utmarksressursene, bl.a. i lys av verdenssituasjonen og økt matproduksjon. I de kommunene som har størst konflikt mellom utbyggingsinteresser og annen bruk av utmarka, signaliserer vi at det bør vurderes langsiktige grenser mellom utbyggingsinteresser og andre interesser i utmarka, og at kommunene må vurdere tålegrensen for videre utbygging – evt. fortetting. Vi har også tatt med temaet utmark i uttalelser til langsiktige arealstrategier i kommuneplanens samfunnsdel med tanke på at det er viktig å være tidlig og tydelig. Vi formidler også betydningen av å ha beitebruksplaner som et kunnskapsgrunnlag i slikt arbeid.

For å vurdere effekten av «holdningssskapende arbeid» må vi se det over tid. Overordna arealplanlegging har et langsiktig perspektiv, og holdninger og bestemmelser som innarbeides nå vil kanskje ikke komme til syne før om flere år.

Når det gjelder vårt eget forbedringspotensial kan vi utarbeide standardtekster som benyttes i tilbakemelding til både kommuneplanens samfunnsdel og arealdel og vi kan bli mer konsekvente med å ta det inn i våre høringsuttalelser. Vi kan informere om kommuner som har lagt inn bestemmelser knyttet til langsiktige grenser i utmarka, og vi kan bli flinkere til å informere kommunene om avgjørelser som er tatt til fordel for utmarksinteressene. I tillegg kan vi ha enda større fokus på arealregnskap og arealnøytralitet.

Sterke signaler fra sentralt hold, som vi kan bruke videre, vil erfaringsvis hjelpe for å få kommunene til å se behovet for langsiktige utbyggingsgrenser og mer bærekraftig forvaltning av fjell og utmark.

**Ivaretagelse av landbrukets arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.9.1 i TB)****Rapportere på**

Bidra til å nå målet i nasjonal jordvernstrategi, om at omdisponeringen av dyrka jord ikke skal overstige 3 000 daa per år innen 2025.

De fleste kommunene ivaretar føringene for jordvernet i middels eller betydelig grad, og vi ser en positiv utvikling for jordvernet nå, både når det gjelder



praksis og holdninger. Flere kommuner er svært restriktive i omdisponerings spørsmål, men fortsatt er det en del som foreslår nedbygging av dyrka mark til ulike formål. Her er det gjerne noe ulike holdninger mellom administrativt og politisk nivå.

Antall innsigelsessaker fremmet av SF i 2022 helt eller delvis pga. jordvern: 12 reguleringsplaner og 5 kommuneplaner. I de aller fleste tilfeller endres planene slik at innsigelsene imøtekommes. Det kan også være at kommunene kommer med tilleggsopplysninger som gjør at innsigelsen frafalles. Få saker går til mekling. Bare en sak som gjaldt landbruk i Trøndelag ble avgjort av KDD i 2022. Saken gjaldt omdisponering av fulldyrka jord til næring/tjenesteyting i områdereguleringsplan for Rissa sentrum, der vi fikk medhold i at arealet måtte forbli jordbruksareal. For å få ned omdisponeringen er det av stor betydning at vi får medhold i innsigelsessakene som sendes til departementet.

Statsforvalteren er tydelig i tilbakemeldingene til kommunene på at lista for å vurdere omdisponering ligger veldig høyt, og oppnår med dette å begrense omfanget på utbyggingsforslagene. Vi ser likevel at det foreslås noe nedbygging, både gjennom plan og dispensasjon, men dette resulterer i flere tilfeller i innsigelse eller klage (avhengig av samfunnsinteresse og alternativvurderinger).

Generelt erfarer vi at mye av omdisponeringen som rapporteres gjelder områder som har vært planavklart i KPA over tid, fortrinnsvis for Nasjonal jordvernstrategi fra 2015. Når kommunene nå har strammet inn jordvernpolitikken også i kommuneplansammenheng, vil vi se effekten av dette i flere år framover. Vi ser også at nullvekstmålet og trykket på å skape klimavennlige byer og tettsteder gjør at flere kommuner realiserer potensialet for fortetting og transformasjon framfor å øke byspredningen. Eksempelvis har vi nylig hatt kommuneplanens arealdel for Trondheim på høring, og store jordbruksområder avsatt til boligformål i KPA blir nå tilbakeført til landbruksformål. Noen kommuner har også satt arealnøytralitet på agendaen.

Samtidig er det utfordrende å få ned omdisponeringen med store samferdselsprosjekter som E6 gjennom Trøndelag under planlegging. Forslaget fra Statens vegvesen til mer fleksible veinormaler, der de blant annet foreslår at 90 km/t og 100 km/t skal vurderes på motorveier med fire felt ved gjenbruk av eksisterende veier, i tillegg til dagens 110 km/t, er interessant i den sammenhengen.

Våren 2021 opprettet vi fagråd areal, bestående av representanter fra [Jordvern Trøndelag](#), Trøndelag fylkeskommune og Statsforvalteren i Trøndelag (landbruk). I tillegg inviterer vi med representanter fra kommunene og eventuelt andre ut fra hva som er tema i det enkelte møtet. Den 13. desember samarbeidet vi om å arrangere en jordvernkonferanse i Trøndelag. Her var det mange gode foredragsholdere og særlig det som gikk på tilbakeføring av utbyggingsarealer til LNFR var nok nytt og bevisstgjørende for mange.

Alt i alt er det god grunn til å tro at omdisponeringen i årene framover bør kunne holdes på et lavere nivå enn den har vært fram til nå.

#### Reduksjon i omdisponering av dyrka jord

2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1 228	676	684	1 587	1 914	851	502	781	784	371

*Omdisponeringsstatistikken i Trøndelag har over tid vært på et høyt nivå. Noen år peker seg ut spesielt, noe som bl.a. skyldes reguleringsplanen for kampflybasen på Ørlandet samt flere store samferdselsprosjekt. For årene 2018-2020 er det imidlertid samlet rapportert om mer enn dobbelt så mye omdisponering til bolig/næring/fritid som til samferdsel. For 2020 var det en omfattende reguleringsplan for et kalkbrudd som gjorde stort utslag. Tallet for 2021 er lavt sammenlignet med de senere årene. Det ble da omdisponert mest til samferdsels- og boligformål, med hhv. 236 og 92 daa. En stor del av omdisponeringen skyldtes ny E6 samt en større gang- og sykkelveg. Det er en positiv utvikling for jordvernet. Selv om det planlegges for flere store vegprosjekter i fylket, er det god grunn til å tro at rapporteringen i årene framover bør kunne holdes på et lavere nivå enn den har vært fram til nå.*

#### Reindriftens arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.10.1 i TB)

##### Rapportere på

God ivaretagelse av reindriftens interesser og behov i planprosesser og arealforvaltning

Vi mener kommunene ivaretar nasjonale føringer for reindrift i middels grad. Noen kommuner innretter seg til reindrifts interesser og våre innspill, mens andre ønsker å foreta utbygging selv om det går på bekostning av reindriften. Grunnen til at kommuner ikke ønsker å hensynta reindrift er mest sannsynlig for at det begrenser deres muligheter for nye tiltak og utvikling.

Det er fremmet 4 innsigelser begrunnet i reindriftens interesser i 2022, en reguleringsplan og en kommuneplanens arealdel.

De fleste kommuner og fylkeskommuner er kjent med om det foregår reindrift innen kommunen. Vi kan ikke si at de har tilstrekkelig kunnskap om reindriftens arealbehov, dette krever en annen innsikt. SFTL informerer om reindriften når vi har mulighet og henviser til hjemmesiden. Bedre kjennskap til reindrift og innsikt i hva gjennomføring av tiltak faktisk betyr for reindriften, vil nok øke ivaretagelsen av reindrift noe. Men innsikt og kunnskap om reindrift vil ikke være tilstrekkelig for at reindriften ikke taper areal. Så lenge reindriften medfører begrensninger for kommunenes utvikling og nye tiltak, vil ikke kunnskap være tilstrekkelig. Dette gjelder også for statlige tiltak. SFTL mener det er nødvendig å fastsette statlige planretningslinjer for å ivareta reindriften ytterligere.

**Reindriftens arealressurser er ivaretatt i alle planprosesser**

	Distrikter med godkjente regler/planer	Antall distrikter med godkjente regler/planer	Antall distrikter i reinbeiteområdet	Antall regler/planer som er oppdatert i løpet av de fire siste år
Distrikter med godkjente bruksregler etter reindriftsloven av 2007	100 %	10	10	1
Distrikter med godkjente distriktplaner etter reindriftsloven av 2007	93 %	13	14	3

I tillegg har Rendalen renselskap driftsplan (2016). Det er ikke et krav etter reindriftsloven, men iht. konsesjon.

**Systematisk folkehelsearbeid etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.1.11.1 i TB)****Rapportere på**

God ivaretagelse av langsiktig folkehelsearbeid i kommunenes planarbeid

Det langsiktige folkehelsearbeidet (herunder sosiale helseforskjeller) er godt ivaretatt i kommunenes planarbeid

Folkehelse inngår som fast sjekkpunkt i alle plansaker på høring etter plan- og bygningsloven. Nesten alle kommuner har utarbeidet oversiktsdokument, men det er svært varierende kvalitet på dokumentet og et fåtall gir en fullstendig oversikt jmf. forskrift om oversikt over folkehelsen §3 a-f. I enkelte kommuner blir det i stor grad en statistikkbank, da de ikke vurderer/drøfter innhold opp mot lokal kontekst.

Vi ser at kommunene i varierende grad benytter kunnskapen fra oversiktsdokumentet i arbeidet med samfunnsdelen av kommuneplanen. Det er flere kommuner en tidligere som viser sammenheng mellom utfordringer og de mål og tiltak kommunene setter i gang, slik folkehelseloven legger opp til. Vi jobber fortsatt med å øke fokus på arealplanlegging som verktøy i folkehelsearbeidet.

Fylkeskommunens digitale oversiktsdokument Trøndelag i tall er videreutviklet og en god kilde for kommunene. Her presenteres HUNT- data på kommunenivå og statistikk fra andre sentrale datakilder.

Statsforvalteren i Trøndelag har ikke gjennomført noen egen kartlegging eller særskilte møter med kommunene om deres systematiske folkehelsearbeid i 2022. Vi er kjent med Folkehelseinstituttets nasjonale kartlegging og har bedt om å få oversendt innsamlet data på kommunenivå.

Statsforvalteren deltar folkehelsealliansen i Trøndelag og i regionale netverksmøter om folkehelse. Statsforvalteren har gjennom året deltatt i en rekke fora og møter for å bidra til ivaretagelse av det systematiske folkehelsearbeidet, at fokusområder som utjevning av sosiale helseforskjeller ivaretas og at det er fokus på barn og unge, rus og fysisk aktivitet.

Statsforvalteren vurderer at arbeidet vi utfører har hatt en effekt, men at det fortsatt er mange kommuner som har behov for bistand til å analysere data og nyttiggjøre seg tilgjengelige data og kunnskapskilder.

**3.1.1.2 Helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene**

SFTL gjennomfører oppfølging av kommunene på en systematisk måte. Tilsyn gjennomføres i samarbeid med Helse og omsorgsavdelingen og kommunene velges ut i fra en risikovurdering basert på tidligere tilsyn, DSBs kommuneundersøkelse og SFTL s kjennskap til kommunene. 8-12 kommuner besøkes årlig. Øvelse for kommunenes kriseledelser har vært tilbudt kommunene gjennom en fellesøvelse, Øvelse SODD, frem til 2020. Pga. pandemien er ikke denne avholdt i 2020-2022 men tas opp igjen i 2023, den 21. mars. Alle kommunene skal være øvd i perioden 2019 - 2024. Pt. er det ca 10 kommuner som gjenstår for dette målkravet og disse vil bli prioritert i 2023 og 2024. Utfordringene fremover i arbeidet med kommunal beredskap vil i første omgang være å få implementert sikkerhetspolitisk krise og krig i det ordinære beredskapsarbeidet i kommunene. En fornuftig og kommunetilpasset tilnærming er her nødvendig men dette vil også bety utfordringer ifht. sikkerhetsorganisasjonene i mange kommuner.

**Valg av virkemidler tilpasset kommunens behov (fra kapittel 3.1.1.2.1.1 i TB)****Rapportere på**

Den samlede virkemiddelbruken overfor kommunene innen samfunnssikkerhet og beredskap er tilpasset kommunenes behov.

SFTL gjennomførte 8 samordnede tilsyn i kommunene i 2022 og på alle så er kommuneledelsen sterkt involvert i åpningsmøte, intervju og slutt møte. Tilsynene er viktige dialogtreff med kommuneledelsene. Vi utarbeider også Kommunebilder etter fastsatt struktur for de kommunene som besøkes av embedets ledergruppe. Samfunnssikkerhet er en viktig del av kunnskapsgrunnlaget i Kommunebildet og fylkesberedskapssjef deltar på kommunebesøkene som omfattet 8 kommuner i 2022. Råd og veiledning er for øvrig det viktigste virkemidlet vi har. Det har i 2022 vært større påtrykk for å bidra på møter kommunene mht. oppstartmøter for revisjon av Helhetlig ROS samt møter i kommunenes beredskapsråd. SFTL har tildelt skjønnsmidler til å få utarbeidet en gradert ROS analyse for tre av kommunene i fylket. Rapporten ble fremlagt februar 2020 men oppfølging har vært stilt i bero i pandemiperioden. Høsten 2022 ble det gjennomført et møte for å få satt i gang med oppfølgingsarbeidet. Tiltakene her sees i sammenheng med embedets arbeid med fylkesROS sett i en sikkerhetspolitisk krise og krig kontekst.

**Øvelser for kommuners kriseorganisasjon (fra kapittel 3.1.1.2.1.2 i TB)**

**Rapportere på**

Statsforvalteren skal i løpet av 2019- 2024 gjennomføre øvelse for alle kommuners kriseorganisasjon.

Øvingsaktiviteten i 2020 -2022 har ikke vært prioritert pga covid-19 og situasjonen i Ukraina.

**Gjennomførte øvelser med kriseorganisasjonen i kommunene**

År	Totalt antall kommuner i embetet	Antall gjennomførte øvelser for kommunens kriseorganisasjon	Overordnet øvingsmål
2019	38	26	Øvelse Sodd 2019 skal bedre kommunenes evne til å håndtere en pandemi og samtidig ivareta kritiske samfunnsfunksjoner og kommunale tjenester. Namsos øvde fullskala LRS øvelse.
2020	38	0	Ingen kommuner øvd ut over håndtering av covid-19
2021	38	0	Ingen kommuner øvd ut over håndtering av covid-19
2022	38	3	Fullskala LRS øvelser i 3 kommuner i 2022

**Beredskap for å håndtere kriser i reindriften (fra kapittel 3.1.1.2.2.1 i TB)****Rapportere på**

Operative beredskapsutvalg i hvert reinbeiteområde

SFTL har deltatt på aktuelle møter med øvrige embeter og direktorat/departement. Dette gjelder også ukentlige møter om beitekrisesitasjonen. Ellers har SFTL vært aktive i utredningsarbeidet om Beredskapsarbeidet i Norge i regi av Ldir.

Vi har gjennomført 3 møter i alle tre beredskapsutvalgene. I tillegg har vi hatt muntlig dialog med alle distriktene flere runder vedr mulig beitekrise 2022. SFTL har jobbet godt med informasjon om beredskapsarbeidet og beredskapsutvalgene har fungert svært godt.

**3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene**

Kommunene følger i stor grad opp forventningen knyttet til prosesser og saksbehandling på planområdet. Statsforvalteren erfarer at det ved kommuneplanprosesser legges det til rette for aktiv medvirkning fra kommunesamfunnet. Utfordringene knyttet til forventninger og prosesser slik Statsforvalteren erfarer, er knyttet til det store omfanget av dispensasjoner fra vedtatte planer.

**Dialog med kommunene om (fasene i) plansystemet (fra kapittel 3.1.1.3.1.1 i TB)****Rapportere på**

Alle kommuner har oppdaterte overordnede planer

Statsforvalteren erfarer at det er stor forskjell mellom kommunene i fylket med hensyn på hvor godt plan- og bygningsloven, prosesser og saksbehandling på planområdet håndteres. Manglende kompetanse og kapasitet på planområdet er for flere av kommunene utfordrende, men Statsforvalteren opplever også at det i noen kommuner er en manglende forståelse av prosessene som følger av plan- og bygningsloven i forhold til planområdet.

**Klager over reguleringsplan (fra kapittel 3.1.1.3.2.1 i TB)****Rapportere på**

God og rask klagesaksbehandling

I 2022 har vi behandlet 42 av 55 klager på vedtatte reguleringsplaner innen 12 uker. Gjennomsnittlig behandlingstid for alle klagesaker på reguleringsplaner var i 2022 65 dager.

Behandlingen av slike klagesaker har vært et prioritert saksområde for oss i 2022. Vi har derfor en gjennomsnittlig behandlingstid godt under resultatkravet på 12-uker.

Arbeidet med reguleringsplaner kan ofte være tidkrevende - med et omfattende faktum og mange ulike anførsler fra klager. Sakene har også gjerne stor oppmerksomhet i lokalsamfunnet.

Klagesakene på reguleringsplaner fra kommunene er i hovedsak tilfredsstillende behandlet og forberedt. Vi gav medhold i 4 av 55 klagesaker på dette området i 2022.

**Juridisk veiledning og kvalitetssikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.1 i TB)**

**Rapportere på**

Kommunale planer har juridisk gyldige bestemmelser og plankart

Vi veileder kommunene løpende i forhold til formaliteter omkring kommunale planer, men med størst fokus på kommuneplanens arealdel. Kompetansen ute i kommunene er ulik i forhold til dette saksområdet og STFL vurderer at kommunale planer i middels grad har god juridisk kvalitet.

**Juridisk veiledning og kvalitetsikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.2 i TB)****Rapportere på**

Konsekvensutredningsforskriften er fulgt opp

Vårt inntrykk basert på rollen som klageinstans - er at kommunene i stor grad følger opp KU-forskriftens utredningskrav.

**Kvalitet på konsekvensutredninger (fra kapittel 3.1.1.3.3.3 i TB)****Rapportere på**

God kvalitet på konsekvensutredninger som følge av gode plan- og utredningsprogram

Krav til plan- og utredningsprogram for å sikre gode konsekvensutredninger blir i middels til stor grad fulgt opp i kommunene. Statsforvalteren erfarer likevel at kvaliteten på konsekvensutredningene er noe varierende.

**Oppdaterte digitale planregistre (fra kapittel 3.1.1.3.4.1 i TB)****Rapportere på**

Alle kommuner holder digitalt planregister løpende oppdatert.

Kommunene i Trøndelag fører digitalt planregister i middels grad. 29 av 38 kommuner geosynkroniserer vedtatte reguleringsplaner (vn2). Like mange kommuner geosynkroniserer reguleringsplanforslag, men ved stikkprøver ser vi at det ofte er forsinkelser mellom når reguleringsplanforslag blir sendt på høring og når de legges inn i planbasen. Det virker som et er stor variasjon i om kommuner fører dispensasjoner, innsigelser og klager i planregisteret. Dette fanges uansett ikke opp av geosynkroniseringen, slik at vi får tilgang til det igjennom digitale karttjenester.

Om betydningen og nytten av oppdatert planregister er godt nok forankret på ledernivå er noe som Statsforvalteren i Trøndelag, sammen med kartverket i Trøndelag skal kartlegge igjennom en spørreundersøkelse som ble sendt ut til alle kommuner den 09.02.2023. Resultatene fra denne undersøkelsen kommer for sent til at vi får de med i denne rapporteringen, for vi har foreløpig kun fått inn 15 av 38 svar. To av spørsmålene i undersøkelsen er «Er ledelsen i din kommune pådriver for at det skal føres digitalt planregister?» og «Er ledelsen kjent med hvilke gevinster et ryddig og oppdatert digitalt planregister kan gi?». Gjennomsnittlig svar på begge spørsmålene er «I middels grad», hvor svarene varierer fra «I stor grad» til «I liten grad». Det er nok stor variasjon i ledelsesforankringen i kommunene.

Statsforvalterne i Trøndelag har etablert et godt samarbeid med planansvarlig hos kartverket i Trøndelag, og i samarbeid prøver vi å være rask med å etterspørre reguleringsplanforslag og vedtatte planer der vi ser at dette mangler (ved f.eks. utsendelse av planer på høring). Kommunene er rask med å oppdatere egen base, eventuelt sende oss planer når vi minner om dette, noe som kan tyde på at kompetansen er på plass, men at det er mangel på interne rutiner. GIS-koordinator hos Statsforvalteren i Trøndelag sitter også som leder i Plan- og temadatautvalget i Norge Digitalt og der har det vært stort fokus på plandata de siste 2 årene (forankret i Nasjonal Geodatastrategi). Kartverket sier at de ser en økt bevissthet rundt plandata i kommunene etter at Statsforvalteren i Trøndelag også har begynt å etterspørre dette. Vi kan ikke vise til målbare resultater ennå.

Statsforvalteren i Trøndelag kan være raskere til å oppdage og etterspørre planer dersom de mangler i kommunenes planbaser. Ved å få på plass "Sak i Kart", en kobling mellom embetenes sak/arkiv system og kartsystem, vil det bli enklere å sjekke om planer ligger i kartet når vi får de på høring. Embetene i samarbeid med STAF bør også få på plass en rutine som sørger for at NasjonalPlanID legges inn på saken i Elements, noe som vil gjøre oppslag mot Kartverkets plantjenester enklere. Vi ser også på muligheten for å koble svarene fra spørreundersøkelsen opp imot Kommunebildet. Dette vil muligens føre til økt ledelsesforankring hos kommunene.

Det gode samarbeidet med kartverket er viktig for å komme i mål på dette punktet. I etterkant av nevnte spørreundersøkelse planlegges det i samarbeid med kartverket en «Planprat» med kommunene, for å finne ut hvor skoen trykker. Vi ser allerede at en del kommuner svarer at de ikke har skriftlige rutiner for føring av planregister. Her kan kanskje Statsforvalteren i Trøndelag og Kartverket hjelpe kommunene med å få på plass dette.

**3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven**

Vi har gjennomført både generell og individuelt tilpasset opplæring i sosialtjenesteloven rettet mot NAV-kontorene i fylket. Vi har i tillegg deltatt på interne fagdager i enkelte NAV-kontor etter bestilling fra kontorene. Vi vurderer at opplæringstilbudene vi gir har god effekt, og vi ser gradvis endring i praksis og hevet bevissthet om sosialtjenesteloven generelt og barneperspektivet spesielt gjennom klagesaksbehandling, tilsyn og dialog med ledere og ansatte.

I 2022 har vi hatt spesielt stort fokus på tilgjengeligheten til tjenesten økonomisk rådgivning på tvers av NAV-kontoret og uavhengig av eventuell ytelse, samt betydningen av konkrete og individuelle vurderinger i forbindelse med søknad om økonomisk sosialhjelp. Dette siste ser vi at NAV-kontorene i økende grad tar på alvor og har vært opptatt av i lys av veksten i levekostnader, som høyt vært høyere enn økningen i Statens veiledende satser for livsopphold.

Vi har videreført det digitale lavterskeltilbudet "Fredagsprat med Statsforvalteren" også i 2022. Møtene har vært lagt opp i tre økter, der vi dels formidler informasjon, perspektiv og nyheter, dels har en økt med opplæring og dels har dialog, erfaringsutveksling på tvers av kontor og svarer ut spørsmål fra NAV-kontorene. De digitale møtene har vært svært velkomne og godt besøkt.

Vi vurderer at bredden i opplæringstiltakene vi har tilbudt, både i målgruppe, tematikk/fag, plattform og systematikk/pedagogisk tilnærming, har bidratt til god måloppnåelse og læringseffekt.

Vi ser at vi har hatt mulighet til raskt å formidle og ha dialog om nyheter, svare opp ønsker om opplæring mm. gjennom Fredagspraten, og understøtte læringseffekt gjennom at praktisk tilnærming og erfaringsutveksling har vært en sentral del av de fleste opplæringstiltakene. Vi ser videre at kontinuerlig fokus på barneperspektivet i NAV gjennom flere år nå er i ferd med å feste seg i kontorene, både gjennom tjenesteutviklingsarbeid og i praktisk saksbehandling – og fra 2022 har barneperspektivet vært en fast del av NAV Trøndelag sitt målbylde.

Vi ser samtidig gjennomgående utfordringer i NAVs praksis, som vedvarer over år selv om utviklingen går i riktig retning. Vi har grunn til å tro at dette er utfordringer som er nasjonale, og der utfordringer i lovverk, styringslinjer og andre rammebetingelser for NAV kan ha betydning for mulighetene til å lykkes med å skape en praksis som er i henhold til loven. Vi stiller derfor spørsmål ved om det er behov for å se på noen av disse utfordringene nasjonalt.

#### Alle NAV-kontor i fylket (fra kapittel 3.1.2.1.1.1 i TB)

##### Rapportere på

Alle NAV-kontor har god kunnskap om sosialtjenesteloven og forskrifter.

Vi vurderer at NAV-kontorene i fylket har økende kunnskap om sosialtjenesteloven med forskrifter, og at de kompetansehevede tiltakene vi setter i verk har effekt sammen med løpende råd og veiledning. Vi synes vi ser at praksis utvikler seg i riktig retning, og at NAV-kontorene generelt sett har mer fokus på lov og forskrift, samt klarspråk i sitt arbeid. Dette viser seg blant annet ved at de i større grad enn tidligere vurderer barns behov i forbindelse med søknad om økonomisk sosialhjelp. Vi ser samtidig noen utfordringer, som er adressert i påfølgende rapporteringspunkt.

Statsforvalteren har gitt følgende allmenne tilbud om opplæring i sosialtjenesteloven i 2022:

#### Generelt sosialtjenesteloven

- Fredagsprat med Statsforvalteren – individuelle vurderinger sentralt uavhengig av hovedtema, og særlig fra høsten - 22 som følge av veksten i levekostnader
- Fast deltakelse på NAV-ledermøter ca. en gang pr måned med tema relevant for de sosiale tjenestene – individuelle vurderinger tematisert nesten hver gang på grunn av veksten i levekostnader
- Bidrag i nyansattopplæringen "Ny i NAV"
- Deltakelse på fagsamlinger i NAV-kontor etter forespørsel
- Arrangement - "Mulighetsdagene" sammen med NAV Trøndelag - erfaringsdeling fra ulike utviklingsprosjekt knyttet til sosiale tjenester
- Arrangement - "Partnerskapskonferansen" sammen med KS og NAV Trøndelag - med erfaringsdeling fra ulike utviklingsprosjekt knyttet til sosiale tjenester

#### Økonomisk rådgivning

- Grunnkurs og videregående kurs i økonomisk rådgivning
- Ekspertkurs økonomisk rådgivning sammen med øvrige regionkontakter og direktoratet

#### Barneperspektivet

- Fagsamlinger - "Dybdesamlinger i Barneperspektivet" – oppfølging av basiskurs i barneperspektivet som vi hadde i 2021:
  - Dybdesamling 1 – Tema «Forebygging»
  - Dybdesamling 2 – Tema «Fra barnevern til NAV»
  - Dybdesamling 3 – Tema «boligsosialt arbeid med barnefamilier»
  - Dybdesamling 4 – To dager med teori og praktisk trening. Tema «Samhandling. Samtaleteknikk og den vanskelige samtalen – hvordan samtale med foreldre om deres barn.»
- Webinar – «Barnekonvensjonen i saksbehandling etter sosialtjenesteloven»

- Webinar for ansatte i barnevern og NAV – Tema «Sosioøkonomi og barnevernet»
- Innlegg på webinar arrangert i samarbeid med NAV Fylke og Fylkeskommunen – «Ungdom inntil 21 år som har oppfølging av OT-tjenesten»

### Kvalifiseringsprogrammet

- Opplæring i nettverkssamlingene
- Utvikling av «pakke» med opplæring og egenvurdering sammen med SF Vestland, som rulles ut i kontorene på nyåret 2023

### Integrering

- Opplæring både for NAV-lederne i fylket og ansatte i NAV om Ukrainske flyktningers rett til sosiale tjenester
- Innlegg på webinar arrangert i samarbeid med Fylkeskommunen og NAV Fylke – Tema «Rett til sosiale tjenester for ukrainske flyktninger»

### Tilskuddsforvaltning og utvikling av de sosiale tjenestene

- Digital tilskuddssamling
- Generelt tilbud om oppfølgingsdialog/råd og veiledning i forbindelse med søknadsprosess - flere kontor benyttet seg av dette

I tillegg har vi hatt samlinger knyttet til det boligsosiale arbeidet og den nye strategien "Alle trenger et trygt hjem" gjennom satsningene "MUST" (Muligheter og utfordringer i samarbeid på tvers - et prosjekt rettet mot bostedsløse/ROP-gruppen) og "Trygge hjem Trøndelag" - et prosjekt rettet mot barnefamilier. Vi har bidratt og spredt informasjon om den tverrgående opplæringen som er kjørt i samarbeid mellom Helse- og omsorgsavdelingen og Oppvekst- og velferdsavdelingen om endringer i velferdslovgivningen, slik at dette er et tilbud som også har nådd NAV-kontorene i fylket.

Individuelle vurderinger og ivaretagelse av barne- og familieperspektivet er sentralt i alle opplæringstiltakene vi gjennomfører, og i dialogen med kommuner, NAV-ledere og ansatte i NAV. Vi har lagt ekstra vekt på dette i 2022 på bakgrunn av at veksten i levekostnader har vært høyere enn justeringene i de statlige veiledende retningslinjene. Vi har i tillegg prioritert å ha en rekke opplæringstiltak særskilt inn mot barneperspektivet i 2023. Vi vurderer derfor at prioriteringene i opplæringen i henhold til oppdrag er fulgt.

### Opplæringstiltak for NAV

Resultatmål	Differanse resultatmål - resultat	Resultat	Antall NAV-kontor i fylket som har mottatt tilbud om opplæring	Antall NAV-kontor i fylket totalt
100 %	0 %	100 %	21	21

### NAV kontor med lav kunnskap tilbys tilpasset opplæring (fra kapittel 3.1.2.1.1.2 i TB)

#### Rapportere på

Godt tilpasset opplæring til NAV- kontorene.

Vi gjør vurderinger ved årsplanlegging samt løpende av hvilke opplæringstiltak som er nødvendige for å adressere utfordringer ved praksis i NAV-kontor som er eller blir avdekket i løpet av året, utfordringer som er kjent fra før blant annet gjennom vårt arbeid med risiko- og sårbarhetsvurderinger, samt utfordringer som kommer i lys av samfunnsutviklingen. «Fredagsprat med Statsforvalteren» er ett eksempel på et opplæringstiltak der arenaen er satt, men der vi har fleksibilitet i planleggingen opp mot hvert webinar, og derfor mulighet til å gi tilpasset opplæring etter de tema som løpende er mest aktuelle. Det samme gjelder for «Statsforvalterens time» i NAV-ledermøtene, som gjennomføres ca. en gang pr måned.

Til tross for at praksis etter vårt syn stadig utvikler seg i riktig retning, så ser vi gjennomgående utfordringer i NAV-kontorene som utfordrer grunnleggende sider ved saksbehandlingen og dermed kan ha stor betydning for om folk får oppfylt sine rettigheter. Dette gjelder blant annet

- tilstrekkelig kartlegging av behov i forbindelse med søknad
- normfokus - det å gjøre tilstrekkelige konkrete og individuelle vurderinger i forbindelse med vurdering og beslutning av økonomisk stønad
- saksbehandling og oppfølging i forbindelse med (gjentatte søknader om) nødhjelp
- bruk av individuell plan
- bevissthet om NAV sin rolle og oppgaver knyttet til generelt sosialfaglig arbeid og sosialtjenesteloven § 17 (med unntak av økonomisk råd og veiledning)
- for lite systematisk kvalitetsarbeid og gjennomgående internkontroll for de sosiale tjenestene

Dette er utfordringer som er kjent, men der vi også har fått mer kunnskap om praksis i løpet av høsten 2022 gjennom tilsyn som er gjennomført. Vi har tatt dette med oss i planleggingen av opplæringstiltak for 2023. Vi vil samtidig oppfordre til at man ser enda mer på hva man kan gjøre nasjonalt knyttet til disse utfordringene, da mye tyder på at dette er utfordringer i alle fylker.

Regelverket i sosialtjenesteloven er forvaltningsteknisk vanskelig, noe som i seg selv gjør det utfordrende for NAV-kontorene å lykkes med å forvalte dette riktig og forsvarlig. Utfordringene forsterkes ved at styringslinjene er delt, og at kommunale og statlige datasystemer har barrierer både for ansatte og brukere som fremstår lite egnet for helhetlig oppfølging. Utfordringene er økende blant annet på grunn av kompleksiteten i mange brukersaker, ressursituasjonen i NAV, og utviklingen i levekostnader, der flere har og vil ha behov for hjelp. På denne bakgrunn kan det stilles spørsmål ved samfunnsøkonomien i måten sosialtjenesteloven er innrettet på, blant annet sett opp mot de ressursene som kreves i byråkratiet for å forvalte loven samt utfordringene med å etterleve lovens bestemmelser og intensjoner.

Statsforvalteren i Trøndelag har sammen med Nav Trøndelag og Trondheim kommune gått i dialog med Arbeids- og velferdsdirektoratet med forslag om

å gjennomføre et pilotprosjekt kalt «Et enklere NAV», der tanken er å undersøke mulighetene for å prøve ut et enklere forvaltningssystem for ytelser og oppfølging av ungdom. Arbeidet fortsetter i 2023.

#### Oppfølging av kommuner med særskilte utfordringer (fra kapittel 3.1.2.1.2.1 i TB)

##### Rapportere på

Alle NAV- kontor med særskilte utfordringer er fulgt opp.

Vi har siden 2018 brukt "Tjenestebarmeter for sosiale tjenester" i vårt oppfølgingsarbeid rettet mot kommuner og NAV-kontor. Verktøyet bidrar til at vi får sammenstilt kunnskap fra de ulike kildene vi har tilgang til - slik at vi "vet det vi vet" og kan identifisere risiko- og sårbarheter ved de enkelte tjenester. I tillegg bidrar verktøyet til at vi får skaffet oss en oversikt over tilstandsbildet knyttet til de sosiale tjenestene i fylket, og hvilke tema kontorene gjennomgående har utfordringer med.

Vi vurderer at samordnet dialog med kommunene om muligheter og utfordringer knyttet til det lokale NAV-kontoret og NAV sitt samfunnsoppdrag på tvers av kommunen selv, NAV Fylke og Statsforvalter, bidrar til tillit på tvers av "laget rundt NAV-kontoret" og en opplevelse av likeverd og lokal forankring. Etter vårt syn er "Spagaten-tilnærmingen" en god metode som skaper arenaer som aktiviserer og samler sentrale aktører i og rundt NAV-kontoret, og gir rom både for strategiske drøftinger og konkret problemløsning som kan bidra til mer helhetlige tjenester og bedre brukerreiser. For vår del er dialogmøtene en sentral arena for å følge opp og adressere de utfordringer vi har avdekket gjennom risiko- og sårbarhetsanalyser knyttet til tjenestebarmeteret, blant annet fordi vi både møter kommunal ledelse og NAV-kontorets ledelse. Vi har gjennomført dialogmøter etter Spagatenmodellen i 19 av 21 NAV-kontor i 2022. Vi viser for øvrig til særreportering nedenfor.

Ut over dialogmøtene gjennomfører vi særskilt oppfølging av kontor der det avdekkes behov, gjerne etter tilsyn. I 2022 har vi hatt oppfølging av 3 kontor i så måte, med løpende råd og veiledning gjennom året, samt egne opplæringstiltak i kontorene. Vi har i tillegg gjennomført skreddersydd opplæring for ytterligere to kontor etter behov meldt fra kontorene. Samlet sett har derfor 5 kontor fått særskilt oppfølging i 2022.

#### 3.1.1.5 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene

Statsforvalteren vurderer at kommunene i varierende grad har kompetanse og kapasitet til å ha en helhetlig tilnærming til sine fremtidige helse – og omsorgsutfordringer. Noen av de mest utsatte kommunene vurderer vi ikke har startet omstillingsarbeidet for å møte demografiutfordringene i tilstrekkelig grad.

Mange kommuner oppgir økning av unge brukere med psykiske helseplager og sammensatte behov, kostbare BPA- tjenester, bekymring for fremtidens behov for helsepersonell i omsorgstjenestene og vanskeligheter med rekruttering. Det er allerede i dag vanskelig å rekruttere fagarbeidere, vemepleiere, sykepleiere, leger og psykologer. Mangel på fastleger er problematisk, og flere kommuner tar grep for å organisere tjenestene i kommunale stillinger fremfor de tradisjonelle fastlegehjemlene. I 2022 var det mye sykefravær i de kommunale helse og omsorgstjenestene og utfordrende å dekke opp kompetansekrav i bemanningsplanene. Helseledere og kommunedirektører i Trøndelag beskriver en helsetjeneste i strekk som vil utfordre kommunene i årene som kommer og er usikre på om økt kapasitet med tilfredstillende kvalitet er mulig å oppnå.

I 2022 søkte alle kommuner unntatt en om kompetanse – og innovasjonstilskudd. Vi ser at utfordringer knyttet til pandemi også påvirket kommunene i 2022. En del planlagte kompetanseutviklings tiltak og utviklingsprosjekter er derfor utsatt. Flere kommuner i Trøndelag tatt i bruk Helseplattformen, dette er tidkrevende for kommunene når det kommer til forarbeid, opplæring og implementering. Det har påvirket deres mulighet til å drive med annet utviklingsarbeid.

Statsforvalteren har støttet opp under KS om utviklingsarbeid knyttet til heltidskultur og tjenestestyrte bemanningsplanlegging. Satsningen vil videreføres i 2023. Flere kommuner jobber med innovasjon rettet mot arbeidstidsordninger, heltidskultur og oppgavefordeling i helse – og omsorgssektoren.

Statsforvalteren ser gjennom kontakt med kommunene og klagebehandling mangel på kompetanse i tjenestene til utviklingshemmede. Vi mottok også i 2022 mange søknader om dispensasjon fra utdanningskravet.

##### Tilgjengelige tjenester for samisk befolkning

Det er i løpet av 2022 avholdt møte med Sørsamisk helsenettverk om prosjektet «Sørsamisk helseteam».

Målet med møtet var å søke mer kunnskap om sørsamiske helseforhold, herunder å understøtte det gode helsetilbudet som Sørsamisk helseteam tilbyr i vår region. Helsedirektoratet deltok også i møtet. Samarbeidet med Sørsamisk helsenettverk fortsetter i 2023.

##### Velferdsteknologi

Velferdsteknologi kan bidra til bærekraftige tjenester. Statsforvalteren vurderer at kommunene i Trøndelag har kommet godt i gang med ulike velferdsteknologiske løsninger som kan bidra til mer bærekraftige tjenester i fremtiden. Statsforvalteren har siden 2018 støttet "Trøndelagsløftet" - et felles nettverk hvor trønderske kommuner fikk bistand til helhetlig arbeid med velferdsteknologi. I 2022 har Trøndelagsløftet har gått fra å være et prosjekt til et varig tilbud til kommunene i Trøndelag via KS sitt nasjonale nettverk for innføring av velferdsteknologi. USHT og Trøndelagsløftet startet i 2022 Velferdsteknologiens ABC, som opplæringstilbud og læringsnettverk.

Trøndelagsløftet har i samarbeid Statsforvalteren, habiliteringstjenesten for voksne og kommuner i Trøndelag laget en [veileder for lovtolkning](#) for ansatte i kommunal helse- og omsorgstjeneste. Veilederen gir dere en kort innføring i lovverket, tips og råd til utprøving av teknologi og caser fra virkeligheten med løsningsforslag. Målet med veilederen og satsningen på velferdsteknologi i Trøndelag er at velferdsteknologiske løsninger skal bli et tilgjengelig

hjelpemiddel for alle brukergrupper for å oppnå økt mestring og trygghet.

Siden 2021 har Trøndelagsløftet jobbet sammen med KS, Statsforvalteren i Trøndelag, Pensjonistforbundet og NAV hjelpemiddelsentral om et digitalt visningsrom som kommunene kan ta i bruk. Trøndelagsløftet samarbeider tett med DigiTrøndelag.

Vår vurdering er at arbeidet har vært et viktig bidrag til mer effektiv tjenesteproduksjon i kommunene i Trøndelag, men at det er viktig å videreføre arbeidet og ta i bruk teknologi som kan redusere behovet for personell.

#### Kvalitet og pasientsikkerhet

Statsforvalteren legger vekt på kvalitetsarbeid og pasientsikkerhet i møte med kommuner, helseforetak og igjennom innlegg og foredrag på konferanser på ulike fagområder. Det daglige tilsynsarbeidet, enten det gjelder planlagt eller hendelsesbasert tilsyn er fortsatt den viktigste arenaen. Gjennom å understreke virksomhetenes ansvar for kvalitet og pasientsikkerhet i vårt tilsynsarbeid når vi virksomhetene på alle nivå.

Faglige fora er et initiativ fra Statsforvalteren. Faste samlingspunkter 2 ganger pr år for økt kvalitet og utvikling i forvaltningsarbeidet innen helse og omsorg i kommunene. Bakgrunnen var at flere kommuner etterspør faglig påfyll og en arena for å diskutere forvaltningspraksis og skjønnsutøvelse. Innholdet bygger på videreutdanningen i juridisk metode, forvaltningsrett og helserett og vi samarbeider med NTNU om gjennomføringen.

I 2022 har Statsforvalteren hatt fokus på bruk av data fra KPR, ressursportal.no, demenskartet og andre tilgjengelige styringsdata. Helseledernetverket i Trøndelag har hatt ledelse og analyse som sine 2 prioriterte utviklingsområder i 2022. Statsforvalteren har deltatt i arbeidsgruppe for statistikk og analyse og gjennom dette og innlegg på konferanser for ulike målgrupper bidratt til økt kompetanse i bruk av styringsdata. Vi har også løftet frem [Veileder for å måle effekt og resultat](#) som er utviklet for leve hele livet reformen, men kan benyttes også innenfor annet utviklingsarbeid.

Statsforvalteren samarbeider med USHT om ulike webinarer, konferanser og opplæringstiltak innenfor fagutvikling og pasientsikkerhet. 20 kommuner i Trøndelag har gjennomført ProAct-opplæring, og 25 kommuner deltar i nettverk for fagutvikling.

#### Oppsummert

Statsforvalteren vurderer at det er stor variasjon i fylket. Det jobbes systematisk og godt med å økt tilgjengelighet og kapasitet innenfor velferdsteknologi og kvalitetsforbedring. Kommunene melder om økning i behov for mange grupper og at det er krevende å oppnå økt kapasitet innenfor omsorgstjenestene. Det må satses videre på styrking av kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene. Statsforvalterne har sammen med samarbeidspartnere styrket innsatsen og satt i gang flere tiltak i 2022 som vi håper å se effekt av i 2023.

#### **Bistand til kommunene for å møte demografiutfordringene innen helse- og omsorgso (fra kapittel 3.1.3.1.1 i TB)**

##### **Rapportere på**

Kommunene gjennomfører en langsiktig og helhetlig planlegging knyttet til kapasitet, kompetanse og kvalitet i tjenestene.

Dette må ses i sammenheng med planlegging og utvikling av tjenester til de fire prioriterte gruppene i helsefelleskapene:

- barn og unge
- personer med alvorlige psykiske lidelser og rusproblemer
- skrøpelige eldre
- personer med flere kroniske lidelser

Viser til rapport på 3.1.3.1.1

Statsforvalteren vurderer at kommunene i varierende grad har vedtatt planer med tiltaksdelere som sikrer fremtidig kapasitet, kompetanse og kvalitet. Helse og omsorgstjenestene er synliggjort i kommuneplaner, og utfordringsbildet er godt beskrevet. Mange mangler konkrete handlingsplaner for å kunne tilby fremtidige tjenester med god nok kapasitet og kvalitet. Helsefremmende og forebyggende tiltak samt rehabilitering som kan bidra til å utsette behov er lavt prioritert.

Helseledernetverket i Trøndelag har hatt analyse og ledelse som tema i 2022 og vi ser at det er stort engasjement i kommunene for å øke kunnskapen om planlegging.

Trøndelag har 2 helsefelleskap – Helse Nord-Trøndelag og tilhørende kommuner og St.olav og tilhørende kommuner. Statsforvalteren er representert ved fylkeslegen hvor vi bringer inn problemstillinger som vi ser bør løses ved samhandling mellom nivåene.

Helsefelleskapene lider under mangel på tilgang til økonomiske rammer for å drive nødvendig utviklingsarbeid. Vi ser at flere av utviklingsprosjektene som initieres ikke passer inn i de ulike formene for virkemidler vi forvalter.

Helsefelleskapene har vedtatt handlingsplaner:

[Handlingsplan for Helsefelleskapet i nordre Trøndelag for perioden 2022 – 2025](#)

[Handlingsplan 2022-2024 Helsefelleskapet St. Olavs hospital og kommunene](#)

Statsforvalterne er involvert i arbeidet med ulike prosjekter og satsninger i begge helsefelleskap, og vi ser at godt fungerende helsefelleskap hvor



nivåene jobber samlet med planlegging og utvikling av tjenester er en god arbeidsform.

Det er ulikt hvilke grupper helsefelleskapene har valgt å starte med. Nordre er kommet godt i gang med barn og unge hvor det har vært kapasitetsutfordringer og behov for utvikling. Prosjektet fremdragende akuttmottak er videreført og kommunene er inkludert i større grad enn tidligere. Helsefelleskapet St.Olav har en ambisiøs tiltaksplan, og arbeid er startet opp for flere prioriterte grupper. Helsefelleskapet har jobbet med utskrivningsklare pasienter som er en utfordring for St Olavs hospital og enkelte kommuner.

Statsforvalterne i Trøndelag har initiert og gjennomført Trøndersk rådslag om samhandling innen rus og psykisk helse. Bakgrunnen var at tverrsektoriell samhandling innen rus- og psykisk helsefeltet fortsatt kan oppleves som en utfordring på tross av ulike på staltlige initiativ og virkemidler. Rådslaget samlet kommuner, helseforetak, bruker-organisasjonene og kompetansesentrene og satte fokus på lokalt engasjementet og de gode lokale erfaringene. Rapport med informasjon om bakgrunn, prosess og råd er under utarbeidelse og vil benyttes i det videre arbeidet i Helsefelleskapene.

### 3.1.1.6 Andre oppdrag

#### Rådgivende enhet for russaker

Etablering av rådgivende enhet i kommunene har vært tema på nettverkssamlinger innen rus- og psykisk helsearbeid i 2022.

20 kommuner har etablert rådgivende enhet for russaker i 2022.

#### FACT og FACT ung

Statsforvalteren samarbeider med kompetansesentra om implementering av ACT/FACT. Det er arrangert to regionale nettverkssamlinger for FACT-team. Drift av nettverk videreføres i 2023.

Det er 2 team i Søndre Trøndelag. Begge er lokalisert til Trondheim og er et samarbeid mellom St. Olavs hospital og Trondheim kommune.

I området for Helsefelleskap Nordre Trøndelag er det vanskelig å etablere ACT/FACT - team da sykehuset ikke ønsker å inngå samarbeid om dette. 5 kommuner med grunnlag over 15 000 innbyggere er positive til å etablere FACT-team i nordre del av fylket. Stjørdal, Steinkjer, Verdal, Levanger, Namsos.

Statsforvalteren har hatt møter med disse kommunene, kommunalsjefer og tjenesteledere for rus- og psykisk helse. De har pasienter de mener kunne fått et bedre tilbud med FACT-team. Samtlige har fått negativ respons fra Helse Nord -Trøndelag (HNT) på å inngå samarbeidsavtale. I Namsos var sykehuset med i forprosjekt, men trakk seg deretter ut. Namsos har et FACTteam uten deltakelse fra Sykehuset. Statsforvalteren har gjennomført møte med HNT hvor de fastholder at de ikke ønsker å jobbe etter FACT modellen. Begrunnelsen er knapphet på spesialistressurs, uønska variasjon i tilbud innad i fylket og at klinikken mener de har et tilfredsstillende tilbud til ROP pasientene. Kommunene er oppfordret til ta opp saken i helsefelleskapet i Nordre Trøndelag.

Trondheim og Steinkjer har søkt midler til forprosjekt FACT Ung i 2022.

#### Forebygging og utvikling av tjenestetilbud innenfor psykisk helse og rus

Folkhelsealliansen i Trøndelag har jobbet med ABC Hodebra - for bedre psykisk helse, og fra 2023 er Trøndelag Fylkeskommune nasjonal pilot på satsningen. 34 av kommunene i Trøndelag deltar i Program for folkehelse, der viktige mål er å hindre utenforskap ved å fremme tilhørighet, deltakelse og aktivitet i lokalsamfunnet med spesielt fokus på tiltak rettet mot barn og unge. Svært mange kommuner er BTI/BTS kommuner.

Vi får tilbakemeldinger fra kommunene om at samarbeidet mellom 1. og 2. linjen om tjenester til barn og unge med behov for psykisk helsehjelp kan være krevende. Helse Nord-Trøndelag har etablert en arbeidsgruppe for å få et styrket tjenestetilbud (lavterskel) og et bedre samarbeid om barn og unge med behov for et sammensatt tjenestetilbud som Statsforvalteren deltar i. Målsetningene er å kartlegge tjenestenes eksisterende tilbud og samhandlingsmodeller, at helsefelleskapet enes om en felles samhandlingsmodell, og sikrer at den er tilstrekkelig implementert i Helsefelleskapet og utarbeide samhandlingsforløp. I 2022 er det gjennomført to work-shop med deltakere fra helseforetaket og kommunene i fylkets nordlige del.

Statsforvalteren gjennomførte høsten 2022 en undersøkelse i kommunene i Trøndelag om lavterskeltilbud innenfor Psykisk helse for barn og unge. For mer informasjon tjenester til barn og unge se 3.2.1.1.1.1 og 7.3.10.1.1

Statsforvalteren gjennomfører i samarbeid med brukerorganisasjoner og kompetansesentra nettverkssamlinger for kommunene med vekt på erfaringsdeling og informasjon om aktuelle tema. Det gjennomføres også dialogmøter med kommunene for å sikre tett oppfølging.

SANKS -Samisk psykisk helsevern og rusbehandling – har kontor i Snåsa kommune og tilbyr hjelp til den samiske befolkningen.

Kommunene melder om økning i behov for barn og unge og voksne. I enkelte små kommuner er det få ansatte og sårbare fagmiljø i tjenestene innenfor rus og psykisk helse.

### Rutiner og helhetlig oppfølging av personer som har vært utsatt for vold og overgrep

Velferdsnettverket består av UDI, politiet, Kriminalomsorgen, Husbanken, NAV, fylkeskommunen, KS, Bufetat og Statsforvalteren. Nettverket møtes to ganger per år for informasjonsutveksling rundt strategier og innsatsområder, etablere et felles kunnskapsgrunnlag om utfordringsbildet i fylket og samordne felles oppdrag. I 2022 har nettverket hatt et spesielt fokus på felles innsats mot vold og overgrep, felles innsats for barn i bolig/barnefattigdom, ungt utenforskap og oppfølgingen av fordrevne fra Ukraina.

Statsforvalteren har jobbet med å gjøre de voldsforebyggende verktøyene «Jeg vet» og «Snakke sammen» kjent ved å gjennomføre digitale dialogmøter og kurslederkurs for kommunene i Trøndelag i samarbeid med RVTS, samt gjennomført en digital konferanse i samarbeid med embetene i Nordland, Troms og Finnmark. Gjennom dialogmøtene har vi fått en oversikt over status og kompetansebehov i det voldsforebyggende arbeidet i kommunene. Verktøyene er viktige læringsressurser både for å gi barn og unge kunnskap om kropp og egne grenser, samt å samtale med barn ved mistanke om vold og/eller overgrep.

Statsforvalteren fortsetter arbeidet med å sikre at kommunene har oppdaterte planer og rutiner for helhetlig oppfølging av personer som har vært utsatt for vold og overgrep i 2023.

#### 3.1.1.7 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester

Vi registrer trusler og kontinuerlig degradering på økosystemer som for eksempel delta, tareskoger, vassdrag og fjell fra aktører på veiutbygging, taretråling, skogsdrift og hyttebygging. En del mulige trusler avverges gjennom Statsforvalterens faguttalelser til andre myndigheter.

Mange sektormyndigheter har for dårlig kjennskap til roller og ansvar for å hindre spredning av fremmede arter. Statsforvalterens økte fokus på informasjonstiltak i 2022 har gitt en større bevissthet hos kommuner, og noen andre aktører.

Fremmede arter som lupiner og kjempespringfrø har fått et solid grep på de store elvene våre. Økosystemene på elveørene er under stort press. Her ser vi at målrettet arbeid fra Statsforvalteren og samarbeidsparter er avgjørende og nødvendig. Ressurskrevende arbeid på avgrensede lokaliteter har gitt god effekt.

Det mangler en godt koordinert innsats for bekjemping av fremmede arter fra alle ansvarlige aktører. Her har Statsforvalteren en rolle og en mulighet som ikke er utnyttet.

#### Redusert negativ effekt av fremmede skadelige organismer på naturmangfoldet (fra kapittel 3.1.4.1.1.1 i TB)

##### Rapportere på

Redusert negativ effekt av fremmede skadelige organismer på naturmangfoldet.

Den totale negative effekten av fremmede organismer på naturmangfoldet ser ut til å øke.

I enkelte områder der man har brukt mye ressurser er den samlede effekten god. Eksempel - Frøya kommune:

Kommunen har som mål å fjerne all sitkagrana fra øya med hensikt i å ta vare på kystlyngheia. Det er et ekstremt ressurskrevende arbeid, som de lyser ut til fagfolk. Regningen deles mellom kommunen og gjennom tilskudd fra Statsforvalteren (tilskudd til tiltak i trua naturtyper). Kommunen tar hoveddelen av regningen, og har mulighet til dette gjennom tilførte midler fra Havbruksfondet. Ikke alle kommuner har den muligheten.

Samarbeidet med kommunen har vært helt nødvendig for å begrense innførselen, spredningen og effektene av fremmede organismer. Samtidig søker velforeninger og privatpersoner om tilskudd for å rydde sitkagran rundt der kommunen har sitt prosjekt. Det gjøres mye dugnadsarbeid. Statlige tilskudd er en viktig motivasjon for at kommunen, frivillige og privatpersoner fortsetter arbeidet.

Det er nå fjernet om lag 50 % av all sitkagrana i kommunen. Vi vurderer at kystlyngheia er mindre truet på Frøya etter denne innsatsen. Det blir viktig for kommunen å holde trykket oppe på videre fjerning og etterrydding.

#### Fremmede arter i verneområder

God effekt av tiltak fjerning av sitkagran i verneområder. Trusselen på stedegent naturmangfold minker, men etterarbeid er nødvendig.

God effekt av tiltak fjerning av kjempespringfrø i og i nærheten av verneområder, men arten dukker stadig opp på nye lokaliteter (avvik). Effekten av bekjempelsen er betydelig mindre frøproduksjon og dermed reduksjon av trusselen om invasjon av kjempespringfrø inn på strandeng og sanddynemark.

Vi har i år samarbeidet med 15 kommuner om fjerning av fremmede planter der de utgjør en trussel mot trua naturtyper eller arter, utenfor verneområder. Gjennom rapporteringen er det meldt om bra reduksjon av bestander med fremmede arter (10 - 95 %) der bekjemping er utført. Effekten er begrenset invasjon av fremmede arter på nye steder med flommarkskog og på elveører som brukes av elvesandjeger, elvebreddeleder, en rekke rødlistede fuglearter, og med karplanter som klåved og mandelpil.

På de fleste lokalitetene burde bekjempingen videreføres for å opprettholde effekten, men knappe midler og spissing av innsatsen heretter til færre kommuner, gjør at innsatsen vil stoppe opp og spredningen igjen vil øke i noen kommuner.

### Fremmede arter i ferskvann

Statsforvalteren og Veterinærinstituttet har fjernet gjedde og abbor etter hastebehandling i Gjertrudvatnet på Hitra. Opprettholdt sperregarn i utløpet av Raudtjønnna i Snåsa kommune i samarbeid med Statskog har bidratt til å hindre spredning av kanadarøye nedover i vassdraget (Nasjonalpark nedstrøms, vassdrag vi deler med Sverige).

Samarbeidene som er opparbeidet fungerer godt.

Fremmede arter vurderes i arealplansaker, og det stilles krav til at tiltak/arealendring ikke skal føre til økt spredning av fremmede arter. Det gis innspill til kommunene om å fastsette bestemmelser for å ivareta dette hensynet. Kommunene er lydhøre for disse rådene, som bidrar til å hindre spredning av uønskede fremmede organismer.

### Tilstanden i og kunnskapen om vannforekomstene (fra kapittel 3.1.4.1.2.1 i TB)

#### Rapportere på

Tilstanden i og kunnskapen om vannforekomstene er forbedret.

Regional vannforvaltningsplan ble vedtatt i 2022.

Rømming er den største trusselen mot villaks i fylket. Statsforvalteren har få virkemidler for å påvirke plasseringer av oppdrettslokaliteter med tanke på å unngå negative effekter på villaks og våre faguttalelser har sjelden/aldri effekt.

Anmeldelse og informasjon om elvemusling i forbindelse med skogsdrift ser ut til å ha hatt effekt ved at kunnskap om elvemuslinglokaliteter etterspørres i større grad i forbindelse med planlegging av skogsdrifter i fylket.

Antallet jordbrukspåvirka vannforekomster med mindre enn god økologisk tilstand har gått litt ned fra utgangen av 2021 til utgangen av 2022.

SFTL stilte i 2022 krav om innlegging av tiltak i vann-nett ved tilsagn om tilskudd til forurensningstiltak over SMIL-ordningen. Noe som er fulgt opp med kurs i innlegging av tiltak i vann-nett for kommunene. Vannforurensning og kantsoneregelverket i produksjonsstilskuddsforskriften og vannressursloven har vært tema på både fysiske og digitale møter med kommunene. Vi opplever at det er økende bevissthet om utfordringene knyttet til forurensning, men at det fortsatt gjenstår mye arbeid for at alle vannforekomstene skal nå miljømålene i vannforvaltningsplanen.

SFTL opplever en økende etterspørsel etter SMIL-midler til forurensningstiltak, og 76% av den totale fylkesramme inkl. inndratte midler gjennom året ble brukt til forurensningstiltak. Det er også en økende etterspørsel etter RMP-midler til avrenningsordningene.

Fagmidler på vannområdet som omhandler overvåking er disponert ved å gi støtte til vannområdene, og der det stilles krav om minimum 50 % egenfinansiering fra vannområdene. I tillegg er det gitt midler til Trondheimsfjordprosjektet (som omhandler kunnskapsstatus og overvåking av fjorden). Prosessmidler (midler til kunnskapsgrunnlaget vann-nett) er disponert ved å kjøpe tjenester med oppdatering av databasen.

Effekten av SFTL sitt arbeid på området er at tilstanden i vannforekomstene går i riktig retning, og at kunnskapsgrunnlaget er bedret.

### 3.1.1.8 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres

Kunnskapen for å vurdere en slik måloppnåelse for arter finnes i all hovedsak ikke. Ifølge artsdatabankens rødliste fra 2021 er det registrert 581 (602 i rødlisten fra 2015) ulike trua arter og 488 (498 i rødlisten fra 2015) nær trua arter i Trøndelag. I tillegg viser artskart at det er registreringer på 2 regionalt utdødde arter i Trøndelag. Det finnes utover dette ingen regional oversikt om arter holder på å bli utryddet i Trøndelag. Det finnes heller ingen systematisert kunnskap på regionalt nivå om utviklingen til truede og nær truede arter. Slik kunnskap finnes kun for et fåtall arter. Det Statsforvalteren kan si, er at vi ikke er kjent med at noen arter er utryddet i 2022.

Det mangler finansieringsordninger for kartlegging og oppdatering av kunnskap om viktige funksjonsområder for rovfugl av stor/svært stor forvaltningsverdi, noe som medfører risiko for at bestandsutviklingen for disse artene svekkes, jf. brev fra Statsforvalteren til Miljødirektoratet datert 23.09.2021.

### Forbedret tilstand for truet natur (fra kapittel 3.1.4.2.1.1 i TB)

#### Rapportere på

Forbedret tilstand for truet natur.

Tilskuddsordningen for trua naturtyper fungerer godt. Tilskuddene har høy addisjonaltet og samfunnet får mye igjen for midlene.

Mindre midler til trua naturtyper fører til færre tiltak og dårligere oppfølging av viktige lokaliteter. Vi har mulighet til å "fange opp" flere viktige lokaliteter enn vi gjør i dag, men begrenses av tildelte midler.

Tilskuddsordningen for trua arter fungerer godt, og tiltak som gjennomføres forbedrer tilstanden for trua arter lokalt.

### Oppfølgingsplan trua natur

Sibirstjerne har fått en avtale om oppfremring av planter for utplanting. Lokalitet for utplanting ikke avklart, så arbeider har ikke gitt konkret effekt for arten enda. For de andre artene på oppfølgingsplanen (gruppe 1) er kunnskapen økt, slik at hensynet til artene kan ivaretas dersom det planlegges tiltak i leveområdene.

#### Svartkurle

Skjøtsel på enkeltlokaliteter har økt antallet svartkurler i spesielt Oppdal kommune.

#### Elvesandjeger

Et par lokaliteter for elvesandjeger langs Gaula er luket for lupiner for hånd og lokalitetene er nå restaurert som habitat for den prioriterte arten. Ny metodikk er testet for å lage nye habitater i tilknytning til eksisterende. Lovende, må følges opp i 2023 for å gi effekt.

#### Elvebreddedderkopp

Avvik: Siste lokalitet i Orkla ser ut til å ha gått ut pga feil bruk av metodikk (mekanisk). Mekanisk fjerning er mye rimeligere enn håndlukning av lupiner, men egner seg ikke på slike sårbare lokaliteter.

#### Elvemusling

Veileder for flytting vil gi en sikrere og mer enhetlig vilkårssetting ved tillatelser til flytting av elvemusling. Vi merker større etterspørsel etter kunnskap om elvemuslinglokaliteter fra skogbruket etter vår anmeldelse av skogsdrift med skade på elvemusling og våre informasjonstiltak mot skogbruket i etterkant av dette. Avvik: Elvemuslingdatabasen var ute av drift ca 6 mnd i 2022 pga tekniske problemer. I denne perioden ble ikke artskart servet med data.

#### Tiltaksplan for pollinerende insekter

Tilskuddsordningen er så liten at det er vanskelig å se merkbare effekter. Effekten er større gjennom blomsterstriper i regionalt miljøprogram. Denne ordningen trenger fremdeles noe justeringer før den gir full effekt for insektene.

#### Bestandsmålene for rovvilt er nådd og tapene av beitedyr til rovvilt er redusert (fra kapittel 3.1.4.2.2.1 i TB)

##### Rapportere på

Bestandsmålene for rovvilt er nådd og tapene av beitedyr til rovvilt er redusert.

#### Todelt målsetning

##### Bestandsmål for rovvilt

Bestanden for gaupe i region 6 Midt-Norge i 2022 var på 14 (treårs gjennomsnitt på 15,7) familiegrupper, noe som er over region 6 sitt regionale bestandsmål på 12 familiegrupper av gaupe. Bestanden for jerv i region 6 Midt-Norge i 2022 var på 9 ynglinger (treårs gjennomsnitt på 14,3), noe som er under region 6 sitt regionale bestandsmål på 10 ynglinger av jerv. Gjennomsnittlig antall jerveynglinger i region 6 de siste tre årene er imidlertid over bestandsmålet. Antall ynglinger av bjørn i region 6 var i 2022 estimert til 1,6 årlige ynglinger, noe som er under region 6 sitt regionale bestandsmål på 3 årlige ynglinger av bjørn. Det vil ikke være mulig å nå bestandsmålet for bjørn med dagens forutsetninger. Etter at bestandsmålet ble nådd i 2020 er binner felt både i beiteprioritert område i Norge, på svensk side og i kalvingsområder for reindrifta i Norge.

##### Status for utmarksbeite sau

Tall fra organisert beitebruk i Trøndelag viser en nedgang i antall slipp av sau og lam på utmarksbeite i 2022 sammenlignet med 2021 (slipp av 66 006 sau på utmarksbeite i 2022 mot 69 259 sau i 2021, og slipp av 107 854 lam i 2022 mot 114 859 lam i 2021). Nedgangen følger trend fra og med 2018 i Trøndelag.

Tapstallene for sau på utmarksbeite i 2022 (2469 tapte sau med en tapsprosent på 3,74 i 2022) er relativt uforandret fra 2021, mens det er registret økt tap av lam på utmarksbeite i 2022 jf rapporter fra organisert beitebruk (9456 lam tapt på beite med en tapsprosent på 8,77 i 2022) sammenlignet med 2021 (9124 lam tapt på beite med en tapsprosent på 7,94 i 2021).

Tapstallene fra organisert beitebruk er gjennomsnittstall for fylket og viser ikke den store variasjonen i tap mellom ulike beiteområder i fylket. Tapstallene sier heller ikke noe om tapsårsak, men hvis en ser på rapporter fra rovdatta så har det vært bort i mot en dobling i antall dokumenterte tap av sau og lam til bjørn i Trøndelag i 2022, sammenlignet med 2021.

Vi ser i år en særlig en øking i tap av sau/lam til bjørn i beiteprioriterte områder, spesielt i grenseområdene til forvaltningssonen for bjørn og sørover inkludert Verdal kommune.

Sør for Verdal har det derimot ikke blitt dokumentert tap til bjørn i 2022. Dokumenterte tap av sau og lam til de andre rovviltartene er relativt uforandret i

forhold til tidligere år (2021), bortsett fra tap til jerv der dokumenterte tap er halvert sett i forhold til 2021.

Jf gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i region 6 er det mål om at rovviltforvaltningen bidrar til at utmarksbeiting kan gjennomføres i tråd med dyrevelferdsloven og at det ikke oppstår behov for beiterestriksjoner. Målsettingen ble ikke nådd i 2022. Vi viser her til at Statsforvalteren i Trøndelag innvilget felling av skadegjørende binne i beiteprioritert område i grenseområdene til forvaltningssonen for bjørn (Rokdalen i Snåsa/Steinkjer kommune) gjennom hele beitesesongen 2022 (fra og med 8. juli), men en lykkes ikke med uttaket av skadegjørende binne i dette området og en må forvente at skadepotensialet blir høyt i området også kommende beitesesong.

Parallelt med skadefellingstillatelsene fattet Mattilsynet vedtak om beiterestriksjoner for sau besetninger tilhørende Raubeinsetra beitelag og Sjøakra sambeitelag i august 2022. Beiteområdene ligger i beiteprioritert området nært grensen til forvaltningsområdet for bjørn. Etter søknad fra beitebrukere tilhørende beiteområdet til Skjækra sambeitelag fattet Statsforvalteren i Trøndelag vedtak om kompensasjon ved beiterestriksjon grunnet fredet rovvilt for 695 sau og lam i Skjækra sambeitelag. Dette utgjorde samlet en kompensasjon på kr 126 490,-.

På bakgrunn av situasjonen med beiterestriksjoner har en ikke lykkes å oppnå den todeltede målsetting om bærekraftig beitenæring i grenseområdene til forvaltningsområdet for bjørn i 2022.

#### Status for tap til rovvilt i reindriften

Tapet har noe økende tendens de siste årene sett under ett,

selv om det er årlige variasjoner innenfor de ulike reinbeiteområdene (Nord-Trøndelag reinbeiteområde og Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde) og reinbeitedistriktene.

De omsøkte tapene er klart størst i reinbeitedistrikter nord i fylket (i gamle Nord-Trøndelag), og her oppgis det kalvetap på over 50 % i enkelte reinbeitedistrikter, noe som er svært høyt.

Rovvilttapet oppgis å være en god del mindre i reinbeiteområdet Sør-Trøndelag/Hedmark og i reinlagene, sammenlignet med distrikter lenger nord. Denne forskjellen er i hovedsak knyttet til et høyere kalvetap lenger nord, og i enkelte distrikter er også simletapet betydelig høyere her.

Dersom man ser hele reinbeiteområdet under ett

(Trøndelag, Hedmark og reinlagene), så omsøkes og erstattes det mest tamrein som drept av gaupe og jerv totalt. Også kongeørn står for en relativt stor andel av skadene. I norddelen er jerv og gaupe de rovviltartene som tar mest tamrein, mens lenger sør er det i hovedsak jerv, og til dels kongeørn. Enkelte distrikt har også problematikk knyttet til bjørn på våren, hovedsakelig distrikt øst og nord i gamle Nord-Trøndelag. Skader av ulv opptrer mer sporadisk og er ofte knyttet til streifindivider, og da oftest i reinbeitedistriktet lengst sør i Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde.

#### **Kvotejakt, lisensfelling og skadefelling**

Kvotejakten på gaupe fungerer godt for å regulere bestanden. Lisensfelling på jerv er ikke effektiv nok. Det ble ikke gitt lisensfellingsskvote for bjørn i 2022. Skadefelling har de siste årene blitt mye mer effektiv og fungerer godt etter vår mening. Beitenæringen er ikke fornøyd med virkemidlene som kommer med skadefelling, og mener at skadefellingene ikke er effektiv nok.

#### **Forebyggende og konfliktdependende tiltak**

Tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader bidrar til å redusere tap til fredet rovvilt. Imidlertid har tap forvoldt av bjørn gått noe opp fra 2021 til 2022, noe som skyldes store tap forvoldt av bjørn særlig i deler av Verdal, Steinkjer og Snåsa kommuner. Konfliktdependende tiltak, som f.eks. kursing av kommunale og interkommunale skadefellingslag, transport av elver til Rovdyrskolen (Besøkssenter rovdyr Namsskogan) og "Leve med Rovdyr" (Lierne Nasjonalparksenter) bidrar til å redusere konfliktene. Ca. 20 % av budsjettammen for FKT-tiltak brukes til å håndtere akutte skadesituasjoner (kortvarig intensivt tilsyn med og uten kadaverhund, godtgjøring av kommunale og interkommunale skadefellingslag etc.).

Rovviltnemnda for region 6 har sendt ut oppstartsmelding om revidering av forvaltningsplan for rovvilt i region 6 Midt-Norge.

#### **3.1.1.9 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner**

Det er fremdeles mangler i skogvernet, spesielt i lavlandet. Her er tilbudsområdene små, og med dagens tempo vil det ta mange år å oppnå prosentmålet på 10% vern i skog. Statsforvalteren bar bidratt til fjorten nye områder og seks utvidelser for skogvern vedtatt i 2022 i Trøndelag.

Marint vern har vi gitt ekstra tid til lokal prosess. Vi bruker derfor lenger tid enn i oppdraget. Arbeid med supplerende vern har startet og vil bidra til utvikling i riktig retning for å nå dette delmålet. Oppdrag med utvidelse av nasjonalparker har vi avventet til 2023 på grunn av manglende ressurser.

I 80 av våre verneområder er verneverdiene truet. Noen av truslene kan Statsforvalteren redusere. Kjente trusler i verneområder i form av fremmede arter, gjengroing og ferdslar har Statsforvalteren god rutine på å håndtere. De prioriterte tiltakene har god effekt.

**Myrer og andre våtmarker er restaurert (fra kapittel 3.1.4.3.1.1 i TB)**

**Rapportere på**

Myrer og andre våtmarker er restaurert til en tilstand som gir gevinster for karbonlagring, klimatilpasning og naturmangfold.

I løpet av 2022 restaurerte vi 6400 meter grøft og omlag 74 daa myr i Trøndelag. Det er vanskelig å estimere antatt effekt for klimagassutslipp, da det ikke eksisterer noen fasit for restaurering av myr. Men i følge Menon Economics' publikasjon 43/2018 gir intakt myr økosystemtjenester for en verdi av 5000 kr pr dekar i året (karbonlagring + vannrensing). I det restaurert myr blir til intakt myr, vil myrrestaureringsarbeidet i Trøndelag 2022 resultere i økosystemtjenester til en verdi av 370 000 kr i året.

Vi fikk utarbeidet et pilotstudie for restaurering av tre verdifulle sanddynemarkområder i fylket. Dette legger grunnlag for restaurering av disse naturtypene med tilhørende arter i 2023, gitt at prosjektene finansieres.

**3.1.1.10 Forurensning skal ikke skade helse og miljø**

Krav i utslippstillatelser for alle bransjer/virksomheter fører til mindre utslipp av forurensninger til grunn, vann og vassdrag. Dette fører igjen til at miljøtilstanden opprettholdes og/eller bedres. Utviklingen går i riktig retning, men påslipp på kommunalt nett kan gi utfordringer, spesielt rundt mindre tettsteder. Flere kommuner tillater påslipp fra industrien uten at renseanleggene har tilstrekkelig kapasitet. Årsaken til dette er ønsket om å tiltrekke seg ny industri og sikre vekst og arbeidsplasser i kommunen. Vi har fokus på dette ut mot kommunene og sammen med de kommende kravene i avløpsdirektivet, forventer vi at dette bedrer seg på sikt.

Nye Veier AS har fremdeles store vegprosjekter i fylket. Tillatelser som regulerer utslipp fra disse anleggene vil redusere påvirkninger av vann og vassdrag, men tiltakene er enkelte steder så teknisk utfordrende at inngrep vil påvirke natur og miljø på tross av god dialog og gitt tillatelser og tilsyn.

Vi arbeider kontinuerlig med nye/oppdaterte tillatelser til IED-bedriftene. Mye av dokumentasjonen er tungt tilgjengelig og tiltak vil være svært kostnadskrevende for enkelt-bedrifter. Av den grunn har vi forventninger til at Miljødirektoratet følger opp dette arbeidet tett framover.

**Forurensningskilder fra overgjødning (fra kapittel 3.1.4.4.1.1 i TB)**

**Rapportere på**

Forurensningskilder som skaper eutrofiering, er godt regulert.

SFTL er i oppstartsfasen med vurdering av innføring av forskrift om regionale miljøkrav og det er laget en framdriftsplan for prosjektet. Framdriften vil være avhengig av personelltilgangen på fagområdet. Dette er et tidkrevende arbeid. Ikke minst fordi vi mangler fullstendig oversikt over hvilke jordbruksarealer som brukes til hva. For å kunne vurdere effekten av ulike tiltak som skal inngå i en eventuell forskrift er vi nødt til å ha kunnskap om årsaken til for stor næringstilførsel skyldes avrenning fra korn-, eng eller radkulturarealer. I 2022 vil drøye 52% av kornarealet overvintre i stubb. Dette er en økning på 6% fra 2021. Det er også økning i antall meter grasdekt kantsone, grasstriper og grasdekte vannveier. Økningen viser at informasjonstiltak om ordningene har effekt. Informasjonstiltakene skjer dels av SFTL, dels av kommunene, men også gjennom prosjekter støttet av SFTL over klima- og miljøprogrammet. Det kan heller ikke ses bort fra at de økte satsene i 2022 har hatt effekt for ordninga "Ingen jordarbeiding om høsten".

Hensyn til vassdrag er et av temaene som vurderes i arealsaker, både plan- og dispensasjonssaker. Våre virkemidler innenfor dette saksfeltet blir benyttet. Embetet uttaler seg til nydyrkingssaker på høring, og bruker fraråding og varsel om omgjøring av vedtak som virkemiddel. Embetet behandler saker som gjelder kantvegetasjon etter vannressursloven § 11.

**Vannforvaltningsplaner**

Tema	Hvor mange vannforekomster vil nå miljømålene, innen gitte frister	Hvor mange vannforekomster vil ikke nå miljømålene, innen gitte frister	I hvor mange vannforekomster er det fastsatt regionale forskrifter for å nå målene	I hvor mange vannforekomster har SF vurdert å innføre regionale forskrifter
Antall	3 475	92	0	0

**Kommuners registrering i Grunnforurensning (fra kapittel 3.1.4.4.2.1 i TB)**

**Rapportere på**

Kommunene har oversikt over egne lokaliteter med grunnforurensning.

Det er ingen stor framgang i arbeidet med grunnforurensning ute i kommunene, og kun 21 % av dem prioriterer dette arbeidet. Vi har ikke vært spesielt aktive ut mot kommunene, men temaet er tatt opp på kommunemøter og i webinar om klimatilpasning og forurenset grunn. Utfordringen med bruk av fagsystemet i kommune kan være stor utskifting på saksbehandlere og mangel på kompetanse.

**Forurensning fra nedlagte skytebaner (fra kapittel 3.1.4.4.2.2 i TB)****Rapportere på**

Forurensningen fra nedlagte sivile skytebaner skal ikke føre til skade på helse og miljø.

Vi har vurdert den tilsendte rapporten, men ser at det er store mangler og usikkerheter i dataene. Mer informasjon er etterspurt hos Miljødirektoratet.

**Opprydding på land og i sjø ved prioriterte skipsverft (fra kapittel 3.1.4.4.3.1 i TB)****Rapportere på**

God framdrift i arbeidet med opprydding på land og i sjø ved prioriterte skipsverft.

Fokus på opprydding på land hindrer tilførsel av ny forurensning til sedimentene. I de fire sakene vi har igjen, er det gitt ulike pålegg som følges opp. I en av sakene er kommunen grunneier og her er vi avhengig av at det gis statlige midler til opprydding.

**3.1.1.11 God økonomiforvaltning i kommunene**

Det generelle bildet er at det er god økonomisk kontroll i de fleste kommunene, samtidig som vi ser at økonomien er krevende og sårbar i flere kommuner. Første del av 2022 var sterkt preget av pandemien med stort sykefravær i kommunene.

SF vurderer fortløpende alle kommunene i fylket gjennom arbeidet med kommunebildet. Kommuneøkonomien overvåkes ved analyse av nøkkeltall fra KOSTRA og ved årlig gjennomgang av bunnlinjekontroll av budsjetter og årsregnskap.

Flere kommuner har utfordringer knyttet til endringer i demografi og nødvendige strukturendringer, samt at de små kommunene har utfordringer med fagkompetanse. Vi har i 2022 identifisert kommuner med sårbar økonomi som vi har prioritert i vårt veiledning- og oppfølgingsarbeid. I tillegg har vi også hatt dialog med små sårbare kommuner om deres særskilte utfordringer.

Kommunene er fulgt opp av SF gjennom møter med kommunedirektører og økonomisjefer og gjennom presentasjoner i formannskap, kommunestyre og kontrollutvalg. I tillegg har vi også valgt ut kontaktpersoner som har hatt tettere dialog med kommunene per telefonsamtaler og teamsmøter.

Bortsett fra dette er kommunene generelt fulgt opp ved veiledning både gjennom brev, våre fagnettverk og ved deltagelse i møter. Videre har SF besvart innkomne spørsmål fra kommunene og deltatt på kurs- og konferansevirksomhet, herunder konferanser i forbindelse med statsbudsjett og kommuneproposisjon. I hovedsak har dette foregått digitalt med de muligheter og begrensinger dette har gitt oss. Vi erfarer at digitale konferanser er en effektiv måte å gi informasjon på, vi når ut til mange, og det tar lite tid. Vi har også fysiske møter, og spesielt vil vi nevne vår årlige fagkonferanse KOMØKforum. Dette er en fysisk samling over to dager hvor vi inviterer alle økonomisjefer med medarbeider i kommunene i Trøndelag.

Generelt er vår erfaring at det kommer forespørsler om støtte og bistand særlig fra de mindre kommunene.

**Antallet kommuner i ROBEK (fra kapittel 3.1.5.1.1.2 i TB)****Rapportere på**

Antallet kommuner i ROBEK skal reduseres i 2022.

I februar 2022 ble Heim kommune i Trøndelag meldt ut av ROBEK etter å ha vedtatt og lagt fram et budsjett og en økonomiplan i balanse. Heim kommune ble innmeldt i ROBEK i mars 2020 med hjemmel i kommuneloven §28-1 første ledd a) og b) etter at de vedtok et budsjett med uspesifisert innsparing.

Vi følger godt med på den økonomiske utviklingen i våre kommuner, og for tiden er det seks kommuner som utmerker seg negativt som vi følger opp. For kommuner i en krevende økonomisk situasjon legger vi stor vekt på veiledning og tett oppfølging for å bidra til at ingen kommuner kommer i ROBEK. Eksempel på dette er at vi:

- deltar i formelle fora som budsjettsamlinger, i kommunestyremøter og i formannskapsmøter
- sender formelle brev med veiledning og ved behov for avklaringer
- gjennomfører møter med enkeltkommuner
- har uformell jevnlig kontakt ved mail, telefon osv.
- formidler kommunelovens krav til økonomisk styring planlegging og god praksis på kurs, konferanser og nettverk rettet mot politikere, rådmenn og økonomisjefer/medarbeidere.

I våre retningslinjer for skjønnstilskudd, viser vi til at skjønnsmidler kan bli gitt til kommuner i ROBEK og andre kommuner i økonomisk ubalanse. Kommunene som tildeles skjønnstilskuddet, forplikter seg til en tiltaksplan for å komme i økonomisk balanse. I 2022 ble det gitt skjønnsmidler til tre kommuner på dette grunnlaget.

For ytterligere informasjon på dette området, se Kapittel 3.1.1.12 God økonomiforvaltning i kommunene.

I 2022 har dette arbeidet stor i grad blitt gjennomført digitalt, men vi har også hatt fysiske møter. Digitale møter kan vi ha hyppigere og møtene kan være kortere, men begrensningen med å møtes digitalt er at muligheten for å bli bedre kjent og etablere nettverk reduseres. Det er derfor viktig å holde på fysiske møter, noen ganger også for å få fram et viktig budskap. Det siste året har vi forsøkt å finne den riktige balanse mellom fysiske og digitale møter.

#### Antall kommuner i ROBEK (2)

Betegnelsen på rapporteringskrav	Resultat	Antall kommuner i ROBEK ved utgangen av 2021	Antall kommuner i ROBEK ved utgangen av 2022
Antallet kommuner i ROBEK skal reduseres i 2022	- 1	1	0

Heim kommune ble utmeldt fra ROBEK den 03.02.2022

#### Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene (fra kapittel 3.1.5.1.2.1 i TB)

##### Rapportere på

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene.

Statsforvalteren har gjennom flere år aktivt benyttet KOSTRA-data som grunnlag for dialog med kommunene, så også i 2022. Vi vil her særlig nevne vår bruk av KOSTRA-data i våre kommunebilder og i våre presentasjoner av status i fylket. Vi må også trekke fram samarbeidet med fylkeskommunen om Trøndelag i Tall.

Gjennom aktiv bruk og synliggjøring av KOSTRA-data har vi bidratt til å gjøre KOSTRA mer kjent og lettere tilgjengelig, og anser dette som ett av de viktigste tiltakene for å bedre kvaliteten i tallene. I møter med kommunene har vi også vist til KOSTRA-forskriften og KOSTRA-veilederen, og oppfordret kommunene til å sette seg inn i disse. Vi vil fortsette å arbeide målrettet med å informere og oppfordre kommunene til å bruke KOSTRA aktivt som et kunnskapsgrunnlag for videre utvikling.

Vi ser av vår gjennomgang av kommunenes budsjett og økonomiplaner at kommunene aktivt bruker KOSTRA-data som styringsverktøy. Ved vår gjennomgang av budsjett og økonomiplan for 2022 har vi funnet at kommunene aktivt benytter økonomiske nøkkeltall, informasjon om demografi, kommunale tjenester mm. I tillegg har de fleste kommuner vedtatt måltall som styringsverktøy, og knyttet dette opp mot nøkkeltall i KOSTRA.

#### 3.1.1.12 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet

Statsforvalteren er involvert i en rekke små og store satsinger som bidrar til økt verdiskaping i landbruket, det være seg mobilisering, rekruttering, nettverksbygging, kompetanseheving og omdømmebygging. Arbeidet gjøres i samarbeid med regionale partnerskapet og bidrar til løft for Trøndelag som landbruks- og matregion. Statsforvalteren er en aktiv pådriver i utviklingsarbeidet, og har et kontinuerlig fokus på å utnytte de fortrinn og muligheter vi har. Se detaljer under 3.1.6.1.1.1.

#### Verdiskaping (fra kapittel 3.1.6.1.1.1 i TB)

##### Rapportere på

God ivaretagelse av nasjonale mål og regionale strategiske føringer.

#### Økt regional samhandling

Handlingsplan for landbruk i Trøndelag ble vedtatt høsten 2021. Den legger føringer for prioriteringer av virkemidler og innsats i perioden 2022 – 2023. Våren 2022 deltok Statsforvalteren i utarbeidelse av en statusbeskrivelse for hvert av tiltaksområdene i handlingsplan landbruk. På bakgrunn av dette ble det satt opp prioriteringer for 2022. Disse ble gjennomgått i landbruksforum, og legger grunnlag for utviklingsarbeidet i partnerskapet.

Statsforvalteren deltar aktivt på aktuelle møteplasser og strategiarbeid i regi av fylkeskommunen, og har vært fast medlem i fylkeskommunens Næringspartnerskap. Gjennom 2022 har det vært jevnlig møter i Regionalt landbruksforum, et forum som Statsforvalteren har ledet. På saksbehandlernivå har Statsforvalteren jevnlig møter med IN og FK i Trøndelag. Dette legger grunnlaget for erfaringsdeling og effektiv samhandling, som igjen skal gi økt verdiskaping i landbruket.

#### Landbruksbasert næringsutvikling i kommunene

I 2022 har Statsforvalteren gjennomført dialogmøter med kommunene, hvor vi har satt et ekstra søkelys på landbruksbasert næringsutvikling, og hvordan vi sammen kan bidra til å utnytte de mulighetene og fortrinnene vi har i Trøndelag. Tema har vært status i den enkelte kommune, samt utfordringer og muligheter framover. Møterunden har gitt et viktig kunnskapsgrunnlag som vil legge føringer for hvordan vi innretter vårt arbeid med landbruksbasert næringsutvikling framover.

Statsforvalteren har i 2022 startet Digital møteplass som en arena for å løfte fram aktuelle problemstillinger innen landbruksbasert næringsutvikling. Målgruppa for arbeidet er ansatte i kommunal landbruksforvaltning, og formålet er å inspirere, synliggjøre utviklingsmuligheter og legge til rette for erfaringsutveksling mellom kommunene. Det ble gjennomført 8 digitale møteplasser i 2022 og tiltaket har blitt godt mottatt av kommunene.

Statsforvalteren har også gjennomført flere mobiliseringssamlinger, i samarbeid med kommunene, med søkelys på lokalmat, reiseliv og andre tilleggsnæringer.



## Prosjekter og satsinger

Statsforvalteren har i 2022 vært aktivt med i flere prosjekt og satsinger som skal gi økt verdiskaping i landbruket.

Velg Melk har vært et prosjekt rettet mot små og mellomstore melkebruk i Trøndelag. Igjennom prosjektet har vi gjennomført 11 fysiske allmøter, og møtt 273 melkeprodusenter. 90 stk har gjennomført rådgivning, og begynt planlegging av fremtiden på gården. Prosjektet avsluttes i 2023

Trøndelag har for tredje år på rad arrangert inkubatorprogrammet Markedshager i Trøndelag, sammen med kompetansesenteret på Voll og NLR.

Prosjektet har til hensikt å mobilisere til økt småskala grønnsaksproduksjon. Prosjektet har gitt 10 nye næringsutøvere på småskala grønnsaksproduksjon og 30 deltagere på kurs (2020 – 2022). Trøndelag har også deltatt i prosjektet Robust småskala grønt.

Statsforvalteren har vært med å initiere satsingen Bærekraftige menyer i offentlige kantiner i Trøndelag, sammen med Trøndelag Fylkeskommune, Økologisk Sør-Trøndelag, m.fl.. Dette er et forprosjekt som skal bidra til økt kunnskap om bærekraftige måltider og hvordan offentlige kjøkken kan ta i bruk mer økologiske råvarer, lokale råvarer, sesongråvarer og grønt.

Andre prosjekt og samarbeid som kan nevnes er:

- interregprosjektet SYSTER, et forprosjekt med fokus på lokal og samisk matkultur i skolen
- revidering av Trøndersk Matmanifest – Statsforvalteren har deltatt i arbeidsgruppen for revideringen
- deltagelse i regional arbeidsgruppe for Oste-VM i Trøndelag i 2023
- oppstart av prosess med å utarbeide en handlingsplan for urbant landbruk i Trøndelag
- forberedelser og tilrettelegging for Trøndelag sin deltagelse på IGW 2023, inklusive planlegging av fagdager ved den norske ambassaden i Berlin for en regional delegasjon, i samarbeid med Fjord-Norge

## Områderettet innsats

Fjellandbruket i Trøndelag har i perioden siden 2019 innvilget 21 prosjekter og 13 av disse prosjektene er pågående. 5 prosjekter ble avsluttet i 2022 og 5 nye prosjektet ble innvilget.

Fjellandbruksatsingen i Trøndelag er forankret i Handlingsplan for landbruket i Trøndelag og målet er å styrke grunnlaget for bærekraftig verdiskaping i fjellandbruket.

Fjellandbrukskommunene i Trøndelag har en hovedrolle for å utvikle og koordinere satsingen lokalt. I tillegg er det bevilget midler til prosjekter som omfatter flere fylker.

Iverksatte tiltak vurderes alle å være av stor betydning for å løfte fjellandbruket. Utnyttelse av utmarksressursene som beiteressurs har vært et hovedfokus, både for ammedyr, sau og for seterdrift, i tillegg til bioenergi. NLR har hatt prosjekter på sortsvalg på grovfor. En kommune har utarbeidet egen matstrategi og i flere kommuner har lokal grønnsaksdyrking i fjellområder stått på agendaen. Melkeproduksjonen for små og mellomstore bruk er en spesiell stor utfordring i marginale strøk. Det ble igangsatt et kompetanseprosjekt i Rørosregionen som også jobber med kompetanseheving og rekruttering for mer økologisk produksjon både på kjøtt og melk. Fjellandbrukskonferansen på Oppdal er en stor og viktig møteplass der mer enn 80% av deltagerne er aktive gårdbrukere.

Statsforvalteren mener Fjellandbruks satsingen gir stor effekt fordi den legger grunnlag for samordnet satsing lokalt. Den største utfordringen lokalt er å ha tilstrekkelig tid til å følge opp behov, mål og ambisjoner.

For reindrift er det skrevet inn lengre ned i årsrapporten.

## Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst. (fra kapittel 3.1.6.1.2.1 i TB)

### Rapportere på

Kommunenes arbeid med tilfredsstillende foryngelse innen tre år etter hogst er fulgt opp.

SF følger opp disse kontrollene gjennom egne brev til kommunene. For foryngelseskontrollen har vi valgt å lage retningslinjer for gjennomføringen med 4 ulike frister.

I år har vi i tillegg til løpende oppfølging, sendt brev til samtlige kommuner med status over foryngelseskontroll, resultatkartlegging og NMSK kontroll, der kommuner med mangler i NMSK kontroller ville bli fulgt opp gjennom egne forvaltningskontroller. Tiltaket har gitt effekt.

I 2022 har vi god måloppnåelse på:

Foryngelseskontroll: 228 av 236 (8 i 1 kommune ikke ferdigstilt)

Resultatkartlegging: 147 av 150 (3 i en kommune ikke ferdigstilt)

NMSK kontroll: 6 kommuner mangler dokumentasjon på kontroll i ØKS (kan ha dette arkivert i kommunen), 17% av alle saker i ØKS er kontrollert.

**Foryngelse etter hogst (opplæring)**

Betegnelse på rapporteringskrav	Uttrekk antall felt/kontrollfelt	Antall slutført pr. 30.6	Antall slutført pr. 30.11	Antall ikke påbegynt 30.11	Antall med tilfredsstillende foryngelse pr. 30.11
Resultatkartlegging	150	50	143	7	108
Foryngelseskontroll	236	100	228	8	162

Resultatkartlegging: Antall med tilfredsstillende foryngelse beregnet med utgangspunkt i spørsmål "50. Er foryngelsesplikten oppfylt på kontrolltidspunktet?" Foryngelseskontroll : Antall med tilfredsstillende foryngelse er beregnet for felt som ikke er lokale og som har status OK, følges opp, skal kontrolleres, Videre oppfølging. I tillegg til rapporterte felt er det 28 felt som er lagt til av kommunene lokalt. I år er det for disse kontrollene ikke foretatt noen tradrag i tilskuddsramme pga manglende kontroller.

**Foryngelse etter hogst (gjennomføring)**

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall fellesmøter med kommunene	Antall møter/befaring med enkeltkommuner
Gjennomførte tiltak og aktiviteter foryngelse, 2022	3	5
Effekt av gjennomførte tiltak (høy/middels/lav)	Høy	Høy
Planlagte tiltak og aktiviteter foryngelse, 2023	5	5

I 2022 har vi hatt ekstra fokus på tilskuddskontroller NMSK med klar resultatforbedring. Planlegger kalibreringssamling resultatkartlegging i 2023

**Tilskuddsordningene i skogbruket (fra kapittel 3.1.6.1.2.2 i TB)****Rapportere på**

Kommunene forvalter de økonomiske virkemidlene i skogbruket effektivt og i samsvar med regelverket.

NMSK-midler til veg og vanskelig terreng:

For denne tilskuddsordningen har kommunen i Trøndelag inngått et

regionsamarbeid om forvaltning av midlene. Trøndelags kommuner samarbeider i fem regioner. Hver region har felles retningslinjer og forvalter potten sammen. Søknader prioriteres regionvis, men behandles av kommunen. Samarbeidet reduserer risikoen for feil forvaltning av virkemidlene. Stor etterspørsel etter midler gjør at de beste vegprosjektene prioriteres. Vi er trygg på at retningslinjene er innenfor regelverket, men feil saksbehandling hos kommuner kan ikke utelukkes. I 2022 ble alle midlene som i de foregående årene benyttet. Årets forvaltningskontroller gav bedre resultat enn året før for disse midlene og vi gjennomførte i samarbeid med skogkurs et todagers forvaltningskurs vei for kommunene.

Vi mener innretning av arbeidet i Trøndelag representerer en

modell som gir god måloppnåelse. Viktige elementer her er kommunesamarbeidet, samt utvikling av vegplanlegging og vegpådriving som gode og effektive verktøy. Prosjektet "Skogsatsing Trøndelag" legger grunnlaget for god koordinering i fylket. Statsforvalteren ivaretar sekretariats rollen i denne satsingen og tar et særlig ansvar for å sikre et tilbud om vegplanleggere og vegpådrivere i fylket.

Skogkultur: Skogkulturaktiviteten har økt i 2022 forhold til 2021. Nyplanting etter hogst har økt mye, noe av det er etterslep fra 2021 (manglende arbeidskraft). Kommunene gjør en god jobb med å følge opp foryngelsesplikten gjennom de ulike kontrollene. En langvarig nedgang i ungsogopleien er snudd til en liten oppgang. Resultatet for ungsogopleie, er likevel langt under estimert behov og det er utfordrende å finne virkningsfulle tiltak/virkemidler som gir et varig og stort løft i aktivitetsnivået.

**Økonomiske virkemidler i skogbruket (forvaltning)**

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kommuner i fylket	Tilfredsstillende (antall kommuner)	Med mulighet for forbedringer (antall kommuner)
Infrastruktur (skogsveier mm)	38	38	19
Skogkultur	38	32	6
Miljøtiltak	38	1	0

Vi foretar forvaltningskontroller av et utvalg kommuner. Under årets vegkontroller var forvaltningen tilfredsstillende for alle, men vi ansår at halvparten av kommunene har forbedringspotensiale i denne type saksbehandling. Vurdering av skogkultur er gjort med bakgrunn i tilfredsstillende tilskuddskontroll registrert i øks. Vi opplever tabellen uten nærmere spesifisering og forklaring som vanskelig å forholde seg til. I Trøndelag var det bare en miljøtiltakssak i 2022. Vi har derfor ikke grunnlag for å vurdere de andre kommunene.

**Økonomiske virkemidler i skogbruket (resultatoppnåelse)**

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kommuner i fylket	Tilfredsstillende (antall kommuner)	Med mulighet for forbedringer (antall kommuner)
Infrastruktur (skogsveier mm)	38	38	38
Skogkultur	38	20	18
Miljøtiltak	38	1	0

Infrastruktur: Vi mener innretning av arbeidet i Trøndelag representerer en modell som gir god måloppnåelse. Viktige elementer her er kommunesamarbeidet hvor kommunene samarbeider i fem regioner om forvaltning av tilskuddsmidlene til veg og drift. Gjennom Skogsatsing Trøndelag utvikler vi vegplanlegging og vegpådriving som gode og effektive verktøy. Dette legger også grunnlaget for god koordinering i fylket. Vi mener at alle kommunene kan forbedre sine driftstilskudd for å stimulere til å unngå terrengskader og erosjon og bli mer presis innrettet mot hogstmoden skog. Skogkultur: Ungsogopleie, planting og markberedning har økning. Mye av økningen skyldes etterslep fra koronaåret 2021. Vi mangler egentlig måleindikatorer for å vurdere utfylling av tabellen spesielt for miljøtiltak, men også for infrastruktur og skogkultur.

**Økonomiske virkemidler i skogbruket (gjennomføring)**

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Tiltak økonomiske virkemidler skogkultur	Under landbrukskonferansen tok vi opp tema relatert til skogkultur. Vi hadde også fokus på skogkultur og spesielt ungsogpleie under tre regionmøter våren 2022. Vi hadde en tett dialog med kommunene utover høsten om tilskuddsforvaltninga og de økonomiske rammene.
Tiltak økonomiske virkemidler infrastruktur	Under landbrukskonferansen tok vi opp tema relatert til driftsteknikk og veg. Vi gjennomførte våren 2022 i samarbeid med skogkurs et todagers forvaltningskurs vei for kommunene. Vi hadde også fokus på veg- og driftstilskudd under tre regionmøter våren 2022. Høsten 2022 gjennomførte vi en todagers fagsamling om klimaerosjon som også var relatert til driftsteknikk og bruk av driftstilskudd.
Tiltak økonomiske virkemidler miljøtiltak	Vi har ikke hatt egne tiltak utover veiledning av kommuner.

**Verdiskaping i reindriften (fra kapittel 3.1.6.1.3.1 i TB)****Rapportere på**

Økt produksjon og verdiskaping i reindriften

For reindriftsområdet er det i 2022 vært begrenset fokus på målsetningen om økt verdiskaping foruten ordinær forvaltning av relevante lover og forskrifter.

Ser vi nærmere på ressursregnskap for reindriftsnæringa som er en årlig rapport om ressursituasjonen, belyser den forhold som er knyttet til beitegrunnlag, reintall, flokkstruktur, produksjon og tap. Resultatet her indikerer at det skapes en stor andel reinkjøtt i vårt område, spesielt i gamle Sør Trøndelag/Hedmark RBO og hos reinlagene. SFTL jobber daglig med å redusere omfanget av tapte beitearealer gjennom vårt areal- og planarbeid. I tillegg holder vi oversikt over reintallet gjennom søknadsbehandling. Vi er i dialog med roviltforvaltningen om konsekvenser og mulige tapsforebyggende tiltak for å redusere tapsskadeomfanget. Også andre tap relatert til sykdom og dyrehelse, er vi i jevnlig dialogmøter med Mattilsynet om. Vi ser det som vanskelig for næringa å øke verdiskapinga og få økonomisk bærekraftig reindrift med så store tapsprosenten. Konkret på reindriftsfaglige tema som optimalisering av flokkstruktur og effektiv produksjon, foretar vi i mindre grad veiledning på. Dette er et område vi ser at næringa lider av å ikke ha et system for veiledning og rådgivning innenfor. Dette er løftet inn i det nasjonale prosjektet for økt samhandling og dialog innen reindriftsforvaltningen samt i årets reindriftsforhandlinger.

Økt verdiskaping utover kjøttproduksjon i reindriffta: «Ut på Vidda» går sin gang og det fungerer med SFTF som prosjektleder. En ser at motivasjonen for de som driver i Trøndelag i størst grad er formidling omkring reindriftsnæringa og den samiske kulturen, enn inntjening.

Reindriftsavdelinga har vært med på innspillsmøte til prosjekt for å se på hva som er skranker og evt tiltak for reindriftsbasert reiseliv som en del av reindriftsavtalen.

Vi har vært med i arbeidsgruppe med Landbruksavdelinga har jobbet med prosjekter i Urbant landbruk, men foreløpig lite relevant for reindriftsnæringa.

Landbruk har hatt et prosjekt som reindriftsavdelinga har støttet, for å kunne få til produksjonslinje og kunne tilby blod og blodmat fra norsk rein til institusjoner. Slik det er i dag er det for dyrt i Norge, og dersom man skal ha godkjent blod til institusjoner må det importeres fra Finland.

Formidling av muligheter for økt verdiskaping innen reindriftsnæringa og næringer relatert til reindrift, orienteres det om både på dialogmøtene/førslaktemøtene og nyhetsbrevene som avdelingen sender ut til utøvere og kommuner i Trøndelag ca hver måned. Det ble arrangert reindriftskonferanse i 2022 for alle utøvere og flere distriktsledermøter hvor relevante tema ble drøftet.

**3.1.1.13 Bærekraftig landbruk**

For reindrifftas distrikter varierer måloppnåelsen i regionen på de tre bærekraftsmålene som er satt i Meld.st. nr 32 (2016-17). Distriktene har i stor grad gode beiteforhold, mens noe varierende ressursutnyttelse og tilgang på slaktedyr av god kvalitet. Årsakene til redusert økologisk bærekraft ligger i stor grad i utenforliggende årsaker som økt ferdsel og utbygging/tiltak i viktige beiteområder samt økende rovdrypress. Med redusert slaktekvantum og reduserte muligheter for optimal flokkstruktur, gir igjen utilstrekkelig livsgrunnlag og dermed redusert økonomisk bærekraft drift. I sum bidrar igjen dette til reduserte muligheter for ivaretagelse av den familiebaserte reindriften og dermed negativ kulturell bærekraftig drift.

SF har påpekt gjennom innspill til reindriftsforhandlingene og i møter med direktorat og departementer utfordringer reindriffta har med bærekraften over tid. Utviklingen er ikke lystig i enkelte distrikter, der det har vært tilnærmet null slaktning de siste 3 årene. SF har særskilt vurdert bærekraften i Fovsen Njaarke og har tett dialog med dem i utviklingen framover. Andre distrikter og reinlag har god utvikling og klarer seg tålelig godt, noe som er gledelig.

Videre avsnitt omhandler landbruk eks reindrift:

Overordna måloppnåelse

Vi mener miljøvirkemidlene ivaretar kulturlandskap, biologisk mangfold, kulturminner/-miljø, friluftsliv, avrenning, plantevernmidler og utslipp til luft bidrar i retning for å nå målet om bærekraft.

Grad av måloppnåelse

Ordningene for biologiske mangfold dekker over 100 000 daa og bidrar sterkt til at verdifulle arealer ivaretas og interessen for ordningene er økende.

Kulturlandskap og kulturminner ivaretas i stor grad og aktiviteten er svakt økende.

Vi kommer nærmere målene om god vannkvalitet, og ordningene for dette både i RMP og SMIL brukes bra og øker.

Vi regner med at tapet av klimagasser og næring til vassdrag er betydelig redusert på grunn av god oppslutning om ordningene for miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel.

#### Utvikling i riktig retning

Vi mener utviklinga for å nå målet om bærekraftig landbruk går i rett retning.

Mange viktige jordbrukslandskap og biologisk mangfold blir ivaretatt både gjennom miljøtilskuddsordningene og utvalgte kulturlandskap. Store og økende arealer som aktivt er brukt, men ikke pløyd, gjødsla og sprøyta ivaretar viktig biologisk mangfold. Det er etablert mye pollinatorsone og vi nærmer oss våre mål for denne. Friareal til gås prioriteres strengt for å gi mest friareal i de områdene som har mest gås. Setersatsinga i fylket er viktig. Vi har høge tilskudd, antallet setrer i drift går likevel ned, men høge tilskudd tror vi begrenser nedgangen.

For avrenning til vann syns vi fortsatt for mye av åkerarealene blir pløyd om høsten, særlig i områdene der vi har utfordringer med vannkvaliteten.

Landbruksavdelingen har sammen med kommunene, vannområdene og KLML-avdelingen satt i gang arbeid for prioritering av vassdrag for økt målretting av tiltakene for bedre vannkvalitet.

Det er krevende for Trøndelag at vi har mye areal som ikke er erosjonsrisikoklassifisert. For at vi skal kunne gjøre bedre prioriteringer er det viktig å få økt tempoet i jordsmonnkartlegginga, og at kornområdene blir prioritert.

Bruken av ordningene som skal stimulere til redusert utslipp av klimagasser, og for økt fangst av karbon, øker jevnt i omfang, noe som er svært positivt for måloppnåelsen.

#### SF sitt bidrag

Statsforvalteren har sammen med partnerskapet og kommunene gjort prioriteringer som er viktige for Trøndelag.

Vi mener at prioriteringene vi gjør, og ordningene vi har, gir positiv miljøgevinst og et mer bærekraftig landbruk. Vårt aktive informasjonsarbeid for kommuner og foretak for å få økt miljøinnsats tror vi er viktig og gir god gevinst. Vårt pådriverarbeid for samarbeid mellom alle forvaltningsnivå mener vi er viktig.

#### **Regionale miljøutfordringer (fra kapittel 3.1.6.2.1.1 i TB)**

##### **Rapportere på**

Virkemidler på miljøområdet er tilpasset til regionale miljøutfordringer

De økonomiske miljøvirkemidlene er laga med bakgrunn i prioriteringer i regionalt miljøprogram for Trøndelag.

For regionale miljøtilskudd blir det brukt midler til alle miljøområder. Det siste året er det økt satsing på ordninger som gir redusert avrenning til vann og redusert tap av klimagasser. For ordninga ingen jordarbeiding om høsten ytes det høyest tilskudd i prioriterte områder der utfordringene med vannkvaliteten er størst

SMIL har de siste årene fått økt andel brukt til tiltak for redusert tap av jord og næring til vann.

For tiltak i beiteområder har det høyest prioritet å støtte tiltak som letter utmarksbeitinga. Sperregjerder og sankeanlegg har fortsatt høy prioritet. I 2022 har andelen brukt til ulikt elektronisk utstyr økt, halvparten av tildelinga for 2022 er brukt til dette.

Klima og miljømidlene blir i økt grad brukt til tiltak for å nå målene om bedre vannkvalitet. Dette gjelder økt satsing informasjonsarbeid og mindre utredninger.

Vi mener vi for alle ordningen får god effekt av tiltakene.

De største utfordringene framover er å få stor nok tilslutning på ordningene for bedre vannmiljø at målene for god vannkvalitet kan nås. Drenering av dyrkajord burde hatt større omfang.

Det er og ei utfordring å få foretakene til å lage seg klimaplaner. Ordninga klimarådgiving er for lite brukt.

Vi er bekymra for setringa, selv med relativt høge tilskudd så ser denne ut til å gå ned.

Rovdyrutfordringa er fortsatt krevende i flere beiteområder og bidrar nok til at antall sau på utmarksbeite reduseres.

Forvaltninga må fortsatt ha godt informasjonsarbeid om miljøordningene og miljømål. Prioritering innen de ulike ordningene må jevnlig gjennomgås for bedre måloppnåelse.

For økt tilslutning til dreneringsordninga bør denne bli et rettighetstilskudd i regionale miljøtilskudd. Dette vil lette søkinga og forvaltninga mye, og gjennomførte tiltak vil komme på kart.

**Virkemidler på miljøområdet (vurdering)**

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Beskriv kort hvordan de ulike økonomiske miljøvirkemidlene (RMP, SMIL, tilskudd til tiltak i beiteområder, klima- og miljøprogrammet, drenering, etc.) er blitt innrettet og prioritert mot regionale og lokale behov.	Regionale miljøtilskudd blir det prioritert midler til alle miljøområder unntatt friluftsliv. Det siste året er det økt satsing på ordninger som gir redusert avrenning til vann og redusert tap av klimagasser. For ordninga ingen jordarbeiding om høsten ytes det høyest tilskudd i prioriterte områder der utfordringene med vannkvaliteten er størst. SMIL har de siste årene fått økt andel brukt til tiltak for redusert tap av jord og næring til vann. For tiltak i beiteområder har det høyest prioritert å støtte tiltak som letter utmarksbeitinga. Sperregjerder og sankeanlegg har fortsatt høy prioritet. I 2022 har andelen brukt til ulikt elektronisk utstyr økt, halvparten av tildelinga for 2022 er brukt til dette. Klima og miljømidlene blir i økt grad brukt til tiltak for å nå målene om bedre vannkvalitet. Dette gjelder økt satsing informasjonsarbeid og mindre utredninger.
Vurder kort om prioriteringene har gitt ønsket effekt og resultat (bidratt til å ivareta kulturlandskapet og naturmangfoldet, og redusert forurensingen).	Vi mener vi for alle ordningen får god effekt av tiltakene
Beskriv kort de største utfordringene i fylket på miljøområdet de kommende år.	De største utfordringene framover er å få stor nok tilslutning på ordningene for bedre vannmiljø at målene for god vannkvalitet kan nås. Drenering av dyrkajord burde hatt større omfang. Det er og ei utfordring å få foretakene til å lage seg klimaplaner. Ordninga klimarådgiving er for lite brukt. Vi er bekymra for setringa, selv med relativt høye tilskudd så ser denne ut til å gå ned. Rovdyrutordninga er fortsatt krevende i flere beiteområder og bidrar nok til at antall sau på utmarksbeite reduseres.
Hva kan eventuelt kommunal og regional forvaltning gjøre annerledes for å bedre måloppnåelsen/miljøeffekten.	Forvaltninga må fortsatt ha godt informasjonsarbeid om miljøordningene og miljømål. Prioritering innen de ulike ordningen må gjennomgås for bedre måloppnåelse. For økt tilslutning til dreneringsordninga bør denne bli et rettighetstilskudd i regionale miljøtilskudd. Dette vil lette søkinga og forvaltninga mye, og gjennomførte tiltak vil komme på kart.

**Virkemidler på miljøområdet (andel)**

Kulturlandskap	Biologisk mangfold	Kulturminner og kulturmiljøer	Avrenning til vann	Utslipp til luft	Plantevern	Miljøavtale og klimarådgiving	Sum
13 %	21 %	11 %	29 %	25 %	1 %	0 %	100 %

**Miljøvirkemidlene (fra kapittel 3.1.6.2.1.2 i TB)****Rapportere på**

Innholdet i miljøvirkemidlene er godt kjent for aktuelle søkere, landbrukets organisasjoner og kommuner.

Det er litt økning i andelen av de som søker PT som også søker regionale miljøtilskudd. Økningen tror vi skyldes informasjonsarbeid om ordningene gjort av kommunene, statsforvalteren, NLR og faglaga. Økningen i tilskuddssatsene i 2022 har trolig også gitt positivt utslag selv om denne økningen kom seint, og etter at årets aktivitet hos bonden i stor grad var planlagt.

Vi forventer at andelen som søker miljøtilskudd vil øke også i 2023. Vi vil fortsette vårt informasjonsarbeid om ordningene og aktivt bruke kommunen, NLR og faglaga i dette arbeidet. Vi vil prioritere å delta på informasjonsmøter om ordningene.

**Innholdet i miljøvirkemidlene (andel)**

Betegnelse på rapporteringskrav	2018	2019	2020	2021	2022
Hvor stor en andel (%) av PT søkere søkte RMP	46	50	51	51	55

**Innholdet i miljøvirkemidlene (vurdering)**

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak (RMP, SMIL, tilskudd til tiltak i beiteområder, klima- og miljøprogrammet, drenering, etc.) har vært stabilt, stigende eller synkende de siste fem år.	RMP - stigende, SMIL - stigende, tiltak i beiteområder - stigende, Drenering- stabilt
Gi en kort omtale av hvordan og i hvilken grad statsforvalteren har bidratt til å gjøre ordningene kjent.	Statsforvalteren har i stor grad bidratt med informasjon om ordningene. Dette er gjort med skriftlig infomateriell og foredrag på digitale og fysiske møter for bønder. Det er og laga veiledningsmateriell for brukerne, utsendt av kommunene. Vi støtter og bruker også NLR i informasjonsarbeidet.
Hvilke tiltak vil statsforvalteren gjennomføre kommende år for å øke oppslutningen om miljøtiltak i jordbruket?	Vi vil bidra til at kommunene og NLR arrangerer møter og fagdager om miljøtemaene. Statsforvalteren vil også bidra med foredrag på slike arrangement. Veiledningsmateriell skal utarbeides som tidligere år.

**3.1.1.14 Andre oppdrag**

Statsforvalteren i Trøndelag har i 2022 fortsatt arbeidet med oppdraget om CRPD. Vi har blant annet rekruttert flere kommuner til piloten, arrangert erfaringsamling, bistått Bufdir i arbeidet med å utvikle opplæringsmateriale, spredt kunnskap om konvensjonen internt og eksternt og samarbeidet med andre aktører på regionalt nivå. Statsforvalteren opplever måloppnåelsen som svært god og vurderer at kjennskapen til og bruken av CRPD internt og eksternt er økende i tråd med vårt arbeid. Vi viser ellers til særreportering på dette oppdraget.

**3.1.7.6 Kompetansesatsingen sosiale tjenester 2022**

Trøndelag har deltatt i arbeidsgruppen som jobber med kompetansesatsingen for sosiale tjenester i NAV sammen med andre embeter og direktoratet. Vår deltakelse har bestått i å bidra med ideer til hva som bør utvikles innenfor satsingen, samt i det konkrete arbeidet med å utvikle ulike verktøy.

Arbeidsgruppen jobber med smidig utvikling av verktøy for kompetanse i de sosiale tjenestene. Det betyr at man har vært opptatt av å teste ut nye verktøy i NAV-kontor før de lanseres, slik at man får tilbakemeldinger og kan gjøre justeringer i verktøyet før det ferdigstilles og gjøres tilgjengelig for NAV. I 2022 er det gjennomført testing av verktøy i to kontor i Trøndelag. Vi har i tillegg bidratt til testing i et kontor i Vestland fylke. Arbeidsgruppen har arrangert

workshop for flere NAV-kontor i Vestland og Trøndelag som en del av utviklingsprosessen.

Utgangspunktet for arbeidet var å øke forståelsen for og bevisstheten om formålsparagrafen i sosialtjenesteloven. Det ble som følge av dette laget en film om formålsparagrafen – «Historien om Lars». Denne kan brukes som refleksjonsverktøy i fagmøter i NAV, og er nå ferdigstilt. I tillegg har vi i løpet av året arbeidet med å lage en podkast/hørespill om en barnefamilie. Podkasten skal bidra til fagutvikling i temæt kartlegging og oppfølging av barnefamilier ut fra et helhetsperspektiv, men er foreløpig ikke ferdigstilt. Vi har også vært med på utvikling og uttesting av bruk av Forms og grupperefleksjon omkring formålsparagrafen og andre lovbestemmelser i NAV-kontor. Dette arbeidet er ikke slutført.

### 3.1.7.7 Spagaten

Vi viser til særrapportering nedenfor under punkt 7.3.1.6.

Øvrige rapporteringspunkt er ikke aktuelle for Trøndelag.

## **3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger**

### **3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge**

Statsforvalteren i Trøndelag vurderer måloppnåelsen som god. Vi erfarer at god intern og regional samordning og samhandling der vi har fokus på det felles utfordringsbildet og hvordan de ulike tiltakene understøtter hverandre gir resultater. Kjennskap til hva kommunene lykkes med og hva som er utfordrende er viktig. Gjennom tett oppfølging og målrettede tiltak vurderer vi at vi er på god vei når det gjelder målet om gode og helhetlige tjenester til utsatte barn, unge og deres familier i Trøndelag - selv om vi fortsatt har en vei å gå. Vi vurderer at Statsforvalterens rolle som pådriver og samordner er en faktor i utviklingen av gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge.

For tiltak og vurderinger vises det til rapportering under pkt. 3.2.1.1.1.1, 3.2.1.1.2.1 og 7.3.10.1.1

#### **Godt samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge (fra kapittel 3.2.1.1.1 i TB)**

##### **Rapportere på**

Godt samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge

#### Et samordnet tjenestetilbud til utsatte barn og unge i kommunene

Statsforvalteren i Trøndelag ser at det er en forskjell i hvilken grad kommunene har et samordnet tjenestetilbud til utsatte barn, unge og deres familier. Samtidig erfarer vi at fokus over tid har bidratt til at dette er noe kommunene er svært opptatt av. Dette ser vi blant annet gjennom at svært mange av kommuner nå er BTI/BTS kommuner. BTI/BTS bidrar til tidlig innsats, samordning og medvirkning. 9 kommuner deltar i "Tidlig inn", 15 kommuner har deltatt i KS sitt oppvekstprogram ABSOLUTT der bedre samhandling og samordning er en av grunnpilarene i programmet, og 34 av kommunene i Trøndelag deltar i Program for folkehelse der viktige mål er på hindre utenforskap ved å fremme tilhørighet, deltakelse og aktivitet i lokalsamfunnet. 4 kommuner deltar i Pilot for programfinansiering 0-24.

Statsforvalteren i Trøndelag samarbeider tett med aktuelle regionale aktører i disse store satsingene – både for å synliggjøre at vi understøtte disse satsingene og i lys av vår koordineringsrolle.

#### Vår vurdering av hovedutfordringen når kommunene ses under et

Vår samlede vurdering er at kommunene har god kunnskap om risikofaktorer og betydningen av å samordne tjenestetilbudet til utsatte barn, unge og familier. Det er likevel utfordrende å finne gode måter å organisere arbeidet på og sette i verk tiltak som gir ønsket effekt. Mange kommuner deltar i mange satsinger og det er viktig at kommunene har kapasitet til å håndtere dette og se de ulike satsingene i sammenheng. Skal kommunene lykkes i arbeidet er det viktig at det på både nasjonalt og regionalt nivå legges til rette for god samordning, både i styringssignaler og strategier som understøtter målsetningen.

#### Embetets innsats på området og vurdering av effekten/resultatet av arbeidet

Statsforvalteren i Trøndelag har særlig oppmerksomhet på utsatte barn, unge og deres familier som har behov for et samordnet tjenestetilbud. Vi jobber målrettet med å bidra til at kommunene ser de ulike satsinger i sammenheng og kompetansehevingstiltak, dette både gjennom det interne og regionale arbeidet. Vi har i 2022 hatt et spesielt fokus på:

#### *Barnevemreformen (Oppvekstreformen)*

Statsforvalteren har også i 2022 hatt regelmessig og systematisk samarbeid med Bufetat region Midt og KS for å koordinere kommunikasjonen med kommunene om arbeidet. Reformen har også i 2022 vært fast tema i dialogmøtene, kommunedialogen og reformen har vært tema i møter på tvers av sektorer. Vi har i 2022 særlig prioritert dialogmøter med kommuner som kom negativt ut med tanke på økonomi. Vi vurderer at aktiviteten har bidratt til at oppvekstperspektivet i reformen er godt kjent i kommunene, og at det i økende grad har blitt et eierskap til reformen, hva den innebærer og hvilke grep kommunen må gjøre for å imøtekomme reformens intensjoner.

*"Jeg vet" og "Snakke sammen"*

Vi har jobbet med å gjøre de voldsforebyggende verktøyene «Jeg vet» og «Snakke sammen» kjent ved å gjennomføre digitale dialogmøter og kurslederkurs for kommunene i Trøndelag i samarbeid med RVTS, samt gjennomført en digital konferanse i samarbeid med embetene i Nordland, Troms og Finnmark. Gjennom dialogmøtene har vi fått en oversikt over status og kompetansebehov i det voldsforebyggende arbeidet i kommunene.

#### *Sosioøkonomiske forholds betydning i barnevernets arbeid*

Forskning viser at utfordringene som kan følge av å leve med krevende sosioøkonomiske forhold får lite oppmerksomhet i barnevernets arbeid. Ansatte har gjerne kunnskap om konsekvenser av dårlige levekår generelt, men i enkeltsaker iverksettes sjelden tiltak rettet mot sosioøkonomiske forhold. Barneverntjenestene prioriterer gjerne tiltak som skal bedre omsorgskompetansen hos foreldre. Denne praksisen er delvis politisk styrt, og sosioøkonomiske forhold har ikke vært omtalt i barnevernets ansvarsområde i nasjonale retningslinjer. Spørsmål om hvilket ansvar barneverntjenesten har til å håndtere sosioøkonomiske forhold, og hvilken rolle Nav har i dette arbeidet blir dermed fremtredende.

Statsforvalteren inviterte derfor alle i barnevernstjenestene i Trøndelag til et webinar november 2022 der dette temaet ble satt på dagsorden, og for å synliggjøre hvilke muligheter som finnes i samarbeidet mellom barnevernstjenesten og NAV. Webinaret hadde bidragsyttere fra universitet (NTNU), kompetansesenter (RKBU), kommune (NAV og barnevern) og ca 100 deltok. Tilbakemeldingene har vært positive og vi vurderer at webinaret bidro til økt kunnskap og bidra til økt samarbeid mellom NAV og barnevern og dermed et bedre og med samlet tjenestetilbud til barn, unge og familier.

#### *Barn i lavinntektsfamilier og barneperspektivet i NAV*

Statsforvalteren har jobbet aktivt med barnefattigdom og NAV-kontorets ansvar for å gi barn, unge og deres familier økt kunnskap og handlingskompetanse slik at det gis nødvendig, helhetlig og koordinert hjelp. Forebygging av barnefattigdom er en viktig faktor i dette arbeidet. Dette har vi jobbet med blant annet gjennom vår satsing på barneperspektivet i NAV, der vi i 2021 hadde et tverrfaglig team på tvers av Statsforvalter og NAV Fylke, og som har vært linket opp mot 0 - 24 arbeidet i embetet. Teamet har fra høsten 2020 jobbet med et opplæringsløp for å styrke grunn- og dybdekunnskapen for NAV-kontorenes arbeid med utsatte barn og ungdom. Kompetansehevingen startet i 2021 ved at vi arrangerte et «basiskurs» for alle med brukerkontakt i NAV, uavhengig av om de arbeider på statlig eller kommunal side. Kompetansehevingen er videreført i 2022 ved at vi har arrangert en kursrekke med dybdekompetanse. Her har også helhetlige og koordinerte tjenester samt erfaringsutveksling mellom kommuner bli viktig.

Statsforvalteren har ellers fremmet kunnskap om barnefattigdom og lavinntekt i dialog med kommunenes ledelse, NAV-ledere og samarbeidspartnere, samt som en del av andre kompetansehevingstiltak og i råd og veiledning rettet mot NAV-kontor.

I de overordnede prioriteringer for 2022 skal det systematisk sørges for at barneperspektivet ivaretas i NAV-kontor. Statsforvalteren i Trøndelag har arbeidet på ulike arenaer for å ivareta barn- og ungeperspektivet i NAV-kontoret, hvor helhetlige og koordinerte tjenester til barn, unge og familier har vært et gjennomgangstema. Barneperspektivet er på ulike måter gjennomgående tema i våre innlegg i NAV Trøndelag sine månedlige NAV-ledermøter og i kommunedialogen. Ivaretagelse av barneperspektivet i kommunenes forvaltning av sosialtjenesteloven har vært tema i vår opplæringsrekke, «fredagspraten». Vi har endret vår vedtaksform for behandling av klagesaker slik at barns rettigheter etter Barnekonvensjonen blir ivarettatt. Barneperspektivet er også sentralt i vårt rettssikkerhetsarbeid og i forvaltningen av tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i NAV-kontoret. Ved forvaltning av tilskudd til utvikling av de sosiale tjenester har vi gitt tydelige føringer om at barneperspektivet skal ivaretas, både i forvaltning av sosialtjenesteloven og i samarbeid med andre aktuelle instanser. Flere av kommunene i Trøndelag har tilskudd til tiltak for barnefamilier. Barneperspektivet, herunder tall på barnefattigdom i den enkelte kommune, er et av indikatorene i "Tjenestebarmeter for sosiale tjenester". Kommunens arbeid med barnefattigdom, herunder også arbeid med utsatt ungdom, er tema på våre dialogmøter med kommunene, der kommunenes ledelse deltar. Vi bruker Husbankens boligsosiale monitor som en del av dette arbeidet.

Statsforvalteren vurderer at informasjon, dialog, erfaringsutveksling og fokus i rettssikkerhetsarbeidet er gode virkemidler for å oppnå økt kunnskap og et bedre tjenestetilbud for barn og unge i familier med lavinntekt. Vi ser i vår dialog med ledere og ansatte i NAV-kontorene at de er mer opptatt av og bevisste på barneperspektivet enn tidligere.

#### *Psykisk helsehjelp*

Vi får tilbakemeldinger fra kommunene om at samarbeidet mellom 1. og 2. linjen om tjenester til barn og unge med behov for psykisk helsehjelp kan være krevende. Vi har over tid jobbet med dette utfordringsbildet og blant annet hørt erfaringer fra arbeidet i Helse Fonna. Helse Nord-Trøndelag har etablert en arbeidsgruppe for å få et styrket tjenestetilbud (lavterskel) og et bedre samarbeid om barn og unge med behov for et sammensatt tjenestetilbud som Statsforvalteren deltar i. Målsetningene er å kartlegge tjenestenes eksisterende tilbud og samhandlingsmodeller, at helsefelleskapet enes om en felles samhandlingsmodell, og sikrer at den er tilstrekkelig implementert i Helsefelleskapet og utarbeide samhandlingsforløp. I 2022 er det gjennomført to work-shop med deltakere fra helseforetaket og kommunene i fylkets nordlige del.

Høsten 2022 gjennomførte vi en kartlegging av innholdet i dagens psykiske helsetilbud til barn og unge i kommunene i Trøndelag. 23 kommuner har avgitt svar, og vi vil oppsummere svarene i løpet av våren 2023. Oppsummeringen vil være til hjelp i det videre arbeidet på området.

I perioden februar - oktober 2022 gjennomførte vi tilsyn med alle barneverninstitusjonene i Trøndelag med temaet "*Barneverninstitusjonenes oppfølging av barn og unges helse, med særskilt vekt på psykisk helse*". Det er utarbeidet en oppsummeringsrapport om funnene som er publisert på våre hjemmesider.

#### *Skjønnsmidler*

Statsforvalteren i Trøndelag har over tid prioritert, i samråd med kommunene, skjønnsmidler til fellesløft for bedre samordning av tjenestetilbudet til utsatte barn, unge og familier. Vi følger prosjektene og ser at midlene stimulerer kommunene til å utforske nye og bedre måter å samhandle og samordne tjenestetilbudene på.

I 2022 har vi blant annet bevilget skjønnsmidler til fellestiltaket "Ungt utenforskap". Prosjektet er planlagt over tre år og har som mål å redusere og forebygge ungt utenforskap i Trøndelag. Det å være omforent om utfordringsbildet og sammen med kommunene og samarbeidsparter utvikle felles kompetanse og tiltak for Trøndelag erfarer vi har god effekt.

#### *Pilot for programfinansiering 0-24*

Trøndelag er et av fire fylker som deltar i Pilot for programfinansiering 0-24. De fire pilotkommunene jobber systematisk med å utvikle det samordna tjenestetilbudet til utsatte barn, unge og deres familier. Gjennom piloten ser vi at kompetansen om tverrfaglig samhandling øker og at tiltakene gir effekt i målgruppen (gjennom for eksempel familier som har blitt fanget opp og får hjelp utfra behov, deltakelse i fritidsaktiviteter, i krevende saker der hjelpere går sammen med ungdommen for å finne gode løsninger).

#### *Endringer i velferdstjenestelovgivningen*

Vi erfarer at endringene i velferdstjenestelovgivningen har bidratt til å styrke arbeidet med å følge opp at utsatte barn, unge og deres familier slik at de i større grad opplever å få et helhetlig og samordnet tjenestetilbud. Det har vært stor interesse for kompetanseheving i regelverksendringene og veilederen "Samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier" i kommunene våre. Vi har arrangert et frokostseminar for kommunale ledere og planlegger to frokostseminar i januar 2023.

Vi erfarer at oppmerksomheten Statsforvalteren over tid har hatt på viktigheten av et godt samordnet tjenestetilbud til utsatte barn, unge og deres familier har bidratt til at flere kommuner både setter i gang prosjekt, deltar i kompetansehevingstilbud og organiserer virksomheten med mål om et godt samordnet tjenestetilbud til utsatte barn, unge og deres familier. Det tverrfaglige perspektivet vi har hatt i de overnevnte innsatsene på området vurderer vi har hatt effekt for å nå resultatmålet.

#### Statsforvalteren sin samordningsrolle og vurdering av effekten av denne

Statsforvalteren i Trøndelag er pådriveren for et godt samarbeid og koordinert innsats mellom relevante regionale aktører på velferdsområdet. Dette gjør vi i hovedsak gjennom to regionale nettverk.

1. Kompetansesenternetverket består av RKBU, RVTS, KoRus, NAPHA, KBT, SIFER, KS, fylkeskommunen og Statsforvalteren. Nettverket møtes to ganger i året for informasjonsutveksling og strategisk planlegging av felles innsatser. Det foreligger en samarbeidsavtale, og i 2021 ble det utarbeidet en samarbeidsrutine som kan benyttes når det er avdekket behov for faglig bistand i kommunene. Nettverket har nedsatt to arbeidsgrupper, en for rus og psykisk helse voksne, og en for barn og unge. Barn og ungegruppen har blant annet utarbeidet en samlet oversikt over de ulike aktørenes innsatser, prosjekter og tilskudd i kommuner i Trøndelag for å sikre at alle kjenner til hverandres oppdrag og innsatser. Videre har vi jobbet med å samordne felles oppdrag og satsinger ut mot kommunene med det formål å samarbeide aktivt i vår dialog og arbeid ut mot kommunene.
2. Velferdsnettverket består av UDI, politiet, Kriminalomsorgen, Husbanken, NAV, fylkeskommunen, KS, Bufetat og Statsforvalteren. Nettverket møtes to ganger per år for informasjonsutveksling rundt strategier og innsatsområder, og for å etablere et felles kunnskapsgrunnlag om utfordringsbildet i fylket og samordne felles oppdrag. I 2022 har nettverket hatt et spesielt fokus på felles innsats mot vold og overgrep, felles innsats for barn i barnefattigdom, ungt utenforskap og oppfølgingen av fordrevne fra Ukraina.

I tillegg har vi et godt samarbeid med enkeltaktører gjennom for eksempel KS sitt oppvekstprogram ABSOLUTT, fylkeskommunens program for folkehelse og Husbanken gjennom boligsosialt arbeid og barnefattigdom.

Vi erfarer at samordningsrollen Statsforvalteren har er viktig. Gjennom faste møtepunkter sikrer vi god kjennskap til velferdsaktørenes oppdrag og innsatsområder, og vi har et felles kunnskapsgrunnlag om tilstanden i fylket. Det bidrar til at vi kan identifisere områder der vi kan understøtte hverandres arbeid og forankre arbeidet på tvers av regionale aktører. De aktørene vi samhandler med på regionalt nivå, både gjennom de formaliserte nettverkene og på andre områder, erfarer vi er viktige bidragsyttere til at vi fremstår mer enhetlig overfor kommunene, er mer treffsikker på tiltakene som iverksettes og bidrar til bedre kommunal samordning.

#### **God kompetanse om utsatte barn og unge i kommunene (fra kapittel 3.2.1.1.2.1 i TB)**

##### **Rapportere på**

God kompetanse om utsatte barn og unge i kommunene

#### **Kommunenes kompetanse om utsatte barn, unge og deres familier som grunnlag for et helhetlig og samordnet tjenestetilbud**

Vi har over tid kartlagt de ulike kompetansehevingstiltakene som tilbys kommunene fra de ulike regionale aktørene på velferdsområdet, samt midler som er tildelt ulike prosjekt om oppvekstvilkår for barn og unge. Dette gir oss en god oversikt over hvilke kommuner som deltar i ulike tiltak, og hvilke kommuner som bør prioriteres fremover. Vi har gjennomført dialogmøter med noen av kommunene for å kartlegge hvilke kompetansebehov kommunene har. Tilbakemeldingene fra deltakerkommunene er at de ikke har god nok oversikt over hva som finnes av tilbud, og at de heller ikke vet hva de kan forvente av de ulike aktørene. Det kan se ut som det pr. i dag er for tilfeldig hva som velges. De faglige tilbudene er gode og nødvendige, men kommunene er ikke kjent med alle mulighetene for å få hjelp og hvem som kan bidra med hva. Det er således en utfordring både å skjønne hva en har bruk for – og hvordan man skal samhandle. Samhandlingen påvirkes både av profesjonelle og personlige relasjoner.



Gjennom dialogen med pilot- og skjønnsmiddelkommunene melder kommunene om behov for økt felles kompetanse og forståelse for tverrfaglig samhandling. Samtidig opplever vi en stor vilje i kommunene til å utvikle og teste ut tiltak og modeller som bidrar til bedre samhandling og økt mestring for målgruppen, men erkjenner at implementering og bygging av varig kapasitet i kommunene er tidkrevende i store tverrsektorielle satsinger som involverer politikere, flere ledere og svært mange ansatte. Vi har forhåpninger om at andre kommuner kan ha nytte av erfaringene fra pilotprosjektene, samt at aktuelle departement og direktorat inkluderer erfaringene fra programfinansiering som virkemiddel for å få en effektiv og treffsikker tilskuddspraksis.

Oppvekstreformen, sammen med øvrige nasjonale satsinger, utfordrer kommunene til en styrket vektlegging av forebygging, tidlig innsats og sammenhengende tjenester i kommunene – både gjennom systematisk planarbeid og tjenesteutvikling. Når det i tillegg kommer parallelle og delvis overlappende satsinger som berører samme målgruppe, oppleves dette overveldende for kommunene – og de etterspør hjelp, råd og veiledning i dette arbeidet.

#### Konkretisering av kommunenes behov for kompetanseutvikling på dette området

Vi ser at det fortsatt er et behov for kompetanseutvikling på området. Kommunene er av ulik størrelse og med ulik organisering. Vi vurderer at det fortsatt er et behov for kompetanseutvikling i både analysekompetanse, forankring og implementering fra prosjekt til varig drift. Kompetansehevingen må hensynta både den faglige utvikling på området og erfaringsdeling i praksisfeltet om hva som faktisk gir effekt for målgruppen.

Videre mener vi at det er behov for økt kunnskap og kompetanse om Barnekonvensjonen og barns rettigheter, spesielt barnets rett til medvirkning både på gruppe- og individnivå, slik at tjenestetilbudet utvikles i tråd med brukernes behov. Det er også behov for kompetanseheving i barnets beste- vurderinger samt barnerettighetsvurderinger i all saksbehandling som omhandler barn og unge for å sikre felles forståelse og lik praksis – både i dialog, veiledning og klagesaksbehandling. Kompetanseheving om endringene i velferdstjenestelovgivningen og hvordan disse skal utøves i praksis for å styrke oppfølgingen av utsatte barn, unge og deres familier gjennom økt samarbeid i velferdstjenestene må videreføres i 2023.

#### Statsforvalterens samordningsrolle

Statsforvalteren i Trøndelag er pådriver for et godt samarbeid og koordinert innsats mellom relevante regionale aktører på velferdsområdet (se pkt. 3.2.1.1).

Vi viser til embetets innsatser på områder som bidrar til et samordnet tjenestetilbud til utsatte barn, unge og deres familier (se pkt. 3.2.1.1) og mener at de ulike tiltakene har bidratt til at kommunene har god kompetanse om utsatte barn og unge som kan danne grunnlag for et helhetlig og samordnet tjenestetilbud.

#### Overordnet vurdering av måloppnåelsen

Statsforvalteren i Trøndelag vurderer måloppnåelsen som god. Mange kommuner gir et godt tjenestetilbud til utsatte barn og unge og har god kompetanse om utsatte barn og unge i kommunen. Vi erfarer at de fleste kommunene har et ønske om å utvikle seg på området og vi får tilbakemeldinger på at Statsforvalteren har en viktig rolle. Gjennom intern samordning, å se de ulike innsatsene i sammenheng, god kunnskap om utfordringsbildet i fylket og regional samordning erfarer vi at utviklingen går i riktig retning, selv om det fortsatt er krevende for mange av kommunene å sikre gode samordnede tjenester for utsatte barn og unge der alle velferdstjenestene samhandler godt i den praktiske hverdagen. Dette handler både om struktur, ledelse og om kultur og holdninger slik vi vurderer det. Statsforvalteren er en viktig pådriver, støttespiller og samordner i utviklingen av et bedre samordnet tjenestetilbud til utsatte barn, unge og deres familier sammen med de andre statlige og regionale aktørene og kommunene i Trøndelag.

### **3.1.2.2 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv**

Det boligsosiale arbeidet i Trøndelag er forankret i fylkets Velferdsnettverk. Velferdsnettverket består av lederne for alle velferdsetatene i regionen. Statsforvalteren i Trøndelag erfarer at forankringen i Velferdsnettverket gir effekt på operativt nivå. Det konkrete arbeidet inn mot kommunene er organisert inn mot den nasjonale strategiens prioriterte innsatsområder:

- «Ingen skal være bostedsløse» - MUST Trøndelag
- «Barn og unge skal ha gode boforhold» - Trygge hjem Trøndelag
- Personer med nedsatt funksjonsevne
- Samarbeid om investeringstilskudd
- Samarbeid om universell utforming og planlegging for aldersvennlige samfunn/"Trøndelag for alle"

Statsforvalteren har en samarbeidsavtale med Husbanken Midt-Norge som er forankret på embets- og direktornivå. Avtalen ble revidert i 2021 og knyttet opp mot den nye strategien. Sentralt i samarbeidet er den «Nasjonale strategien for den sosiale boligpolitikken (2021-2024)», der de boligsosiale virkemidlene skal sees i sammenheng.

Det er nedsatt operative arbeidsgrupper bestående av regionale aktører for de fire av de nevnte innsatsområdene. Arbeidet skal legge til rette for kommunene skal kunne møte statlige aktører samlet med de ulike tiltakene.

For utfyllende opplysninger og vurdering av den samlede innsatsen for å skape helhet og sammenheng i det boligsosiale arbeidet vises det til rapporteringspunkt 3.2.1.2.1.

#### Alle trenger et trygt hjem (2021 - 2024) (fra kapittel 3.2.1.2.1.1 i TB)

##### Rapportere på

Helhetlig samarbeid mellom stat og kommune om de tre prioriterte innsatsområdene.

#### MUST Trøndelag – Muligheter og utfordringer i samarbeid på tvers

MUST er vår tverrfaglige satsning rettet mot bostedsløse/mennesker med ROP-lidelser. Arbeidet har pågått noen år, men ble videreført i 2021 og 2022 under den nye strategien. Aktører i samarbeidet ut over Statsforvalteren og Husbanken er også NAV Trøndelag, kompetansesentra som NAPHA og KoRus, samt spesialisthelsetjenesten og brukerorganisasjonene RIO og Mental Helse.

Arbeidet med de to målsetninger ble videreført i 2022:

1. Mennesker med ROP-lidelser bor i en egnet bolig og mestrer sin bo- og livssituasjon
2. Helhetlige og tverrfaglige tjenesteforløp med utgangspunkt i tjenestemottakerens behov sikres

I 2022 har vi fortsatt samarbeidet med de fire kommunene som har deltatt i MUST-prosjektet, og ytterligere to kommuner har deltatt på nettverkssamlinger. De fire deltagerkommunene har vært fulgt opp av den regionale arbeidsgruppen, både gjennom nettverksmøter og workshops. I november 2022 hadde vi en avslutningssamling for kommunene. Alle de fire kommunene i MUST-prosjektet har arbeidet målrettet med etablering av bo- og tjenestetilbud for mennesker med ROP-lidelser.

Vi er nå i en fase der det planlegges hvordan vi skal videreføre arbeidet for den resterende strategiperioden. Blant annet hvordan spre erfaringer i aktuelle sektorer i fylket for øvrig, og hvilke andre konkrete innsatser som skal prioriteres.

#### Rapport Trygge hjem Trøndelag 2022

Arbeidsgruppen i Trygge Hjem har i 2022 arrangert nettverkssamlinger på teams og fysisk workshop i Trondheim. I tillegg har vi hatt individuell oppfølging med deltakerkommuner som pr 26.01.2023 er ni kommuner.

De kommunene som er med i nettverket er forskjellige både i størrelse og i hvor langt de har kommet med i det boligsosiale arbeidet. Dette gjør at det er hensiktsmessig med et fagnettverk, der man kan lære av hverandre.

Vi har i 2021 og 2022 hatt fokus på bred deltagelse og forankring fra kommunene som deltar i nettverket. Boligsosiale problemer er ofte komplekse og ingen kommunal enkeltaktør kan løse boligsosiale problemer alene.

Deltakerkommunene stiller gjerne med flere ansatte som har ulike roller i kommunen. De jobber med felles prosjektplan som tar utgangspunkt i lokale boligsosiale utfordringer for barnefamilier, og hvordan dette arbeidet kan styrkes i kommunen.

I 2022 har flere kommuner kommet med i nettverket, og vi ser at interessen for boligsosialt arbeid for barnefamilier er økende i Trøndelag. Dette til tross for at de økonomiske og praktiske utfordringene med å få flere til å eie egen bolig har blitt større. Høyere renter, økte utgifter til drivstoff og matvarer og strøm, er utfordringer som gjør at flere kommuner opplever å ta større risiko når de skal bistå barnefamilier over i eid bolig.

I faggruppen for barnefamilier har vi vært opptatt av å formidle samhandling internt i kommunene, fleksibel bruk av Husbankens virkemidler og kommunal forankring, som avgjørende for å lykkes med det boligsosiale arbeidet for barnefamilier.

#### Personer med nedsatt funksjonsevne

"Mennesker med nedsatt funksjonsevne skal på lik linje med andre kunne velge hvor og hvordan de bor - med særlig oppmerksomhet på utviklingshemmedes bosituasjon". Statsforvalteren samarbeider med Husbanken, NAKU (Nasjonalt kompetansemiljø om utviklingshemming) og Trøndelag fylkeskommune om prosjektet VUBB-Trøndelag.

VUBB er en forkortelse for Valgfrihet, Utviklingshemming, Bosituasjon, Bolig-eie. Valgfriheten utviklingshemmede skal ha over egen bosituasjon og muligheten til å eie egen bolig.

4 kommuner (Trondheim, Skaun, Midtre-Gauldal og Melhus) deltar, og de er samlet i nettverk hvor innsatsen er i en oppstartsfasen.

Prosjektet startet i 2022, og skal pågå til 2024

#### Samarbeid om universell utforming og planlegging for aldersvennlige lokalsamfunn

Den tverretatlige arbeidsgruppen «Trøndelag for alle» bestående av representanter fra Statsforvalter, Fylkeskommune, Husbanken, KS, NAV Hjelpemiddelsentral og brukerrepresentanter fra fylkets eldreråd og rådet for likestilling av mennesker med nedsatt funksjonsevne samarbeider om å fremme universell utforming og aldersvennlige samfunn i Trøndelag. Arbeidsgruppen har arrangert konferanse og bidratt med kompetanseheving i møter

og til kommuner.

Vi ser at det tilbys veiledning fra mange ulike aktører innenfor disse områdene, og vi ser at det fortsatt er utfordrende for mange kommuner å planlegge universelle løsninger og aldersvennlige samfunn. For for å lykkes bedre med arbeidet, er det besluttet å koble innsatsen sammen med arbeidet som gjøres i regionalt støtteapparat for Leve hele livet fra 2023.

#### Vurdering av samarbeidet

Samarbeidsavtale og faste fora på ledermøter på direktør- og mellomledernivå mellom Husbanken og Statsforvalteren bidrar med nødvendig forankring, og sikrer at arbeidsgruppene som jobber på operativt nivå får nødvendige avklaringer og beslutninger. Arbeidet er forankret i Velferdsnettverket, noe som sikrer kjennskap og eierskap til arbeidet på tvers av de statlige etatene i fylket.

Vi ser også at innsatsen gir effekt ute i prosjektkommunene, og mener vi i enda større grad kan bidra til å spre erfaringer fra arbeid i prosjektkommunene ut i hele fylket. Denne type aktivitet må derfor vurderes gjennomført i økt grad i 2023.

Andre aktører:

Kommunene er den viktigste aktørene i det boligsosiale arbeidet, og vi ser at fremdriften i de ulike prosjektkommunene er noe ulik. Distriktsenteret og fylkeskommunene er sentrale samarbeidspartnere i enkelte prosjekter, og Husbanken er en sentral aktør. Statsforvalteren i Trøndelag har et formalisert og godt samarbeid med Husbanken. Dette vil bli videreført og videreutviklet i 2023.

### 3.1.2.3 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring

Vi jobber systematisk med samordning av statlige tilsyn. Samarbeidet med andre statlige tilsynsmyndigheter og sekretariatene for kontrollutvalg fungerer godt. Vi har etablert rutiner slik at vi kan legge planer for tilsyn på et tidligere tidspunkt.

Vi har hatt en intern målsetting om å jobbe videre med lærende tilsyn på tvers av fagområder i embetet, men dette er arbeid vi vil prioritere enda mer framover.

#### Tilsynskalenderen

Sammen med nettverk for samordnere for tilsyn har vi jobbet mye med å få tilsynskalenderen til å bli et mer intuitivt og velfungerende verktøy i 2022.

#### Noe ulik planleggingshorisont

Statsforvalteren har i all hovedsak klart å holde 1. desemberfristen for å registrere sine tilsyn i kalenderen. Vi opplever likevel at statlige tilsynsmyndigheter har ulik planleggingshorisont, og at spesielt Mattilsynet og Arbeidstilsynet i større grad gjør løpende risikovurderinger. Dette gjør at ambisjonen om at vi skal ha full oversikt over alle tilsyn tidlig på året, er krevende å nå.

### Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor. (fra kapittel 3.2.1.3.1.1 i TB)

#### Rapportere på

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor.

Statsforvalteren i Trøndelag har et internt tilsynsforum med representanter fra våre ulike avdelinger som jobber med samordning og utvikling av tilsyn. Dette forumet har digitalt møte ca. 1 gang i måneden.

I tillegg har vi dialog med andre tilsynsmyndigheter. 25. november 2021 ble det avholdt møte med andre statlige tilsynsaktører og kontrollutvalgssekretariatene for å samordne og koordinere tilsynsaktiviteten rettet mot kommunene for 2022. På dette møtet deler vi informasjon om tema for tilsyn, og hva som er risiko- og utfordringsbildet. Kommunene fikk oversikt over planlagte tilsyn i etterkant av møtet, men frist for tilbakemelding innen 7. januar.

Vi har brukt den nasjonale tilsynskalenderen, og har etablert rutiner for registrering og oppdatering av tilsyn.

Statlige tilsynsmyndigheter har noe ulik planleggingshorisont for tilsyn, slik at det ikke mulig å få en full oversikt over planlagte tilsyn med kommunene før året starter.

Gjennom samordning med andre tilsynsmyndigheter (Arkiverket, Mattilsynet, Kartverket og Arbeidstilsynet) vurderte vi at det ikke var utfordringer ved at enkeltkommuner fikk stor tilsynsbelastning i 2022, men det ble likevel flyttet tidspunkt for enkelte tilsyn. Ingen kommuner meldte tilbake om høy samlet tilsynsbelastning.

På grunn av korona ble det i 2022 gjennomført noe færre tilsyn enn planlagt. Vi har hatt dialog med kommunene og lagt stor vekt på deres egen vurdering av kapasitet.

**Tilsyn mot kommunen innrettes slik at statsforvalterens ressurser benyttes effektivt (fra kapittel 3.2.1.3.2.1 i TB)****Rapportere på**

Tilsyn mot kommunen innrettes slik at statsforvalterens ressurser benyttes effektivt.

Statsforvalteren har i mange år samordnet statlige tilsyn og kommunal egenkontroll. Sekretariatene for kontrollutvalg deltok på koordineringsmøte for tilsyn i november 2022 (for å planlegge tilsyn for 2022).

Kontrollutvalgssekretariatene har tatt i bruk tilsynskalenderen for registrering av forvaltningsrevisjoner, men det har også på dette området vært tekniske utfordringer slik at den ikke har gitt en fullgod oversikt over planlagte og gjennomførte forvaltningsrevisjoner. Samordner hos Statsforvalteren har fulgt med på nettsidene til revisjonsselskapene i tillegg, slik at vi løpende har hatt oversikt over nye publiserte forvaltningsrevisjonsrapporter som er relevant for tilsynsarbeidet vårt.

I 2022 har vi ikke eksempler hvor vi ikke har gjennomførte tilsyn eller utsatt tilsyn på grunn av nylig gjennomført forvaltningsrevisjon.

Vi brukte også i 2022 den nasjonale tilsynskalenderen i planlegging og samordning av tilsyn. Vi samordnet våre tilsyn med Arkivverket, Arbeidstilsynet, Kartverket og Mattilsynet, og hvor vi forsøkte å unngå at kommuner fikk planlagt mange tilsyn i samme tidsperiode.

Vi sendte også over en samlet oversikt over planlagte tilsyn til alle kommunene per e-post i desember 2021. Kommunene fikk da anledning til å melde tilbake om tidspunkt for tilsyn og om samlet plan for tilsyn. Ingen kommuner meldte tilbake om utfordringer knyttet til dette.

**Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen. (fra kapittel 3.2.1.3.3.1 i TB)****Rapportere på**

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen.

Vi vurderer at våre avdelinger som gjennomfører tilsyn jobber systematisk med å bidra til læring i forbindelse med tilsynsarbeid.

Vi har hatt en intern målsetting om å jobbe videre med lærende tilsyn på tvers av fagområder i embetet. Embetets tilsynsforum har delt erfaringer med tilsyn. Vi har delt erfaringer om metodebruk, blant annet bruk av spørreundersøkelser i forbindelse med tilsyn.

Under gis en nærmere beskrivelse av hvordan vi fremmer læring og forbedring i tilknytning til tilsynsarbeid innenfor våre ulike fagområder.

**Helse og omsorg**

Statsforvalteren i Trøndelag hadde våren 2022 et omfattende tilsyn med fastlegenes praksis for å vurdere retten til å inneha førerkort. Tilsynet ble gjennomført ved hjelp av spørreundersøkelse til leger, og handlet om meldeplikt for pasienter som bruker for mye medikamenter.

Statsforvalteren vurderte funnene som alarmerende fordi legene ikke vurderer førerretten til et stort antall pasienter som enten har et for stort medikamentforbruk eller et langvarig og skadelig alkoholforbruk.

Oppfølging etter tilsynet: Legene ønsket, ga tydelig tilbakemelding, om at de ønsket er opplæring om helsekravene i forskrift og veileder. Statsforvalteren i Trøndelag har høsten 2022 tilbudt opplæring til alle fastlegene i fylket via Teams. Statsforvalteren er i dialog med Helsedirektoratet fordi funnene i tilsynet kan overføres og generaliseres som en sannsynlig nasjonal utfordring. Legene synes at forskrift og veileder er for komplisert og vanskelig å forstå. Det er derfor i dialog med Helsedirektoratet startet et arbeid for å revidere veileder og forskrift

**Landbruk**

Vi bruker egenvurdering og forvaltningsdialog som virkemiddel for å fremme og formidle læring, på forvaltningskontrollene i kommunene. Vi sender da ut et spørreskjema til kommunene som besvares skriftlig før vi har møte med kommunen. På selve kontrolldagen har vi en dialog rundt de svarene som er gitt. I 2022 ble de aller fleste, med unntak av én kontroll, gjennomført digitalt. Det har fungert godt. Vi har arbeidet med å videreutvikle de digitale kontrollene. Blant annet har vi i 2022 gjennomført flere av kontrollene, med møter over to dager. Hensikten med dette er å få mer tid til dialogen med saksbehandlere og ledelsen i kommunen. Med en god dagsorden for kontrollen, bidrar det til bedre dialog, og sikrer økt fleksibilitet. I tillegg gjennomfører vi jevnlig kurs og webinarer for kommunene på de ordningene de er satt til å forvalte.

**Oppvekst og velferdsavdelingen**

Oppvekst- og velferdsavdelingen gir tilbud om veiledning både før og etter tilsynsgjennomføring. Vårt mål er at tilsyn totalt sett, inkludert støtte og veiledning, gir best mulig effekt i læring og forbedring.

Dialog med tilsynsobjektene ved varsel og planlegging av tilsyn, bidrar til at de vi fører tilsyn med har innsikt i regelverket og kjenner metodikken vi bruker i tilsynet. Dette er et godt grunnlag for at tilsynsgjennomføringen blir smidig for alle parter, og at vi har en gjensidig forståelse og muliggjør et godt klima i gjennomføringen.

Det er også mest effektivt, både for de vi fører tilsyn med og for oss, blant annet gjennom at kommuner vet hvilken dokumentasjon vi forventer og at vi får dokumentasjon som er viktige for å forstå kommunens arbeide med det aktuelle området.

Det er viktig at vi ut over samordning av tilsyn internt hos Stasforvalteren og på tvers av statlige tilsynsmyndigheter, også ser virkemiddelapparatet vårt i sammenheng når vi planlegger, gjennomfører og følger opp tilsyn i kommunene. Vi kan f.eks. vise til at tiltak innenfor desentralisert ordning, oppfølgingsordning, dialogmøter og veiledningsteam, ses i sammenheng med tiltak og støtte i etterkant av tilsyn.

Vi har også gjennomført felles åpningsmøte for seks kommuner som er plukket ut til egenvurderingstilsyn innenfor krisensenterområdet. Det er videre planlagt felles oppsummeringsmøte. Informasjonsdeling på tvers vurderer vi kan være et bidrag til økt læring og forbedring på tvers av kommunegrenser.

### 3.1.2.4 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

Det jobbes med klimautfordringene på flere fronter, blant annet informasjonstiltak rettet mot kommuner og landbruksnæringa og ved fordeling av tilskuddsmidler på jordbruksområdet. SFTL mener at utviklingen går i riktig retning, men at det trengs mer kraftfulle tiltak for at vi skal nå målene om utslippsreduksjon innen 2030.

Klima er tema i embetet sin behandling av arealsaker, bl.a. har vi fokus på bygging på myr, og oppfordrer til arealnøytralitet.

SFTL drifter klimanettverk for kommunene (klimatilpasningsnettverk). Det er god oppslutning om SFTL sitt nettverk.

#### Kommunale klima- og energiplaner har ambisiøse mål (fra kapittel 3.2.1.4.1.1 i TB)

##### Rapportere på

Alle kommuner gjennomfører tiltak som bidrar til å redusere klimagassutslipp

Klima- og energiplanene i kommunene er for en stor del av eldre dato, dvs. førstegenerasjonsplaner fra det var ordning med tilskudd til KE-planer. Det er behov for revisjon av svært mange av planene.

#### Kommunene har integrert klimatilpasning i planer (fra kapittel 3.2.1.4.1.2 i TB)

##### Rapportere på

Kommunene har integrert klimatilpasning i sine planer i tråd med Statlig planretningslinje (SPR) for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning.

Klima og klimatilpasning er tema i våre uttalelser til arealplaner der det er relevant. Vi ber bl.a. om å vektlegge virkningene av arealbruksendringer for klimagassutslipp i vurderinger av hvorvidt utbyggingsområder skal klareres. Samtidig oppfatter vi ikke at SPR for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning gir oss en klar innsigelseshjemmel til forslag som innebærer å omdisponere karbonrike områder (myr/produktiv skog). Innsigelser til slike forslag skjer derfor gjerne når det også er andre verdier som blir berørt (typisk dyrkbart areal, naturverdier m.m.). Dette oppfatter vi som et problem mtp. framtidig klimagassutslipp. Noen kommuner er opptatt av å tilstrebe arealnøytralitet i kommuneplanarbeidet. Dette kan være gode bidrag til å redusere de totale klimagassutslippene fra arealbruksendringer.

Mange kommuner har klima- og energiplaner av eldre dato, dvs. det er behov for revisjon, og flere kommuner har ambisjoner om å rullere klimaplanene i nåværende kommunestyreperiode. I mange tilfeller er klima- og energiplan integrert i annet planverk i kommunene.

I arealsaker oppfordrer vi kommunene til å lage klimaregnskap der det er relevant. Klimaprofiler er et grunnlag i dette arbeidet. Generelt bruker vi de mulighetene som rundskriv T-2/16 gir til å stille klimakrav i plansammenheng.

Effektene av SFTL sin innsats på området er økt bevissthet i kommunene, reduserte klimagassutslipp og økt klimatilpasning, men her er det fremdeles forbedringspotensial, jf. bl.a. ovenfornevnte om innsigelsesgrunnlag.

### 3.1.2.5 Andre oppdrag

SFTL evaluerte covid-19 som en del av evalueringsopplegget til DSB hvor det ble fremsendt en egen rapport. Evalueringen regionalt og lokalt viste at forebyggende tiltak gjennom flere år hadde en god effekt. Først og fremst var det flere års tilsyn med kommunal beredskapsplikt og helseplanverket i kommunene samt gjennomførte øvelser herunder opplæring på DSB-CIM, som viste seg nyttig for håndteringen av covid-19 på lokalt nivå. Dette legges det vekt på også i det videre beredskapsarbeidet på lokalt nivå. På regionalt nivå viste samhandlingen i Fylkesberedskapsrådet seg som en svært nyttig arena for å etablere et felles situasjonsbilde i Trøndelag. Dette vil også bli fulgt opp i det videre i planverk og ved fremtidige hendelser.

Oppfølging av punkter fra evalueringen av covid-19 pandemien ble også tatt opp i embetets kombinerte smittevern og beredskapskonferanse i november. Her fikk vi til en god dialog mellom beredskapsmedarbeidere i Helsedirektoratet og ansvarshavende i kommunene.

SFTL har ikke prioritert å utarbeide en plan for oppfølging av læringspunkter fra hendelser og øvelser de siste fem år jfr. mål 3.2.1.5.2 men læringspunkter akkumuleres fortløpende i revisjon av planverk og tiltak ved uønskede hendelser.

Trøndelag var i liten grad berørt av øvelse Cold Respons 2022 men var i kontinuerlig dialog men HV-12 om planlegging og gjennomføring i vårt fylke.

Arbeidet med å inkludere sikkerhetspolitisk krise og krig i fylkesROS ble startet opp i 2022 og rapporten vil foreligge i 2023. SFTL fikk ikke noen henvendelse fr NFD

### 3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne

#### 3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling

I landbruksavdelingen brukes juristkompetansen i utstrakt grad til veiledning av kommunene innenfor eiendomslovgivningen. Det arrangeres i tillegg kurs for både administrativt ansatte og politiske beslutningstakere med tema innenfor jord- og konsesjonsloven. Vi har god oppslutning om disse kurstilbudene. Vi bruker kontrollhjemmelen i jordloven § 3 regelmessig i tilfeller der vi ser at kommunenes praksis etter jord- og konsesjonsloven ikke er i tråd med nasjonale hensyn.

Landbruksavdelingen har i 2022 arrangert en rekke webinarer for ansatte i kommunene på spesifikke relevante fagemner. I tillegg er det avholdt møter og samlinger. Begge typen arrangement har til hensikt å styrke saksbehandlingen gjennom god veiledning. Kontrollvirksomheten har fulgt oppsatt plan. Enkelte av forvaltningskontrollene ble ikke endelig lukket i løpet av 2022, men kontrollene ble gjennomført i 2022.

#### Samlinger (fra kapittel 3.3.1.1.1.1 i TB)

##### Rapportere på

Minimum 2 tilsyn per år.

Statsforvalteren gjennomførte ett tilsyn etter integreringsloven i 2022, innenfor rammen av felles nasjonalt tilsyn med differensiering av sluttmaal for program og norskmål for opplæring. I samsvar med revidert oppdrag av 04.07.2022 gjennomførte vi veiledning rettet mot kommunen om nytt midlertidig kapittel 6 A i integreringsloven. Veiledningen ble gjennomført i form av to fysiske samlinger nord og sør i fylket, der vi formidlet regelverksinformasjon og drøftet praktiseringen av regelverket.

#### Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.2.1 i TB)

##### Rapportere på

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker, jf. § 7-1 bokstav d, i byggesaksforskriften

Vi har bevisst prioritert dette saksområdet i 2022.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid på klagesaker over kommunens vedtak i byggesaker var derfor i 2022 55 dager. Behandlingstiden er godt innenfor resultatkravet på 12-uker.

#### Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 10 %	90 %	242	218

#### Alle klagesaker der det er gitt (fra kapittel 3.3.1.1.2.2 i TB)

##### Rapportere på

Alle klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42, er behandlet innen 6 uker, jf. § 7-1 bokstav e, i byggesaksforskriften

Vi har ikke hatt til behandling klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter flv. loven § 42 i 2022.

#### Saksbehandlingstid for klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 6 uker
100 %	- 100 %		0	0

#### Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans (fra kapittel 3.3.1.1.3.1 i TB)

##### Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Vi har ikke hatt ekspropriasjonssaker som førsteinstans på plan- og bygningsrettens område i 2022.

#### Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 100 %		0	0

**Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans (fra kapittel 3.3.1.1.3.2 i TB)****Rapportere på**

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Vi har ikke hatt ekspropriasjonssaker som klageinstans på plan- og bygningsrettens område i 2022.

**Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker (klageinstans) på plan- og bygningsrettens område**

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 100 %		0	0

**Forurensningstilsyn: Brudd på miljøregelverket er forebygget og avdekket (fra kapittel 3.3.1.1.4.1 i TB)****Rapportere på**

Brudd på miljøregelverket er forebygget og avdekket

Vi har god kompetanse på arbeidet med forurensningssaker. Vi arbeider kontinuerlig med å effektivisere og prioritere, og her blir vi stadig bedre, men dette må vi ha full fokus på framover også. Saksmengden er stor og dette gir utfordringer med å bla. prioritere tid til veiledning.

Gjennom å følge tilsynsplanen generert fra Forurensning, tilsynsplanen for Miljødirektoratet og statsforvalteren samt egne oversikter og tips og klager har vi et risikobasert tilsyn. Det er svært sjelden at vi gjennomfører tilsyn uten å finne avvik selv på gjentakende tilsyn.

**3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning**

Statsforvalteren igangsatte i 2021 et arbeid for å sikre at vi har et effektivt system for internkontroll knyttet til vår tilskuddsforvaltning på landbruksområdet, inkl reindrift. Det er jobbet videre med dette i 2022. Vi har nådd de fleste av målene vi satte oss i arbeidet i første runde, og har nå satt nye mål for arbeidet. I 2022 har vi hatt særlig fokus på ROS-analyser, oppdaterte rutiner, at internkontrollen skal være en del av vår daglige drift, gode rutiner for dokumentasjon og lagring samt bruk av avvikssystemet vårt. Vi opplever at arbeidet med vårt system for internkontroll har en positiv effekt for prioritering og kvalitet i arbeidet vårt.

På reindriftsområdet foreligger det internkontrollrutiner i form av saksbehandlingsrutiner og risikovurderinger på flere områder, deriblant tilskuddsbehandling og melding om reindrift. Det jobbes for å ferdigstille tilsvarende internkontroll på flere områder knyttet til reindriftsavdelingens saksbehandlingsområder.

I 2022 ble det gjennomført kontroll av tilskuddssøknader og melding om reindrift kontrollert iht. kontrollplan. Kontrollplanen tydeliggjør saksbehandlingen og fører til en mer effektiv tilskuddsbehandling. For distriktstilskuddet kontrolleres det i stor grad at vilkårene er oppfylt. Det jobbes nå med en overgang til en mer risikobasert kontroll av alle tilskuddsordninger.

**Effektiv internkontroll knyttet til tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.1 i TB)****Rapportere på**

Effektiv internkontroll med tilskuddsforvaltningen på landbruks- og reindriftsområdet

I arbeidet med å ivareta kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning på landbruksområdet har Statsforvalteren i Trøndelag mange gode maler, som bidrar til å sikre en god gjennomføring av forvaltningskontroller av kommunene. Kommunens system for internkontroll er et sentralt tema i våre forvaltningskontroller, både gjennom at vi får innsendt rutiner på de ordningene vi kontrollerer og som et tema i egenvurderingen og i forvaltningsdialogen på kontrolldagen. Kommunenes tilskuddsforvaltning følges også opp gjennom direkte kontakt mellom de ansvarlige for den enkelte tilskuddsordning hos oss og ansatte i kommunene, og gjennom opplæring og møter. Vi har over tid sett en positiv utvikling i kommunenes tilskuddsforvaltning, selv om vi også ser unntak. Vi ser også at det å ha fokusområder i kontrollene har en positiv effekt på utviklingen av utviklingen av forvaltningen innenfor fokusområdet. Vi har f.eks over tid hatt fokus på avkorting innenfor produksjonstilskudd. Dette har ført til en mye bedre forvaltning innenfor dette området i kommunene.

**Kontroll av foretak - husdyrkonsesjon**

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Er kontroll av foretak på husdyrkonsesjonsområdet gjennomført i samsvar med Ldiris rundskriv?	Ja
Antall foretak der det er innhentet opplysninger utover det som er tilgjengelig i egne systemer	16
Antall foretak som er fulgt opp etter kontroller i tidligere år	31
Antall foretak hvor det er gjennomført stedlig kontroll	2
Antall foretak som er kontrollert pga. mistanke om driftsfellesskap	4
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning på grunn av overproduksjon	18
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning pga. driftsfellesskap	4
Antall foretak som er kontrollert, og hvor vedtak om standardisert erstatning er under arbeid	0
Beløp standardisert erstatning sendt til Ldir for innkreving	172677

**Kontroll av foretak - tidligpensjonsordningen**

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Kontrollert som følge av mistanke om avvik	0
Saker funnet i orden	0
Saker med feil	0
Beskrivelse av feilene	

Kontroll ikke gjennomført da vi ikke har mottatt kontrollister fra Landbruksdirektoratet.

**Internkontroll for tilskuddsforvaltningen**

Ordning	Etablert internkontroll	Risikobasert kontroll	Merknad
Tilskudd til tidligpensjon	Ja	Nei	Liste for kontroll fra skatteetaten ble ikke oversendt fra Landbruksdirektoratet i 2022, kontroll er derfor ikke gjennomført.
Tilskudd til landbruksvikarvirksomhet	Ja	Nei	Vi kontrollerer alle opplysninger og krever alle tall dokumentert i alle saker. Søknadene er gode. Vi finner få feil, disse rettes opp. Begrenset effekt av kontrollen.
Tilskudd til veterinærreiser	Delvis	Ja	Kontrollregimet som har kommet på ordningen i Agros er fulgt opp. Vi gjør få funn gjennom kontrollen så begrenset effekt av kontrollen. En del saker, som er kommet inn for seint, er avslått.
Stimuleringsstilskudd til veterinærdekning	Delvis	Ja	Risikobasert kontroll på grunnlag av rapporter for året før som kommunene sender inn sammen med årets søknad. Disse rapportene blir gjennomgått. Kommunene rapporterer også hvis de ikke har brukt opp hele tilskuddet året før. De må også informere om hvilke tiltak de skal bruke tilskuddet til. Kontroll av søknader fra 2022 gjennomføres etter søknadsfrist i mars 2023.
Tilskudd til regionale prosjekter innen klima og miljøprogrammet	Delvis	Nei	Vi krever regnskapsrapport i alle saker og den kontrolleres. Begrenset effekt, vi finner noen feil som vi retter opp.
Erstatning etter offentlige pålegg	Delvis	Nei	Vi kontrollerer alle opplysninger og krever alle tall dokumentert i alle saker. God effekt, vi finner en god del feil som vi retter opp.
Tilskudd ved produksjonssvikt	Delvis	Nei	Vi kontrollerer alle opplysninger og krever alle tall dokumentert i alle saker. God effekt, vi finner en god del feil som vi retter opp.
Kompensasjon ved avvikling av hold av pelsdyr mv	Ja	Nei	Vi kontrollerer alle opplysninger og krever alle tall dokumentert i alle saker. God effekt, vi finner en god del feil som vi retter opp.
Fylkesvise rentemidler fra skogfond	Ja	Nei	Budsjettet for bruken av fylkesinntrukne rentemidler, godkjennes av Ldir i ØKS. En del av midlene lyses ut offentlig. Utbetaling til tildelte prosjekter skjer på bakgrunn av sluttrapport med regnskap.
NMSK, kommuneskog	Ja	Ja	En sak trukket ut til kontroll.
Tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer	Delvis	Nei	Midlene fordeles etter budsjett og utbetales etter faktura.
Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag	Ja	Ja	Det er kun kontrollpunkt for produksjonspremie. Vilkår for de andre tilskudd kontrolleres.
Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag	Ja	Ja	Vil jobber mer med denne i 2023
Andre ordninger			

Tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part - ja - nei - vi kontrollerer alle opplysninger og krever alle tall dokumentert i alle saker. God effekt, vi finner en god del feil som vi retter opp. Kompensasjon ved restriksjoner i bruk av utmarksbeite på grunn av rovvilt - delvis - nei - vi kontrollerer alle opplysninger og krever alle tall dokumentert i alle saker. God effekt, vi finner en god del feil som vi retter opp.

**Internkontroll som ivaretar kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.2 i TB)**

<b>Rapportere på</b>
Effektiv internkontroll som ivaretar kontroll med at kommunenes tilskuddsforvaltning på landbruksområdet utføres på en forsvarlig måte og i henhold til etablert internkontroll. Forvaltningskontroll skal gjennomføres i minst 20 % av kommunene.

På reindriftsområdet er det i 2022 jobbet med internkontrollrutiner for saksbehandlingsrutinene. Arbeidet vil bli videreført i 2023.

**Kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning**

Kommune	Omfang	Resultat	Oppfølging kontrollene
Snåsa	Se årsrapport 2021		Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent. Kontroll avsluttet i januar 2022



Ørland	*Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket * Tilskudd ved produksjonssvikt i plante- og honningproduksjon	Det er avdekket i alt 5 avvik og gitt én merknad. Merknaden er knyttet til behovet for å videreutvikle system for internkontroll. 2 avvik på ordningen tilskudd til produksjonssvikt i plante- og honningproduksjonen er på hhv. manglende rutine for fastsetting av klimaprosent og manglende dato på meldeskjemaet for meldt skade. Det er 3 avvik på PT. De går på manglende dokumentasjon rundt vurdering av vanlig jordbruksproduksjon, manglende oppfølging av søknad med stoppmelding, manglende likebehandling av saker der det er foretatt avkorting.	Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent. Kontroll avsluttet.
Namsos	*Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SML) *Tilskudd til regionale miljøprogram (RMP) *Tilskudd til avløsning ved sykdom mm *AR5	Det er avdekket i alt 11 avvik og gitt 2 merknader. Det er gitt ett avvik knyttet til mangelfullt system for internkontroll. Innenfor SML er det 3 avvik. De går på manglende vurderinger av søknader opp mot naturmangfoldsloven, manglende dokumentasjon i forbindelse med utbetaling av tilskudd, mangelfull kontroll av dokumentasjon ved utbetaling av tilskudd. Det er i tillegg én merknad knyttet til tilskudd innvilget til gjennomført tiltak. For ordningen RMP er det avdekket 5 avvik. Avvikene er knyttet til innvilget uberettiget tilskudd, innvilgelse av tilskudd til tiltak som ikke er omsøkt, mangelfull kontrollplan. Det er også gjennomført for få kontroller, og at det ikke er brukt endelig tilskuddssats ved avkorting. Til tilskuddsordningen avløsning ved sykdom mv, ble det avdekket 2 avvik. De går på mangelfull dokumentasjon av utgifter til avløsning og manglende kontroll av oppgitte inntektsopplysninger. Det er én merknad på ufullstendige rutiner på AR5.	Kontrollen er gjennomført, og endelig rapport ble utsendt 25.5.2022. Det har vært flere runder med kommunen for å få avsluttet kontrollen, pga. lukking av avvik. Dialogen med kommunen har tatt tid. Kontrollen avsluttes i 2023.
Heim	*Skogfond *Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)-Skogkultur *AR5 *Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket *Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SML) *Tilskudd til regionale miljøprogram (RMP)	Det er avdekket i alt 12 avvik og gitt 9 merknader. Det er i én merknad knyttet til behov for mangelfullt system for internkontroll. For skogfond og ordningen NMSK-skogkultur er det avdekket ett avvik og 5 merknader. Avviket går på at det gjennomført for få tilskuddskontroller og at det er registrert manglende dokumentasjon av gjennomførte kontroller. Merknadene går på forhold knyttet til manglende og uokumentert oppfølging av overordna retningslinjer for NMSK tilskudd, vegvedlikehold som overstiger 4 kr pr. løpemetar, manglende vedtak i forbindelse med frigivelse av skogfond, Feil gjødsel brukt i skogsgjødsling, manglende kontroll av dokumentasjon ved søknad om ungsogopleietilskudd For PT ble det avdekket 2 avvik og gitt 3 merknader. Avvikene er relatert til manglende vurdering av grunnvilkåret vanlig jordbruksproduksjon, og kommunens avkortingspraksis ikke er i tråd med gjeldende regelverk. Merknadene er knyttet til gjeldende kontrollplan og dokumentasjon av gjennomførte kontroller i 2021, manglende vurdering av mulig driftsfellesskap, og kommunens praksis knyttet til å vurdere manglende og mangelfull gjødslingsplan. Innenfor SML er det 3 avvik. De går på at det er innvilget uberettiget tilskudd gitt til vanlig jordbruksdrift, manglende vurderinger av søknader opp mot naturmangfoldsloven, manglende dokumentasjon i forbindelse med utbetaling av tilskudd. For ordningen RMP er det avdekket 6 avvik. Avvikene er knyttet til innvilget uberettiget tilskudd, manglende dokumentasjon på vurdering av avkorting, skyldvurdering og begrunnelse for størrelse på avkortingsbeløp, mangelfull kontrollplan og manglende dokumentasjon for utplukk til kontroll og for gjennomført kontroll, at det ikke er brukt endelig tilskuddssats ved beregning av avkortingsbeløp, at det er avkortet med større beløp enn berettiget tilskudd og at det er foretatt feil reduksjon av tilskudd til miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel.	Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent. Kontroll avsluttet.
Stjørdal	*Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)-Veg og drift	Det er avdekket ett avvik og gitt 3 merknader. Avviket går på manglende godkjenning av byggeplan. Merknadene er relatert til mangelfull kontroll av dokumentasjon vedrørende kostnader til rydding av veglinje, mangelfullt system for internkontroll, ufullstendig ferdiggodkjenning av landbruksveger.	Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent. Kontroll avsluttet.
Steinkjer	*Skogfond *Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)-Skogkultur *Tilskudd til regionale miljøprogram (RMP) *Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)-Veg og drift	Det er avdekket i alt 8 avvik og gitt 6 merknader. Det er i én merknad knyttet til behov for å videreutvikle system for internkontroll. For skogfond og ordningen NMSK-skogkultur er det avdekket 3 avvik og 4 merknader. Avvikene går på at det gjennomført manglende tilskuddskontroller, manglende forhåndsgodkjenning av vegvedlikehold som overstiger 4 kr pr løpemetar/år, manglende forhåndsgodkjenning av grøfterensk. Merknadene går på forhold knyttet manglende oppfylging av foryngelse under lovlig minsteantall, mangler i saksbehandling av driftstilskudd, lokale rentemidler til møtegødgjørelse, mangelfull kontroll av kostnader til rydding av veglinje. For ordningen RMP er det avdekket 5 avvik og gitt én merknad. Avvikene er knyttet til innvilget uberettiget tilskudd, at erosjonsrisikokartene ikke følges for tilskudd til ingen jordarbeiding om høsten, at føringer for avkorting gitt i forskrift og rundskriv er ikke fulgt, innvilget tilskudd til tiltak som ikke er omsøkt, mangelfull risikovurdering i kontrollplanen. Merknaden er knyttet til innholdet i deres varsel om kontroll.	Kontrollen er gjennomført, og endelig rapport ble utsendt 7.10.2022. Kommunen kom med tilbakemelding på rapporten 7.12.2022. Vi har i brev datert 15.12.2022 bedt om ytterligere opplysninger før kontrollen kan avsluttes. Kontrollen avsluttes i 2023.
Nærøysund	*AR5 *Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket *Skogfond *Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)-Skogkultur	Det er avdekket i alt 6 avvik og gitt én merknad. Det er i ett avvik knyttet til mangelfullt system for internkontroll. For PT er det avdekket 2 avvik. De er relatert til manglende likebehandling og manglende dokumentering av kontroll. Når det gjelder NMSK og skogfond, er det avdekket 3 avvik og én merknad. Avvikene er knyttet til manglende tilskuddskontroller, feilaktig utbetaling av skogfond med skattefordel til vegvedlikehold, at plantetall er del under lovlig minsteantall og krav i kommunens NMSK retningslinjer. Merknaden går på at det urettmessig er gitt tilskudd for juletre/pyntegrønt.	Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent. Kontroll avsluttet med brev av 20.1.2023.
Øvre Namdal landbruk og utmark. Omfatter 3 kommuner: Lierne Røyrvik Namsskogan	*Tilskudd til avløsning ved sykdom mm	Det er avdekket i alt 4 avvik og gitt én merknad. Det er i ett avvik knyttet til mangelfullt system for internkontroll. Til ordningen tilskudd til avløsning ved sykdom mv. er det gitt 3 avvik og én merknad. Avvikene er relatert til at dokumentasjon av utgifter til avløsning er mangelfulle, manglende kontroll av opplysninger i Agros og manglende trekk av sykepengar. Merknaden går på håndtering av merverdiavgift i dokumentasjon av utgifter.	Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent. Kontroll avsluttet.
Skaun	Jordloven § 3 - pålegg om innsending av saker	Ingen avvik avdekket i 2022	Innsending av alle vedtak 01.01.21-01.01.23
Trondheim	Jordloven § 3 - pålegg om innsending av saker	Ingen avvik avdekket i 2022	Innsending av alle vedtak 01.12.20-01.12.23
Midtre Gauldal	Jordloven § 3 - pålegg om innsending av saker	Ingen avvik avdekket i 2022	Innsending av alle vedtak 01.10.20-01.10.22

**Forvaltningskontroller av kommunene, 20%**

Resultatmål	Differanse (resultatmål - resultat)	Resultat	Antall gjennomførte forvaltningskontroller	Antall kommuner i fylket
20 %	1	21 %	8	38

**Internkontroll; informasjonssikkerheten i fagsystemene (fra kapittel 3.3.1.2.1.3 i TB)****Rapportere på**

Effektiv internkontroll som sikrer at kun brukere med tjenstlige behov hos kommunene og statsforvalteren har nødvendige tilganger til fagsystemene som Landbruksdirektoratet stiller til rådighet.

Vi har en årlig gjennomgang. Alle kommuner og ansvarlige seksjonsledere hos SF må svare på den årlige gjennomgangen uansett endringer eller ikke. Videre sørger vi for å stille spørsmål om noen skal slettes når vi får forespørsel om at nye skal gis tilgang. Vi har ikke avdekket avvik.

**Kontroll tilgangen til Ldirs fagsystemer**

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Når er kontroll av brukertilganger gjennomført?	Årleg kontroll er startet i august og svar er samla opp og kontrollen er sluttført ved utgangen av november.
Hvordan er kontroll gjennomført?	Det blir sendt ut oversikt til kvar enkelt kommune og seksjon hos SF over kven som har tilgang og kva tilgangar dei enkelte har i dei respektive kommunar/SF seksjonar. Vi får tilbakemelding om endringar.
Ble det funnet avvik ved kontrollen?	Det er funne at tilsette har gått over i anna jobb i kommunen og ikkje lenger treng dei aktuelle tilgangane. Vi har ikkje funne alvorlege avvik.
Er årsak til avvik(ene) undersøkt og fulgt opp?	Alle svar blir gitt av leiar av landbruk i kommunane og det er også dei som blir kontakta ved sjekk av eventuelle avvik.

**Kontroll av "vanlig jordbruksproduksjon" (fra kapittel 3.3.1.2.1.4 i TB)****Rapportere på**

Kommunene kontrollerer grunnvilkåret om «vanlig jordbruksproduksjon» i behandlingen av produksjons- og avløsertilskudd.

Statsforvalteren har for 3. år på rad hatt vurdering av grunnvilkåret vanlig jordbruksproduksjon som tema på forvaltningskontroller og som tema i opplæring av kommunene. Vi ser at jo flere og bedre rapporter som blir tilgjengelig i eStil PT, at rundskrivene forbedres og at vi har fokus på dette temaet i opplæringen fører til at det blir mer likebehandling mellom kommunene. Flere kommuner etterspør hvilke vurderinger som skal gjøres på ammegeit i forhold til vanlig jordbruksproduksjon, der det ikke blir slaktet dyr men de blir utleid som beitedyr.

**Vanlig jordbruksproduksjon**

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Hvilke tiltak har statsforvalteren iverksatt for å sikre at grunnvilkåret kontrolleres og at rapporter for å risikovurdere grunnvilkåret brukes i kommunene?	Tema i forvaltningskontroller og i opplæring av kommunene.
Hvilken effekt har tiltakene overfor kommunene hatt?	Tiltakene har hatt god effekt. Vi ser at kommunen gjør gode vurderinger og det har blitt mer likebehandling mellom kommunene.

**Gjennomført telling av rein i henhold til planen (fra kapittel 3.3.1.2.2.1 i TB)****Rapportere på**

Statsforvalteren har gjennomført telling av rein i henhold til planen for 2022.

SFTL har ikke fått oppdrag fra Landbruksdirektoratet om telling av rein i våre reinbeiteområder vinteren 2021/22.

Vi har imidlertid jobbet videre med de funn vi avdekket fra siste telling vinteren 2021, og mener å være i mål med de fleste tiltak i ettertid av denne tellinga.

**Alle reinbeitedistrikt har oppdaterte bruksregler og distriktsplaner (fra kapittel 3.3.1.2.3.1 i TB)****Rapportere på**

Alle reinbeitedistriktene har oppdaterte bruksregler og distriktsplaner.

Alle reinbeitedistrikter har vedtatte bruksregler. Ett distrikt har fått opphevet sine beitebruksregler av jordskifteretten. Dette distriktet har ikke utarbeidet distriktsplan. De resterende reinbeitedistrikt og reinlag har vedtatt distriktsplaner. Noen av bruksreglene og distriktsplanene er preget av å være førstegangsutgave. Dette viser at reinbeitedistriktene ikke har et aktivt forhold til planene. Både bruksregler og distriktsplaner vurderes til å oppfylle

innholdskravene i reindriftsloven. Distriktsplanene er offentliggjort på våre hjemmesider, og vi henviser kommuner, fylkeskommuner og andre til å gjøre seg kjent med de.

Vi har orientert om malen og veilederen for distriktsplaner som kom i 2022 til alle sjetandelenene. SFTL mener det er et stort behov for at distriktsstyrene løftes på å forstå hvordan selvstyre skal fungere, og dermed hensikten med/ behovet for planene. Vi vil prioritere å holde kurs i selvstyre, og tror det blir større fokus på og ønske om å oppdatere bruksregler og distriktsplaner i ettertid.

Vi har fått tilbakemeldinger på at distriktene opplever at distriktsplaner inkl. kartene, medfører at de blir fanget av det som står der. Tiltakshaver/ kommune leser planen og kartet bokstavelig. Da vil nødvendig annen bruk, behov som ikke fanges opp i planen eller som ikke stemmer med planen, ikke bli forstått. Dette gjør at distrikter også er negative til å lage konkrete planer som bidrar til at de i ettertid ikke kan ha andre innspill eller behov enn de som er forklart i planen/ kartet.

SFTL er i ferd med å legge til rette for at distriktene kan ta i bruk løsningen med ajourhold av reindriffts arealbrukskart, men har måttet avvente siste avklaringer fra Ldir. Den skal visstnok være klar innen kort tid, og vi vil rulle ut et opplæringsopplegg for alle distriktene.

#### **Brudd på regler, bestemmelser og vedtak er fulgt opp (fra kapittel 3.3.1.2.4.1 i TB)**

##### **Rapportere på**

Brudd på bruksregler, bestemmelsene i reindrifftsloven eller vedtak gitt i medhold av reindrifftsloven er fulgt opp.

Det ble i 2022 gitt fire forhåndsvarsel om mulig pålegg om utdriving av rein fra områder uten beiterett. Ett av disse gjaldt rein fra svensk sameby på norsk side av grensen, to gjaldt rein utenfor reinbeitedistrikt, ett gjaldt rein utenfor avtaleområde (tamreinlag). I to av sakene ble reinen flyttet eller trakk selv ut før pålegg ble gitt. For den svenske samebyen ble det gitt pålegg. For den ene saken knyttet til reinbeitedistrikt, ble det fattet vedtak om pålegg og senere vedtak om ilegging av tvangsmulkt. Dette vedtaket er nå påklaget og ligger til behandling i reindrifftsstyret.

Det er utfordringer i flere områder med rein utenfor lovlig beiteområde. Dette er både knyttet til arealer utenfor reinbeitedistrikt eller avtaleområder, og til arealer med dyrka mark innenfor reinbeitedistrikt. Utfordringene har blitt tatt særskilt opp med direktoratet og departementet. Det har i tre tilfeller blitt gitt varsel om pålegg om utdriving der rein befant seg utenfor reinbeitedistrikt/konsesjonsområde. Det har vært avholdt dialogmøter mellom reindrift og landbruk i flere kommuner hvor det forekommer rein på innmark eller utenfor distrikt. Det er ellers jobbet videre med forsøk på å få til bedre varslingsrutiner, etablering av sperregjerder og inngåelse av beiteavtaler.

i denne sammenhengen er det også gjennomført en utredning av gjerdeløsninger for rein, man forsøkte å få til et forskningsprosjekt om beiteskader fra rein på innmark, men lyktes ikke med dette.

I 2021 mottok statsforvalteren en forespørsel fra LMD om å redegjøre for vår forståelse og vurdering av § 28 i reindrifftsloven. Denne redegjørelsen ble oversendt LMD i desember 2021. I oktober 2022 mottok statsforvalteren svar på sin redegjørelse, hvor LMD gir klart uttrykk for at statsforvalteren må bli strengere i sin tolkning og praktisering av § 28. Denne tilbakemeldingen var i stor grad bakgrunnen for at det ble fattet vedtak om pålegg og tvangsmulkt høsten 2022.

#### **Brudd på bestemmelsene i reindrifftsloven**

	Antall
Antall brudd på bruksregler	0
Antall brudd på andre bestemmelser i reindrifftsloven	4
Sum	4

#### **Oppfølging av brudd på grensereinbeiteoven (fra kapittel 3.3.1.2.5.1 i TB)**

##### **Rapportere på**

Aktiv oppfølging av brudd på grensereinbeiteoven

Våren 2022 ble en flokk på flere tusen rein tilhørende Ruvhten sjetje sameby i Sverige drevet over riksgrensen og inn i beiteområdene til Fæmund sjetje på norsk side. Dette ble gjort med overlegg for å synliggjøre en stadig mer desperat situasjon med mangel på beiteland på svensk side.

Statsforvalteren varslet pålegg og fattet senere vedtak om pålegg om å drive reinen tilbake til lovlig område på svensk side. Det ble gitt en romslig frist da det hele foregikk midt i reinens kalvingsperiode. Reinen trakk selv tilbake ettersom snøen forsvant og noen tvangsmulkt ble ikke gitt.

#### **3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester**

##### *Helse og omsorg*

Statsforvalteren involverer bruker, pasient, eller pårørende i de saker hvor dette er hensiktsmessig. Saksbehandlingstiden har vært for lang både for rettighetsklagene og tilsynssakene. Vi vurderer likevel at kvaliteten på avgjørelsene er godt og tverrfaglig vurdert. Saker av stor betydning for den enkelte blir prioritert og saker med risiko for liv og helseskade har alltid forrang.

##### *Sosiale tjenester*

Tilsynsaktivitet, resultat fra klagesaksbehandling samt kunnskap fra dialog, opplæring og råd og veiledning samt vårt ROS-arbeid viser at kommunene fortsatt har en vei å gå for å sikre gjennomgående forsvarlige sosiale tjenester. Det ble funnet lovbrudd ved samtlige planlagte tilsyn i 2022, samt ved hendelsesbaserte tilsynssaker med vurdering. Vi har stadfestet 71% av rettighetsklagene, noe som er en nedgang i prosentvis stadfestelse på 4% fra 2021. Samlet sett viser resultat fra vårt klage- og tilsynsarbeid at befolkningen ikke nødvendigvis får de tjenester de har krav på.

Vi vurderer likevel at det er økt fokus på og bevissthet rundt de sosiale tjenestene, herunder barneperspektivet, i kontorene. Etter vår vurdering går det fortsatt riktig vei, selv om det vil være behov for kontinuerlig arbeid med utvikling av kunnskap om og kompetanse knyttet til de sosiale tjenestene over tid, herunder arbeid med helhetlig kvalitetssystem. Selv om dette er opp til kommunene selv, er det vår vurdering at man i større grad kan ta nasjonale grep for å veilede og hjelpe kommunene på riktig vei.

Kommunene har ansvar for at kompetansen er tilstrekkelig, og for at tjenestene er forsvarlige. Vi ser likevel at kompleksiteten i regelverk og de vurderinger som skal gjøres, utvikling i regelverk og praksis, samt samfunnsutviklingen der nye grupper får behov for hjelp, noe som reiser nye spørsmål knyttet til forvaltning av loven, viser at det vil være behov for fortsatte tiltak både på utviklingssida og i rettssikkerhetsarbeidet fra Statsforvalterens side. Vi har tett dialog med, og oppfølging av kommuner og NAV-kontor, og opplever at dette verdsettes og har effekt gjennom økt bevissthet og praksisutvikling, men også ved at forhold som ikke er tilfredsstillende avdekkes og derfor kan følges opp både av kommunene og oss.

### *Barnevern*

Seksjon barnevern har de siste år ikke klart å imøtekomme Helsetilsynets krav til antall systemrevisjoner. Dette har også vært situasjonen i 2022, der det er gjennomført en av tre systemrevisjoner høsten 2022. Vi erfarer at tilsyn (både systemtilsyn og tilsyn i enkeltsaker) kan medføre langvarig oppfølging fra Statsforvalterens side etter avdekking av alvorlige lovbrudd. Det ses også til kompetansestrategiens tiltak, og flere tjenester der det er avdekket lovbrudd og sårbarheter har fått tilbud om veiledningsteam og/eller tjenestetøtteprogrammet i etterkant. Dette vurderer vi vil bidra til økt effekt av tilsyn og utvikling i tjenestene.

Gjennomføring og oppfølging av tilsyn er imidlertid ressurskrevende, og påvirker kapasitet til å gjennomføre andre oppdrag, samt saksbehandlingstid. Som eksempel har vi fortsatt pågående oppfølging av to store interkommunale tjenester etter tilsyn første halvår 2021.

Resultatmål om å behandle 90 % av rettighetsklagene som omhandler bruk av tvang og begrensninger i institusjon under 1 mnd er nådd. Dette viser at vi har lyktes i våre tiltak og innsats med å prioritere disse ytterligere. Det må imidlertid påpekes at det har vært en nedgang i antall klager i 2022. Av 29 klager er det kun gitt medhold i én klage.

Det er gjennomført tilsyn med 78 av 81 institusjonsheter i 2022. Dette avviker fra pålagte volumkrav. Tre av tilsynene ble avlyst pga sykdom i seksjonen, samt nedprioritert pga andre oppgaver.

Vi ønsker å ha kortere saksbehandlingstid i våre tilsynssaker og øvrige rettighetsklager, og antall restanser har økt i løpet av året. Saker som er pågående, tidskrisiske og med høy alvorlighetsgrad prioriteres imidlertid alltid omgående og krever ofte intensiv jobbing og innsats.

Selv om det er lite fravær og iverksatt ulike tiltak internt i seksjonen, ser vi at det er utfordrende å nå alle resultatmål. Økte krav og forventninger innenfor både tilsyns- og utviklingsområdet utfordrer kapasiteten vår og medfører løpende prioriteringer.

Det vises for øvrig til årsrapportens punkt med vår vurdering av kvalitet og risiko i barneverntjenesten.

### **Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn (fra kapittel 3.3.1.3.1.1 i TB)**

#### **Rapportere på**

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn med tilbud om tilsynssamtale og skal gjennomføre samtale med alle barn som ønsker det.

78 av 81 planlagte tilsyn med barneverninstitusjoner ble gjennomført i 2022. Tre tilsyn ble ikke gjennomført pga. sykefravær og kapasitetsutfordringer.

I 2022 ble det gjennomført tilsyn med felles tema på alle barneverninstitusjoner "*Barneverninstitusjonenes oppfølging av barn og unges helse, med særlig vekt på psykisk helse*". Dette ble gjort på bakgrunn av ROS-analyse. I forbindelse med tilsynet ble det snakket direkte med totalt 48 barn og unge. Det vises oppsummeringsrapport som er publisert på vår hjemmeside for mer informasjon.

I 2022 bodde det 216 barn på barneverninstitusjonene på tilsynstidspunktet. 204, dvs. 94 % av barna og ungdommene har fått tilbud om samtale. Det ble gjennomført 116 samtaler, dvs. at 57 % ønsket å snakke med tilsynet. Dette er en økning sammenlignet med i fjor, da vi snakket med 47 % av barna og ungdommene som bodde på institusjonen på tilsynstidspunktet. Vi vurderer at pandemien og smitteverntiltakene var en delårsak til at andelen samtaler gikk ned i fjor. Imidlertid vurderer vi at flere iverksatte tiltak for å senke terskelen for kontakt med oss, har gitt effekt med tank på å nå flere barn og unge under våre tilsyn. Se nedenfor for ytterligere beskrivelse av dette.

Vi vil bemerke at ovennevnte tall er samtaler knyttet til gjennomførte tilsyn. Det er i tillegg snakket med flere ungdommer mellom tilsynsbesøkene, uten at dette er registrert i noe rapporteringssystem.

*I forkant av tilsyn*

Statsforvalteren i Trøndelag sender ut et eget brev til barn og unge ved meldte besøk. I tillegg sendes det et brev i starten av hvert år der vi ber om at barneverninstitusjonen oppgir vår kontakinformasjon (mobiltelefonnummer), dvs. direktnummer til de som har tilsyn med den konkrete barneverninstitusjonen (men også til de andre som jobber med institusjonstilsyn hos oss).

#### *Under tilsyn*

Under tilsyn tas det direkte kontakt med det enkelte barnet så fremt det ikke er tungtveiende grunner til dette. Vi har høy terskel for å ikke ta direktekontakt. Vi mener det er viktig å få hilst på barnet/ungdommen, da dette kan senke terskelen for å ta kontakt med oss. Er barnet/ungdommen ikke til stede under tilsynet, sendes det en sms til ungdommen direkte eller til barneverninstitusjonen som videresender denne til ungdommene.

I de tilfellene der vi ikke tar direktekontakt eller ikke får hilst på barnet er gjerne på grunn av:

1. Barnet er ikke til stede på barneverninstitusjonen. Årsak til dette kan være:
  1. Samvær med familie
  2. Samtaleprosess eller behandling i fylkesnemnd
  3. Fritidsaktiviteter
  4. Ute med venner/nettverk
  5. På rømmen
2. Barnet eller ungdommen er svært utrygg eller er i en vanskelig situasjon/er «ute av seg», og har gitt tydelig beskjed om at det ikke ønsker samtale. Eksempler på dette kan være:
  1. Barnet/ungdommen er sterkt traumatisert og det lykkes ikke å skape en trygg setting på så kort tid (dette gjelder oftest barneverninstitusjoner med barn som målgruppe). I disse situasjonene forsøker vi å legge til rette/jobbe for å trygge situasjonen slik at vi kan hente ut barnets stemme likevel
  2. Barnet eller ungdommen har hatt betydelige belastninger samme dag og makter ikke samtale. Eksempler kan være; at de har fått en negativ beskjed i egen barnevernssak, at de har hatt samvær eller at det har vært flere møter og samtaler samme dag (for eksempel barnets talsperson, kontaktperson i barnevernet, BUP mfl.).

#### *Samtaler med barna utenom tilsynene*

Vi erfarer at barn og unge på barneverninstitusjon tar direktekontakt med oss på mobiltelefon. Dette kan gjerne skje utenfor arbeidstid. Å ta kontakt med barn og unge på første virkedag prioriteres høyt hos oss. Det kan gjerne være samme ungdom som tar kontakt flere ganger.

1.juni 2022 ble en egen klagekanal for barn og unge som har kontakt med barnevernet lansert - «Barnas barnevernklage». Dette er et viktig bidrag for å bedre barn og unges klagerett.

Etter lanseringen av «Barnas barnevernklage» og etter innføring av praksis med å sende sms til barn og unge vi ikke møter på tilsyn, får vi flere henvendelser utenom tilsynene fra barn og unge. De fleste henvendelsene som kommer direkte fra ungdom, er fra ungdom som bor på barneverninstitusjon. Vi vurderer imidlertid at det kan gjøres ytterligere innsats for å nå flere barn og unge. Dette vil blant annet kreve mer markedsføring av «Barnas barnevernklage» på plattformer der barn og unge oppholder seg. Voksne som jobber på barneverninstitusjonene er viktige med tanke på å gjøre Statsforvalterens rolle kjent, og bidra til at barn og unge trygges på å snakke og ta kontakt med oss under og mellom tilsynsbesøkene.

Henvendelsene omhandler gjerne dagliglivet på barneverninstitusjonene og hvilke rettigheter de har. Dette kan gjerne handle om retten til å benytte mobiltelefon evt. institusjonens mulighet til å begrense mobiltelefon og andre kommunikasjonsmidler. Tema har også handlet om interne forhold mellom ungdom på institusjonen.

Det vises også til Årsrapport 2022 for Statsforvalterens tilsyn med barneverninstitusjoner, omsorgssentre og sentre for foreldre og barn i Trøndelag som gir en mer utfyllende beskrivelse av våre tilsyn innenfor dette området.

#### **Saksbehandlingstid for tilsynssaker HOD (fra kapittel 3.3.1.3.2.1 i TB)**

##### **Rapportere på**

Saksbehandling av tilsynssaker:

- behandlingsmåte 1 og 2: 80 % av sakene skal behandles innen 4 uker
- behandlingsmåte 3 og 4: 80 % av sakene skal behandles innen 3 måneder
- behandlingsmåte 5: 80 % av sakene skal behandles innen 6 måneder

På grunn av en krevende ressursituasjon har saksbehandlingstiden vært for lang i klage og tilsynssakene. Vi prioriterer alltid saker som kan ha av stor betydning for den enkelte og saker hvor liv og helse kan være truet.

**Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 1**

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 1: Minst 80 prosent innen 4 uker.	80 %	10 %	90 %

**Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 2**

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 2: Minst 80 prosent innen 4 uker.	80 %	- 8 %	72 %

**Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 3**

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 3: Minst 80 prosent innen 3 måneder.	80 %	8 %	88 %

**Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 4**

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 4: Minst 80 prosent innen 3 måneder.	80 %	- 80 %	0 %

*Kun en sak registrert etter behandlingsmåte 4. Denne ble håndtert med møte med virksomhet etter at det var gått 3 måneder. Denne saken involverte ikke en konkret pasient og skulle kanskje ikke vært registrert i Nestor som behandlingsmåte 4.*

**Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 5**

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 5: Minst 80 prosent innen 6 måneder.	80 %	- 19 %	61 %

**Saksbehandlingstid for tilsynssaker ASD (fra kapittel 3.3.1.3.2.2 i TB)**

Rapportere på \_\_\_\_\_

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre

Resultatmålet er nådd.

**Saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre (Sosial)**

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Sosial	50 %	17 %	67 %

**Avsluttede klagesaker (fra kapittel 3.3.1.3.2.3 i TB)**

Rapportere på \_\_\_\_\_

Avsluttede klagesaker: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

På sosialområdet er resultatmålet nådd.

På helseområdet er saksbehandlingstiden for lang. Statsforvalteren har hatt fokus på forbedring av dette området i hele 2022, men har ikke hatt kapasitet til å oppnå ønsket behandlingstid. På saker som angår nødvendig helsehjelp er vi nærmere måloppnåelse og saker av stor betydning for enkeltpersoner prioriteres.

**Saksbehandlingstid - Avslutning av klagesaker: minst 90% innen 3 måneder**

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Realitetsbehandlet innen 3 md.
Sosial	90 %	3 %	93 %
Helse/omsorg	90 %	- 25 %	65 %

**Overprøvede vedtak om bruk av tvang og makt (fra kapittel 3.3.1.3.2.4 i TB)**

Rapportere på \_\_\_\_\_

Overprøvede vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

**Saksbehandlingstid - Vedtak om bruk av tvang og makt: minst 90% innen 3 måneder**

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
90 %	3 %	93 %

**Behandlede søknader om dispensasjon fra utdanningskrav (fra kapittel 3.3.1.3.2.5 i TB)****Rapportere på**

Behandlede søknader om dispensasjon fra utdanningskrav: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Søknad om dispensasjon blir normalt behandlet samtidig med overprøving av vedtak. Noen få ganger kan det komme søknader utenom og de blir behandlet fortløpende. Det mest presise tallet for måloppnåelse blir å angi tilsvarende som for overprøving av saker. 93% innen 3 måneder.

**Avsluttede klagesaker som gjelder tvang i barneverninstitusjoner (fra kapittel 3.3.1.3.2.6 i TB)****Rapportere på**

Avsluttede klagesaker som gjelder tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: Minst 90 prosent innen 1 måned.

I 2022 er det mottatt totalt 27 tvangsprotokoller med klage på totalt 29 avgjørelser om bruk av tvang og begrensninger. 25 av disse er behandlet innen 1 måned, dvs. 93 % av klagen. Dette er en bedring fra tidligere år. Dette viser at vårt kontinuerlige forbedringsarbeid og tiltak for å sikre ytterligere prioritering av klagen har hatt effekt.

**Saksbehandlingstid - klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: minst 90% innen 1 måned**

Resultatmål	Differanse	Avsluttet innen 1 måned
90 %	3 %	93 %

**Resultatmål SFTL (fra kapittel 3.3.1.3.3.8 i TB)****Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 285 poeng

Statsforvalteren oppnådde ikke måltallet for poeng for tilsynsaktiviteter med kommunale helse- og omsorgstjenester i 2022. Dette skyldes stor saksmengde på rettsikkerhetsområde og ikke kapasitet til å gjennomføre flere tilsyn.

**Aktivitetsvolum av tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester**

Resultatmål	Differanse	Resultat
285	-46	239

**Resultatmål SFIN og SFTL (fra kapittel 3.3.1.3.4.2 i TB)****Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 65 poeng

Statsforvalteren nådde ikke målet om tilsynsaktiviteter tilsvarende 65 poeng. Landsomfattende tilsyn for 2022 var begrenset og det var liten kapasitet til annen poenggivende tilsynsmessig oppfølging.

**Aktivitetsvolum av tilsyn med spesialisthelsetjenesten**

Resultatmål	Differanse	Resultat
65	-25	40

**Resultatmål SFTL (fra kapittel 3.3.1.3.5.8 i TB)****Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 95 poeng

Vi har oppnådd 94 av 95 tilsynspoeng.

**Aktivitetsvolum av tilsyn med sosiale tjenester**

Resultatmål	Differanse	Resultat
95	-1	94

**3.1.3.4 Andre oppdrag**

Statsforvalteren i Trøndelag har i løpet av 2022 hatt tilleggsoppdrag med å ivareta rollen som settstatsforvalter for Troms- og Finnmark.

Vi har i tillegg på vegne av Troms- og Finnmark i 2022 håndtert oppdraget "Restanseprosjekt reindrift".

### 3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning

SFTL har over år hatt vansker med å innfri målkrav på flere områder, og startet derfor 2022 med restanser på flere saksområder. Med bakgrunn i dette ble seksjonen omorganisert fra 01.01.22. Det ble opprettet team av ansatte som sammen skulle løse oppgaver tilhørende et avgrensa fagområde: oppnevning, godtgjøring, økonomi og samtykke. Å strukturere saksområdene på denne måten har gjort at seksjonen har fått god oversikt over saksmengde, frister og spesifikke målkrav fra SRF på de ulike områdene.

Ledelsen har gjort tydelige prioriteringer mellom oppgavene som ligger til seksjonen, og styrt ressursene dit det til enhver tid har vært størst behov. Ansatte rapporterer at dette har gjort arbeidshverdagen mer strukturert og oversiktlig. Dette gjør at de jobber mer effektivt.

Ansatte har også gjort en vesentlig innsats knyttet til kvalitetsutvikling, f.eks. ved å utarbeide maler med mål om å sikre effektive arbeidsprosesser og likebehandling av saker.

Seksjonen fikk på starten av året et høyt sykefravær. For å sikre den positive utviklingen i arbeidet valgte vi raskt å leie inn vikarer. Deres arbeidsinnsats ble i første omgang prioritert til de mest rutinepregede oppgavene slik at erfare medarbeidere fikk frigjort tid til mer kompliserte og arbeidskrevende saker. Dette har gitt god effekt ved at saksbehandlingskapasiteten har vært opprettholdt gjennom hele året. På denne måten har seksjonen håndtert både den løpende saksinnangang samt redusert restansene.

#### Opprett vergemål (fra kapittel 3.3.2.1.1.1 i TB)

##### Rapportere på

Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager.

Viser til pkt. 3.1.3.5 der tiltak knyttet til organisering av arbeidet og prioritering av oppgaver beskrives. Spesielt på dette fagområdet har effekten av tiltakene vært merkbare ved at det ikke bygges opp restanser.

#### Saksbehandlingstid - Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
88 %	80 %	8 %

#### Klagesaksbehandling (fra kapittel 3.3.2.1.1.2 i TB)

##### Rapportere på

Klagesaksbehandling – 80 % av klagen statsforvalteren mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager.

Se pkt. 3.1.3.5 der tiltak knyttet til organisering av arbeidet, samt effekten av disse beskrives.

#### Klagesaksbehandling – 80 % av klagen Statsforvalteren mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
85 %	80 %	5 %

#### Stadfestelse av fremtidsfullmakter (fra kapittel 3.3.2.1.1.3 i TB)

##### Rapportere på

Stadfestelse av fremtidsfullmakter - 80 % av fremtidsfullmaktene som stadfestes, skal være behandlet innen 30 dager.

SFTL behandlet i 2021 145 fremtidsfullmakter. I 2022 økte dette til 252. Vi kan foreløpig ikke se at økningen i fremtidsfullmakter har gitt noen nedgang i antall søknader om vergemål. Det er imidlertid naturlig å anta at vi på sikt vil se denne effekten etter hvert som interessene til den kommende generasjonen eldre ivaretas gjennom en fremtidsfullmakt.

#### Stadfestelse av fremtidsfullmakter - 80 % av fremtidsfullmaktene som stadfestes, skal være behandlet innen 30 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
91 %	80 %	11 %

#### Vergeregnskapskontroll (fra kapittel 3.3.2.1.2.1 i TB)



**Rapportere på**

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen.

Se pkt. 3.1.3.5 der tiltak knyttet til organisering av arbeidet, og effekten av disse beskrives. Regnskapskontrollen ble spesielt styrket gjennom innleie av vikarer, og gav oss raskt god kontroll og oversikt over arbeidet.

**Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen**

Resultat	Resultatmål	Differanse
100 %	100 %	0 %

**3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje**

SFTL digitalisere i 2022 4102 vergefullmakter, og det ble i i denne sammenheng gjennomført en individtilpasning i det enkelte eksisterende vergemål.

Måloppnåelse når det gjelder samtalestatus ved opprettelse av nye vergemål er ikke tilfredsstillende. Det kan se ut som vårt fokus på å bygge ned restansene, og behandle sakene innen frist, gjør at vi kontakter vergehaver på et for seint tidspunkt i saksflyten. Det gir oss mindre tid til å gjøre flere kontaktforsøk, og antall saker der vi oppnår kontakt blir dermed lavere.

Se ellers punkt om opplæring av verger.

**Opplæring av verger (fra kapittel 3.3.2.2.1.1 i TB)****Rapportere på**

Vergene har god rolleforståelse og utøver rollen med respekt for vergehavers selvbestemmelsesrett.

Nye verger har gjennomført e-læringskurs.

SFTL har over år prioritert opplæring og veiledning av verger. Dette gjøres både gjennom kontakt med den enkelte vergen, samt i form av dialogmøter mellom vergekorpsset og SFTL. Her gis vergene anledning til å stille spørsmål til SFTL og til hverandre, samt dele tips og erfaringer seg i mellom.

Svarprosenten på e-læringskursene er relativt lav blant nye verger. Sett i lys av tiltakene beskrevet ovenfor mener vi likevel at vergene får den nødvendige opplæring og veiledning.

**3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket**

Vi erfarer at det er variasjon kommunene imellom knyttet til regelverksforståelse og regelverkssetterlevelse på barnehageområdet. Spesielt er forholdet mellom kommunen som myndighet og kommunen som eier utfordrende, samt å ha tilstrekkelig forvaltningskompetanse til å fatte vedtak. Etter endringene i barnehageloven med tydeligere krav til likebehandling og uavhengighet ser vi at mange kommuner er opptatt av hvordan dette lovkravet kan etterleves. Det er stadig flere kommuner som organiserer oppgaven som myndighet og eier adskilt, og i mange kommunene ligger begge rollene under samme leder.

Vi har mottatt noen færre klagesaker i 2022 enn i 2021, og vi har opphevet/delvis opphevet færre saker dette året. Manglende forvaltningskompetanse vises i noen av disse sakene. Vi har avdekket regelverksbrudd under alle tilsynene i 2022. I 2022 har vi hatt et spesielt fokus på rettigheten til spesialpedagogisk hjelp, både gjennom tilsyn og i møter med sektor. Gjennom veiledning, klagesaksbehandling og tilsyn, bidrar vi til at barnehageeiere og barnehagemyndigheter forstår, formidler og etterlever regelverket.

Dialogen og jevnlig møter med sektor erfarer vi er svært nyttig. Vi ser at terskelen er lav for å ta kontakt og be om veiledning.

I 2022 har vi gjennomført BASIL-samling, myndighetssamling med tema foreldresamarbeid og veiledet om endringene i barnehageloven som trådte i kraft 1.1.2021 og i 2022 og 2023. Gjennom BASIL-rapporteringen har vi sett en positiv utvikling i bemannings- og pedagognorm, og det er få avvik. Vi ser også at det er betydelig mindre feilføringer i BASIL etter veiledning. Vi følger opp nye barnehagemyndigheter spesielt, og tilbyr veiledning rundt rollen de skal inn i. Gjennom jevnlig dialog, veiledning og kompetanseheving bidrar vi til at barnehageeier og barnehagemyndighet forstår, formidler og etterlever regelverket.

På opplæringsområdet har vi jobbet mye med å kvalitetssikre vårt eget arbeid både for veiledning, informasjon, klagesaksbehandling og arbeid med håndhevingsordningen. I denne sammenhengen har vi det siste året også hatt fokus på barnekonvensjonen og barn og unges rett til å bli hørt i saker som angår dem. Vi erfarer at skoler og skoleeiere i større grad i 2022 enn tidligere, kjenner til og følger opp arbeidet med barn og unges rett til å bli hørt og kravet til å gjennomføre barnets beste-vurderinger.

Vi ser at vi for 2022 har prosentvis noen færre saker hvor klager gis medhold, mens saker som oppheves og sendes tilbake for ny behandling på grunn av saksbehandlingsfeil av kommunene, er prosentvis noe høyere. Vi ser likevel at det nå er stadig flere vedtak hvor barnekonvensjonen blir ivarettatt i saksbehandlingen. Det er en bevegelse i retning av bedre forståelse for regelverket på dette området.

Hvis vi alene ser på klagesaksbehandlingen, er det fortsatt behov for å jobbe med at skoleeiere skal forstå, formidle og etterleve regelverket.

Vi erfarer at det er mange henvendelser om veiledning fra kommunenes side, og også mange fra foresatte. Vi opparbeider oss kunnskap om kommunenes kompetanse på området både gjennom veiledningen, klagesaksbehandling og tilsyn.

Det er mange tilbakemeldinger fra kommuner som får tilsyn om at de ser behovet for, og at de ønsker alt de kan få av veiledning før og eventuell oppfølging etter tilsynet for å sikre egen forståelse for regelverket. Vi tilbyr i de aller fleste tilsyn førveiledning, og vi erfarer at dette bidrar til at kommunene og skolene starter en vurdering av egen praksis før selve tilsynet gjennomføres. Også dokumentasjon og informasjon i intervju viser at det ofte er en pågående prosess for å sikre egen praksis opp mot regelverket. Kommunene som får tilsyn, følges opp inntil regelverksbrudd er lukket.

Arbeidet med tilsynsresultater skulle med fordel ha spredd seg bredere enn til den aktuelle kommunen som får tilsyn, men det er vanskelig å se at andre kommuner har satt seg inn i gjennomførte tilsyn for så å gå inn i egen praksis. Så langt vi har mulighet, ber vi skoleeiere om å delta bredt på veiledningsøkterne for å bidra til at den når flere enn den eller de skolene vi har stedlig tilsyn på. Vår erfaringer når vi får skoleeiere og skoleledere fra et kompetansenettverk til å delta på en samlet førveiledning før tilsyn eller veiledning utenom tilsyn, er gode. Dette gir grunnlag for refleksjon rundt forståelse av regelverket og praksis i regionen.

Erfaringene våre med kommunenes forståelsen for regelverket ser ut til å være nesten uavhengig av små og store kommuner. Det kan skille noe ut fra kapasitet, men evnen til å etterleve regelverket ser ut til å være likt fordelt mellom kommunene i fylket. Vi erfarer å ha en god dialog med kommuner, fylkeskommunen og friskoler rundt regelverket, og vi erfarer også å være stadig mer brukt som veiledere for sektor. Vi vurderer fortsatt at regelverket knyttet til skolemiljø er det som utfordrer sektor i fylket mest. Det er nok slik at skoleeiere har en økt forståelse for regelverket, men det er fortsatt vanskelig å gjennomføre arbeidet i praksis.

#### **Sektorkunnskap ligger til grunn for vurdering av oppfølging og virkemiddel (fra kapittel 3.3.3.1.1.1 i TB)**

##### **Rapportere på**

All vurdering av oppfølging og valg av virkemiddel skal være basert på kunnskap om tilstanden på rettsikkerhetsområdet

På barnehage - og opplæringsområdet har Statsforvalteren ulike kilder til kunnskap om tilstanden i sektor.

Arbeidet med BASIL-rapporteringen gir oss en god innsikt i tilstanden på utvalgte områder både i kommunene og i den enkelte barnehage. Alle rapportene gjennomgås og godkjennes, og i tillegg velger vi oss årlig ut oppfølgingspunkter som vies spesiell oppmerksomhet. Oppfølgingspunktene tas med i planleggingen av aktiviteter gjennom året som en del av risiko- og sårbarhetsanalysen.

På opplæringsområdet har vi gode statistiske data for skole. Det er også tilgjengelige data for integreringsområdet. Vi bruker dette aktivt i arbeidet med risiko- og sårbarhetsvurderingene for videre å velge ut til tilsyn, sette fokus på enkeltområder i dialog med sektor, for arbeid med kommunebilder og for vurdering av aktuelle tiltak for oppfølging. Samlet gir dette et godt grunnlag for å velge riktig virkemiddel.

Vi har jevnlig dialog med sektor, både gjennom kommunebesøk, sektormøter, kompetansetiltak og veiledning. Det å være tett på og tilgjengelig for sektor erfarer vi er viktig for å kunne ha den nødvendige kjennskapen slik at de ulike virkemidlene treffer hensiktsmessig.

Gjennom tilsyn, klagesaksbehandling og veiledning på rettsikkerhetsområdet får vi god kjennskap til aktuelle kommuner. Informasjonen systematiseres og brukes i risiko- og sårbarhetsanalysen som igjen danner grunnlaget for valg av virkemidler.

Henvendelser fra foreldre og andre interessenter, medieomtaler og samarbeid med ulike instanser er også med på å gi oss kjennskap om tilstanden i sektor. Sektorovervåkingen bidrar til et utvidet bilde av kommunene.

Vi bruker det digitale verktøyet for kommunebilder, og det gir oss en bedre mulighet for å systematisere risiko- og sårbarhetsanalyser gjennom nøkkeltall, kvalitative indikatorer og logg. I årsplanleggingen legges alle elementene i risiko- og sårbarhetsvurderingen til grunn for valg av prioriterte områder og egnede virkemidler. Vi erfarer at vi har god kunnskap om tilstanden i sektor og at risiko- og sårbarhetsvurderingene gir et godt grunnlag for valg av virkemidler. Det å ha et jevnlig fokus på dette arbeidet er viktig for å fange opp behov for tiltak. Risiko- og sårbarhetsanalysene danner således grunnlag for valg av tilsynsobjekt og tilsynsystema i møter med sektor, samt for å gi spisset veiledning.

#### **Tilsyn skal avdekke brudd med store konsekvenser (fra kapittel 3.3.3.1.2.1 i TB)**

##### **Rapportere på**

Når statsforvalteren vurderer at det er risiko på skolemiljøområdet, skal tilsynsopplegget for FNT 2022 benyttes

Vi har gjennom risikovurderinger valgt ut kommuner til ulike tilsyn. Dette omfatter også FNT 2022. Vi ser også at tilsynet med skolemiljø som ikke omfatter internkontroll, er det riktige tilsynet i noen sammenhenger. Vi har derfor på skolemiljøområdet gjennomført ett tilsyn ut fra FNT 2022, og ett ut fra skolemiljøtilsynet som var utviklet tidligere. Begge tilsynsobjektene er i denne sammenheng valgt ut fra risikovurderinger.

## Rapportering av tilsyn - barnehage og opplæringsområdet

Område	Kommune	Navn på barnehage (kun særlige tilfeller)/skole	Nasjonalt initiert tema eller egeninitiert	Tema nasjonalt initiert tilsyn	Tema egeninitierte tilsyn	Stedlig/skriftlig	Antall kontrollspørsmål per tilsyn	Status tilsyn per 31.12.	Antall korreksjonspunkter i foreløpig rapport pr tilsyn (= brudd på regelverket per tilsyn)	Dato foreløpig tilsynsrapport
Opplæring	Frøya	Nabeita oppvekstsenter	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Tidlig innsats	Tilsynsbesøk	6	Endelig rapport	1	14.10.2022
Opplæring	Nærøysund	Rørvik skole	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Tidlig innsats	Tilsynsbesøk	6	Endelig rapport	4	08.06.2022
Opplæring	Trondheim	Nyborg skole og Spongdal skole	Nasjonalt initiert	Skolemiljø og internkontroll		Tilsynsbesøk	19	Endelig rapport	5	06.07.2022
Opplæring	Ørland	Brekstad barneskole	Nasjonalt initiert	Spesialundervisning		Tilsynsbesøk	13	Endelig rapport	4	15.05.2022
Opplæring	Frøya	alle skoler	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet	Skriftlig	2	Endelig rapport	0	02.03.2022
Opplæring	Heim	alle skoler	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet	Skriftlig	0	Endelig rapport	0	29.03.2022
Opplæring	Oppdal	alle skoler	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet	Skriftlig	0	Endelig rapport	0	19.04.2022
Opplæring	Orkland	alle skoler	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet	Skriftlig	2	Endelig rapport	0	19.04.2022
Opplæring	Skaun	alle skoler	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet	Skriftlig	2	Endelig rapport	0	04.03.2022
Opplæring	Frosta	alle skoler	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet	Skriftlig	2	Endelig rapport	0	15.11.2022
Opplæring	Hitra	alle skoler	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet	Skriftlig	2	Endelig rapport	0	15.11.2022
Opplæring	Holtålen	alle skoler	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet	Skriftlig	2	Endelig rapport	0	15.11.2022
Opplæring	Inderøy	alle skoler	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet	Skriftlig	2	Foreløpig rapport	3	15.12.2022
Opplæring	Rindal	alle skoler	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet	Skriftlig	2	Endelig rapport	0	15.12.2022
Opplæring	Melhus	Eid skole og barnehage, Lundamo ungdomsskole, Gimse skole	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Pilotering nytt nasjonalt tilsyn på skyss	Skriftlig	10	Endelig rapport	6	19.05.2022
Opplæring	Orkland	Orkanger barneskole	Nasjonalt initiert	Skolemiljø		Tilsynsbesøk	5	Endelig rapport	2	01.11.2022
Opplæring	Hitra	Fillan skole	Nasjonalt initiert	Egeninitiert tilsyn	Særskilt språkopplæring	Skriftlig	7	Endelig rapport	4	15.06.2022
Opplæring	Rørøs	alle skoler	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet	Skriftlig	2	Varslet	1	
Barnehage	Indre Fosen		Nasjonalt initiert	Veiledning og tilsyn		Tilsynsbesøk	11	Endelig rapport	6	23.02.2022
Barnehage	Oppdal		Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Kommunens plikt til å oppfylle retten til spesialpedagogisk hjelp	Skriftlig	18	Endelig rapport	7	05.10.2022
Barnehage	Orkland		Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Kommunens plikt til å oppfylle retten til spesialpedagogisk hjelp	Skriftlig	0	Varslet	0	
Barnehage	Namsos		Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Kommunens plikt til å oppfylle retten til spesialpedagogisk hjelp	Skriftlig	18	Varslet	1	08.02.2023

## Rapportering av funn fra tilsyn - barnehage og opplæringsområdet

Område	Kommune	Navn på barnehage/skole	Tema/deltema nasjonalt initierte tilsyn	Tema/deltema egeninitierte tilsyn	Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på (nasjonalt initierte tilsyn)	Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på (egeninitierte tilsyn)	Kommentarer
Opplæring	Frøya	Nabeita oppvekstsenter	Egeninitiert tilsyn	Tidlig innsats		Frøya kommune må sørge for at elever ved Nabeita skole som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning, raskt får egnet intensiv opplæring slik at forventet progresjon blir nådd. Frøya kommune må i denne forbindelse se til at skolen: • iverksetter egnede tiltak raskt for elever som står i fare for å bli hengende etter i skriving og regning.	

Opplæring	Nærøysund	Rørvik skole	Egeninitiert tilsyn	Tidlig innsats		Nærøysund kommune må sørge for at elever ved Rørvik skole som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skrivning eller regning, raskt får egnet intensiv opplæring slik at forventet progresjon blir nådd. Nærøysund kommune må i denne forbindelse se til at skolen: • overvåker elevenes ferdigheter i regning og skrivning på 1.– 4. trinn • nytter informasjonen fra kartleggingen til å avdekke om det er elever som står i fare for å bli hengende etter i regning og skrivning • gir egnet intensiv opplæring i lesing, regning og skrivning som møter den enkelte elevs behov • vurderer om iverksatte tiltak gir økte ferdigheter i lesing, skrivning og regning	
Opplæring	Trondheim	Nyborg skole og Spongdal skole	Skolemiljø og internkontroll		1. Sikrer kommunen at plikten til å varsle i skolemiljø saker blir oppfylt?		
Opplæring	Trondheim	Nyborg skole og Spongdal skole	Skolemiljø og internkontroll		2. Sikrer kommunen at plikten til å undersøke i skolemiljø saker blir oppfylt?		
Opplæring	Ørland	Brekstad barneskole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		1. Fatte vedtak om spesialundervisning		
Opplæring	Orkland	Orkanger barneskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		1. Plikten til å følge med, gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak		
Opplæring	Hitra	Fillan skole	Egeninitiert tilsyn	Særskilt språkopplæring		Hitra kommune må sørge for at Fillan skole oppfylder den enkelte elevens rett til særskilt språkopplæring jf. opplæringsloven § 2-8 første og fjerde ledd. Hitra kommune må i den forbindelse se til at: • Rektor fatter vedtak om særskilt språkopplæring innen rimelig tid etter at behovet for slik opplæring er kartlagt. • Rektor i enkeltvedtaket vurderer om det er nødvendig at eleven får morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring som del av den særskilte språkopplæringen og begrunne det dersom en vurderer at det ikke er nødvendig. • Enkeltvedtakene inneholder korrekte lovhensvisninger • Rektor i enkeltvedtaket synliggjøre at eleven er hørt samt at det er foretatt en konkret vurdering av hva som er dette barnets beste.	
Opplæring	Melhus	Eid skole og barnehage, Lundamo ungdomsskole, Gimse skole	Egeninitiert tilsyn	Pilotering nytt nasjonalt tilsyn på skyss		Plikt til å informere om retten skoleskyss Melhus kommune skal sørge for at foreldre og elever får informasjon om retten til skoleskyss etter opplæringsloven kapittel 7, jf. § 13-4, og forvaltningsloven §§ 11 og 17. Melhus kommune må i den forbindelse sikre at: • foresatte informeres om retten til skoleskyss, om retten til nødvendig reisefølge og nødvendig tilsyn og om hvordan de skal gå frem for å søke	
Opplæring	Melhus	Eid skole og barnehage, Lundamo ungdomsskole, Gimse skole	Egeninitiert tilsyn	Pilotering nytt nasjonalt tilsyn på skyss		Plikt til å fatte vedtak om skoleskyss Melhus kommune skal sørge for at det fattes vedtak om skoleskyss etter opplæringsloven og saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven, jf. opplæringsloven kapittel 7, opplæringsloven § 13-4 og forvaltningsloven §§ 11a, 17, 23, 24, 25 og 27. Melhus kommune må i den forbindelse sikre at vedtak om skoleskyss inneholder: • informasjon om hvordan skyssen for den enkelte elev organiseres, og om den dermed er forsvarlig • individuelle vurderinger av elevens rett til skoleskyss • opplysninger om hvilke faktiske forhold vedtaket bygger på, og hvilke hovedhensyn som har vært avgjørende for konklusjonen • opplysninger om elevens mulighet til å uttale seg • en vurdering av hva som er barnets beste, og beskrivelse av hvordan dette hensynet er vektet opp imot andre hensyn i saken	
Opplæring	Inderøy	alle skoler	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet		Vi har funnet at Inderøy kommune har en praksis som er i strid med opplæringslovens bestemmelser om gratis grunnskoleopplæring. Vi varsler at vi vil fatte et vedtak hvor vi pålegger kommunen å rette opp følgende forhold, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven § 30-4: Inderøy kommune må endre sin praksis, jf. punkt 6 Statsforvalterens konklusjon, slik at den er i samsvar med bestemmelsene i oppl. § 2-15 samt rundskriv F-14-03. Dette for å sikre at undervisningsmaterieell, transport, leirskoleopphold, ekskursjoner og andre aktiviteter i skolens regi, er gratis for alle elever.	
Opplæring	Orkland	alle skoler	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet		Vi har funnet at Orkland kommune har en praksis som er i strid med opplæringslovens bestemmelser om gratis grunnskoleopplæring. Vi varsler at vi vil fatte et vedtak hvor vi pålegger kommunen å rette opp følgende forhold, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven § 30-4: Orkland kommune må endre sin praksis, jf. punkt 6 Statsforvalterens konklusjon, slik at den er i samsvar med bestemmelsene i oppl. § 2-15 samt rundskriv F-14-03. Dette for å sikre at undervisningsmaterieell, transport, leirskoleopphold, ekskursjoner og andre aktiviteter i skolens regi, er gratis for alle elever.	

Opplæring	Oppdal	alle skoler	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet		Vi har funnet at Oppdal kommune har en praksis som er i strid med opplæringslovens bestemmelser om gratis grunnskoleopplæring. Vi varsler at vi vil fatte et vedtak hvor vi pålegger kommunen å rette opp følgende forhold, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven § 30-4: På bakgrunn av våre konklusjoner, gir Statsforvalteren følgende varsel om pålegg: Oppdal kommune må endre sin praksis, jf. punkt 6 Statsforvalterens konklusjon, slik at den er i samsvar med bestemmelsene i oppl. § 2-15 samt rundskriv F-14-03. Dette for å sikre at undervisningsmaterieell, transport, leirskoleopphold, ekskursjoner og andre aktiviteter i skolens regi, er gratis for alle elever.	
Opplæring	Heim	alle skoler	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet		Vi har funnet at Heim kommune har en praksis som er i strid med opplæringslovens bestemmelser om gratis grunnskoleopplæring. Vi varsler at vi vil fatte et vedtak hvor vi pålegger kommunen å rette opp følgende forhold, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven § 30-4: Heim kommune må endre sin praksis, jf. punkt 6 Statsforvalterens konklusjon, slik at den er i samsvar med bestemmelsene i oppl. § 2-15 samt rundskriv F-14-03. Dette for å sikre at undervisningsmaterieell, transport, leirskoleopphold, ekskursjoner og andre aktiviteter i skolens regi, er gratis for alle elever.	
Barnehage	Indre Fosen		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Har barnehagemyndigheten oversikt over barnehageeiers plikter etter barnehageloven?		
Barnehage	Indre Fosen		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Er barnehagemyndighetens risikovurderinger basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehageloven?		
Barnehage	Indre Fosen		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Er barnehagemyndighetens tilsyn basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehageloven?		
Barnehage	Indre Fosen		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Innhenter barnehagemyndigheten informasjon i tilsyn som gjør at den kan ta stilling til om barnehageeier oppfyller barnehageloven?		
Barnehage	Indre Fosen		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Vurderer og konkluderer barnehagemyndigheten på om barnehageeier oppfyller lovkravene i barnehageloven?		
Barnehage	Indre Fosen		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Formidler barnehagemyndigheten sine vurderinger og konklusjoner skriftlig til barnehageeier?		
Barnehage	Oppdal		Egeninitiert tilsyn	Kommunens plikt til å oppfylle retten til spesialpedagogisk hjelp		Innhenter kommunen samtykke fra foreldrene før kommunen fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?	
Barnehage	Oppdal		Egeninitiert tilsyn	Kommunens plikt til å oppfylle retten til spesialpedagogisk hjelp		Sørger kommunen for at saken er tilstrekkelig opplyst før den fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?	
Barnehage	Oppdal		Egeninitiert tilsyn	Kommunens plikt til å oppfylle retten til spesialpedagogisk hjelp		Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp tilbud om forelderådgivning?	
Barnehage	Oppdal		Egeninitiert tilsyn	Kommunens plikt til å oppfylle retten til spesialpedagogisk hjelp		Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp informasjon om hva hjelpen skal gå ut på?	
Barnehage	Oppdal		Egeninitiert tilsyn	Kommunens plikt til å oppfylle retten til spesialpedagogisk hjelp		Tar kommunen stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?	
Barnehage	Oppdal		Egeninitiert tilsyn	Kommunens plikt til å oppfylle retten til spesialpedagogisk hjelp		Inneholder vedtaket informasjon om klageadgang, klagefrist, klageinstans og informasjon om at klagen skal sendes til kommunen?	Det er avdekket brudd på om vedtaket inneholder informasjon om klageinstans

Barnehage	Oppdal		Egeninitiert tilsyn	Kommunens plikt til å oppfylle retten til spesialpedagogisk hjelp		Inneholder vedtaket informasjon om retten til å se sakens dokumenter?	
-----------	--------	--	---------------------	---	--	---	--

#### Tilsyn er innrettet etter avdekket risiko (fra kapittel 3.3.3.1.2.2 i TB)

##### Rapportere på

Tilsyn skal i økt grad innrettes med de temaer og i det omfang som er nødvendig basert på den risikoen som er avdekket

På barnehageområdet er det prioritert tilsyn der vår risiko- og sårbarhetsanalyse gir høy sannsynlighet for regelverksbrudd, og der det er store konsekvenser av bruddene.

I 2022 ble det gjennomført 3 tilsyn på barnehageområdet. Med utgangspunkt i vår risiko- og sårbarhetsanalyse har vi ført tilsyn med kommunen som barnehagemyndighet med tema spesialpedagogisk hjelp. Valg av temaet spesialpedagogisk hjelp er gjort siden dette er et område der konsekvensene av regelverksbrudd er store. Vi har vurdert dette temaet som spesielt viktig post pandemi da det under pandemien har vært risiko for at barn som har denne retten ikke har fått nyttiggjort seg av tilbudet fullt ut. Klager på og henvendelser om spesialpedagogisk hjelp er relativt hyppig, og vi ser at vedtakskompetansen i noen av sakene er mindre god. Vi har avdekket lovbrudd i alle tilsynene, og erfarer således at valg av tilsyn som virkemiddel har vært riktig og at tilsynet har hatt effekt for bedre regelverketterlevelse hos tilsynsobjektene. Valg av tilsynsobjekt er gjort etter en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse der erfaringer fra klagesaker og henvendelser har hatt stor betydning. Vi har også hensyntatt at det er kommuner vi i liten grad kjenner til, og tilsyn erfarer vi er et viktig virkemiddel også her. Vi har valgt vedtak siden risiko- og sårbarhetsanalysen vår viser at dette er det temaet der det er størst risiko for lovbrudd, og dermed vurderer vi at tilsynene er innrettet både i tema og omfang som er nødvendig basert på den risiko som er avdekket.

På opplæringsområdet er det i 2022 gjennomført 18 tilsyn. Dette er 1 tilsyn mer enn for 2021. I 2022 var det to planlagte tilsyn som ikke ble gjennomført. Ett av disse på grunn av at kommunen hadde tilsyn på et annet område i samme periode som vi hadde planlagt vårt tilsyn. Dette tilsynet ble skjøvet på litt i tid. Veiledning ble gitt i 2022, mens selve tilsynet allerede er gjennomført i 2023. Det andre tilsynet som ikke ble gjennomført, var et mulig tilsyn innenfor piloteringstilsyn på skyss, og i den sammenheng ble tilsynsobjektet vurdert til å ikke å ha høy risiko ut fra tilsynets oppbygging.

De resterende tilsynene var innenfor områdene tidlig innsats, skolemiljø, pilotering av nytt tilsyn innen skolemiljø, gratisprinsippet, pilotering av tilsyn med skyss, spesialundervisning og særskilt språkopplæring.

Tilsynsgjennomføringen i 2022 har fungert. Det har vært en blanding av dokumenttilsyn og stedlige tilsyn. Tilsynsystema og -objekter er valgt ut på grunnlag i risiko- og sårbarhetsvurderinger.

Vi får mange gode tilbakemeldinger om at tilsynene bidrar til en bedre forståelse for regelverket, og at skoler og kommuner sin praksis på områder blir evaluert og vurdert internt. Virkemiddelet oppleves derfor som effektivt på bakgrunn av dette.

#### Kompetanse på trygt og godt skolemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.1 i TB)

##### Rapportere på

Alle skoleeiere og skoleledere har kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø

Høsten 2021 og våren 2022, gjennomførte skolemiljøteamet hos oss et titalls veiledningsmøter i ulike regioner i Trøndelag, der vi samlet deltakere fra flere kommuner og fylkeskommuner samtidig. Vi nådde dermed bredt ut. Veiledningsmøtene ble planlagt sammen med representanter fra kommunene, der de på forhånd meldte inn behov for tema for kompetanseheving innen regelverket for sine enheter. Deres medvirkning har vært av stor betydning for å oppnå tilsiktet effekt. Deltakere besto av skoleeiere, rektorer, avdelingsledere, relevante samarbeidspartnere og andre ansatte med et spesielt ansvar for skolemiljø. Vi har fått gode tilbakemeldinger etter møtene og føler oss derfor sikre på at møtene har ført til økt kompetanse om hva som gir et trygt og godt skolemiljø.

Sammenlignet med 2021 og første halvdel av 2022, har embetet gjennom andre halvdel av 2022, hatt redusert kapasitet til utadrettet virksomhet til sektor innenfor det forebyggende arbeidet. Årsakene til dette er mange og sammensatte. Men det mest framtrepende for andre halvdel av 2022 var nedskjæringer i stillinger, derav en som direkte berørte skolemiljøteamet. Like etterpå fikk vi en oppsigelse i en viktig, og dermed sårbar stilling i skolemiljøteamet, noe som medførte endrede arbeidsoppgaver for flere andre i skolemiljøteamet. Endring og opplæring i nye oppgaver har derfor blitt prioritert foran utadrettet virksomhet i sektor gjennom høsten 2022.

Dette, samt tid til å lære opp nye ansatte, har begrenset muligheten til å gjennomføre nye veiledningsmøter med kommunene og fylkeskommunen. Vår vurdering er at dette har påvirket vår kontinuerlig og viktig arbeid for å forebygge regelverksbrudd og manglende regelverksforståelse på skolemiljøområdet på en negativ måte. I andre halvdel av 2022 har vi ikke hatt kapasitet til å møte spørsmål om stedlige og digitale foredrag og mer omfattende veiledning.

Skolemiljøteamet har i tillegg til veiledningsmøtene deltatt i noen dialogmøter og drøftingsmøter med skoleeiere og skoleledere som har tatt kontakt med oss, eller der vi har sett et behov for ekstra oppfølging i det forebyggende arbeidet. Det har variert om møtene har foregått fysisk eller digitalt, og det er forskjell på omfanget gjennom våren og høsten 2022. Temaene i dialogmøtene har blitt valgt ut fra innspill og ønsker fra sektor, men også gjennom vår kartlegging av behov for spesifikk informasjon om hvordan det forebyggende arbeidet for et trygt og godt skolemiljø kan drives. Vår kunnskap om deres behov baserer seg på våre egne erfaringer med skolemiljøsakene i regionen, samt informasjonen vi har i sektorovervåkningen.

Som eksempel på hva noen av møtene har omhandlet, kan vi vise til følgende innhold:

- Statsforvalterens erfaringer med skolemiljø saker
- Opplæringslovens kap. 9 A - regelverksforståelse
- Beslutningsgrunnlag og pålegg/tiltak
- Håndhevingsordningen, saksgang og dokumentasjon
- Barns beste-vurderinger
- Utfordringer i skolemiljø saker gjennom håndhevingsordningen. Statsforvalteren sine anbefalinger i skolemiljø arbeid
- Sosial læring og inkluderende læringsmiljø.

I vårt forebyggende arbeid, er kommunikasjonen vi har med skoleleder og eventuelt skoleeier i hver enkelt sak viktig for å øke kunnskapen om et trygt og godt skolemiljø.

Skolemiljøteamet og ansatte i seksjon for opplæring har i de senere årene inntatt en mer aktiv rolle når det gjelder å oppfordre sektor til å kontakte oss angående informasjon og veiledning om regelverk. Dette har ført til at vi ukentlig mottar telefonsamtaler fra skoleledere som har spørsmål om lovverk og elevens rett til å ha det trygt og godt. Denne delen av det forebyggende arbeidet er ikke systematisk, men det bidrar til grundig og god informasjon angående konkrete henvendelser eller situasjoner som skolene er opptatt av der og da. Dette måten å jobbe på framstår som effektiv med tanke på at dette i stor grad bidrar til å øke skolelederens kompetanse.

I 2020 brukte vi mye tid og ressurser på å produsere informasjonsfilmer, webinarer og foredrag med aktuelle tema som sektor hadde ønsket seg mer informasjon om. I 2021 og 2022 har vi i stor grad anbefalt og anvendt de digitale løsningene i møter og foredrag. Vi har fått tilbakemeldinger på at webinarerne, filmene og foredragene som ligger på Statsforvalteren sine nettsider, fortsatt er i bruk i fellestid og planleggingsdager ved skolene.

Vi opplevde å ha noe større måloppnåelse i 2021 enn i 2022, når det gjelder å drive et forebyggende arbeid om trygt og godt skolemiljø til skoleledere og skoleeiere i regionene våre. I første del av 2022 fikk vi gjennomført planen med å ha stedlige foredrag i regionene. Skoleeiere og rektorer har gjennom dette deltatt i erfaringsutveksling, drøfting av aktivitetsplikten, samt fått belyst aktuelle problemstillinger i grenseflaten mellom regelverk og praksis. Denne måten å jobbe på framstår som effektiv med tanke på å bidra til økt kompetanse. I noen grad har veiledningsmøtene også sørget for en annen kontaktflate mellom kommuner, enn de etablerte regionene de bruker i annet samarbeid. I tillegg til veiledningsmøtene, har vi benyttet de mulighetene vi har funnet gjennom digital tilrettelegging, for å kompensere noe. Dette gjelder blant annet mer konkret veiledning over telefon og Teams, samt det digitale løftet vi produserte i 2020, som vi fikk bruk for i 2021 og 2022.

Oppsummert vurderer vi at vi har oppfylt dette oppdraget i 2022, men ser at kapasiteten i arbeidet ikke har vært godt nok i siste halvdel av året. Det må derfor jobbes med vår interne kapasitet i 2023, slik at dette ikke vedvarer.

#### **Psykososialt barnehagemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.2 i TB)**

##### **Rapportere på**

Kapittel VIII i barnehageloven om psykososialt barnehagemiljø er kjent og forstått av barnehageeier og de som arbeider i barnehager.

I 2021 og 2022 har Statsforvalteren hatt fokus på kompetanseheving rundt endringene i barnehageloven, spesielt nytt kapittel VIII. Vi har blitt bedre på å utforske det digitale mulighetsrommet, og i 2021 arrangert vi et webinar med Guttorm Helgøy om inkluderende barnemiljø. Webinaret fikk god respons både fra myndighet, eiere og ansatte i barnehagene. I 2021 publiserte vi også en webinarrekke om trygt og godt barnehagemiljø der målgruppen er foreldre i barnehagen. I 2022 har vi derfor informert om disse digitale resursene i møter med sektor, og har således fokusert på å få sektor til å ta dem i bruk. Webinarerne ligger ute på hjemmesiden vår til fri bruk i sektor.

Flere av kommunene i Trøndelag deltar i Læringsmiljøprosjektet og jobber systematisk med et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.

Vi har gjort kompetansepakken til Udir kjent i sektor.

Vi har få henvendelser fra foreldre som ikke er fornøyd med det psykososiale barnehagemiljøet, eller som har varslet om at regelverket ikke er fulgt. De henvendelsene vi får følges opp med veiledning, og tilsyn vil i særlige tilfeller vurderes.

Gjennom de kompetansehevingstiltakene som er beskrevet ovenfor vurderer Statsforvalteren i Trøndelag at vi bidrar i arbeide med å heve kompetansen på hva som gir et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø i sektor.

#### **Rask behandling i saker etter § 9 A-6 (fra kapittel 3.3.3.1.3.3 i TB)**

**Rapportere på**

Alle saker er ferdigbehandlet så raskt som mulig

Etter oppstartsprosessen, og når Statsforvalteren har gjennomført alle nødvendige samtaler (deriblant oppfylt elevens rett til å bli hørt) og har mottatt skolens dokumentasjon og eventuell kontradiksjon fra foresatte, kan vedtaket skrives.

Vår erfaring er at saksbehandlerne kommer raskt i gang med oppstarten av saker, men at behandlingstiden av og til trekker ut i tid på grunn av mange innmeldte saker samtidig. I 2022 er det stor forskjell på saksbehandlingstid for våren og høsten. I høst har vi hatt mange tilfeller der saker må settes i "kø" over tid, særlig fordi vi har hatt for få saksbehandlere til å løse oppgaven fortløpende.

Det foretas alltid en skjønsmessig vurdering av prioritering av rekkefølge på saker. Dette kan blant annet bero på sakens alvorlighetsgrad, om det er et akutt behov for avklaringer, eller at sakens innhold er ekstrem på en måte som krever særlig rask behandling.

Våren 2022 har vi hatt en fast «saksbehandler 2» i alle våre skolemiljøvedtak. Dette har ført til en effektiv saksbehandling, der saksbehandler 1 har mottatt korrektur og innspill fra saksbehandler 2 i løpet av en dag eller to. Saksbehandler 2 har sammen med utarbeidelse av faste rutiner, medført en sterk reduksjon av saksbehandlingstid for vedtak over tid og gjennom våren 2022. Da denne saksbehandleren sluttet hos oss høsten 2022, måtte teamet omorganisere, for å sikre samme likebehandling. Dette har medført noe mer ventetid hos saksbehandler 2 og dermed forsinket vedtakstidspunktet. Tallmaterialet for 2022 er tydelig på at vi gjennom våren behandlet langt flere saker på kortere tid, enn vi gjorde høsten 2022. I tillegg fikk vi en enorm pågang av nye saker til behandling på senhøsten 2022. Dette kommer vi tilbake til under punkt 7.3.8.1.

I slutten av 2021 ble det foretatt en omorganisering av ansvar for godkjenning av skolemiljøvedtak hos oss, som vi har videreført i 2022. Vedtak godkjennes av fagkoordinator for skolemiljø, i stedet for av underdirektør for opplæring. Vedtakene har blitt godkjent samme dag, eller dagen etter, noe som også var praksis før. Likevel har målet om at fagkoordinators kunnskap om sakene helt fra meldingsstadiet, bidratt til en mer effektiv og tettere oppfølging i saksbehandlingsprosessen.

Vi erfarer at måloppnåelsen er ulik for vårhalvåret og høsthalvåret 2022. Resultatene fra våren, viser en svært god forbedring i saksbehandlingstid, i et team som var preget av stabilitet, høy fagkompetanse og gode rutiner. Her hadde vi en god måloppnåelse. Tallene for høsten 2022 er ikke like gode. Det ble av teamet saksbehandlet færre saker, samtidig som saksbehandlingstiden på sakene økte betydelig. I tillegg har det vært en stor pågang av nye saker til behandling på slutten av året, noe som medfører et etterslep inn i 2023. I 2023 må vi jobbe med bemanningssituasjonen og interne strukturer, hvis vi skal oppnå god måloppnåelse framover. Vi må gjenvinne stabilitet i teamet, få på plass enda bedre framgangsmåter og rutiner, samt sørge for effektiv oppgavefordeling.

**Høy kvalitet i vedtakene (fra kapittel 3.3.3.1.4.1 i TB)****Rapportere på**

Alle vedtak etter § 9 A-6 har høy kvalitet i saksbehandlingen

Vi har over tid, også i 2022, jobbet mye med å sikre kvaliteten av vårt arbeid gjennom at fagteam har gått inn i og vurdert ulike regelverksområder hvor vi er flere saksbehandlere på samme type saker.

Vi jobber også med kvalitetssikring av alle håndhevings saker, klagesaker og veiledningsforhold gjennom å sikre at det er minst to saksbehandlere på hver sak, og gjennom å skape et arbeidsklima hvor drøfting og felles problemløsning er en del av arbeidshverdagen.

I håndhevings saker har vi i 2022 endret praksis med noen flere faste saksbehandler 2 i alle vedtak, oppfølgingsbrev og avslutningsbrev. I tillegg til at vi gjennom deler av året 2022 har hatt effektiv saksbehandling, har kontinuitet over tid bidratt til å sikre klarspråk, kvalitet, brukervennlighet og lik anvendelse av regelverket.

Også dette året har vi gjort endringer i våre vedtaksmaler. I 2022 har vi jobbet med å spisse språket i standardteksten i malen, samt foretatt flere presiseringer i veiledningsteksten til saksbehandleren. Arbeidet har videre bestått i å beskrive andre krav til saksbehandling, og vi hatt drøftinger av hva som vil være gode nok beskrivelser innenfor ulike regelverk. Dette fungerer som opplæring for nyansatte og oppfriskning og samkjøring for erfarne saksbehandlere. I de siste årene og i første halvdel av 2022 har vi hatt et stabilt 9A-team, som har sørget for riktig rettsanvendelse, og klarspråk.

Vi vurderer at arbeid med vedtaksmaler bidrar positivt til å redusere rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil. I løpet av 2022 har vi mottatt en klage på vedtak i håndhevingsordningen, der vi av UDIR fikk medhold. Vi er av den oppfatning at vi har god måloppnåelse på dette området.

**Vedtak i klarspråk og tilpasset mottakeren (fra kapittel 3.3.3.1.5.1 i TB)****Rapportere på**

Alle vedtak er skrevet i et klart språk og er tilpasset mottakeren

Hele embetet jobber med å utvikle klarspråk. Dette er nedfelt i embetets kommunikasjonsplan og i avdelingen sin kommunikasjonsplan. Alle ansatte er oppfordret til å delta i praktiske kurs/samlinger hvor klarspråk er tema. Vi ser at det på opplæring og barnehage er godt arbeid på dette området. Vi har



også utviklet en kultur hvor dette med et brukerrettet språk er tema i drøftinger og i arbeid med håndhevingsaker, klagesaker og tilsynsrapporter

Vi har over tid, også i 2022, jobbet mye med å sikre kvaliteten av vårt arbeid gjennom at fagteam har gått inn i og vurdert ulike regelverksområder hvor vi er flere saksbehandlere på samme type saker. Vi jobber også med kvalitetssikring av alle håndhevingsaker, klagesaker og veiledningsforhold gjennom å sikre at det er minst to saksbehandlere på hver sak, og gjennom å skape et arbeidsklima hvor drøfting og felles problemløsning er en del av arbeidshverdagen. I håndhevingsaker har vi i 2022 endret praksis med noen flere faste saksbehandlere i alle vedtak, oppfølgingsbrev og avslutningsbrev. I tillegg har kontinuitet over tid bidratt til å sikre klarspråk, kvalitet, brukervennlighet og lik anvendelse av regelverket.

Også dette året har vi gjort endringer i våre vedtaksmaler. I 2022 har vi jobbet med å spisse språket i standardteksten i malen, samt fortatt flere presiseringer i veiledningsteksten til saksbehandleren. Arbeidet har videre bestått i å beskrive andre krav til saksbehandling, og vi hatt drøftinger av hva som vil være gode nok beskrivelser innenfor ulike regelverk. Dette fungerer som opplæring for nyansatte og oppfriskning og samkjøring for erfarne saksbehandlere. I de siste årene og i første halvdel av 2022 har vi hatt et stabilt 9A-team, som har sørget for riktig rettsanvendelse, og klarspråk. På de andre fagområdene har vi stort sett hatt stabile fagteam.

Vi vurderer at arbeid med vedtaksmaler bidrar positivt til å redusere rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil. I løpet av 2022 har vi mottatt en klage på vedtak i håndhevingsordningen, der vi av UDIR fikk medhold.

Når vedtak i skolemiljøaker skal sendes ut har vi en praksis om at saksbehandler tar kontakt med melder for å gi en muntlig tilbakemelding om innholdet i vedtaket. Dette er et viktig ledd i arbeidet rundt klarspråk, fordi saksbehandlers forklaringer ofte bidrar til nødvendige oppklaringer og tydeliggjøring av vurderinger og konklusjoner, samt klagerett. I tillegg gis melder muligheten til å stille spørsmål som kan være avklarende.

Informasjonen fra en spørreundersøkelse blant mottakerne av vedtak fra 2021, har gjennom 2022 blitt brukt til å revidere og forbedre vedtaksmalen for skolemiljø, samt skjerpet våre arbeidsrutiner for likebehandling. Revidering av vedtaksmalen skjer kontinuerlig, og ut fra tilbakemeldinger som vi fortløpende får fra mottakere i saksbehandlingen og i den muntlige gjennomgangen av vedtak.

Vårt arbeid med et enklere språk som er mer tilpasset mottaker, skjer gjennom kontinuerlige vurderinger av hva som er leservennlig og informativt for folk flest.

Arbeidet har så langt gitt positiv effekt gjennom at språket i vedtak og tilsynsrapporter er enklere og at vi sikrer melderens forståelse av vedtak gjennom dialog.

Vi er av den oppfatning at vi har god måloppnåelse på dette området.

#### **Vedtak fra skoleeier med rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil (fra kapittel 3.3.3.1.6.1 i TB)**

##### **Rapportere på**

Antall vedtak fra skoleeier med rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil er redusert

Vi ber om tilbakemeldinger fra skoleeier/skoler etter gjennomførte tilsyn. I denne sammenheng ber vi blant annet om at de vurderer effekt av tilsynet. Her har vi fått flere tilbakemeldinger som tilsier at regelverksforståelsen har økt gjennom tilsyn, og vi forventer da at det også bidrar til færre rettsanvendelsesfeil - uten at vi har noe tallmessig belegg for det.

Vi erfarer både gjennom veiledning og klagesaksbehandling å få flere avklarende spørsmål fra sektor. Vi forutsetter at vår veiledning har bidratt til færre rettsanvendelsesfeil og/ eller saksbehandlingsfeil.

Vi ser gjennom klagesaksbehandlingen at antallet klager som prosentvis ikke får medhold har holdt seg på samme nivå som for 2021. Det er derimot en litt større andel saker som ble opphevet i 2022 enn i 2021.

Vi erfarer at det er lett å gi veiledning til kommuner når de står overfor saksområder hvor de er usikre på forståelsen av regelverket, og vi erfarer at slik konkret veiledning gir effekt på kommunenes saksbehandling på sikt.

Helt konkret finner vi at flere rettsanvendelsesfeil er redusert på noen av delpliktene i skolens aktivitetsplikt etter kap. 9 A. De fleste skoleeierne har bedret sine rutiner, framgangsmåter og standard skjema som brukes ved enhetene. Et eksempel på dette kan være at skolens aktivitetsplan skrives ut fra en fast mal, som oppfyller de formelle kravene i tråd med lovverket. Det samme gjelder meldeskjema, varslingsskjema, møtoreferatmal og samtalelogger. Skjemaene inneholder ofte hjelpetekst, som kan bidra til bedre regeletterlevelse og færre rettsanvendelsesfeil.

Veiledning og bruk av maler og framgangsmåter framstår som effektivt overfor skoleeiere og rektor, for å unngå rettsanvendelsesfeil. Et konkret eksempel på dette er at vi sender ut et hjelpeskjema som skolelederne kan benytte når de sender inn dokumentasjon gjennom håndhevingssakene. Vi har fått svært gode tilbakemeldinger på at skjemaet i bruk bidrar til både struktur og oversikt, også fordi det er utarbeidet enkle hjelpespørsmål innen hver delplikt. Dette bidrar derfor til å rette fokuset mot det som er vesentlig å dokumentere i tråd med lovverket, og hjelper samtidig også skolene til å forstå hva de ikke trenger å vektlegge.

Samlet sett vurderer vi at måloppnåelsen på dette punktet som god.

#### **Vedtak fra barnehagemyndighet med rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil (fra kapittel 3.3.3.1.6.2 i TB)**

**Rapportere på**

Antall vedtak fra barnehagemyndigheten med rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil er redusert

Omfanget av klagesaker er relativt lavt, men vi har spesiell oppmerksomhet rundt dette temaet og bruker kunnskapen vi får i risiko- og sårbarhetsanalysen, blant annet i valg av tilsynsystema og tilsynsobjekt. I 2022 er tilsynsystema spesialpedagogisk hjelp og undertema vedtak om spesialpedagogisk hjelp. Tilsynsobjekt er valgt på bakgrunn av en risiko- og sårbarhetsanalyse der blant annet forekomsten av rettsanvendelses- og/eller saksbehandlingsfeil på området.

Vi får mange henvendelser fra barnehagemyndighetene om veiledning på regelverksområdet. Veiledningen som gis bidrar til å redusere rettsanvendelsesfeil/saksbehandlingsfeil i vedtak.

I 2022 har vi hatt et spesielt fokus på barnets beste vurderinger i klagesaksbehandlingen vår. Vi gir veiledning gjennom klagesaksbehandlingen vår.

Hvorvidt tiltakene har effekt er vanskelig å måle da klagesaksinngangen er relativt lav, og det kan gå lang tid mellom hver gang vi mottar klage fra samme kommune. Utskifting av ansatte som fatter vedtak i kommunene medfører at dette er et område der vi må ha kontinuerlig oppfølging.

**Særskilt oppmerksomhet på barn og elever med behov for spesialped. tilrettelegging (fra kapittel 3.3.3.1.7.1 i TB)****Rapportere på**

Barn og elever, som ikke har fått det tilbudet de har behov under pandemien, er fulgt opp.

Statsforvalteren i Trøndelag har vært *tett på* kommunene både gjennom pandemien og i etterkant av denne. Det har skjedd gjennom jevnlige teams-møter med barnehagemyndighet, skoleansvarlige og rektorer og innhenting av informasjon via rapporter (forms); jf. også rapportering til Udir. Dette utfordringsbilde har vi også drøftet med PPT og ungdommens fylkesutvalg.

Ut fra dette ser vi at kommunene *har prøvd* å skjerme og sikre tilbudet til barn og unge med behov for ekstra oppfølging, men at dette ikke alltid var praktisk mulig under pandemien. Samtidig ser vi at de fleste *har* iverksatt tiltak i ettertid for å kompensere for redusert tilbud. Dette dreier seg om alt fra økt voksentetthet til flere timer til støtte og oppfølging av den enkelte til tilbud om undervisning på kveldstid og i ferier (disse har vært frivillige og ble benyttet i liten grad og ble derfor ganske raskt avviklet). Mange har også kartlagt og skaffet seg oversikt over det tilbudet utsatte barn og elever faktisk har fått, men det er samtidig krevende å sette inn tilstrekkelige kompensatoriske tiltak for å «ta igjen» alt det tapte bl.a. fordi mange av disse barna og elevene ikke er i stand til å motta mer hjelp enn det de allerede får gjennom uka.

Vårt inntrykk gjennom dialog og kartlegginger er imidlertid at de aller fleste har klart å kompensere til en viss grad, men både kommunene og vi er fortsatt bekymret for de barna og elevene som trenger mest hjelp og som også har mistet mye under covid-19. Tre av våre kommuner samt fylkeskommunen ble dessuten rammet hardt av lærerstreiken høsten 2022, og dette bidro dessverre til *ytterligere svekkelse av tilbudet til de som trengte det mest* – selv om det ble søkt om og innvilget dispensasjon for tilbudet til mange av disse nettopp med bakgrunn i bekymringer for tilbudet etter covid-perioden. I en av kommunene våre var flere private barnehager i streik høsten 2022. Informasjonene vi fikk gjennom rapportering viste at de rammede barnehagene i ulike grad ivaretok tilbudet til barn med behov for ekstra oppfølging. Inntrykket vårt er at mange barnehager forsøkte å skjerme denne gruppen og gi et tilbud i tråd med vedtak. Kommunene rapporterer dessuten at de i ulik grad har benyttet sparte midler fra streiken til å iverksette kompensatoriske tiltak for utsatte barn og unge i ettertid, men at disse bl.a. har gått til å dekke store ekstrakostnader knyttet til sykdomsfravær og innleie av vikarer i en svært krevende førjulstid for både barnehager og skoler.

Manglende kapasitet både i primærhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten til å behandle *elever med psykiske vansker* fører samtidig til at mange elever ikke får den hjelpen de trenger for å komme videre og være i stand til å motta hjelp. Dette er ofte en del av utfordringsbildet i saker knyttet til mobbing, utenforskap og skolevegning. Skolene har ikke (og kan heller ikke forventes å ha) kompetanse til å håndtere dette selv. Antall barn med slike utfordringer ser ut til å øke.

**Gjennomføring av spesialpedagogisk hjelp (fra kapittel 3.3.3.1.7.2 i TB)****Rapportere på**

Kommunen gjennomfører vedtak om spesialpedagogisk hjelp i tråd med regelverket.

Vi har mottatt færre klager som omhandler spesialpedagogisk hjelp i 2022 enn i 2021. Samtidig får vi en del henvendelser både fra foreldre og ansatte i barnehager som ikke er fornøyd med det spesialpedagogiske tilbudet og som ønsker veiledning. I 2022 har vi valgt spesialpedagogisk hjelp som tema for tilsyn. Post pandemi har vi hatt et spesielt fokus på om barn har fått det tilbudet de har krav på under pandemien, hva som kan være konsekvensene dersom de ikke har fått det og hvordan kompensere for manglende hjelp i de tilfellene barn ikke har fått den hjelpen de har rett til. I dialog med barnehagemyndighetene og PP-tjenestene har vi satt fokus på dette. I 2022 har vi laget en informasjonsfilm om retten til spesialpedagogisk hjelp som er publisert på hjemmesiden vår.

Vi følger opp kommunenes arbeid med gjennomføring av vedtak om spesialpedagogisk hjelp gjennom informasjon, råd og veiledning, klagesaksbehandling, tilsyn og i dialog med sektor.

#### **Fritak for fag (fra kapittel 3.3.3.1.7.3 i TB)**

##### **Rapportere på**

Alle skoleeiere følger regelverket for fritak for fag

Statsforvalteren i Trøndelag har ikke hatt noen klagesaker knyttet til fritak i fag etter kap 5 i oppl. i 2022, men det har vært mange henvendelser og spørsmål om dette der vi har veiledet om regelverket. Vi vurderer at kommunenes praktisering og forståelse av reglene om fritak i fag i kapittel 5 i opplæringsloven i all hovedsak er i samsvar med regelverket.

De fleste henvendelser om fritak dreier seg om fritak fra andre fremmedspråk og fritak fra vurdering med karakter for nyankomne/elever i innføringstilbud (f § 1-9, 3-17, 3-18 og 3-19).

#### **Spesialundervisning i videregående opplæring (fra kapittel 3.3.3.1.7.4 i TB)**

##### **Rapportere på**

Elever i videregående opplæring får spesialundervisning i tråd med regelverket

Statsforvalteren har tett og god dialog med fylkeskommunen og enkeltretorer; både generelt og også når det gjelder det spesialpedagogiske feltet. I tillegg til faste møter med avdeling utdanning hos fylkeskommunen, har vi også deltatt på rektormøter via Teams der vi både har veiledet og svart ut spørsmål knyttet til regelverket; også spesialundervisning. Terskelen for å ta kontakt med oss er dermed lav og vi har derfor også jevnlig veiledning av enkeltskoler når det dukker opp problemstillinger – noe de tydelig setter pris på og som vi også får gode tilbakemeldinger på.

Det er samtidig få klagesaker knyttet til spesialundervisning i videregående i forhold til antall elever (ca 16 400 fordelt på 40 skoler i 2021-22). Vi hadde i 2022 kun 7 klagesaker knyttet til kap 5 og av disse ble det kun veiledet i tre av sakene, to fikk ikke medhold, en ble opphevet og en returnert. Tre av sakene dreier seg om rett til ekstra skoleår i vgo, jf. oppl. § 3-1 femte ledd. Kun en sak var fra en privat videregående skole. (I tillegg kommer 5 klager på inntak som også i en viss grad dreier seg om elever med spesialundervisning.)

Vi planla i 2022 tilsyn på spesialundervisning ved en videregående skole, men dette ble avlyst av kapasitetshensyn (mange 9 A-saker og stor turn-over).

Gjennom den tette dialogen mener vi derfor å ha god oversikt over fylkeskommunenes praktisering og forståelse av reglene om spesialundervisning i videregående opplæring. Vi mener denne i all hovedsak er god – selv om det i enkeltsaker er rom for forbedring.

#### **Innføring av nye læreplaner (fra kapittel 3.3.3.1.8.1 i TB)**

##### **Rapportere på**

Alle skoleeiere, skoler og lærebedrifter følger Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020 (LK20)

Statsforvalteren er av den oppfatning at det er den gjeldende læreplanen som er utgangspunktet for skolenes og lærernes planlegging av opplæringen. Men – vi er bekymret for at den i noen grad operasjonaliseres bort fra intensjonene. Denne bekymringen baserer seg på kunnskap fra klagebehandling på standpunkt karakter og spesialundervisning, spørsmål om veiledning knyttet til fritak for vurdering med karakter, manglende vurderingsgrunnlag, fritak fra opplæringsplikten, opplæring og vurdering for elever på alternative opplæringsarenaer, elever som har bekymringsfullt fravær og vår dialog med UH. Vi ser en del eksempler på vurderingskriterier som ikke er en del av læreplanen. Vi ser, og hører i vår dialog med sektor, at ferdighetselementene ikke blir forstått som en del av kompetansebegrepet. Vi er derfor bekymret for at elever blir fratatt et variert språk de kan vise sine kunnskaper i. Vi er videre bekymret for at manglende læreplanforståelse fører til at handlingsrommet i læreplanen ikke blir utnyttet, og at dette fører til at mange elever ikke blir inkludert i fellesskapet.

Dette viser at det fortsatt må jobbes aktivt – på flere arenaer for å skape forståelse for rammene i læreplanen, men også handlingsrommet. Det vil få stor betydning at læreplanen som styringsverktøy brukes i arbeidet med inkludering. Dette bør løftes i arbeidet med Kompetanseløftet.

Statsforvalteren undrer seg over at det fortsatt er slik at lærerutdanningene i svært liten grad underviser i bruk av læreplanene. Statsforvalteren tar til orde for at en generisk forståelse av læreplanen blir en obligatorisk del av lærerutdanningene. Dette haster.

#### **3.1.3.8 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering**

Statsforvalteren vurderer sitt arbeid med å understøtte nasjonale myndigheters, fylkeskommunens og kommunenes arbeid med bosetting og integrering av nyankomne innvandrere som godt. Vi vil i denne sammenhengen framheve et godt samspill med aktører på fylkesnivå (Trøndelag fylkeskommune, NAV fylke og KS Trøndelag) og viser til omtale av gjennomførte tiltak i øvrige deler av årsrapporten.

**Fylkesmannen bidrag til samarbeid mellom stat- og kommunesektor om bosetting (fra kapittel 3.3.3.2.1.1 i TB)****Rapportere på**

Samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner om rask og treffsikker bosetting.

Statsforvalteren har understøttet det samarbeidet som ble startet i 2020 mellom regionale aktører på integreringsfeltet i Trøndelag (NAV fylke, Trøndelag fylkeskommune og KS Trøndelag). Det har vært møtepunkt mellom aktørene for å sikre at bosettingsarbeidet har hatt framdrift, og for å ivareta de ulike endringene som har kommet gjennom at nye ordninger er innfaset og forbedret gjennom 2022. I tidlig ankomstfase ble det viktig å sikre tett og god dialog rundt mottak, og det ble derfor avholdt ukentlige statusmøter med bl.a. mottakskommuner, politi, UDI og andre involverte. Etter hvert er også andre arenaer blitt tatt i bruk for å sikre samarbeid. Det er gjennomført samvirkekonferanser, møter i fylkes beredskapsråd og med alle kommunedirektører hvor bosetting har vært tematikk. Her har også sentrale statlige aktører (UDI, IMDI, fylkeskommune) vært bidragsyttere.

**3.1.4 Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk****3.1.4.1 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov**

Barnehageeiere i Trøndelag har ansatte med riktig formalkompetanse som innfrir kravet til pedagogisk bemanning. Riktignok finnes det dispensasjoner fra både utdanningskrav og pedagognorm. Flere av barnehageeierne søker om lokale tilretteleggingsmidler som støtte til noen av sine assistenter og barne- og ungdomsarbeidere, for å utdanne seg til barnehagelærere, slik at dispensasjonskravet etter hvert opphører.

Kompetansenettverkene rapportering for 2021 viste at 65 % av alle barnehagene i fylket deltok i partnerskap med UH. Tiltakene var kollektive kompetansetiltak hvor tema er å lede utviklingsprosesser, analysere og vurdere lokale behov og skape felles forståelse for tilskuddsordningen. Det er fortsatt forskjeller på hvordan kompetansenettverkene med barnehageeiere har forstått og formidlet videre innretningen av kompetansemodellen. I og med at rapporteringen for 2022 er utsatt til juni, har vi ikke oppdatert informasjon fra nettverkene på nåværende tidspunkt.

Det samiske perspektivet i tilskuddsordningen setter søkelys på barnehagens ansvar om å innfri rammeplanens krav om dette. Ansatte er opptatt av å få økt kompetanse om temaet. For samiske barnehager har det vært utfordrende å få pedagoger som behersker sørsamisk språk. I 2021 startet det opp en 4-årig ABLU (arbeidsplass basert barnehagelærerutdanning) med samisk profil ved Nord Universitet Levanger. Tiltaket er initiert fra samarbeidsforum, og 8 private barnehageeiere og 7 kommunale barnehageeiere har nå ansatte som tar utdanningen.

Det er fremdeles forskjeller mellom skoleeierne i Trøndelag. Kommunene i randsonen rundt NTNU, og delvis rundt Nord universitet, har flere lærere med formalkompetanse enn de andre kommunene. Vi ser også at det er forskjeller som kan relateres til hvordan kompetansenettverkene knyttet til Dekom, klarer å utnytte ordningen. Én ting er å rekruttere lærere med god kompetanse, en annen ting er å beholde lærere. Konkret betyr det at mange kommuner opplever at når lærerne har fått et par år med praksis, så forsvinner de til mer sentrale strøk. Det betyr at kommunene er i rekrutteringsmodus hele tiden. Vi ser altså store forskjeller mellom kommunene med tanke på kontinuitet; både på lærer- og ledernivå.

Kompetanse for kvalitet (KFK) er fortsatt et godt virkemiddel for å øke andelen lærere som oppfyller krav og behov knyttet til undervisningskompetanse, og veldig mange av kommunene i Trøndelag benytter seg i stor grad av ordningen. Statsforvalteren har alltid lærerkompetanse som tema i vår kommunedialog. I dialog med Utdanningsforbundet, UH og sektor, ser vi at det som feilaktig blir omtalt som praktisk- estetiske fag, språkfag og valgfag har et større utfordringsbilde enn de andre fagene. Den statlige prioriteringen innenfor KFK bidrar til en slik skjevfordeling. Konsekvensen av dette er også at tverrfaglige fagområder ikke blir prioritert i videreutdanning.

KFK er som nevnt et viktig bidrag til skoleeierne for å få på plass den formelle kompetansen som trengs. Like viktig er det at kompetanseordningene treffer med tanke på å bygge organisatorisk kapasitet; at skoler utvikler seg, og jobber lærende. De fleste sentralt initierte kompetansetiltak retter seg mot lærere, og de er selvfølgelig en sentral målgruppe, men vi ser at hele verdikjeden har betydning – og virker inn på skolens kvalitet.

Kompetanseløftet består av 5 ulike elementer, hvor videreutdanning er ett av dem. Statsforvalteren registrerer at PPT har behov for å styrke sin kompetanse i flere spesialpedagogiske emner. Ut fra det vi kjenner til, er tilbudet for neste skoleår i KFK, i liten grad knyttet til målgruppen rådgivere i PPT. Statsforvalteren ber direktoratet vurdere dette faktum.

Våren 2022 gjennomførte vi en kartlegging av UHs kompetanse knyttet til ti tematiske områder som er særlig relevant mtp nedtrekket i Statped. Disse tematiske områdene er: ADHD – høyt aktivitetsnivå, konsentrasjon- og oppmerksomhetsproblematikk, språk- og talevansker, lese- og skrivevansker, matematikkvansker, adferdsvansker, sammensatte lærevansker, barn med forsinket språkutvikling og språkvansker, sosio-emosjonelle vansker, autismespekterforstyrrelser og alvorlig skolefravær.

Det femte elementet i Kompetanseløftet er knyttet til «overføring» av kompetanse fra Statped til UH. Statsforvalteren registrerer at UH i liten grad etterspør kompetanse fra Statped. Sektor, spesielt PPT, signaliserer at UH mangler kompetanse (eller har utdatert kompetanse) innenfor de spesialpedagogiske fagområdene.

Vi registrerer at det ikke er midler som går direkte til UH for å understøtte det femte elementet. Statsforvalteren mener at øremerkede midler til UH må til for å lykkes med kompetanseoverføringen. Statsforvalteren kjenner til en dialog mellom DMMH og Statped med dette for øyet. Hvis direktoratet ønsker mer informasjon, vil Statsforvalteren gjerne bidra.

**Kompetansebehov i lys av Kompetanseløftet (fra kapittel 3.4.1.1.1.1 i TB)****Rapportere på**

Kommuner og fylkeskommuner vurderer sine kompetansebehov i lys av målsettingene i Kompetanseløftet

I fjorårets årsrapport skrev vi om hvordan vi brukte tid på å forankre og legge til rette for den nye ordningen, Kompetanseløftet. Vi opplevde at kommuner, fylkeskommune og private eiere hadde mye av eksisterende kapasitet knyttet opp mot tiltak innenfor desentralisert og regional ordning. De hadde i tillegg signalisert at de manglet analysekompetanse innenfor målområdene i Kompetanseløftet.

I 2021 startet derfor et arbeid med å utvikle et opplæringsløp som er knyttet til refleksjonsverktøyet Inkluderingsanalysen. I januar 2022 startet gjennomføringen av denne opplæringen i form av puljeperioder. Hver PP-tjeneste som var motivert for, og hadde kapasitet til å delta, forpliktet seg til å delta sammen med minst én barnehage, og én skole i egen kommune/region. To puljer er nå gjennomført, og vi er inne i pulje 3. Det betyr at så godt som alle tjenester har deltatt i dette opplæringsløpet når vi kommer til våren 2023.

Verktøyet gir ikke fasit på hva som er kompetansebehovene i kommunen/fylkeskommunen eller hos den private eieren, men det gir et godt grunnlag – sammen med andre kilder – til å vurdere tilstanden. Vi ser i ettertid at dette kompetansetiltaket både er et verktøy og et tiltak. Gjennom å lære å bruke verktøyet, etableres felles forståelser, perspektiver og begreper. PPT-ledernetverket i Trøndelag har trukket fram betydningen av at alle PP-tjenestene i fylket får være en del av tiltaket, og at man gjennom dette utvikler felles begreper – og forståelsesrammer for inkluderende praksiser. Dette gjør man i et samarbeid med barnehager og skoler. Ei prosjektgruppe satt sammen av UH, Statped og representanter fra PP-tjenestene koordinerer arbeidet. Det er Statped som har vært primær-læringspartneren, men prosjektgruppa består både av ansatte ved Nord universitet og Dronning Mauds Minne Høyskole. Det er samarbeidsforum som eier tiltaket, og også de som gjør løpende vurderinger omkring videreføring og videreutvikling.

Kompetansenettverkene i Trøndelag hadde til fjorårets innstillingsmøte i samarbeidsforum, kommet veldig ulikt i arbeidet med kompetanseløftet. De færreste hadde vært i dialog med aktuelle partnere fra UH. Beløpene som var satt opp i skjema for beslutningsgrunnlag, var i stor grad knyttet til koordinatorfunksjon, eller for å starte arbeidet med å berede grunnen. Samlet kom samarbeidsforum til at de ønsket å forkaste alle beslutningsgrunnlag, for så å beslutte at alle kompetansenettverk skulle få tildelt partnere fra UH, og så komme i gang med arbeidet. For noen ble dette en fortsettelse fra puljeperioden med opplæringen i refleksjonsverktøyet Inkluderingsanalysen, for andre skjedde dette parallelt. Atter andre fikk denne starten, for så å fortsette med opplæring i refleksjonsverktøyet. Det var viktig at alle UH-partnerne var godt kjent med fellestiltaket Inkluderingsanalysen, slik at dette tankegodset og perspektivene ble en del av den felles plattformen. Vi satte en tilbakemeldingsfrist på statusen på dette arbeidet, og per 1. september rapporterte alle partnerskap at de var i gang med arbeidet med å vurdere kompetansebehov.

Samarbeidsforum i Trøndelag har vurdert at det både er effektiv ressursbruk, og hensiktsmessig ut fra kompetansesyn, at vi utvikler fellestiltak i de tilfeller vi ser at eiere har sammenfallende behov. Samarbeidsforum la derfor til rette for en workshop der alle aktører i partnerskapene stilte med bred representasjon (partnerskapsseminaret 2022). Målet med workshopen var å aggregere opp behovene i nettverkene – og finne fellesnevne som vi kunne bygge videre på i fellesskap. Dette arbeidet, og arbeidet med å utvikle og fastsette en langsiktig plan for Kompetanseløftet i Trøndelag har vært et prioritert arbeid for oss i 2022.

**Tiltak i tverrsektorielt perspektiv (fra kapittel 3.4.1.1.1.2 i TB)****Rapportere på**

Tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv hvor PP-tjenesten er inkludert

Vi opplever at kompetanseløftet i stor grad sees i et tverrsektorielt perspektiv hvor PP-tjenestene er inkludert. I Trøndelag har samarbeidsforum, som beskrevet over, vedtatt et fellesprosjekt med bakgrunn i Statpeds inkluderingsanalyse. Primærmålgruppen her er PPT, men det er et krav om at opplæringen skal skje i samarbeid med én skole og én barnehage. I prosjektgruppen er også UH koblet på som partner. Per dags dato er som nevnt, omtrent halvparten av PP-tjenestene ferdig med opplæringen, mens de resterende, foruten tre tjenester, er ferdige til sommeren. PPT-ledernetverket har i tillegg fått kompetansemidler for å styrke sitt sakyndighetsarbeid med mål om å fremme inkluderende praksiser.

PPT er inkludert i vårt samarbeidsforum, og har en sentral rolle i kompetansenettverkene.

Statsforvalteren er bedt om å vurdere kompetansen i sektor, men vi vil også løfte opp at strukturer på tvers av fagområder mangler i mange kommuner. Vi erfarer med andre ord at svært mange kommuner har en tjenesteområdeinndeling som ikke bidrar til helhet og sammenheng. Dermed får de ikke utnyttet den kompetansen de faktisk har i egen kommune/region. Å få god nok oversikt, øke kompetanse og utnytte kompetansen på tvers av profesjoner og tjenesteområder, krever mye tid og administrasjon, og blir i de fleste tilfeller et utnyttet potensial. Veldig mange kompetansenettverk løfter i denne sammenheng behov for koordinator.

Én utfordring Statsforvalteren ser, er at kommuner/barnehager/skoler har partnere/kompetansemiljø som ikke er vant til å ta et tverrsektorielt perspektiv. Mange UH-miljø er heller ikke vant til å jobbe arbeidsplassbasert, og henger fast i en forelesertradisjon. Utviklingspartnerne fra UH må beherske både fag og metodikk. Selv om barnehager og skoler har ulik kompetanse i å jobbe lærende og utviklende, så trenger de fleste støtte på det prosessuelle i tillegg til det faglige. Også i denne forbindelse er det helt nødvendig å innrette kompetanseutviklingen mot hele verdikjeden.

Statsforvalteren ser et klart behov for å rydde/skape forståelse for hva oppvekstreformen konkret betyr for barnehager og skoler. Statsforvalteren mener barnehagens og skolens bidrag her, ikke er noe annet enn å skape barnehager og skoler av høy kvalitet med en inkluderende praksis - og være sentrale bidragsytere i laget rundt barnet/eleven.

Det er ofte et stort sammenfall i utfordringsområder i sektor. Ett av de behov som svært mange peker på, er knyttet til å gjenkjenne og følge opp bekymringsfullt fravær i barnehager og skoler. Samarbeidsforum har derfor vedtatt å arrangere en konferanse med denne tematikken.

#### **System for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov (fra kapittel 3.4.1.1.2.1 i TB)**

##### **Rapportere på**

Alle kommuner i oppfølgingsordningen har bedret sine systemer og økt sin kompetanse til å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov i sine virksomheter

Siden oppfølgingsordningen (Oo) ble innført har Trøndelag hatt mange kommuner inne i ordningen; totalt 17 av 38, dvs 45 %. I uttrekk 2022 kom det inn 4 kommuner; 3 av disse har vært med i tidligere uttrekk. Alle tre ønsket imidlertid å gå inn i en ny runde for å kunne få hjelp og støtte videre.

Mens vi i uttrekk 2020 rekrutterte veiledere fra våre to universitet (Nord Universitet og NTNU), samt en sektorrepresentant med erfaring fra nasjonalt veilederkorps, har vi ved uttrekk 2022 en bedre blanding mellom veiledere fra sektor og UH. Kommuner som har hatt en kombinasjon av veiledere fra sektor og UH har gitt svært gode tilbakemeldinger på en slik sammensetning. Sektorblikket bidrar med å forstå skolens hverdag, mens UH bidrar med forskerblikket.

Det har også i 2022 vært utfordringer knyttet til å få med veiledere fra UH ettersom det er lite forutsigbarhet i oppdragene (kort tidsperspektiv) og mye utskifting av veiledere. Dette tror vi blir bedre med uttrekk 2022 da vi nå har flere fra sektor samtidig som vi også har bedre avtaler med UH om de veilederne som nå er inne i forfasen.

Tilbudet om støtte har blitt godt mottatt i alle kommunene, og de vurderer at de i all hovedsak har fått god støtte til å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehovet sitt. Dette har nok fått ulikt rotfeste. Vi ser at de ulike veilederteamene har ulik teoretisk forankring, og velger ulike tilnærminger. Dette spiller inn på systematikken i arbeidet med å utvikle kompetansen og kapasiteten til å gjennomføre gode kvalitetsutviklingsprosesser.

Vi ser også at noen tiltak som er planlagt i kommunene gjennom desentralisert ordning, peker tilbake på vurderinger gjort i oppfølgingsordningen.

Gode prosesser krever gode møtearenaer og digitale plattformer kan ikke alltid erstatte fysiske møter fullt ut når det skal etableres et tillitsbasert samarbeid. Samtidig melder flere at de gjennom digitale møter har kunnet involvere bredere enn om en kun skulle hatt fysiske møter, og at dette er noe de vil ta med seg videre. Mer av tiden har dermed også gått til veiledning og mindre til reisetid.

Vi er nå inne i siste halvåret for kommunene i uttrekk 2020. I «speed-date» med hver kommune og deres veiledere før jul, ser vi at det har skjedd mye i løpet av 2022 for de aller fleste. Vi er fortsatt bekymret for kapasitet og kompetanse til å drive eget utviklingsarbeid videre i noen av kommunene. For disse er vi usikre på om de selv klarer å gjøre egne vurderinger og analyser, og finne egnede virkemidler for å løfte egne virksomheter etter at Oo-perioden er ferdig i vår.

#### **Målrretta tiltak basert på analyser av utfordringer og behov (fra kapittel 3.4.1.1.2.2 i TB)**

##### **Rapportere på**

Alle kommuner i oppfølgingsordningen jobber med målrettata tiltak basert på analyser av utfordringer og behov for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge

Det har som nevnt i punkt 3.4.1.1.2.1 vært noe ulik framdrift i arbeidet blant Oo-kommunene også i 2022. Selv om de fleste har klart å finne målrettata tiltak basert på analyser av utfordringer og behov for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge, har flere fortsatt en vei å gå.

Noe av det viktigste for kommuner i forfasen har vært å rydde og prioritere. Statsforvalteren har vært tydelig, både overfor veilederne og kommunene på dette punktet. Kanskje bidrar dette til at kommunene rydder i porteføljen og velger bort noe. Ofte er det ikke mangel på tiltak, men satsing på for mye på en gang som er en utfordring. Mangel på kapasitet og kompetanse gjør at kommunene ofte iverksetter stadig nye tiltak uten å få skikkelig gjennomført eller evaluert det de er i gang med. Dette er et av temaene vi har satt på dagsorden på erfaringsdelingssamlinger med veilederne.

Ved uttrekk 2022 har vi fordelt oss slik at én rådgiver fra Statsforvalteren følger én kommune og ett team særlig tett. Dette gir oss mulighet til å følge både veilederne og kommunene tettere enn i tidligere uttrekk, og på den måten kan vi bedre sikre både framdrift og kontinuitet. Vår rolle blir ikke lenger bare å rekruttere veiledere, og utbetale tilskudd, men å bidra med kjennskap og kunnskap om den enkelte kommune. Sektorkunnskap er en sentral del av støtten fra Statsforvalteren. Det samme er god oversikt over nasjonale kompetanseordninger (vår samordningsrolle).

Enkelte veiledere har uttalt at det er krevende å anbefale andre kompetansetilbud enn det de selv kommer fra. Det at vi er tettere på gir muligheten for enda bedre å se sammenheng med øvrige kompetansetilbud som kommunene er inne igjennom mange ulike satsinger.

Samtidig ser vi at kommuner i ordninga fortsatt har utfordringer med kapasitet. Vi tror årsaken først og fremst ligger i svak organisasjonskapasitet og lav kompetanse til å lede forbedringsarbeid, og vi har derfor hatt stort fokus på dette gjennom arbeidet i Oo. «Tiltak» i denne sammenheng har derfor

også vært å bidra til å skape kultur for utvikling – på alle nivå!

Dette kan igjen hjelpe kommunene til å ytterligere målrette innsatsen og tiltakene sine slik at de kommer barn og unge til gode. Vi mener derfor at støtten kommunene får gjennom Oo, vil gi en positiv effekt på læringsmiljø og læringsutbytte og -resultater i disse kommunene på sikt.

### 3.1.5 Gjennomførte evalueringer

På produksjonstilskudd og avløsertilskudd gjennomførte vi i 2021 en kartlegging av utfordringer i kommunene, ved å gå gjennom avviksrapporter med fokus på avkorting, hvordan kommunene fulgte opp stoppmeldinger og om de kontrollerte nok søknader. Kartleggingen er fulgt opp i forvaltningskontrollene i 2022 og gjennom ulike opplæringstiltak i løpet av året. Det ble satt en ny status på indikatorene i 2022, og vi ser at de tiltakene vi har igangsatt har hatt en positiv effekt på utviklingen.

For tilskott til avløsning ved sykdom og fødsel mv. fikk vi en liste fra Landbruksdirektoratet der kommunene har saksbehandlet saker før fristen for oppdatering fra skatteetaten var klar. Kommunene der søknadene ikke var vedlagt tilstrekkelig dokumentasjon, har vi vært i kontakt med og det er gjort nye vedtak i aktuelle saker. I forbindelse med kontrollen fant vi også andre feil og mangler. Vi har ellers informert alle kommunene om fristen 10. måneden etter søknadsperioden for oppslag i Agros. Lista var også gjenstand for bruk i aktuelle forvaltningskontroller.

Muligheten til å gjennomføre evalueringer er mer krevende på de andre tilskuddsordningene, da man ikke har tilgang til rapporter på samme måte som man har på produksjonstilskudd og avløsertilskudd. På Regionale miljøtilskudd gjennomfører vi en del kartlegginger og evalueringer, men mangel på rapporter gjør arbeidet mye mer krevende.

På NMSK er det i 2022 gjennomført kartlegging i forhold til kommunenes oppgaver på lovpålagte kontroller. Vi ser god effekt også av denne oppfølgingen, gjennom at flere kommuner tok tak i kontrollene etter at status ble sendt ut.

## 3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruks

### 3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver

Det har ikke vært avvik på oppdrag i tildelingsbrevet.

### 3.2.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Ingen avvik.

### 3.2.3 Barne- og familiedepartementet

#### *Landsomfattende tilsyn 2022*

Statsforvalteren i Trøndelag hadde krav om å gjennomføre tre systemrevisjoner høsten 2022. Sett opp i mot øvrig pågående tilsynsaktivitet, andre oppdrag og ressursutfordringer i seksjonen, ble det besluttet å gjennomføre én systemrevisjon. Tjenesten ble valgt ut etter en risiko- og sårbarhetsanalyse.

I tillegg ble det gjennomført én systemrevisjon med fjorårets tema (undersøkelser) i en interkommunal barneverntjeneste første halvår 2022. Tilsynet var planlagt høsten 2021, men måtte utsettes etter nødvendige omprioriteringer.

Statsforvalteren i Trøndelag har fortsatt ikke lukket to av tilsynene som ble gjennomført 2021, og dette har krevd tett oppfølging i 2022. Statsforvalteren har prioritert å være tett på og tilby veiledning, med mål om at tilsynene skal bidra til læring i tjenesten. Det er blant annet blitt gjennomført en heldag med opplæring og veiledning i internkontroll. Det er også søkt om og iverksatt tiltaket Veiledningsteam i totalt tre tjenester i Trøndelag, hvorav to av tjenestene er ovennevnte. Med bakgrunn i gjennomførte tilsyn og kjennskap til tjenestene, vurderer vi at dette vil være et viktig bidrag til å styrke og utvikle barneverntjenesten.

#### *Tilsyn med bameveminstitusjoner*

Statsforvalteren i Trøndelag har i 2022 gjennomført 78 av 81 gjennomførte tilsyn. Tre tilsyn ble ikke gjennomført av følgende årsaker:

- To tilsyn ble nedprioritert og ikke gjennomført på grunn av sykefravær i vår personalgruppe
- Ett tilsyn ble nedprioritert sett opp mot øvrige lovpålagte oppgaver. Det bodde ikke ungdom i tiltaket på tidspunktet tilsynet var planlagt i utgangspunktet.

### 3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet

Ingen avvik bortsett fra det som er rapportert under de enkelte punktene.

### 3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet

Ingen avvik

### 3.2.6 Klima- og miljødepartementet

5.3.8.17 Tilsyn på klima- og miljøområdet

Pga permisjoner fulgte vi ikke tilsynsplanen for Miljødirektoratet og statsforvalteren fullt ut, og deltok ikke på kommunetilsyn sanitært avløpsvann og brannøvningsplasser.

Oppgave 5.1.5.1 kulepunkt tre om oppfølging av naturforvaltningsvilkår gjennom pålegg om undersøkelser og tiltak i tråd med direktoratets veileder, er pga ressursituasjonen ikke utført.

### 3.2.7 Kommunal- og distriktsdepartementet

Ingen avvik.

### 3.2.8 Kunnskapsdepartementet

Ingen avvik.

### 3.2.9 Landbruksdepartementet

Restanseprosjektet for rein kom som et ekstra prosjekt i løpet av 2022. Det er medgått mye tid ekstra til organisering og juridiske avklaringer som ideelt sett skulle vært avklart i tidlig prosjektfase. Men vi landet greit med de to første sakstypene og jobber videre i 2023 med det to neste sakstypene.

Mulig CWD utbrudd i fjorhøst avdekket svikt i kompetanse og dialog mellom næring og ansvarlig myndighet. SFTL ble en ombudsmann for næringsutøverne i hele verdikjeden. Det jobbes nå med beredskapsplan hvor vi er opptatt av god dialog og tidlig involvering av næringsutøverne og verdikjedeaktørene.

## 3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet

### Kvalifiseringsprogrammet (fra kapittel 7.3.1.1 i TB)

#### Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for:

- Hvilke tiltak statsforvalteren har iverksatt for å styrke forankringen av kvalifiseringsprogrammet på ledernivå i NAV- kontoret og i kommunen.
- Hvilke tiltak statsforvalteren har iverksatt for å øke kompetansen på kvalifiseringsprogrammet i NAV-kontorene, herunder hvordan det sikres kompetanse om at kvalifiseringsprogrammet er en lovbestemt rettighet for de brukerne som fyller vilkårene.
- Hvordan statsforvalteren har fulgt opp NAV-kontor med særskilte utfordringer i gjennomføringen av kvalifiseringsprogrammet.
- Hva som er de største utfordringene i kommunenes arbeid med kvalifiseringsprogrammet.

### Lederforankring

Kvalifiseringsprogram er fast tema i tjenestebarmometeret og ROS-analysene vi utarbeider for hvert NAV-kontor. Kunnskap fra analysene danner grunnlag for drøfting av status for KVP med NAV-leder og kommunens ledelse i dialogmøter og i annet oppfølgingsarbeid. Kvalifiseringsprogram har også gjentatte ganger vært tatt opp som en del av vårt innlegg til NAV-lederne i fylket i de månedlige NAV-ledersamlingene. Vi vurderer at KVP er mer forankret etter at vi begynte med ROS-analysene.

### Om kompetanse og at KVP er en rettighet

Vår erfaring er at NAV-kontorene er godt kjent med at kvalifiseringsprogram er en rettighet for de som fyller vilkårene. Dette er likevel alltid tema i vår dialog med veiledere og NAV-kontor. Det er også fast tema i våre fem nettverk.

Vi formidler kunnskap og kompetanse gjennom teams (felles kanal for veiledere og ledere i NAV og Statsforvalteren), via telefon, i møter/nettverk og på epost. Vi har stor pågang av henvendelser, og prioriterer å svare raskt da vi vurderer at dette er et viktig kompetansehevende tiltak.

NAV-kontor hvor arbeidet med kvalifiseringsprogram er fordelt på alle, har mer utfordringer med kompetanse enn i kontor hvor det er utpekt egne veiledere som har ansvar. Disse kontorene har fått tilbud om skreddersydd opplæring, veiledning mv. Det samme har kontor som har færre deltagere enn forventet, eller andre utfordringer vi kjenner til.

Selv om vi er veldig på tilbudssiden ønsker vi at kontor som har utfordringer med KVP skal bruke oss i enda større grad. Vi har iverksatt tiltak for dette, som vil fortsette også inn i 2023 som en del av det kontinuerlige og langsiktige arbeidet med KVP.



## NAV-kontorenes utfordringer

### Ressurser og organisering av NAV-kontoret

- Kommunene har satt begrensning i antall deltagere ved at det gis et budsjett kontorene må forholde seg til.
- Manglende ressurser i forbindelse med sykefravær i kontoret, eller også manglende ressurser på området generelt.
- Det er vanskelig å holde seg oppdatert når alle arbeider med alle oppgaver.
- Manglende struktur og samhandling på tvers i kontoret mellom statlig og kommunal del.

### Målgruppe og inngangsvilkår

- Kommunen mangler lavterskeltilbud, noe som kunne fått flere inn i kvalifiseringsprogram.
- Det er vanskelig å finne aktuelle kandidater, vanskelig å vurdere om vedkommende har nedsatt arbeidsevne og rett på kvalifiseringsprogram på grunn av at det er en sterk skjønnsvurdering.
- Mange av KVP deltakerne representerer en gruppe mennesker med en totalsituasjon så utfordrende at de trenger lengre bistand enn programmets varighet tillater. Mange har også vært i systemet i så mange år at de mangler motivasjonen til å stå i kravene som følger med deltakelse i programmet. Dette utgjør en utfordring da det kreves veldig mye for å nå målet om arbeid, og i lys av det kan to år være for kort tid.

### Utfordringer knyttet til lovverket

- Regelverket på kvalifiseringsprogram er omfattende og komplisert. Kontorene bruker uhensiktsmessig mye tid på å sette seg inn i og følge opp lovverket. Det første gjelder spesielt små kontor med få deltagere, slik at de ikke opparbeider seg erfaring og kompetanse.
- Når det gjelder oppfølging av lovverket nevnes merarbeid i forbindelse med for eksempel varsel om stans, enkeltvedtak i forbindelse med midlertidig stans og gjenopptak. Dette merarbeidet går på bekostning av tiden som skal brukes til oppfølging av brukere.

### Innhold i kvalifiseringsprogram

- Utfordringer er å opprette og etablere et fulltidsprogram som har meningsfullt innhold og som gir progresjon.
- Manglende tilgang på kurs eller opplærings tilbud i geografisk nærhet.
- Innstramming i statlige virkemidler (for eksempel lønnstilskudd og mentorordning), reduserer mulighetene til å få brukerne inn i ordinært arbeid.

### Generelt

- Kvalifiseringsprogram er mindre kjent enn arbeidsavklaringspenger blant brukerne, kommunene og samarbeidspartnere.
- Det er en utfordring at NAV-kontorene har så mange datasystemer som ikke snakker sammen, som medfører mange innlogginger/passord og mange dataprogrammer man må forholde seg til. I tillegg er det tidkrevende med dobbel journalføring og manuelle registreringer. Det byråkratiske arbeidet alt dette medfører går på bekostning av den tette oppfølgingen av deltakerne.
- Det er utfordrende å skulle veilede brukere som kan ha lav systemforståelse og dårlige norskerferdigheter, og som av og til ikke forstår det komplekse arbeidslivet og utdanningssystemet vårt der det stilles høye krav til ulike ferdigheter for å opparbeide seg formell kompetanse. Det er generelt mange og delvis krevende digitale systemer å forholde seg til. I slike tilfeller vil tidsbegrensning på to år være et hinder.
- Deltakere har lavere lærlinglønn enn de ville fått i kvalifiseringsstønad, noe som gjør det krevende å motivere videre til fagbrev.

### Aktivitetsplikt (fra kapittel 7.3.1.2 i TB)

#### Rapportere på

Statsforvalteren skal beskrive utøvelsen av aktivitetsplikt for mottakere av økonomisk stønad under 30 år i fylket; herunder hva slags aktivitet det stilles vilkår om, og vurdere hvorvidt aktivitetene er hensiktsmessige for å øke overgang til arbeid og utdanning.

NAV-kontorene i Trøndelag stiller vilkår om aktivitet for brukere under 30 år. Det er variasjon i hvilke tiltak som stilles, og en samlet oversikt over hvilke aktiviteter det stilles vilkår om viser:

- De aller fleste NAV-kontorene sier de stiller vilkår om at brukere må registrere seg som arbeidssøker, søke et visst antall jobber, sende meldekort, varsle ved fravær, følge opp veiledning/kontakt med NAV/lege/annen behandler/medisinsk behandling samt oppdatere og følge opp avtaler i aktivitetsplanen.
- Kommunale aktivitetstilbud som inneholder norskkurs, kartlegging, arbeidsutprøving både internt og eksternt. Dette kan eksempelvis være "Arbeid for sosialhjelp" i en av de kommunale enhetene eller ulike kommunale lavterskeltiltak og jobbhus/kurs. En kommune oppgir å ha et felles kommunalt aktivitetstilbud med oppmøteplikt for alle unge under 30 år. Dette gjelder ikke de som har tungtveiende grunner for unntak.
- Statlige tiltak som arbeidstrening, arbeidspraksis eller jobb med lønnstilskudd, AMO-kurs eller Trøndelagsmodellen.
- Søke bostøtte, redusere utgifter.

Vår erfaring etter to tilsyn på dette temaet er at kvalifiseringsprogram ikke alltid vurderes før det stilles vilkår om aktivitet. Vi erfarer også at det kan stilles vilkår for å tilfredsstille lovbestemmelsen, uten at mål og hensikt med vilkåret er vurdert godt nok.

Vi vurderer at det er viktig at vilkårene skreddersys bruker og dennes situasjon og mål. I forbindelse med dette vil det for enkelte kunne være riktig å sende meldekort, og følge opp avtaler med NAV osv. Stilles det vilkår kun for å oppfylle plikten til å stille vilkår, vil dette sjelden være hensiktsmessig for bruker.

Individuelt tilpassede vilkår av mer arbeidsrettet karakter, der det gis oppfølging og hvor bruker får erfaring, praksis, referanser mv, vurderes å være mer hensiktsmessig for å øke overgang til arbeid og utdanning. Vi er av den oppfatning at ordningen med vilkårsbruk bør evalueres for å se på hva som er mest hensiktsmessig innretning sett opp mot ressursbruk og effekt.

#### Økonomisk rådgivning (fra kapittel 7.3.1.3 i TB)

##### Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for kompetansehevende tiltak innenfor økonomisk rådgivning som er gjennomført overfor kommunene og sitt øvrige arbeid med økonomisk rådgivning.

Økonomisk rådgivning har vært et fokusområde for oss gjennom hele 2022. Tema og kompetansehevende tiltak har vært rettet mot ulike målgrupper og på ulike arena.

Vi har tilbudt følgende kurs i eget fylke:

To dagers grunnkurs økonomisk rådgivning for region nord og vest den 18. og 19. mai samt 23. og 24. mai 2022

To dagers videregående kurs økonomisk rådgivning for region nord og vest 19. og 20. oktober og 06. og 07. desember

Videre har vi i samarbeid med Arbeids- og velferdsdirektoratet og øvrige regionkontakter bidratt i direktoratets nettverk og arbeid generelt, og med gjennomføring av ekspertkurs 10. februar, 05. april, og 07. september.

Økonomisk rådgivning og personlig økonomi har vært tematisert jevnlig i dialogmøter med kommunene, i de månedlige NAV-ledermøtene samt på "Fredagsprat med Statsforvalteren" i lys av økningen i levekostnader. Betydningen av at tjenesten tilbys til alle aktuelle mottakere på tvers av NAV-kontorets brukere, og at NAV kommer tidlig nok inn med rådgivning har vært et gjennomgående tema. Vi har oppfordret NAV-kontorene til å være proaktive i arbeidet med å gjøre økonomisk rådgivning og øvrige tjenester kjent, og har sett resultat av dette blant annet ved at noen NAV-kontor har oppsøkt nye arenaer for å møte folk.

##### Møter og nettverk

Vi har deltatt på enkelte møter i nettverket til kompetansesenteret i Trøndelag gjennom året, og er tilgjengelig til å bidra med innlegg og deltakelse på forespørsel. Det har også vært noe aktivitet i nettverkene i den sørlige delen av Trøndelag. Vi har bedt Arbeids- og velferdsdirektoratet om en avklaring og grenseoppgang i oppdrag og rolle knyttet til nettverk sett i lys av kompetansesenterets virksomhet og imøteser dette.

##### Råd og veiledning gjennom dialog og rettssikkerhetsarbeid

Vi har også i 2022 fulgt NAV-kontorene tett med råd og veiledning knyttet til de spørsmål de har om økonomisk rådgivning. Vi adresserer temaet og tjenesten i forbindelse med vårt rettssikkerhetsarbeid på ulike måter, blant annet gir tilbakemeldinger til NAV-kontorene og bruker der vi ser at tjenesten burde vært aktualisert i forbindelse med behandling av rettighetsklager. Vi har gjennomført tilsyn med ett NAV-kontor på temaet.

##### Bekymring knyttet til bruk av e-post i rådgivningsarbeidet

Gjennom tilsyn med tjenesten økonomisk rådgivning ble vi i 2022 oppmerksom på at store deler av rådgivningsdialogen mellom veiledere og brukere foregår per e-post. Vi så at innholdet i korrespondansen varierte fra generelle spørsmål og svar, til konkrete saks- og personopplysninger. Blant opplysningene som var etterspurt fra veileder eller sendt fra brukeren så vi personnummer på bruker og brukers husholdning, skattemelding, kreditorliste, oversikt fra gjeldsregister, helseopplysninger mv. Vi fant tilsvarende innhold i e-poster mellom veileder og tredjeparter som inkassoselskap, namsmyndighet og helseforetak.

Kommunikasjonen som foregikk gjennom e-post ble i liten til ingen grad scannet, journalført eller dokumentert på annen måte.

Vi har gjort undersøkelser for å se om andre kommuner og fylker har kjennskap til liknende praksis. Våre undersøkelser gir grunn til å tro at det er tilfelle, og rådgivere opplyser at det ikke finnes tilstrekkelig gode alternative digitale løsninger i dialog med brukere og eksterne når de gir tjenesten økonomisk rådgivning.

Etter vårt syn reiser praksisen flere problemstillinger rundt forsvarlig gjennomføring av tjenesten økonomisk rådgivning, herunder hensyn til personvern og informasjonssikkerhet samt internkontroll. Vi har derfor valgt å varsle Arbeids- og velferdsdirektoratet og Helsetilsynet om vår bekymring i et eget brev.

#### Kompetansehevende tiltak utsatt ungdom (fra kapittel 7.3.1.4 i TB)

##### Rapportere på

Statsforvalterne skal beskrive hvilke kompetansehevende tiltak de har iverksatt for oppfølging av utsatt ungdom i NAV-kontoret, og redegjøre for hvordan statsforvalteren har tilrettelagt for erfaringsutveksling om oppfølging av utsatt ungdom i NAV.

Det ble arrangert en fagsamling om utsatt ungdom i 2022 i samarbeid med NAV Trøndelag. Tema for samlingen var kunnskap og erfaringsutveksling om sårbare unge i overgang mellom barnevernstjenesten og NAV.

Målgruppen for samlingen var veiledere, både på statlig og kommunal side som arbeider med ungdom.

Sentrale tema var kunnskap om hjelpetiltak for ungdom i barnevernet, juridiske rammer, forskning og erfaringsinnlegg om helhetlig oppfølging av ungdommer i overgangen til voksenlivet.

I tillegg har vi gjennomført et webinar om sosioøkonomi og mulighet for samarbeid mellom NAV og barneverntjenesten, der målgruppen var ledere og ansatte i barneverntjenesten og NAV.

Vi har lagt til rette for å spre erfaringer fra aktuelle tilskuddsprosjekter som involverer oppfølging av utsatte barn og unge på flere arena der ansatte og ledere i NAV samt kommunens ledelse deltar.

#### **Digitalisering av sosiale tjenester (Digisos) (fra kapittel 7.3.1.5 i TB)**

##### **Rapportere på**

Statsforvalteren skal redegjøre for sin oppfatning av hvordan digitalisering gjennom DIGISOS påvirker tilgjengelighet til de sosiale tjenestene, og hvordan det jobbes med å sikre tilgang til sosiale tjenester for brukere som har vansker med å benytte digitale løsninger.

Vi ser at muligheten for digital søknad styrker tilgjengeligheten til de sosiale tjenestene. Søknad kommer raskt inn i systemet, og man kan laste opp dokumentasjon samtidig eller i ettertid. Samtidig er ikke alle brukerne tilstrekkelig digitale til å kunne utnytte denne muligheten. For eksempel kan språkutfordringer, manglende ferdigheter og manglende digitalt utstyr være til hinder for bruk av digital søknad. Det er heller ikke mulig å benytte digital søknad dersom man er bostedsløs.

Pandemien, samt veiledning over tid, har bidratt til at flere tar i bruk og mestrer digitale løsninger. En ulempe er at det ikke finnes ett felles digitalt verktøy for dialog i de kommunale tjenestene, slik Modia er på statlig side.

Innsynsløsningen gir brukerne bedre oversikt over egne saker fra start til slutt. Ved å kunne se saksstatus, utbetalingsoversikt, vilkår og lignende digitalt, kan tjenestene bli mer tilgjengelig for brukeren. Ved at flere brukere får innsyn i egen sak kan NAV-kontoret bruke mindre tid på å besvare henvendelser om statusoppdateringer, som kan frigjøre tid til andre oppgaver. Vi ser likevel at ikke alle NAV-ansatte er tilstrekkelig kjent med innsynsløsningens funksjoner eller hvordan den ser ut for brukeren.

Brukere som ikke er digitale kan få tilbud om møte med veileder, søke muntlig, skriftlig, eller få opplæring i digitale løsninger. Alle NAV-kontor i Trøndelag har bemannet vakttelefon og åpent mottak med noe varierende åpningstid for drop-in. De NAV-kontorene som ikke er tilknyttet innsynsløsningen har utvidet tilgjengelighet på sin vakttelefon.

Digital tilgjengelighet kan ikke ses på isolert, men må ses i sammenheng med tilgjengelighet på telefon og personlig oppmøte (ikke avtalte møter). Som kjent er det brukere som ikke kan bruke eller har tilgang på digitale verktøy. Noen brukere kan ikke, eller har vanskeligheter med, å møte på NAV-kontoret. Det er også brukere som ikke kan ringe eller vente på svar hos NAV kontaktsenter. NAV-kontoret må være tilstrekkelig tilgjengelig til å ivareta alle disse hensyn i befolkningen. Digitalisering av tjenester kan derfor aldri alene svare ut behovet for tilgjengelige tjenester.

Tilgjengelighet til de sosiale tjenestene har vært et gjennomgående tema i dialogmøter med kommunene i Trøndelag, NAV Trøndelag og NAV-kontorene, der samlet tilgjengelighet har vært tematisert. Videre har dette vært et tema i flere NAV-ledersamlinger, og tilgjengeligheten til de sosiale tjenestene er styrket gjennom året - blant annet ved at flere kontor har utvidet åpningstid på vakttelefon og at det er jobbet med å styrke tilgjengeligheten for telefoner om sosiale tjenester som settes over fra NAV Kontaktsenter.

#### **Erfaringer med Spagaten (fra kapittel 7.3.1.6 i TB)**

##### **Rapportere på**

Statsforvalteren i Trøndelag skal kort beskrive de viktigste erfaringene fra Spagaten, og de arbeidsmåtene som har vist seg å være virkningsfulle for å oppnå målsetningene med prosjektet ut mot NAV-kontorene.

Statsforvalteren i Trøndelag har i samarbeid med NAV Fylke, NAV-ledere og kommunene gjennomført dialogmøter etter modell Spagaten med 19 av totalt 21 NAV-kontor i 2022. Ytterligere

to møter var planlagt, men ble utsatt blant annet på grunn av lederbytte i ett kontor. Basert på erfaringer og tilbakemeldinger fra kommunal ledelse, NAV-ledere og ledelse på tvers av Statsforvalter og NAV Fylke, er det besluttet at prosjektet går over i drift fra 2023. Per primo februar 2023 pågår det prosesser i samtlige NAV-kontor for planlegging av dialogmøter i 2023.

Dialogmøtene er en arena og dialogform der kommunene, NAV Fylke, Statsforvalter og NAV-leder samles for å drøfte muligheter og utfordringer lokalt knyttet til NAV-kontoret sitt samfunnsoppdrag. Målet er at felles møter skal bidra til å gi et bedre grunnlag for helhetlig styring og støtte både i kommunal og statlig styringslinje - og der effekten av dette skal treffe brukere av NAV-kontoret gjennom mer helhetlige tjenester og bedre brukerreiser.

For å undersøke NAV-ledere og kommunene sine erfaringer med dialogmøtene, har vi i etterkant av møtene sendt ut en undersøkelse til et utvalg NAV-kontor/kommuner. Vi har også gjennomført intervju med et utvalg NAV-ledere og kommunale ledere, samt hatt temamøte oppe på to tverretatlige arenaer der

kommunal og statlig

ledelse møtes i løpet av 2022: Arena Trøndelag i februar og Partnerskapskonferansen Trøndelag i november. Vi holdt videre innlegg om modellen på den nasjonale Partnerskapskonferansen i november, og fikk noen tilbakemeldinger fra andre fylker om arbeidsmåten i den sammenheng.

Kort oppsummert er tilbakemeldingene vi har fått at denne dialogformen vil bidra å utvikle mer målrettede og helhetlige tjenester til innbyggerne og næringsliv. Dette med bakgrunn i at denne måten å jobbe på vil føre til bedre samhandling og mer likeverdighet i partnerskapet, og gi et bedre grunnlag for helhetlig

styring og støtte både i kommunal og statlig styringslinje. Både fra NAV-ledere og kommunene er det uttrykt at arbeidsmåten vil bidra til positiv utvikling av NAV-kontorets posisjon og rolle i kommunen, samt at partene får en felles forståelse av samfunnsoppdraget. Vi har mottatt noen forslag til justeringer på prosess og gjennomføring av

møtene. Tilbakemeldingene vi har fått, samt egne erfaringer, vil bli brukt til utvikling og forbedringsarbeid for videre dialogmøter i fylket og for det aktuelle NAV-kontoret.

Statsforvalteren ser at arbeidsmåten har hatt en åpenbar positiv effekt på kommunenes bevissthet om NAV-kontorets rolle og funksjon i kommunen og i samfunnet. Vi ser at tema og diskusjonen i møtene, samt konklusjonene fra møtene, i stor grad vektlegger sammenhengen mellom NAV og øvrige kommunale tjenester. Dialogen gir oss økt innsikt i hvilke utfordringer NAV-kontoret og kommunene står overfor, og gir et godt grunnlag for å utforme prioriteringer, strategier og støtte i samarbeid med NAV-leder.

Vi benytter tjenestebarmometeret i vår forberedelse til møtene, og formidler vurderingene i dialogmøtene som del av vår analyse. Vi har mottatt tilbakemeldinger på at vår analyse gir kommunene økt kunnskap om de sosiale tjenestene, og at analysen er et godt virkemiddel for å videreutvikle helhetlige og koordinerte tjenester til innbyggerne.

Gjennomføring av dialogmøter samt ROS-vurderinger til tjenestebarmometeret er ressurskrevende. Samlet sett vurderer vi imidlertid at det er en riktig og god investering, da et gir oss et unikt innblikk i og oversikt over utfordringsbildet til den enkelte kommune og NAV-kontor relatert til NAV sitt samfunnsoppdrag. Dette har

vi nytte av i oppdragsløsningen langt ut over det enkelte dialogmøte. Videre gir det en unik mulighet til dialog på tvers av kommunal og statlig styringslinje, og til å møte beslutningstakerne på en arena der de sosiale tjenestene er i fokus.

#### I forbindelse med introduksjonsordning... (fra kapittel 7.3.1.7.1 i TB)

##### Rapportere på

I forbindelse med introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren rapportere på antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

Statsforvalteren behandlet i 2022 8 klager knyttet til introduksjonsordningen for nyankomne innvandrere. Klagen gjaldt integreringsloven § 8 tredje ledd (tilbud om program) og § 13 femte ledd (forlengelse av program). Statsforvalteren stadfestet kommunens vedtak i 6 saker og opphevet vedtaket i 2 saker.

#### På området opplæring i norsk... (fra kapittel 7.3.1.7.2 i TB)

##### Rapportere på

På området opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren oppgi antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

Statsforvalteren behandlet i 2022 4 klager knyttet til opplæringen i norsk og samfunnskunnskap for nyankomne innvandrere. Klagen gjaldt forskrift til introduksjonsloven § 20 (fritak fra avsluttende prøve). Statsforvalteren stadfestet kommunens vedtak i 2 saker og opphevet vedtaket i 2 saker.

#### Statsforvalteren skal i årsrapporten... (fra kapittel 7.3.1.7.3 i TB)

##### Rapportere på

Statsforvalteren skal gjennomføre statsborgerseremonier for alle nye statsborgere i fylket som har fylt 12 år, samt medvirke til at andelen av nye statsborgere som deltar på seremoniene øker.

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på antall statsborgerseremonier som er avholdt, totalt antall utsendte invitasjoner til nye norske statsborgere og totalt antall nye statsborgere som har deltatt i statsborgerseremoniene i fylket.

Det økende antallet nye statsborgere gjorde at vi gjennomførte 3 seremonier i 2022 på henholdsvis Steinkjer, Stjørdal og Trondheim mot tidligere år på

Steinkjer og Trondheim. Vi inviterte 2.862 til seremoniene og av disse deltok 525 nye statsborgere. Med gjester var det totalt 969 på seremoniene.

#### Statsforvalteren skal også rapportere på.... (fra kapittel 7.3.1.7.4 i TB)

##### Rapportere på

Statsforvalteren skal også rapportere på antall deltakere i opplæring norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (også personer som ikke er omfattet av integreringsloven/introduksjonsloven). I tillegg skal statsforvalteren rapportere på antall årsverk i kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap iht. integreringsloven/introduksjonsloven.

Antallet deltakere i opplæring norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere var 1612 deltakere i 1. halvår 2022 og 2180 deltakere i 2. halvår 2022. Kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter introduksjonsloven/integreringsloven brukte i 1. halvår 149,7 årsverk på denne form for opplæring og 144,67 årsverk i 2. halvår. Opplysningene er også rapportert inn til HK-dir.

#### Bosetting av nyankomne flyktninger (fra kapittel 7.3.1.7.5 i TB)

##### Rapportere på

Det vises til styringsparameter 3.3.3.2.1. Statsforvalteren skal kort redegjøre for samarbeid mellom stat, kommune og fylkeskommune om rask og treffsikker bosetting samt gi en vurdering av samarbeidet.

Statsforvalteren hadde i 2022 jevnlig kontakt med både flyktningstjenester og voksenopplæringer i kommunene gjennom veiledning, klagesaksbehandling og tilsyn. Vi arrangerte 2 fagsamlinger og var arrangør eller medarrangør for 4 webinarer/nettmøter, der vi formidlet informasjon om regelverket og drøftet praktiseringen av det. I 2022 prioriterte vi nytt midlertidig kapittel 6 A i integreringsloven og forvaltningsrett i tilknytning til loven, samt endringer i velferdslovgivningen som forplikter tjenestene til samarbeid på tvers.

Statsforvalteren understøttet det samarbeidet som ble startet i 2020 mellom regionale aktører på integreringsfeltet i Trøndelag (NAV fylke, Trøndelag fylkeskommune og KS Trøndelag). Vi opplevde denne arenaen som nyttig med tanke utveksling av gjensidig informasjon, samordning av tiltak rettet mot kommunene og samarbeid om aktuelle fellestiltak. Samarbeidsgruppen stod i fellesskap som arrangør for 2 webinarer som rettet seg mot NAV, flyktningstjenester og voksenopplæringer i kommunene. Det operative arbeidet med slike arrangement utføres av et arbeidsutvalg på saksbehandlernivå. Også på dette nivået oppleves samspillet og erfaringsutvekslingen som nyttig for oppdragsløsningen til den enkelte organisasjonen.

#### Kommunenes oppfølging av krisesenterloven (fra kapittel 7.3.2.1 i TB)

##### Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven og gi en kort vurdering av tilgjengelighet og kvalitet på tilbudet i fylket.

I 2022 er arbeidet med krisesenteroppdraget gitt prioritet med mål om målrettet innsats og økt effekt. Statsforvalteren i Trøndelag har jobbet med økt systematisering av vårt arbeid som utøves av vår etablerte tverrfaglig gruppe på tvers av seksjoner (NAV sosial og barnevern) og avdelinger (Oppvekst- og velferdsavdelingen og Helse- og omsorgsavdelingen) for å følge opp vårt tilsynsoppdrag med kommunenes oppfølging av krisesenterloven.

Tiltak og aktivitet i den forbindelse har blant annet vært:

- Felles intern virksomhetsplanlegging og regelmessige møter gjennom året.
- Etablering av et ROS-barmeter på tvers av fagområdene med indikatorer som er relevant for oppdraget.
- Krisesenteroppdraget og betydningen av at kommunene har kunnskap om og sikrer at et forsvarlig og godt krisesentertilbud ses i sammenheng med annen aktivitet og oppdragsløsning innenfor de ulike fagområdene
  - Dialogmøter med sektor innenfor de ulike fagområdene
  - Statsforvalterens utviklingsoppdrag innenfor det voldsforebyggende feltet, jf. tidelingsbrev 2022 pkt. 2.14 og pkt. 3.1.3.2.4 og våre samordningsoppdrag, inkl. kommunens plikt til samarbeid og samordning jf. lovendring fra 1.8.2022 og kommunens plikt til å vedtak plan for forebygging av omsorgssvikt og utvikling av atferdsproblemer iht. barnevernloven.
- Dialogmøte med Bufdir 9.5.2022 om krisesenteroppdraget generelt og kommunenes arbeid og oppfølging i reetableringsfasen spesielt.
- Dialog med NORCE Norwegian Research Centre As i forbindelse med deres og NKVTS forskning på "Krisesenter – kommunenes arbeid og oppfølging i reetableringsfasen"
- Møte med lederne ved fylkets tre krisesenter for å få økt kunnskap om tilstandsbildet sett fra deres perspektiv.
- Innhentning av tilsynsmateriale fra andre embeter.
- Gjennomgang av materiale som er benyttet under egenvurderingstilsyn på andre fagområder (helse og barnevern).

På bakgrunn av vår ROS-vurdering og kunnskap som ble ervervet gjennom første halvår 2022 ble det besluttet å gjennomføre et egenvurderingstilsyn med seks utvalgte kommuner med kommunens krisesentertilbud – med særskilt fokus på **reetableringsfasen**. Vi hadde ytterligere én aktuell kommune, men valgte å gå bort fra dette på grunn av samlet pågående tilsynsbyrde inn mot kommunen.

Tilsynet gjennomføres i perioden november 2022 til mars 2023, med felles åpningsmøte og oppsummeringsmøte. Vi vurderer at dette kan bidra til læring på tvers av kommuner.

Kort vurdering av tilgjengelighet og kvalitet på krisesentertilbudet i fylket

Alle kommuner har et krisesentertilbud. Tre kommuner har et krisesenter, de øvrige kommunene har en driftsavtale med ett av disse tre sentrene. I årsrapport for 2021 redegjorde vi for at kartleggingen som ble gjennomført i 2020 viste at oppmerksomheten om eget krisesentertilbud syntes å variere mellom kommunene. Det blir interessant å se om funnene etter egenvurderingstilsynet som er påstartet viser likelydende funn. Gjennom samtaler med lederne for krisesentrene i fylket, har det imidlertid kommet frem at kommunene fremstår som ulike og at oppfølgingen under og i etterkant av et opphold på krisesenteret er for lite systematisert. I tillegg ser vi at det i flere kommuner er uklart hvem som har ansvar for å koordinere arbeidet i kommunen i fortsettelsen. Dette medfører en risiko for at voldsutsatte ikke vil kunne etablere et liv uten vold. Dette stemmer også overens med Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes innsats mot vold i nære relasjoner Dokument 3:8 (2021–2022).

Parallelt med tilsynet fikk vi skrevet og publisert en kronikk "Hva hadde du trengt om du måtte flytte fra en voldelig partner?" der vi orienterte om kommunens plikter og pågående tilsyn <https://www.tronderdebatt.no/h...> Dette mener vi også har bidratt til å spre kunnskapen om tilbudet og ikke minst, betydningen av kommunens innsats.

**Tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven**

<b>Totalt antall kommuner i fylket</b>	38
<b>Antall krisesentertilbud i fylket</b>	3
<b>Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2020</b>	3
<b>Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2020</b>	35
<b>Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2021</b>	0
<b>Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2021</b>	0
<b>Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2022</b>	1
<b>Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2022</b>	5

**Ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova (fra kapittel 7.3.2.2 i TB)**

**Rapportere på**

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på saker statsforvalteren håndterer etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova. Rapporteringen skal for hver sakstype omfatte antall fattede vedtak fordelt på henholdsvis innvilgelser, avslag og avvisinger. Når det gjelder ekteskapsloven § 18a andre ledd, bes statsforvalteren rapportere på om sakene gjelder bokstav a), b) eller c). Når det gjelder separasjons- og skilsmisessøknader, skal statsforvalteren rapportere på andelen søknader som er mottatt digitalt.

I tillegg til tallene nedenfor kan vi opplyse om at 41 personer i løpet av 2022 har trukket tilbake sin søknad om separasjon. I samme periode har 5 personer trukket tilbake sin søknad om skilsmisse.

**Ekteskapsaker**

Lov	Sakstype	Sum	Innvilgelser	Avslag	Avvisninger	Andel mottatt digitalt
Ekteskapsloven	Separasjon, jf. § 20	803	799	0	4	77 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 21	720	675	22	23	70 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 22	34	25	1	8	24 %
Ekteskapsloven	Tillatelse til å inngå ekteskap selv om vergen har nektet, jf. § 2	0				
Ekteskapsloven	Samtykke til ekteskap mellom adoptivbarn og tidligere adoptivfamiliemedlem, jf. § 3 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Fritak fra krav om forlovere, jf. § 7j	0				
Ekteskapsloven	Fritak for dokumentasjon av skifte, jf. § 8 siste ledd	14	11	3	0	0 %
Ekteskapsloven	Klage på at prøvingsattest ikke er utstedt, jf. § 10 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Klage på at vigsel er nektet, jf. § 14 tredje ledd	0				
Ekteskapsloven	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 16 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Reise sak om et ekteskap består eller ikke, jf. § 16a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav b	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav c	0				
Ekteskapsloven	Reise sak for å oppløse ekteskap som er inngått i strid med § 3 eller § 4, jf. § 24 andre ledd	0				
Anerkjennelsesloven	Anerkjennelse av utenlandske skilsmisser eller separasjoner, jf. § 4 første ledd	44	42	2	0	0 %
Brudvigjingslova	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 11 tredje ledd	0				

**Vedtak etter barneloven (fra kapittel 7.3.2.3 i TB)**

**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall fattede vedtak etter barneloven i årsrapporten. Statsforvalteren bes om å spesifisere sakstype etter hjemlene i barneloven.

Når det gjelder vedtaket etter barneloven § 47 tredje ledd, fattet vi vedtak om å ikke frata opplysningsretten etter denne bestemmelsen.

I to av sakene etter barneloven § 55 fattet vi vedtak om tvangskraft for avtalene som var sendt inn til oss. I den tredje saken avviste vi å gi tvangskraft for den innsendte avtalen pga. at vilkårene i barneloven § 55 ikke var oppfylt.

**Saker etter barneloven**

Lov	Sakstype	Antall vedtak
Barneloven	Klage på avslag på krav om opplysninger, jf. § 47 andre ledd	0
Barneloven	Tap av opplysningsrett, jf. § 47 tredje ledd	1
Barneloven	Vedtak om tvangskraft for avtaler, jf. § 55	3

**Veiledning og informasjon på familierettens område (fra kapittel 7.3.2.4 i TB)****Rapportere på**

Statsforvalteren skal gi en kort omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på familierettens område. Dette kan for eksempel være hvilke sakstyper som henvendelsene gjelder, hvilke problemstillinger og utfordringer som ofte tas opp og går igjen, samt utviklingstrekk. Det er også av interesse å få opplyst hvem som kontakter statsforvalteren og bakgrunnen for at det tas kontakt.

Statsforvalteren mottar en del henvendelser, i hovedsak på telefon, som omhandler reiseutgifter ved samvær, jf. barneloven § 44. I disse sakene gir vi veiledning og informasjon.

Statsforvalteren er gitt hjemmel i bestemmelsens andre ledd til å fastsette reiseutgiftene ved samvær når nærmere bestemte vilkår er oppfylt. I praksis er disse vilkårene svært sjelden oppfylt, og vi har dermed ikke fattet vedtak etter denne bestemmelsen i 2022 og heller ikke i foregående år.

Det gis en del veiledning knyttet til henvendelser som omhandler tvangskraft for avtaler, jf. barneloven § 55. Det er sjelden at det fattes vedtak om tvangskraft for avtaler, men i 2022 ble det fattet hele tre vedtak med hjemmel i denne bestemmelsen.

Både når det gjelder reiseutgifter ved samvær og tvangskraft for avtaler, er det det privatpersoner som i all hovedsak henvender seg til oss.

Statsforvalteren mottar henvendelser som ligger i grenseland barnevernslov/barnelov. Dette er gjerne skriftlige klager hvor det uttrykkes misnøye med barneverntjenestens behandling av barnevernsaken, og hvor det i bunnen ligger en betent foreldrekonflikt. For eksempel at barneverntjenesten går for langt i å regulere samvær, eller at barneverntjenesten ikke tar samværsforelderens bekymring om den andre forelderen på alvor. I tilsynssaker ser vi på et generelt grunnlag få spor av samarbeid mellom familievern og barnevern. For både barneverntjenesten og oss som tilsynsmyndighet gjelder det å sortere ut det som omhandler barneloven og som vi ikke skal involvere oss i. Dette er en sakstype som over tid har økt i mengde.

Statsforvalteren mottar også jevnlig henvendelser som gjelder klager på sakkyndigrapporter i barnelovsaker, som henvises videre.

**Tilsyn med familievernkontorene (fra kapittel 7.3.2.5 i TB)****Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall tilsyn med familievernkontorene.

Det er ikke gjennomført systemtilsyn med familievernkontorene i 2022. Det er i løpet av året mottatt totalt syv klager vedr. fylkets familievernkontor. En av klagen omhandlet at familievernkontoret hadde sendt bekymringsmelding til barneverntjenesten uten klagers samtykke. Vi førte tilsyn i denne saken, men fant ikke lovbrudd. I to av de andre sakene ble klagen oversendt virksomheten for oppfølging. Øvrige klager har omhandlet forhold utenfor vårt myndighetsområde eller en generell bekymring for manglende kompetanse hos familievernkontorene.

Statsforvalteren gjennomførte dialogmøte med Bufetat region midt v/ avdelingsdirektør og ansatte med ansvar for familievernkontor 4.11.2022. I møtet ble følgende gjennomgått:

- Tilsynssaker/klager på familievernet
- Saker etter barnelova (tvangskraft for avtaler og reisekostnader ved samvær)
- Familievernet i Trøndelag – dets styrker og sårbarheter sett fra Bufetats perspektiv
- Involvering av barn i mekling, jf. funn i forbindelse med egenvurderingstilsyn 2020.
- Barnevern – familievern: utvikling av samarbeid til det beste for foreldre og barn i Trøndelag

Statsforvalteren ba i ovennevnte møte om statistikk på sendte bekymringsmeldinger fra familievernkontorene i Trøndelag i perioden 2019 -

november 2022. Statistikken viser en betydelig nedgang på alle tre familievernkantor i ovennevnte periode; 67 % (Trondheim), 62 % (Levanger) og 29 % (Namsos). Dette er det grunn til å se nærmere på i 2023. Vi ser også at det er behov for økt samarbeid mellom familievern og barnevern, både systematisk og i enkeltsaker.

I tillegg har Statsforvalteren etablert kontakt og samarbeid med familievernkantorene i enkelte av våre utviklingsoppdrag; ressursgruppen for læringsnettverk og kommunenes arbeid med gjenforening etter omsorgsovertakelse.

#### Tilsyn med familievernkantorene

Totalt antall familievernkantor i fylket	Antall gjennomførte tilsyn i 2022	Antall gjennomførte tilsyn i 2021	Antall gjennomførte tilsyn i 2020
3	0	0	3

#### Akuttberedskap i kommunene (fra kapittel 7.3.2.6 i TB)

##### Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for statsforvalternes vurdering av kvalitet og risiko i barnevernet i fylket.

Buudir vil oversende utfylte skjemaer med data på utvalgte indikatorer fra kommunenes halvårsrapportering og SSB. Disse skjemaene skal benyttes som underlag i statsforvalterens vurdering av risikobildet i kommunal barnevernstjeneste.

#### Vurdering av kvalitet og risiko i barnevernet i fylket

Trøndelag har 38 kommuner, 22 barneverntjenster hvorav ni er interkommunale. Fem av de interkommunale tjenestene består av tre eller flere kommuner.

Vi gjennomfører regelmessige risiko- og sårbarhetsvurderinger av barneverntjenestene, og minimum årlig en samlet gjennomgang av alle tjenestene. Regelmessig i forbindelse med oppdragsløsninga, og årlig i forbindelse virksomhetsplanlegging for kommende år. Risikovurderingen gjøres med bakgrunn i tilgjengelig tallmateriale, kunnskap om sykefravær, kompetanse, innhold og konklusjoner etter tilsyn og klagesaker, samt øvrig kunnskap vi får via vår områdeovervåking og dialog med tjenestene / kommunene.

Vi vil nedenfor trekke frem noen forhold som har betydning for vår vurdering av risiko og kvalitet i de kommunale barneverntjenestene.

##### Akuttberedskap

Alle barneverntjenestene i Trøndelag har akuttberedskap. Med unntak av én barneverntjeneste, er alle tilknyttet en av de to interkommunale barneverntjenestene i fylket, med Trondheim og Steinkjer som vertskommune. Barnevernvaktordningen er viktig for å sikre tilgjengelige barneverntjenester for alle utenom ordinær arbeidstid. I 2022 ble det gjennomført dialogmøter med lederne for de tre barnevernvaktordningene i fylket. I møtet gikk det frem at det er noe variasjoner mellom kommunene, om hvor mye de benytter barnevernvaktas tjenester. Det ble imidlertid gitt uttrykk for at det generelt er et godt samarbeid med kommunene/barnevern. I tillegg vises det til systematisk samarbeid og dialog med legevakt og politi. Statsforvalteren vurderer akuttberedskapen som tilfredsstillende i fylket.

I løpet av 2022 kom det frem at en interkommunal barneverntjeneste ønsker å si opp avtalen med barnevernvakta og etablere egen akuttberedskap. Statsforvalteren vil holde seg orientert om dette i 2023.

##### Kompetanse, rekruttering, turn-over og sykefravær

Statsforvalteren i Trøndelag gjennomførte en questback mars 2020 som kartla kompetanse, turn-over og sykefravær. Det vises til egen rapport "Tilstandsbilde - Det kommunale barnevernet i Trøndelag" av 23.06.2020.

Statsforvalteren valgte å gjennomføre en ny kartlegging mars 2022, da vi mener at utfordringer med turn-over, rekruttering, kompetanse og sykefravær vil ha betydning for kvalitet i tjenestene, og bidrar til større risiko for svikt.

Kartleggingen i 2022 viste at det ikke er vesentlige endringer fra 2020 når det gjelder turn-over, rekruttering og sykefravær. Antallet ansatte som deltar på Bufdirs videreutdanninger har økt, men samtidig formidles det at det særlig i de små tjenestene er krevende å prioritere kompetanseheving. Turn-over gjør også at tilført kompetanse til dels forsvinner ut av tjenestene. Økningen i andelen ansatte med mastergrad er svak (fra 4,8 % til 5,3 %).

Kartleggingen viser at turn-over fortsatt er en stor utfordring i det kommunale barnevernet i Trøndelag, og dette formidles også av barnevernlederne på spørsmål om hva de anser som den største utfordringen for å sikre forsvarlige tjenester i fremtiden.

Det kan se ut som om det er tjenester med stor geografisk avstand til utdanningsinstitusjonene, som har størst utfordring med å rekruttere barnevernfaglig og/eller sosialfaglig kompetanse til sine tjenester. Imidlertid formidles det også fra flere tjenester at utfordringen med å rekruttere personell er økende,



både når det gjelder ordinære stillinger i barnevernet og til lederstillinger i tjenestene. Vi erfarer at flere tjenester benytter innleid personalressurser fra private tjenesteleverandører, både i saksbehandler- og teamlederrolle.

Funn i kartleggingen samsvarer med funnene som ble gjort i forbindelse med Bufdir's kartlegging oktober 2022. Dette tydeliggjør at dette ikke bare er en regional - men en nasjonal utfordring.

#### *Lovbrudd i forbindelse med tilsyn med kommunale barneverntjenester*

Tilsyn (systemrevisjoner og hendelsesbasert tilsyn) har avdekket svikt eller sårbarheter på flere av barneverntjenestenes kjerneoppgaver; kvalitet og forsvarlighet i undersøkelsesarbeidet, dokumentasjon, barnets rett til medvirkning og dokumentasjon av hvordan barnets mening er vektlagt i barneverntjenestens arbeid og når det fattes enkeltvedtak, samt evaluering av hjelpetiltak. Tilsyn (systemrevisjon) gjennomført av februar 2022 avdekket lignende lovbrudd og forbedringsområder som det Statsforvalteren fant i sine systemtilsyn i 2020 og 2021.

Statsforvalteren finner det imidlertid relevant å tydeliggjøre at vi også ser mye godt arbeid gjennom våre tilsyn. Vi møter ansatte og ledere med høyt engasjement og hjerte for jobben de gjør hver eneste dag. I flere tjenester har vi også sett gode maler, rutiner, brev, vedtak og dokumentasjon som viser barneverntjenestens vurderinger og løpende arbeid. Imidlertid møter vi også fortvilelse og frustrasjon over at ressursene er knappe, og at tiden ikke strekker til for å sikre den kvaliteten de ønsker i barnevernsarbeidet. Risikoen for å feile og konsekvensen av det mtp barnevernets viktige samfunnsoppdrag bidrar til slitasje for enkelte allerede etter kort tid.

I samarbeid med andre statsforvalterembeter ble det besluttet å lage opplæringsfilmer om ny barnevernslov. Opplæringsfilmene ble gjort tilgjengelig på alle embeters hjemmeside, og de inneholder konkrete refleksjonsoppgaver til barneverntjenestene. Opplæringen og refleksjonsoppgavene er praksisnære og utarbeidet for å treffe målgruppa. Vi anser dette som viktige bidrag til økt kunnskap og kompetanse i ny barnevernslov, og regner med de vil kunne gi effekt i den enkelte tjenesteste. Vi har mottatt positive tilbakemeldinger fra sektor på opplæringen.

#### *Rapportering*

Rapporteringstall for siste halvår 2022 viser fortsatt nedgang i antall hjelpetiltak (12 %) og barn under omsorg (5%). Statsforvalteren vurderer at det også i fortsettelsen vil være relevant å følge med på utviklingen og utforske hva som er årsaken til nedgangen.

#### *Barneverntjenestens arbeid med gjenforeningsmålsettingen og rekruttering av fosterhjem i familie og nettverk*

Vi erfarer at Statsforvalterens posisjon med god kjennskap til fylkets barneverntjenester er nyttig for å oppdage utviklingsområder. Et sentralt utviklingsområde er arbeidet med å styrke oppfølgingsarbeidet av barn og foreldre etter omsorgsovertakelse. Gjennom kartleggingsoppdraget om barneverntjenestenes arbeid med gjenforeningsmålsettingen fra Bufdir, understrekes betydningen av å finne fosterhjem i barnets nærmiljø, samtidig som det kommer fram at dette er utfordrende å få til.

Vi ser også at bruk av familieråd er varierende i fylket, hvor noen barneverntjenester bruker høy grad av familieråd, mens andre ikke bruker det i det hele tatt. Statsforvalteren har gjennomført flere møter og vært i dialog med Bufetat omkring status i arbeidet, og for å utrede behov for aktivitet for å øke rekruttering av slekt og nettverk ytterligere. Statsforvalteren ser at det er relevant å se arbeidet med å øke rekruttering av fosterhjem i familie og nettverk i sammenheng med barneverntjenestenes arbeid med gjenforeningsmålsettingen.

Høsten 2022 tok Statsforvalteren initiativ til et samarbeid mellom Bufetat og Fosterhjemsnettverket i Trøndelag. Dette resulterte i et samarbeid rundt en webinarrekke (fra rekruttering, gjenforeningsmålsettingen, oppfølging, samvær og tilbakeføring) som skal avholdes for barneverntjenestene i 2023. Her er involvering av familie og nettverk er sentralt.

Statsforvalteren deltar også sammen med Bufetat i ressursgruppa til et prosjekt i et av fylkets læringsnettverk. Målsettingen i prosjektet er å øke bruk av familieråd. Statsforvalteren ser et betydelig potensial i prosjektet, samtidig som det erfarer at det er viktig med en tydelig avklaring av roller og mandat, samt videre innhold i prosjektet. Statsforvalteren vil følge opp dette videre i 2023.

I 2022 ble det som i 2021 gjort et grundig kartleggingsarbeid for å kartlegge barneverntjenestenes arbeid med gjenforeningsmålsettingen. Kartleggingen er gjennomført digitalt ved en survey basert på spørsmålene i kartleggingsoppdraget fra Bufdir, og ved kvalitative intervju. I surveyen ble det supplert med noen spørsmål som en oppfølging fra resultatene i kartleggingen i 2021. Surveyen ble sendt ut til alle barneverntjenestene i Trøndelag, og hadde en svarprosent på 100%. Funnene ble oppsummert i en egen rapport som ble oversendt Bufdir.

Statsforvalteren vurderer på bakgrunn av kartleggingen at det fortsatt er variasjoner i fylket og mellom kommunene innenfor denne delen av barneverntjenestens arbeid. Mens enkelte langt på vei har lyktes med å utarbeide nye rutiner og satt dette arbeidet i system, har andre barneverntjenester lengre vei å gå før de har en forsvarlig praksis på dette området. På bakgrunn av dette vurderer Statsforvalteren at det fortsatt er nødvendig å jobbe med utvikling og forbedring for å bidra til systematisk og godt arbeid med barnets familieband. Dette vil både omfatte de sakene der gjenforening er mulig, og i saker der gjenforening ikke er mulig eller forsvarlig.

Statsforvalteren ser betydningen av å fortsette arbeidet med å være en pådriver, sammen med Bufetat, i dette viktige arbeidet. Vi ser at en stillingsressurs hos Statsforvalteren har vært nyttig for å få tilstrekkelig handlingsrom og kapasitet til å lykkes i arbeidet. Forutsigbarhet i tildelingen er imidlertid viktig, både for å kunne sikre best mulig kontinuitet i arbeidet, og for å kunne rekruttere riktig kompetanse til stillingen.

Det vises for øvrig til særreporteringen som er gjort til Bufdir pr. 15.01.2023.

### *Helsehjelp til barn og unge som er under oppfølging av barnevernet*

Gjennom 2021 opplevde vi en ytterligere økning i henvendelser vedrørende barn og unge med omfattende behov for hjelp og oppfølging, både fra barnevernstjenesten og helsetjenesten. Det vises til vår bekymringsmelding oversendt til Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, Helsedirektoratet og Helsetilsynet november 2021.

Tilsyn (enkelt saker) og dialog med sektor i 2022 har på nytt vist at barn og unge med omfattende behov for hjelp og oppfølging ikke får et tilstrekkelig tilbud om psykisk helsehjelp i kommunen eller fra spesialisthelsetjenesten. Vi erfarer at tiltaket som det er behov for ikke finnes eller at tilbudet som kan gis ikke er tilstrekkelig, og at innflytting på barneverninstitusjon er eneste alternativ. Disse sakene preges også gjerne av ungdom som har manglende eller vekslende motivasjon til å ta i mot helsehjelp og som har en rekke (utilsiktede) flyttinger bak seg. Pakkeforløp for kartlegging og utredning av psykisk helse og rus hos barn og unge i barnevernet, er ikke tilstrekkelig kjent eller implementert i kommunene.

I 2022 ønsket vi å få mer kunnskap om hvordan barneverninstitusjonene bidrar til at barn og unge mottar forsvarlig helsehjelp, herunder også psykisk helsehjelp. Vi valgte derfor å gjennomføre tilsyn med dette temaet på alle barneverninstitusjonene i fylket i 2022, se rapport av 27.01.2023 «Barneverninstitusjonenes oppfølging av barn og unges (psykiske) helse. En oppsummering av Statsforvalterens tilsyn med barneverninstitusjonene i Trøndelag 2022.» som er publisert på vår hjemmeside. Tilsynene viste at alle institusjonene har helseansvarlig, og at det generelt er høy bevissthet om å bidra til at disse ungdommene får helsehjelp. Så mange som 70 % hadde tilbud om polikliniske samtaler i spesialisthelsetjenesten, men langt fra så mange benyttet eller nyttiggjorde seg tilbudet. Omtrent ingen av ungdommene hadde oppfølging eller tilbud fra kommunale helsetjenester med unntak av fastlege eller tilknyttede legetjenester.

Tilsynet bekreftet at en betydelig andel av barn og unge som bor på barneverninstitusjon har helseutfordringer, og dette setter store krav til barneverninstitusjonene med tanke på å sikre forsvarlig omsorg og behandling. Det vises også til "*Årsrapport 2022 for Statsforvalterens tilsyn med barnevernsinstitusjoner, omsorgssentre og sentre for foreldre og barn i Trøndelag*". Statsforvalteren er fortsatt bekymret for tilbudet til barn og unge med omfattende og sammensatte behov.

### *Barnevernsreform og kompetansestrategi*

Det vurderes at kommuneledelsen har fått et økt eierskap til barnevern og at det er en bred forståelse for at reformen involverer hele oppvekstsektoren. Det er imidlertid krevende for flere kommuner og tjenester å etablere tilstrekkelig tiltaksvifte i alle tjenester. Vi ser positive tendenser til samarbeid på tvers av sektor, men det vurderes at det er behov for å utvikle samarbeid på tvers og mellom fagområder i kommunen og mellom kommuner og tjenester ytterligere.

Det er videre økt familie- og nettverkfokus i kommunene, selv om vi erfarer at det er store ulikheter mellom kommunene når det kommer til bruken av familieråd.

Kostnadene for statlige barneverntiltak erfarer vi blir tematisert i dialogmøter med kommunene. Vi er bekymret for om en krevende kommuneøkonomi kan bidra til for høy terskel, og at barn og unge ikke får det tilbudet de har behov for, som institusjonsplass.

Kompetansestrategien som helhet er fortsatt viktig for utviklingen og kvaliteten i det kommunale barnevernet. Vi ser imidlertid at det er ulikheter mellom tjenester/kommuner/læringsnettverk i hvilken grad de klarer nyttiggjøre seg tiltakene og hvordan tiltakene sikres bærekraft.

Sykefravær, turnover og midlertidighet i ledelse gjør at enkelte ikke klarer prioritere utviklingsoppgavene i tilstrekkelig grad, og utskifting av personale gjør at tilført kompetanse forsvinner ut av tjenesten og fagområdet. Det vises til det som er beskrevet over, samt egen rapportering til Bufdir på dette.

### *Andre forhold av betydning*

Vi vurderer at det er viktig å holde "stø kurs" i det utviklingsarbeidet vi ser i mange av barneverntjenestene og kommunene, som f.eks. i de etablerte læringsnettverkene. Oppvekstperspektivet, tidlig innsats og forebygging er viktig for å lykkes med å gi barn og unge riktig hjelp til riktig tid. På samme tid er det flere forhold som gir grunn til bekymring. Barneverntjenestene i Trøndelag er ulike, både når det kommer til kompetanse, samt bredde, tilgjengelighet og kvalitet i tiltakene som tilbys. Enkelte barneverntjenester sliter med alvorlige lovbrudd over tid og flere har utfordringer med å imøtekomme lovkravene.

Tilgang på akutt plasser, fosterhjem og langvarige midlertidige plasseringer utfordrer både kommunalt og statlig barnevern, og medfører særlig belastninger for barn og unge som lever over tid i en kritisk eller uforutsigbar og uavklart situasjon. Statsforvalteren ser på situasjonen med sterk bekymring.

Kompetanseheving og nettverk, etablering med fokus på internkontroll og ledelse, analyse, strategi og prosess er viktig i nåtidens og fremtidens barnevern. Videre vil det være nødvendig å sikre gode støttefunksjoner for ansatte og ledere slik at de kan oppleve å ha tilstrekkelig kompetanse og trygghet i profesjonsutøvelsen. Dette vil kunne bidra til økt stabilitet, og vil komme barn og unge som er avhengig av tiltak fra barneverntjenesten til gode.

**Separasjon og skilsmisse (fra kapittel 7.3.2.7 i TB)****Rapportere på**

Separasjon og skilsmisse

Statsforvalteren skal redegjøre kort for status på arbeidet med å sentralisere saksbehandlingen av søknader om separasjon og skilsmisse etter ekteskapsloven innenfor de nye sammenslåtte statsforvalterne. Statsforvalterne skal gjennomføre en kartlegging av ressursbruk og kvalitet i siste kvartal 2022 og dette skal rapporteres i årsrapporten for 2022.

Som følge av sammenslåingen av våre tidligere 2 embeter i Trøndelag har vi nå fått en kompetent og robust faggruppe som håndterer alle typer ekteskapsaker. Saksbehandlingen er blitt mer effektiv og harmonisert. Bredden i kompetansen er større og vi er blitt mer robust til å håndtere arbeidstopper og mindre sårbar ved vakanser/arbeidsfravær. Det er til sammen 3 personer som er mer eller mindre inne på dette saksområdet. Vi har p.t. god kontroll på dette saksfeltet (kvalitet og saksbehandlingstid).

**Gravplassloven (fra kapittel 7.3.2.9 i TB)****Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall saker om askespredning og utfallet i disse sakene. Statsforvalteren i Vestfold og Telemark skal gi en oversikt over antall saker av hver sakstype nevnt i oppdraget og utfallet i disse sakene.

Statsforvalteren i Trøndelag behandlet i 2022 174 saker om askespredning. Tillatelse ble jevnt over gitt på høyfjellet og åpent hav eller andre områder med lokale tilpasninger.

Vi avslø 4 søknader om askespredning i 2022 (private eiendommer og tettbygd strøk).

**Lov om helligdager og helligdagsfred (fra kapittel 7.3.2.10 i TB)****Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere antall saker i hver kategori og utfallet av dem.

Vi hadde 3 saker til behandling etter lov om helligdagsfred i 2022. Alle 3 søknadene ble innvilget.

Vi mottok ingen søknader om godkjenning som turiststed i 2022.

**Implementering av barnevernsreformen (fra kapittel 7.3.2.11 i TB)****Rapportere på**

Statsforvalter skal rapportere på om det er kommuner i fylket som ikke ivaretar ansvaret med å beslutte hvilken instans i kommunen som skal ha koordineringsansvaret.

Gjennom 2022 har vi blitt kontaktet og hatt tilsynsmessig oppfølging i enkeltsaker, der det har vært uavklart ansvarsforhold mellom kommunale instanser som barnevern, helse og NAV, i tillegg til spesialisthelsetjenesten.

Vi vurderer imidlertid at vi ikke har tilstrekkelig grunnlag og oversikt til å kunne uttale oss om omfanget av dette, og om dette omfatter mange eller få kommuner.

Statsforvalteren har imidlertid orientert om de nye lovbestemmelsene om samarbeid, samordning og barnekoordinator som trådte i kraft 1. august 2022, samt veilederen i møter og dialog med sektor og kommuneledelse.

**Rapportering på Demensplan 2025 (fra kapittel 7.3.3.1 i TB)**

**Rapportere på**

Statsforvalteren skal gi en vurdering av i hvilken grad kommunene i fylket planlegger og utvikler sine helse- og omsorgstjenester til personer med demens og deres pårørende i tråd med mål, strategier og tiltak i Demensplan 2025, samt den demografiske utviklingen og utfordringsbildet for øvrig, jf. [demenskartet.no](http://demenskartet.no)

Hjelpetekst:

Statsforvalterens vurdering bør om mulig være kvantitativ. Bekrivelsen kan med fordel omfatte hvilke tiltak Statsforvalteren har satt i verk for å skaffe seg oversikt på området, samt hva som er gjort for å bistå kommuner som særlig har behov for oppfølging.

I statsforvalterens rapportering for 2021 ble det redegjort for gjennomføring og resultatene av vår egeninitierte kartleggingsundersøkelse av status på demensområdet i samtlige 38 trønderske kommuner (100% deltakelse). Den ga oss en samlet og detaljert oversikt over den enkelte kommunes status i forhold til hovedutfordringene og strategiene i Demensplan 2020.

I 2021 tok statsforvalteren også initiativ til å utarbeide et årlig felles «Strategidokument» sammen med Nasjonalforeningen for folkehelse i Trøndelag og Utviklingssenteret for sykehjem og hjemmetjenester i Trøndelag.

Èt av våre prioriterte innsatsområder i 2022 har vært å tilby praktisk råd- og veiledning til de kommunene som rapporterte at de hadde særlige utfordringsområder innen egen demensomsorg. I Trøndelag gjaldt dette 5 av i alt 38 kommuner, hhv Lierne, Namsskogan, Røyrvik, Midtre Gauldal, Meråker og Leka kommune.

Samtlige av disse kommunene takket ja til slik oppfølging og det er gjennomført individuelle råd- og veiledningsmøter med samtlige av disse kommunene. Møtene ble planlagt og gjennomført i samarbeid med Utviklingssenteret for sykehjem og hjemmetjenester i Trøndelag og Nasjonalforeningen for folkehelse i Trøndelag. Tilbakemeldingene fra kommunene har vært særdeles positive, og de ønsker- og har fått tilsagn om videre individuell oppfølging også i 2023.

Statsforvalteren har et bestemt inntrykk av at kommunene i Trøndelag planlegger og utvikler sine helse- og omsorgstjenester til personer med demens og deres pårørende i tråd med mål, strategier og tiltak i Demensplan 2025. Strategien om å yte særskilt bistand ovenfor de kommunene som rapporterte om særlige utfordringer, har bidratt til å gi det totale demenstilbudet i fylket et faglig «løft».

**Rapportering på kompetanse- og rekrutteringssituasjonen (fra kapittel 7.3.3.2 i TB)****Rapportere på**

Statsforvalteren skal gi en samlet vurdering av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen innen helse- og omsorgstjenestene i kommunene, inklusive allmennlegetjenestene, svangerskapsomsorgen og helsestasjon- og skolehelsetjenesten, samt den fylkeskommunale tannhelsetjenesten, herunder gi en vurdering av tilgangen på utdanningstilbud i fylket, tilgangen på desentraliserte deltidsutdanninger i helse- og sosialfagutdanninger.

se også 3.1.1.5

**Almennlegetjenesten**

I 2021 ga vi en omfattende beskrivelse av utfordringene i legedekningen i Trøndelag.

Beskrivelsen av økende utfordringene med rekruttering av fastleger til nye og ledige hjemler har vedvart i 2022. Flere kommuner er avhengig av kostnadskrevende vikarordninger for å sikre legedekning.

Statsforvalteren er bekymret for at mange innbyggere er i en situasjon hvor de har begrenset tilgang til helsehjelp og at dette er særlig sårbart for innbyggere med kroniske lidelser. Mangelen på fastleger gir økte utfordringer med å få bemannet legevakt og det har betydning for veiledning av LIS-1 legene. Legemangel påvirker også de kommunale legeoppgavene.

I 2022 har Statsforvalteren bidratt i arbeidet med rapporten Fastlegesituasjonen i Trøndelag. Med utgangspunkt i stadig økende problemer med å rekruttere og beholde fastleger i trønderske kommuner, tok Helseledernetverket i Trøndelag på seg oppdraget for å se hva man gjøre felles blant kommunene i Trøndelag. Helseledernetverket i Trøndelag etablerte en arbeidsgruppe bestående av representanter fra kommuner, Statsforvalteren, tillitsvalgt DnLF og sekretariatsfunksjon fra samhandlingsledere og KS.

Rapporten søker å svare ut oppdraget som ble gitt, og har som formål å sette søkelyset på hvilke tiltak som hver enkelt kommune kan gjøre, og hva kommunene i Trøndelag kan gjøre i fellesskap. I tillegg så gir det en mulighet for å kommunisere felles forventninger fra trønderske kommuner til nasjonale myndigheter.

Status for fastlegeordningen i fylket er at ledig listekapasitet er kraftig redusert og fraværende i 10 av 38 kommuner i fylket per november 2022. I de kommuner som har ledig listekapasitet er dette med noen få unntak knyttet til legelister uten fast lege eventuelt med vikar.

Statsforvalteren har tildelt skjønnsmidler til prosjektet Felles legetjeneste i Indre Namdal. Prosjektet omfatter 4 kommuner i Indre Namdal som har hatt utfordringer med rekruttering av leger over tid.

### Helse og omsorg generelt

Andel brukerrettede årsverk i omsorgstjenesten med helseutdanning holder seg stabilt på rundt 81,5%, med 63,2% i kommunen som har lavest andel og 93,5% i kommunen som har høyest andel. 3 kommuner har andel under 70%, disse kommunene har få innbyggere, og er i sentralitetsklasse 6.

Gjennom ROSvurdering av samtlige av fylkets kommuner på dette området er det imidlertid en sterk bekymring for utviklingen. De fleste kommunene i Trøndelag, også Trondheim melder om økende utfordringer med å rekruttere tilstrekkelig - og riktig kompetanse. Dette gjelder både for personell med fagutdanning og høyskoleutdanning. Det er få, eller ingen søkere på utlyste stillinger og flere kommuner benytter vikarbyrå for å sikre forsvarlig bemanning.

### Rus og psykisk helse

Flere kommuner melder om problemer med å rekruttere psykolog, og oppgir at de ikke får søkere på utlyste stillinger. Enkelte kommuner oppgir utfordringer med å rekruttere personell med videreutdanning innenfor psykisk helse og rus, men dette er det området hvor rekruttering har vært minst utfordrende.

Hovedutfordringen i tjenestene er at behovet for er økende både for barn, unge og voksne. Prioriteringen av området gjør fortsatt at tilgang og kvalitet på de kommunale tjenestetilbudene varierer. I kommuner med lavt innbyggertall er fagmiljøene små og sårbare.

### Svangerskapsomsorg, helsestasjon og skolehelsetjeneste

Flere kommuner oppgir det svært krevende å rekruttere helsesykepleiere og jordmor.

Rekrutteringsutfordringer og manglende kapasitet i tjenestene gjør at Trondheim og andre kommuner har utfordringer med å oppnå god kvalitet i svangerskapsomsorgen og helsetjenestene til barn og unge.

### Strategisk kompetanseplanlegging

Mange kommuner melder at det er krevende å planlegge dimensjonering av fremtidens helse - og omsorgstjenester og behovet for personell på tross av at de har data om dagens personellsituasjon tilgjengelig. Enkelte melder at de synes det er utfordrende å analysere tilgjengelige data, og de fleste sier at å planlegge for en fremtidig tjeneste som de vet må utføres på andre måter enn dagens tjenesteproduksjon er krevende.

### Utdanningstilbud- tilgang på desentraliserte utdanninger

Statsforvalteren deltar i Kompetanseforum Trøndelag som er et partnerskaps samarbeid på fylkesnivå for regional kompetansepolitikk.

Som en del av Kompetansestrategi Trøndelag satses det på en helhetlig tilnærming til utfordringene med å rekruttere og øke kapasiteten innenfor helse - og omsorgsfeltet.

Tilgangen på utdanningstilbud i fylket er stor, men det er etterspørsel etter desentraliserte tilbud på vernepleie i hele fylket og sykepleie i deler av fylket. Trøndelag har to universitet. NORD universitet har sitt nedslagsfelt i den nordre delen av Trøndelag, og NTNU i søndre del. Statsforvalteren deltar i samarbeidsfora med begge universitetene.

NORD universitets prosjekt, Sykepleier i Nord - deltid nettbasert sykepleierutdanning er tilgjengelig for kommunene i den nordre delen av Trøndelag og Nordland. I utdannings tiltaket er det etablert ulike innovative tiltak for å styrke kvaliteten på utdanningen. Det er igangsatt delprosjekt knyttet til medisinsk praksis i kommunen og oppstart av kombinerte stillinger for å følge opp studenter bedre. Statsforvalteren har benyttet ordningen kompetanse - og innovasjonstilskudd for å bidra i denne satsingen.

For økt kapasitet på studieplasser er det avgjørende at samhandlingen rundt utvikling av praksisplasser fortsetter.

[Kompetansepilot Trøndelag sør](#) jobber med å utrede muligheten for å etablere desentralisert sykepleieutdanning med regionalt opptak for kommuner i NTNU sitt opptaksområde.

I 2022 startet NTNU Kompletterende utdanning for sykepleiere med utdanning fra land utenfor EU/EØS.

Det er benyttet midler fra kompetanse - og innovasjonstilskuddsordningen for å få utdanningen på plass. Studiet har vært svært vellykket og har bidratt til at vi får økt sykepleierkompetanse til motiverte fagpersoner

### Tannhelsetjeneste

Rekrutteringssituasjonen for tannleger i Trøndelag har vist tendens til utfordring i distriktene og da spesielt Hitra, Frøya og Rindal.

Et høyt antall enheter (53 off. tannklinikker) fører til sårbare fagmiljø. Fylkestannlegen jobber aktivt for å etablere en mer hardfør struktur.

Når det gjelder kvaliteten på den forbyggende tannbehandlinger er tilgang på tannpleiere viktig. Rekrutteringssituasjonen for tannpleiere har til nå vært tilfredsstillende.

### Samlet vurdering

Kompetanse- og rekrutteringssituasjonen innen helse- og omsorgstjenestene i Trøndelag er utfordrende, og Statsforvalteren er bekymret for utviklingen på området. Kommunene erkjenner utfordringsbildet, og flertallet jobber systematisk. Regional knapphet, og for noen yrkesgrupper nasjonal knapphet, på helsepersonell fører til at alle kommuner har utfordringer med å rekruttere personell.

Bistand til strategisk kompetanseplanlegging og tiltak for å utvikle og beholde personell vil være et satsningsområde for Statsforvalteren i 2023. Vi

vil samarbeide tett med Trøndelag Fylkeskommune, KS og de andre aktørene i Kompetanseforum Trøndelag.

### Rapportering på habilitering og rehabilitering (fra kapittel 7.3.3.3 i TB)

#### Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en samlet vurdering av hvorvidt tilbudet innen habilitering og rehabilitering i fylket utvikles i henhold til retning og målsettinger i opptrappingsplanen, herunder antall/andel kommuner med planer for sin habilitering og rehabiliteringsvirksomhet, samt hvordan kommuner informerer om habilitering og rehabiliteringstilbud til innbyggerne.

I Trøndelag har få kommuner egne planer for hab- og rehabilitering, men området er integrert og synliggjort i helse og omsorgsplan. Vi vurderer at alle kommuner i varetar området habilitering og rehabilitering i sine overordnede planer.

Tjenestetilbud og organisering av området er svært varierende. Det er utfordrende å legge til rette for tilstrekkelig kapasitet på døgnrehabilitering, da institusjonsplassene i de fleste kommunene er under press av eldre og andre med behov for korttids- eller langtidsopphold. Statsforvalteren vurderer at få kommuner har bygd opp tilstrekkelig kapasitet innenfor døgnrehabilitering i egen kommune. Fylket har mange kommuner med lavt innbyggertall, hvor tilgang på kompetanse er utfordrende. Statsforvalteren vurderer at behov for tjenester innenfor hab- og rehabilitering er større enn tilbudet i kommunene.

Klagesakene Statsforvalteren mottar bærer preg av at det fremdeles er usikkerhet omkring ansvarsfordelingen mellom spesialisert rehabilitering og kommunal rehabilitering. Vi er kjent med at spesialisthelsetjenesten vurderer å redusere tilbudet innenfor spesialisert rehabilitering i kommende avtaleperiode.

Deler av 2022 var preget av pandemien. Flere satsninger som ble etablert eller skulle gjennomføres i forbindelse med opptrappingsplan for rehabilitering og habilitering, har blitt utsatt eller endret som følge av pandemien.

Helseledernetverket og helsefelleskapene i Trøndelag valgte å utsette fokus på rehabilitering til 2023, og Statsforvalteren har forholdt seg til det på den måten at heller ikke vi har foretatt spesiell satsning på området i 2022. Arbeid med rehabiliteringsområdet er nå igangsatt i begge Helsefelleskap, og Statsforvalteren vi følge arbeidet tett i 2023.

Vi har likevel deltatt på nasjonale konferanser, blitt med i arbeidsgruppe for rehabilitering i Helsefelleskapet St.Olav, faste møter med Regional koordinerende enhet i Helse-Midt og møter med de andre embedene for å sikre felles forståelse av oppdraget.

Koordinerende enhet er etablert i alle kommuner i fylket, for de fleste organisert sammen med forvaltningskontor. 2 kommuner har etablert barnekoordinator. Det har vært stor etterspørsel etter kompetanseheving på endringene i velferdslovgivningen og retten til barnekoordinator. Statsforvalteren har arrangert digitale fagmøter/webinarer med informasjon og informert kommunene om endringene i velferdslovgivningen og retten til barnekoordinator.

Vi har i 2022 hatt dialog med samarbeidsaktører i helseforetakene på områder for hab -og rehabilitering for barn og voksne. Vi planlegger å reetablere nettverk på disse områdene i 2023 for å kunne ha oversikt og stimulere til samhandling.

På habiliteringsområdet har Statsforvalteren møter med brukerorganisasjonene NFU og LUPE. [Prosjektet Brukeråd for personer med utviklingshemming i Trøndelag](#) er videreført i 2022.

Arbeidet i frisklivssentralene (FLS) ses ofte i sammenheng med rehabiliterings- og lærings- og mestringstilbud. I 2022 utførte vi en undersøkelse om tilbudet i kommunene og samarbeidet med fylkeskommunen og å restarte frisklivsnettverket i Trøndelag. Fagdag med tema ernæring ble arrangert og arbeidsgruppe for videre tjenesteutvikling er etablert. Trøndelag er uten utviklingssentral for tiden og vi arbeider aktivt med å oppfordre kommuner til å søke om å bli utviklingssentral. Flere kommuner melder at FLS er under press på grunn av krevende kommuneøkonomi.

### Tilsyn og vergeregnskapskontroll (fra kapittel 7.3.4.1.1 i TB)

#### Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på:

- Totalt antall kontrollerte vergeregnskap
- Totalt antall gjennomførte tilsyn med verger
- Totalt antall verger som er fratatt vergeoppdrag

Statsforvalteren skal gi en beskrivelse av hva tilsyn har avdekket og redegjøre for hovedårsakene til at verger fratras vergeoppdrag

I de fleste tilfellene skyldes fratakelse av vergeoppdrag at vergen har gjennomført søknadspliktige disposisjoner på vegne av vergehaver uten samtykke fra Statsforvalteren. Det er også en klar hovedvekt av saker hvor vergen har vært inhabil til å gjennomføre de disposisjonen det ikke er søkt om. Eksempler er saker hvor vergen selv har lånt penger av vergehaver, lånt ut vergehavers penger til andre, eller delt ut større gaver eller arveforskudd til seg selv og andre slektninger.

## Tilsyn av verger

Totalt antall kontrollerte vergeregnskap	Totalt antall gjennomførte tilsyn med verger	Totalt antall verger som er fratatt vergeoppdrag
953	107	57

## Årsrapportering rettshjelp (fra kapittel 7.3.4.2.1 i TB)

## Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapportløsningen rapportere på antall innkomne, innvilgede og avslåtte søknader for perioden, fordelt på henholdsvis fritt rettsråd og fri sakførsel. Statsforvalteren skal også rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid og på antall restanser. Hva gjelder de innvilgede sakene, skal rapporteringen gi en oversikt over forekomsten av økonomisk dispensasjon, samt totale advokatutgifter og evt. andre utgifter som er innvilget i aktuelle periode, fordelt på saksområde. Av rapporteringen skal det videre fremgå hvorvidt det er gitt avslag som følge av økonomisk overskridelse eller av andre grunner i henhold til skjema over rettshjelpsstatistikk fra Statens sivilrettsforvaltning.

Jf. tekstdel ovenfor. Vi viser til vår rapportering til SRF (fullstendig tabell) sendt 31.01.2023. Denne tabellen gir svar på det som etterspørres i nevnte tekstdel.

Vi vil tilføye følgende:

Når det gjelder den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden, bemerker vi at saker uten behovsprøving utbetales innen 14 dager.

Øvrige saker varierer hva angår saksbehandlingstid. I det vesentlige fra mellom 1 måned til 2 måneder.

Forbruket i 2022 var på kr. 6.094.358. Hvorav kr. 1.503.392 - 295 saker - utgjør saker for kontrollkommissjonen for psykisk helsevern.

## Retts hjelp

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Fritt rettsråd	Fri sakførsel
Innkome søknader	828	807	21
Innvilgede søknader	837	833	4
Avslåtte søknader	108	85	23

## Retts hjelp restanser

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum
Restanser	138

## Forventet forbruk (fra kapittel 7.3.4.2.2 i TB)

## Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på forbruk for året samt forventet forbruk på kap. 470, post 01 for påfølgende år. Eventuelle avvik skal begrunnes. Statsforvalteren skal umiddelbart informere SRF dersom det er andre vesentlige risikoer eller avvik på området.

Forbruk for 2022:

Forbruket for perioden 01.01.2022 – 31.12.2022 var på kr 6 094 358 (eks mva), hvorav ble kr 1 503 392 (295 saker) utbetalt i saker for Kontrollkommissjonen for psykisk helsevern i 2022.

Forbruket for 4. tertial 2022 var på kr 2 387 869 (eks mva).

Selv om inntektsgrensene økte fra og med 01.01.2022 har vi ikke sett noe særlig oppgang i antall stykkpriser og søknader. Vi kan imidlertid se at det har vært noe økning i antall saker i november og desember 2022 sett i forhold til i november og desember i 2021.

Statsforvalteren i Trøndelag har ingen god forklaring på hvorfor antall saker ikke har økt. Det kan imidlertid tenkes at mange allerede etter oppmykning av dispensasjonspraksisen var omfattet av ordningen slik at økningen etter endring av inntektsgrensene da ikke har blitt så synlig.

Et annet punkt vi kan peke på er at advokatene kanskje ikke er klar over ny praksis når det gjelder vurdering av dispensasjon fra inntektsgrensene.

Til slutt vil vi også peke på at antall utlendingssaker fremdeles er svært lavt.

Det er grunn til å forvente en økning i saksmengde og økning i forventet forbruk i 2023. Jf. innføringen av en ytterligere forhøyelse av inntektsgrensene innført fra 2023.

## Retts hjelp forbruk

Forbruk kap. 470.01	Forventet forbruk kap. 470.01 neste år
6 094 358	8 500 000

**Samfunnssikkerhet i plan (fra kapittel 7.3.4.3 i TB)****Rapportere på****Samfunnssikkerhet i plan**

Statsforvalteren bes rapportere på:

- Hvilke forventninger til samfunnssikkerhet i planprosessen er formidlet til kommunene?
- Hvordan statsforvalteren har bistått kommunene i arbeidet med samfunnssikkerhet etter plan- og bygningsloven?

SFTL formidler til kommunene at samfunnssikkerhet og beredskap skal/bør være tema i alle kommunale planer. Vi ser at temaet blir omtalt i overordnede planer som planprogram og samfunnsdel samt at lov og forskriftskrav iht. pbl. for utarbeidelse av ROS-analyser til de ulike planene blir ivaretatt. I første rekke bistår SFTL kommunene med råd og veiledning hvis kommunene ønsker det men i hovedsak kontrolleres lov og forskriftskrav gjennom høringsuttalelser.

**Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 7.3.4.4 i TB)****Rapportere på****Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter**

Statsforvalteren bes rapportere på:

- Hva er status i fylket for opprettelse av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter i kommuneplan (alternativt i reguleringsplan) hos de kommuner som har storulykkevirksomheter?
  - o Angi gjerne hvilke kommuner som har opprettet hensynssoner i kommuneplanen (eller ivaretatt dette tilstrekkelig på annen måte).
- Hvilke tiltak gjør Statsforvalteren overfor kommunene for å oppnå målet om etablering av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter?

SFTL ser til at det ved utarbeidelse av nye planer i og rundt storulykkesbedrifter at det opprettes hensynssoner der dette er påkrevet. Vår gjennomgang av arealplaner i kommuner som har registrerte storulykkesbedrifter (pr des. 2021) viser at det er 5 kommuner som har etablert hensynssoner. Totalt er det 7 kommuner, av 13, som har §9 virksomheter som oppbevarer større mengder farlig stoff. De øvrige kommunene har §6 virksomheter. Statsforvalteren baserer seg på at vurderingene som gjøres i kommunene gjøres på en faglig god måte da SFTL ikke har faglig kompetanse på dette.

**Valg av virkemidler i oppfølging av kommunene (fra kapittel 7.3.4.5 i TB)****Rapportere på****Valg av virkemidler i oppfølging av kommunene**

Statsforvalteren skal redegjøre for status på virkemiddelbruken overfor kommunene:

1. Hvilket kunnskapsgrunnlag er lagt til grunn for valg av virkemiddel tilpasset kommunens behov?
2. Når vurderes det at tilsyn er det mest effektive virkemidlet for oppfølging av kommunene på samfunnssikkerhetsområdet?
3. Er valg av kommuner for tilsyn gjort ut fra en risiko- og vesentlighetsvurdering, og ut fra hvilke kriterier?
4. Hvilke typer læringsaktiviteter har Statsforvalteren lagt til rette for i forbindelse med tilsynet?
5. Hvordan sikres involvering av kommuneledelsen i øvelser?

1. Tidligere tilsyn, DSBs kommuneundersøkelse, diverse oversikter over øvelser, aktiviteter, evalueringsrapporter fra møter/øvelser, SFs generelle kjennskap til kommunene. Dette danner kunnskapsgrunnlaget for risikovurderingen knyttet til utvalg av kommunale tilsyn samt utarbeidelse av beredskapsvurderingen i embetets kommunebilde. Dette lages forut for alle dialogmøter i kommunene som embetsledelsen gjennomfører sammen med ledergruppen.

2. Når vi er usikker på om plan for lukking av tidligere avvik ikke er fulgt opp, utskifting av personell i kommuneledelsen samt om det er lenge siden vi har vært på tilsyn.

3. Ja, se punktene 1 og 2.

4. Innhentning av dokumentasjon og gjennomgang av disse. Tilbud om oppfølging av tilsynet med opplæring mm. i etterkant.

5. På alle øvelser trenes det på kriseledelse og derav deltar kommuneledelsen alltid på øvelser iht. kommunenes kriseplan.

**FylkesROS (fra kapittel 7.3.4.6 i TB)**



**Rapportere på****FylkesROS**

Statsforvalteren skal:

- Redegjør for status på fylkesROS og tilhørende oppfølgingsplan
- Redegjøre for status av scenario sikkerhetspolitisk krise/krig i fylkesROS.

Nåværende fylkesROS, ROS Trøndelag, er datert 2019 og er dessverre i mindre grad blitt fulgt opp i 2020 - 2022 pga. håndteringen av pandemien. Ny revidert analyse er i slutfasen på arbeidet og vil foreligge primo 2023.

I revisjonsarbeidet med ROS Trøndelag er også scenarioet sikkerhetspolitisk krise og krig innbefattet. Denne vil sammen med Forsvarets planverk for forsvaret av Trøndelag være kunnskapsgrunnlaget for videre siv-mil samarbeid på regionalt og lokalt nivå i tiden fremover.

**Rapportering på tiltak i gevinstrealiseringsplanen (fra kapittel 7.3.4.7 i TB)****Rapportere på****Rapportering på tiltak i gevinstrealiseringen**

Statsforvalteren skal:

- Redegjør kort for status på arbeidet med å tilrettelegge for enhetlig og systematisk tilnærming til samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet i oppfølging av kommunene.
- Redegjøre kort for status på arbeidet med å tilrettelegge for felles tilnærming og systematisk oppfølging av regionale aktører.

SFTL forsøker å arbeide mot kommunene basert på rapporter fra tidligere tilsyn samt resultatene fra DSBs årlige kommuneunder-søkelse. Videre systematiseres kartlegging av kommunene gjennom diverse oversikter på gjennomførte øvelser, aktiviteter, evalueringsrapporter fra møter/øvelser og SFTLs generelle kjennskap til kommunene. I råd og veiledning, samt øvelser mm. vises det til gjeldende lovverk samt de mange ulike veilederne som forefinnes på samfunnssikkerhets og beredskapsområdet.

Arbeidet mot regionale aktører organiseres i i hovedsak gjennom samarbeidet i Fylkesberedskapsrådet. SFTL har totalt 47 ulike offentlige, private og frivillige organisasjoner på listen over medlemmer i rådet. Mange av virksomheten deltar i arbeidet med ROS Trøndelag som vi ansees er en viktig del av grunnmuren i samfunnssikkerhet og beredskapsarbeidet i Trøndelag. Revisjonsarbeidet i 2022 innbefattet en bred høring på gjeldende ROS-analyse samt deltakelse på arbeidsøkter/workshops for mange av medlemmene i rådet. Arbeidet gir god effekt på regionalt nivå men oppfølging tiltakene har tidligere vist seg å være en krevende øvelse. Det er utfordrende å få etatene til å forplikte seg på konkrete oppfølgingspunkter og melde tilbake på disse da dette ikke følger normale forvaltnings og styringskanaler. Oppfølgingen av etatene på dette feltet er derav basert på konsensus og dialog. Dette oppleves til daglig likevel å være godt gjennom et velfungerende samarbeid og åpen dialog med etatene som har viktige roller for å skape et trygt og robust Trøndelag.

**Gevinstrealiseringsplanen: Tilsyn (fra kapittel 7.3.5.1 i TB)****Rapportere på**

I henhold til gevinstrealiseringsplanen, rapportere på effekten av tiltakene som er gjort for å øke kvaliteten og sikre lik praksis på tvers av statsforvalterne og hvilke grep som er tatt for å øke tilsynsaktiviteten.

Nasjonale tilsynsaksjoner initiert fra Miljødirektoratet gir mer lik praksis. På grunn av stor saksmengde greier vi ikke å øke tilsynsaktiviteten.

**Gevinstrealiseringsplanen: Veiledning av kommunene (fra kapittel 7.3.5.2 i TB)****Rapportere på**

I henhold til gevinstrealiseringsplanen, rapportere på effekten av tiltakene som er innført for å bedre veiledningen av kommunene og hvilke resultater tiltakene har ført til.

Sammenslåing av embedene har ført til større fagmiljøer, og bedre grunnlag for veiledning av kommunene. I tillegg har pandemien gjort at webinarer brukes i større grad enn tidligere. Gjennomførte webinarer (innenfor naturmangfold, motorferdsel, lokal verneområdeforvaltning) har gjort kommunene bedre i stand til å løse sine oppgaver på klima- og miljøområdet.

**Fremmede organismer (fra kapittel 7.3.5.3 i TB)**

**Rapportere på**

Status på gjennomførte tiltak mot fremmede organismer.

Se oversikt i tabell.

**Fremmede organismer**

Beskrivelse av tiltak (som meldt inn i ESS)	Oppfølging av overordnede kriterier	Art/artsgruppe	Type tiltak	Vurdering av gjennomført tiltak	Sum brukt
Fjerne sitkagran i kystlynghei Frøya kommune	Tiltak mot utenlandske treslag	Sitkagran	Bekjempelse	Vellykket. Fjerning av sitkagran over store arealer med kystlynghei	784 000
Fremmede planter m/frøformering nær verneområder fl. kommuner	Tiltak mot fremmede skadelige karplanter	Hagelupin	Bekjempelse	Vellykket men må videreføres. God effekt på bestander som er bekjempet	258 000
Fremmede planter m/frøformering nær verneområder fl. kommuner	Tiltak mot fremmede skadelige karplanter	kjempespringfrø	Bekjempelse	Vellykket men må følges opp videre. God effekt på bestander som er bekjempet	115 078
Fremmede planter m/vegetativ formering nær verneområder fl. kommuner	Tiltak mot fremmede skadelige karplanter	Rynkerose, slireknearter	Bekjempelse	Vellykket men bør bekjempes over flere år	44 200
Fremmede planter som truer elvører og strandeng med trua arter og naturtyper fl. kommuner	Tiltak mot fremmede skadelige karplanter	Rynkerose, lupin, kjempespringfrø, legepestrot og tromsøpalme, kjempebjørnekjeks	Bekjempelse	Vellykket men bør følges opp videre	315 000
					1 516 278

**Truede arter (fra kapittel 7.3.5.4 i TB)**

**Rapportere på**

Status på gjennomførte tiltak for å ta vare på truede arter og naturtyper

**Truede arter og naturtyper**

Art/naturtype	Ref. nr.	Type tiltak	Omfang av tiltaket	Navn på område	Effekt av gjennomført tiltak	Sum
Slåttemark, slåttemyr og kystlynghei	22SA1D07	Kartlegging og rekartlegging av slåttemark, slåttemyr og kystlynghei. Utarbeiding og revidering av skjøtelsesplaner.	Fikk utarbeidet skjøtelsesplan for 20 lokaliteter, og kartlagt 5,7 km <sup>2</sup>	Høylandet, Indre Fosen, Lierne, Malvik, Namsskogan, Nærøysund, Stjørdal	Effekten er god. Vi fikk evaluert skjøtelsen på de lokalitetene som hadde en skjøtelsesplan. Vi fikk også oppdatert tilskuddsgrunnlaget.	600 000
Elvesandjeger og stor elvebreddedderkopp	22SA1D07	Overvåking	Fire lokaliteter	Gaula	luking av lupin har generelt hatt positiv effekt på forekomst av elvesandjegerlarver i ulike stadier, særlig i områdene som har vært luket i tre år på rad. Luking kan påvirke det tredje larvestadiet negativt. Tidsserien for stor elvebreddedderkopp er kortere enn for elvesandjeger, men edderkoppen virker svært sensitiv til luking. Juveniler synes mer resiliente enn voksne. Dataene er foreløpig få og kortsiktige, og tidsseriene bør forlenges for økt forståelse av variasjonene i elvebreddedderkopp-bestandene.	190 000
Elvebreddedderkopp	22SA1D07	Luking av lupiner	En lokalitet	Langøra, Stjørdal	Lupinene er nå i stor grad fjernet. Restbestander og etterarbeid gjenstår.	50 000
Trøndertorvmose	22SA1D07	Overvåking - genetiske studier	Alle kjente lokaliteter	Trøndelag	Oppdatert bestandsoversikt. Det er samlet inn prøver av trøndertorvmose fra de fleste lokalitetene for genetiske studier. I 2022 ble det funnet en ny delokalitet i artens kjemneområde på Høylandet, og en ny lokalitet på Vestertermyran i Bangdalen. Bangdalen lokaliteten fyller hullet i utbredelsen mellom Namdalseid og Overhalla.	150 000
Elfenbenslav	22SA1D07	Overvåking		Oppdal og Lierne	Oppdatert bestandsoversikt. nykartlegging gjennomført i Drivdalen og Tunnsjøen-området i Lierne. En ny lokalitet ble påvist i Drivdalen, Oppdal kommune. Det ble ikke påvist elfenbenslav i Tunnsjø-området, Lierne kommune.	180 000
Kalksteinslørsopp	22SA1D07	Overvåking	Samtlige kjente lokaliteter		Oppdatert bestandsoversikt. Samtlige kjente lokaliteter ble ettersøkt uten at arten ble påvist. I tillegg ble det også søkt etter arten på potensielt egnede steder flere andre plasser i fylket (bl.a. i Levanger og Lierne). 2022 viste seg å være et generelt dårlig år for fruktifisering av lørsopper innenfor seksjon Phlegmacium, slik at det magre resultatet må betegnes som forventet.	155 000
Safransnyltepute - kullsoppsnylte	22SA1D07	Overvåking og nykartlegging		Heim, Rindal, Oppdal og Stjørdal kommuner.	Oppdatert bestandsoversikt. Arten har blitt påvist på seks steder i Trøndelag fylke i 2022. Av disse er fem nye lokaliteter, og et funn på en eksisterende lokalitet. De nye lokalitetene ligger i Heim, Rindal, Oppdal og Stjørdal kommuner.	155 000
Taigabendellav	22SA1D07	Overvåking og nykartlegging			Oppdatert bestandsoversikt. Prosjektet som har pågått siden 2020 har gitt bedre kunnskap om forekomsten av taigabendellav i fylket, og kunnskapshullene blir etter hvert færre. I 2022 har nykartleggingen foregått i østlige deler av Trøndelag.	180 000
Svartkurle	22SA1D07	Overvåking og skjøtsel	Det ble gjennomført tiltak i 6 kommuner. Sør-Fron, Røros, Oppdal, Tolga, Tynset og Os.	Oppdal	Et tiår med skjøtsel gir positiv utvikling i antall blomstrende individer på kulturmark i Oppdal kommune. Alle lokalitetene på kulturmark har skjøtelsesplaner. I 2022 ble det registrert 952 blomstrende individer i Oppdal. Generelt var 2022 et godt år for svartkurle i Norge. I regi av handlingsplanarbeidet ble det registrert over 2000 blomstrende individer i Norge i 2022. Dette er det nest høyeste antallet som er registrert i de 13 årene planen er fulgt.	170 000
Sibirstjerne	22SA1D07	Sammenstilling av kunnskap, råd om videre forvaltning, og øke produksjonen av planter	En lokalitet	Røros	Økt omfang på oppformering av nye planter. Produksjonen flyttet til drivhus. NTNU VM utarbeider rapport om sibirstjerne. Tema: artens økologi, utbredelse, historikk om norske forekomster, ivaretagelse på Sakrisodden, erfaringer med utsettingsforsøk, råd om oppfølging på Sakrisodden, reintroduksjon på tidligere kjente voksesteder, introduksjon på nye voksesteder, hva er nødvendig for å bedre kategorien på rødlisten, langsiktighet i forvaltning av arten mm.	125 000
Elvesandjeger	22SA1D07	Restaurering av gammel lokalitet	En lokalitet	Gaula	Lupiner fjernet etterarbeid og videre overvåking nødvendig for å måle effekten.	100 000
Elvemusling	22SA1D07	Utarbeide veileder og kunnskapsheving/tilgjengeliggjøring av kunnskap		Møre og Romsdal, Nordland, Rogaland, Oslo/ Viken, Agder og Trøndelag	Økt kunnskap om elvemusling. Veileder for flytting av elvemusling og kartlegging, men også til kit for innsamling av DNA fra levende muslinger, habitatanalyse, tiltak og årlig oppdatering av elvemuslingbasen.	383 264
						2 438 264

**Fellingstillatelser på rovviltområdet (fra kapittel 7.3.5.5 i TB)**

Rapportere på
Fellingstillatelser på rovviltområdet

Halvparten innvilget på jerv, alle innvilget på gaupe og ulv. Ingen innvilget på kongeørn.

**Rovvilt**

	Antall skadefellings søknader	Antall avslag	Antall tillatelser	Andel innvilgende
Jerv	2	1	1	50 %
Gaupe	1	0	1	100 %
Bjørn	23	5	18	78 %
Ulv	1	0	1	100 %
Kongeørn	2	2	0	0 %
Totalt	29	8	21	

**Status på aktivitet og gjennomførte tiltak mot fremmede treslag i verneområder (fra kapittel 7.3.5.6 i TB)**

**Rapportere på**

Status på aktivitet og gjennomførte tiltak mot fremmede treslag i verneområder.

Se oversikt i tabell.

**Redusert forekomst av fremmede treslag i verneområder**

	Kysttynghei	Løvsog	Myr	Furuskog	Annet	Sum
Antall verneområder	4	5	0	5	4	18
Anslag volum hogd (m3)	300	200	0	500	100	1 100
Anslag areal hogd (dekar)	150	100	0	400	50	700
Anslag andel sitkagran (%)	50	0	0	40	10	100
Anslag andel norsk gran (%)	0	10	0	85	5	100
Anslag andel andre treslag (%)	15	10	0	15	60	100

Her måtte det bli litt runde tall fordi det er veldig vanskelig å beregne både volum pga stor variasjon på trestørrelser, og areal siden tettheten på hogd skog varierer mye. Andre treslag omfatter platanlønn, bergfuru, div. edelgran, lutzi og contortafuru. Annet: Andre naturtyper er strandeng, gammel naturskog og boreal regnskog.

**Status for arbeidet med avfallsplan i havn (fra kapittel 7.3.5.7 i TB)**

**Rapportere på**

Status for arbeidet med avfallsplan i havn

Etableringen av system for mottak av avfall i havner medfører mindre avfall og mindre plastforurensning i det marine miljøet. Antall godkjente planer øker, men en forskriftsendring og en ytterligere utvikling av fagsystemet vil minske usikkerheten og gi bedre oversikt over statusen på området

**Avfallsplaner i havner**

Type havn	Totalt antall	Uten krav om avfallsplan	Med krav om avfallsplan	Har godkjent avfallsplan	Mangler godkjent avfallsplan
Nærings- og industrihavn	319	51	268	155	113
Fiskerihavn	47	13	34	3	31
Trafikkhavn	33	28	5	4	1
Småbåthavn	814	410	404	110	294
Sum	1 213	502	711	272	439

**Status for bedre tilstand og kunnskap om vannforekomstene (fra kapittel 7.3.5.8 i TB)**

**Rapportere på**

Status for bedre tilstand og kunnskap om vannforekomstene

Både overvåkingsmidlene og prosessmidlene (kunnskapsgrunnet, vann-nett) ble brukt opp. Overvåkingsmidlene brukes til overvåking i samarbeid med vannområdene, og prosessmidlene er brukt til bistand med vann-nett. Det er gitt støtte fra overvåkingsmidlene til Trondheimsfjordprosjektet (prosjekteier er Trøndelag fylkeskommune).

**Vannforvaltning**

Ar	Driftsmidlene vil brukes opp i løpet av året	Midlene er brukt til
2022	ja	Overvåkingsmidlene gis som støtte til tiltaksrettet overvåking i vannområdene, forutsatt min. 50 % egenfinansiering i vannområdene. Prosessmidlene har blitt brukt til å legge inn eksisterende data for Trondheimsfjorden (har engasjert en person til å legge inn, samarbeid med fylkeskommunen). Det er gitt støtte fra overvåkingsmidlene til Trondheimsfjordprosjektet (kunnskapsstatus, videre overvåking av fjorden).

**Status på bruk av tilskuddsmidler for tiltaksorientert overvåking etter vannforskriften (fra kapittel 7.3.5.9 i TB)**

**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på bruk av tilskuddsmidler i henhold til behovsinnmelding gjennom ESS for tiltaksorientert overvåking etter vannforskriften (kapittel/post 1410.21).

Midlene er fordelt til vannområdene, med forutsetning om 50 % egenfinansiering. Midlene er også brukt til å støtte Trondheimsfjordprosjektet.

**Overvåking under vannforskriften**

Delprogram/område/prosjekt	Antall stasjoner	Sum tilskudd (beløp)	Sum brukt (beløp)	Beskrivelse av gjennomført overvåking
Nordre Fosen	83	260 000	704 000	Kj, PP, SMg, eutrofi-overvåking eksisterende program
Inn-Trøndelag	104	246 470	863 503	Fi, Kj
Orklavassdraget	56	150 000	300 000	Kj, Mi, Fi
Gaulavassdraget	90	350 700	701 400	Fi, Kj
Nea-Nidelva	70	280 000	560 000	Fi, Kj
Stjørdalsvassdraget	90	120 000	254 000	IMg, SMg, Kj, Fi, Mi, Fa
Glomma (Røros)	2	40 000	170 000	PP, algeoppblomstring Doktorjonna
Statsforvalteren	0	470 000	470 000	Administrative kostnader
Trondheimsfjordprosjektet, Trøndelag fylkeskommune	0	432 830	432 830	Støtte til Trondheimsfjordprosjektet
	495	2 350 000	4 455 733	

**Rapportering på antall anmeldte lovbrudd (fra kapittel 7.3.5.10 i TB)****Rapportere på**

Rapportering på antall anmeldte lovbrudd

Ingen anmeldte lovbrudd fra Klima- og miljøavd. i 2022.

**Spesifikk omtale av arbeid med omstilling (fra kapittel 7.3.6.1.1 i TB)****Rapportere på**

Det skal:

- Gis en spesifikk omtale av arbeid med innovasjons- og fornyingsprosjekter i kommunene.
- Redegjøres kort for fordeling av skjønnsmidler til formålet, herunder rapportering i søknads- og rapporteringsportalen Prosjektskjønn, og formidling av resultatene.
- Gis en omtale av virkninger og resultater av prosjektene.

Trøndelag ble tildelt 98 mill. kr av den fylkesvise skjønnsrammen til kommunene for 2022. Av dette ble 44,2 millioner kr gitt som støtte til fornyings- og innovasjonsprosjekter.

Vi mottok 56 prosjektsøknader innen fristen 21. juni 2021, og tildelte midler til 32 prosjekter.

Våre avdelinger var involvert i vurderingen av søknader, hvor blant annet innovasjonsverdi, relevans/nytteverdi, prosjektkvalitet og overføringsverdi ble vektlagt og vurdert. Søknadene som på en god måte bygget opp under FN's bærekraftsmål og/eller et helhetlig og strukturert samarbeid mellom flere kommuner ble i tillegg gitt ekstra prioritet. Vi har utarbeidet rutiner for hva som skal vektlegges i vurderingen.

**Prosjektskjønnsdatabasen**

I prosjektdatabasen viser sum innvilget beløp 43,1 mill. kr i 2022, men det er her gjort korrigeringer. Korrigeringene gjelder prosjekter der Trondheim kommune er søkerkommune. Tildelingen til Digi Barnevern ble økt fra 1,5 mill. kr til 3,2 mill. kr (50-21-0068). Videre blir det ikke utbetalt midler Digi Plan (50-21-0042) i 2022 på grunn av at prosjektet ikke ble videreført (trukket fra 0,6 mill kr).

**Innspill til forbedring i prosjektskjønnsdatabasen**

Søknadsdatabasen bør endres slik at det blir enklere å følge opp flerårige prosjekter. Selv om hver søknad får sitt unike prosjektnummer, bør det utvikles løsninger der prosjektnumre som gjelder samme prosjekt, kan kobles sammen.

**Rapportering**

Rapporteringsfristen for 2021-midlene, var 1. juni 2022. Etter flere purringer, manglet vi rapportering fra ett prosjekt. I dette tilfellet er kommunen bedt om å omdisponere ubrukte midler til et annet pågående prosjekt.

Koronasituasjonen påvirket framdriften for flere av prosjektene også i 2022. Flere kommuner har derfor bedt om å få overføre midler for 2022 til 2023, som vi har åpnet opp for. Flertallet av prosjektene har gitt en underveisrapportering, og ikke en sluttrapportering.

**Formidling av resultater**

I samarbeid med Trøndelag fylkeskommune, KS og Forskningsrådet har vi arrangert tre nettverksmøter om forskning og innovasjon i 2022. Ett av formålene med disse møtene/samlingene er å legge til rette for erfaringsdeling mellom kommuner. Flere prosjekter som har fått skjønnsmidler har delt erfaringer på disse samlingene/møtene. Det ble gjennomført en fysisk samling i september 2022.

Helse- og omsorgsavdelingen og Oppvekst- og velferdsavdelingen har arrangert digitale webinarer der vi orienterte om ulike tilskuddsordninger, inkludert prosjektskjønn. Også på disse webinarene ble erfaringer fra enkeltprosjekter presentert. I tillegg blir erfaringer fra ulike prosjekter delt i diverse fagsamlinger/nettverk.

**Virkninger og resultater av prosjektene**

Det er krevende å vurdere virkninger og resultater av prosjekter. Vi vil likevel trekke fram noen generelle erfaringer.

Vi vurderer at prosjektskjønn kan ha verdi ut over det aktuelle prosjektet, ved at det gir nyttig erfaringer om hvordan man kan jobbe med fornying og innovasjon.

For å møte utfordringer som er gjennomgående for flere av kommunene i fylket, tildeler vi skjønnsmidler for å stimulere til fornyingsarbeid gjennom fellesløft for fylket. Tiltakene blir iverksatt på bakgrunn av innspill fra kommunene, KS og regional stat. For 2022 var hovedsatsningsområdene; Bærekraftige tjenester, motvirke ungt utenforskap, Innovasjon gjennom digitalisering og kompetanseløft gjennom nettverk.

Å tildele midler til felles tiltak, legger til rette for at alle kommunene blir med på fornyingsarbeid, og vi vurderer at dette gir ekstra effekt av midlene.

Trondheim kommune har hvert år mange prosjekter som mottar prosjektskjønn. Mange har høy innovasjonsverdi ved de bidrar til nye måter å jobbe på for kommunesektoren. Et eksempel på dette er prosjektet Digi Barnevern, som handler om utvikling av et nytt fagsystem for kommunalt barnevern og innbyggertjenester.

Samtidig skal prosjektskjønn også kunne bidra til at kommuner som har lite erfaring med innovasjonsarbeid, får risikoavlastning gjennom tildeling av prosjektskjønn. I slike tilfeller kan skjønnsmidlene bidra til at den aktuelle kommunen prøver ut nye løsninger i egen kommune, selv om ideen/prosjektet er prøvd ut i andre i kommuner tidligere. For å stimulere til dette har vi sammen med våre fagavdelinger justert våre tildelingskriterier slik at vi i større grad kan tildele midler til små kommuner og der innovasjonsverdien handler om å utvikle noe nytt i egen kommune.

**Det skal gis rapportering i tabell... (fra kapittel 7.3.6.2.1 i TB)****Rapportere på**

Det skal gis rapportering i tabell som viser:

- Antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av statsforvalteren, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.

I tillegg til sakene om lovlighetskontroll som fremgår av tabellen nedenfor - er noen lovlighetskontroller etter klage - avvist av ulike grunner (skrevet under av bare en representant eller klagen har ikke først vært lagt frem til ny behandling for kommunestyret).

**Kommunalrettslig lovlighetskontroll etter klage og eget initiativ**

Type lovlighetskontroll	Vedtak opprettholdt	Ulovlig vedtak	Sum
Etter klage	3	3	6
På eget initiativ	0	1	1

**Kortfattet omtale av... (fra kapittel 7.3.6.2.2 i TB)****Rapportere på**

Statsforvalterne skal gi en kortfattet omtale av hvilke særlige kommunalrettslige tema de veileder kommunene om, og om eventuelle kommunalrettslige saker som har vært ressurskrevende/hatt mye oppmerksomhet hos statsforvalteren.

Henveldeiser om kommunalrettslige temaer i 2022 har særlig vært knyttet til spørsmål omkring habilitet, åpne eller lukkede møter, nyvalg, suppleringsvalg og fritak fra verv.

Det har også vært spørsmål om saksbehandlingsregler, spesielt til koml. § 11-3 om sakliste. I tillegg en god del veiledning på forhold omkring behandling av interpellasjoner, lovlighetskontroller og kommunale garantier.

**Kortfattet omtale i årsrapporten av bruken av interkommunalt samarbeid i fylket (fra kapittel 7.3.6.2.3 i TB)****Rapportere på**

Statsforvalterne skal, på bakgrunn av egne erfaringer etter kontakt med kommunene, gi en kort omtale av omfanget av interkommunalt samarbeid i fylket, i hvilke former kommunene samarbeider, og hvilke tjenester det samarbeides om.

Det skal også gis en kortfattet omtale av utviklingstrekk og utfordringer statsforvalterne ser i det interkommunale samarbeidet i fylke.

Omfanget av interkommunalt samarbeid i Trøndelag er betydelig noe som også ble beskrevet i vår kartlegging gjennomført av NIVI-analyse i 2021. Vi ser at det i 2022 er en viss trend i retning av mer lokalt nabosamarbeid mellom 2-3 kommuner framfor bredere regionale fellesløsninger. Dette kan være en følge av tettere samarbeid de senere år knyttet til koronapandemien. Vi ser at det også siste år er blitt en liten økning i antall kommuner som deltar i flere interkommunale politiske råd. Dette kan innebære både fordeler og ulemper. Sett fra den enkelte kommune kan det være en fordel å kunne utnytte

samarbeidsrelasjoner og etablerte virkemidler og rammebetingelser i to geografiske retninger. Samtidig så kan det være ulemper ifht styring, interessepolitisk arbeid mellom ulike regioner og ønske om faste samarbeidspartnere.

Statsforvalteren har på forespørsel fra kommunene Grong, Lierne, Namsskogan og Røyrvik bidratt med å kartlegge økt mulighetsrom for interkommunalt samarbeid i indre Namdal. Utredningen trekker frem flere områder med potensial for tettere samarbeid, fra de overordna områdene (samfunnsplanlegging, beredskap osv.) til konkrete tjenestesamarbeid. En viktig faktor er digitalisering som muliggjør samarbeid på nye måter, f.eks. ved at man kan bygge fagmiljø uten nødvendigvis å måtte flytte arbeidsplasser.

**Fylkesmannsembeter som samordner statlig innsigelse (fra kapittel 7.3.6.3.1 i TB)**

**Rapportere på**

Det skal rapporteres på statsforvalterens arbeid med samordning av statlige innsigelser, herunder i hvilken grad innsigelser blir løst gjennom dialog.

Det er i 2022 samordnet statlige innsigelser til 28 kommunale planer. Fordeling av innsigelser: Statens vegvesen med 6 innsigelser, NVE med 18 innsigelser, Bane NOR med 3 innsigelser, Mattilsynet, Avinor og Forsvarsbygg har fremmet 3 innsigelser hver og Fiskeridirektoratet med 1 innsigelse. Ingen av innsigelsene som er fremmet av andre statlige etater er løst før oversendelse til kommunen. Det er foretatt avskjæring av innsigelsen fra Fiskeridirektoratet. Statsforvalteren har fremmet innsigelser til 72 planer. I 2022 har Statsforvalteren og andre statlige etater fremmet innsigelse til i alt 79 kommunale planer.

**Samordning av statlige innsigelser**

Etat	1. Antall planer der andre statlige etater har <u>oversendt</u> innsigelse til statsforvalteren	2. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er <u>løst</u> før de er fremmet for kommunen	3. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er <u>avskåret</u> av statsforvalteren	4. Antall planer med innsigelse fra statsforvalteren og andre statlige etater <u>fremmet</u> for kommunen
Antall planer totalt	28	0	1	79
Statsforvalteren	0	0	0	0
Avinor				
Biskopene	0	0	0	0
Direktoratet for mineralforvaltning	0	0	0	0
Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap	0	0	0	0
Fiskeridirektoratet	1	0	1	0
Forsvarsbygg	2	0	0	2
BaneNor	3	0	0	3
Kystverket	0	0	0	0
Luffartstilsynet	2	0	0	2
Mattilsynet	2	0	0	2
NVE	18	0	0	18
Oljedirektoratet	0	0	0	0
Politiet	0	0	0	0
Riksantikvaren				
Statens vegvesen	6	0	0	6
Statsbygg	0	0	0	0

**Rapportering i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.4.1 i TB)**

**Rapportere på**

Alle statsforvalterne rapporterer byggesaker i SYSAM- ny rapporteringsløsning for statsforvalterne.

- Av årsrapporten skal det fremgå totalt antall behandlede byggesaker.
- Av årsrapporten skal det fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå antall saker som ikke ble avgjort innen 12 uker. Det skal vises hvor lang gjennomsnittlig overskridelse var i disse sakene. Overskridelse skal føres i antall dager.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i saksbehandlingsforskriften jf. pbl. § 21-8 andre ledd, hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i, og hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse.

Vi har bevisst prioritert dette saksområdet i 2022. 90 prosent av sakene er behandlet innen 12-uker.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid på alle klagesaker over kommunens vedtak i byggesaker var derfor i 2022 55 dager. Behandlingstiden er godt innenfor resultatkravet på 12-uker.

**Rapportering om byggesaker etter plan- og bygningsloven**

Totalt antall behandlede saker	Antall saker gitt medhold	Antall saker ikke avgjort innen 12 uker	Gjennomsnitt dager ikke avgjort innen 12 uker	Antall saker gitt lengre frist	Antall særlige tilfeller klageinstansen selv forlenget	Antall saker fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse
242	82	24	30	0	3	0

**Rapportering av plansaker i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.5.1 i TB)****Rapportere på**

Alle statsforvalterne rapporterer plansaker i SYSAM-ny rapporteringsløsning for statsforvalterne.

- Av årsrapporten for 2022 skal det fremgå totalt antall behandlede klager på reguleringsplaner og gjennomsnittlig saksbehandlingstid i antall dager. Det skal i tillegg fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.

I 2022 har vi behandlet 42 av 55 klager på vedtatte reguleringsplaner innen 12 uker (76 % av sakene).

Gjennomsnittlig behandlingstid for alle klagesaker på reguleringsplaner var i 2022 65 dager.

Behandlingen av slike klagesaker har vært et prioritert saksområde for oss i 2022. Vi har derfor en gjennomsnittlig behandlingstid godt under resultatkravet på 12-uker.

Arbeidet med reguleringsplaner kan ofte være tidkrevende - med et omfattende faktum og mange ulike anførsler fra klager. Sakene har også gjerne stor oppmerksomhet i lokalsamfunnet.

Klagesakene på reguleringsplaner fra kommunene er i hovedsak tilfredsstillende behandlet og forberedt.

Vi gav medhold i 4 av 55 klagesaker på dette området i 2022.

**Rapportering om plansaker etter plan- og bygningsloven**

<b>Betegnelse på rapporteringskrav</b>	
<b>Antall behandlede klagesaker reguleringsplaner</b>	55
<b>Gjennomsnittlig behandlingstid i dager for klager på reguleringsplaner</b>	65
<b>Antall klagesaker om reguleringsplan som ikke er behandlet innen 12 uker</b>	13
<b>Antall klagesaker om reguleringsplan der klagen er gitt medhold helt eller delvis</b>	4

**Det skal rapporteres om lærlinger... (fra kapittel 7.3.6.6.1 i TB)****Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall lærlinger i 2022. Det skal også fremgå innenfor hvilke fag.

Statsforvalteren har ikke hatt lærling i 2022. Vi har planer om å utlyse en stilling som lærling innenfor service- og administrasjonsfaget for 2023.

**Gevinstrealisering på planområdet (fra kapittel 7.3.6.7.1 i TB)****Rapportere på**

Statsforvalteren skal gi en kort, årlig samlet vurdering og rapportering i årsrapporten på egen ressursbruk knyttet til arbeid med og medvirkning i planprosesser (som formidling, høringsuttalelser, dialog og samordning av nasjonale og viktige regionale interesser). I tilknytning til rapporteringen på ressursbruk skal det også gis en vurdering av kvaliteten på arbeidet.

Det er foretatt noe spesialisering blant annet ved at dedikerte saksbehandlere har ansvar for byvekstkommunene eller for ulike tema som samferdsel. Embetet foretar prioritering ved deltakelse i regionalt planforum for å sikre riktig deltakelse. Det er arbeidet med forbedring og effektivisering av STFL sine uttalelser til KPS. Kvaliteten på arbeidet vurderes å være god.

**Statsforvalteren skal gi en kort omtale av embetets arbeid...(2) (fra kapittel 7.3.7.1 i TB)****Rapportere på**

Statsforvalteren skal gi en omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på universell utforming.

Vi har i 2022 løpende gitt nødvendig veiledning til kommunene for å sikre tilstrekkelig kjønnsbalanse i de ulike politiske kommunale organ ved nyvalg og suppleringsvalg i løpet av valgperioden.

Planarbeid vurderes som en viktig arena for å veilede og sikre at universell utforming ivaretas i kommunene. Vi veileder kommunene med innspill til varsel om oppstart av samtlige planer, samt sikrer videre at universell utforming er tilstrekkelig ivaretatt ved plan på høring. Vi viser særlig til føringer i FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) ved planforslag som omhandler skole, barnehage og næringsområder for å sikre like muligheter til livsutfoldelse for befolkningen.

Statsforvalteren deltar en samarbeidsgruppe "Trøndelag for alle" sammen med brukerråd (eldreråd og mennesker med nedsatt



funksjonsevne), Fylkeskommunen, Husbanken og Nav hjelpemiddelsentral. Gruppen jobber for å ivareta like muligheter for livsutfoldelse samt universell utforming i tråd med nasjonale føringer.

#### Fylkesmannen skal gi en omtale av embetets arbeid med å fremme likestilling... (fra kapittel 7.3.7.2 i TB)

##### Rapportere på

Nye regler om aktivitets- og redegjørelsesplikten på likestillingsområdet trådte i kraft 1.1.2020. I årsrapporten for 2021 skal det redegjøres for arbeidet for likestilling i tråd med il de nye kravene for redegjørelsesplikten, jf. hovedinstruksen pkt. 4.2.3 og pkt. 5.1.1.2, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 24 om offentlige myndigheters aktivitets- og redegjørelsesplikt samt §§ 26 og 26 a om arbeidsgivers aktivitets- og redegjørelsesplikt. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har utarbeidet veiledning og maler for det aktive likestillingsarbeidet og maler for redegjørelse.

Lenke: [Aktivitets- og redegjørelsesplikten \(ARP\) \(bufdir.no\)](#)

Embetet har fastsatte mål på likestilling, og at det ikke skal forkomme diskriminering. Målsetninger i lokal lønnspolitikk og embetets strategiske plan synliggjør også dette. Som det framkommer av nøkkeltallstabeller er det i langt flere kvinner enn menn ansatt. Dette er ikke nytt og har vært gjeldende over flere år.

#### Aktivitetsplikt

Embetet gjennomførte i 2021 en omfattende lønnskartelegging etter mal utarbeidet av Bufdir. Kartleggingen synliggjorde at lønnsforskjeller mellom kjønn innenfor de ulike stillingskategorier kan forklares av andre faktorer enn kjønn. Til tross for dette viste framstillingen av lønn i nøkkeltall for 2021 at kvinners lønn er noe lavere enn lønn for menn. Nøkkeltallsframstilling for 2022 synliggjør samme situasjon, med små endringer. Ny lønnskartlegging etter Bufdir mal er planlagt gjennomført ved årsskiftet 2023-2024.

Embetet har ved årsskiftet 2022-2023 sju medarbeidere i deltidstilling. Det er utarbeidet en anonym spørreundersøkelse for å kartlegge uønsket deltid. Alle deltidsansatte ble invitert til å svare på denne. Undersøkelsen fikk en moderat svarprosent, og ingen med arbeidsavtale på under full stilling oppgir at dette er en uønsket situasjon. Vi er kjent med at en av medarbeiderne som i løpet av året har sluttet og gått over til annen virksomhet var ansatt i uønsket deltidstilling i embetet, og startet i hel stilling i annen virksomhet.

Nøkkeltallsframstillingen viser at det samla sett er en overvekt av kvinner ansatt i embetet. Dette gjelder alle stillingskategorier, men unntak av kategori 1. Sammenlignet med 2021 har kvinneandelen i stillingskategori 1 økt noe, til 40%.

Som beskrevet over er det målsettinger om likestilling og at det ikke skal forkomme diskriminering. For å sikre dette er det igangsatt, med bistand fra BHT, et arbeid med utarbeidelse av og gjennomføring av en risikovurdering av status likestilling og diskriminering i embetet. Dette omfatter diskrimineringsgrunnlagene og personalområder beskrevet i Bufdir sin veileder. Risikovurderingen er planlagt slutført i løpet av våren 2023. Risikovurderingen vil også inneholde tiltak på de områder det viser seg å være nødvendig. Dette vil bli virksomhetens handlingsplan for å jobbe videre med dette området i 2023.

#### Rekruttering

Arbeidsledigheten er generelt lav i hele landet og i vår region er det også konkurranse om kvalifisert arbeidskraft. Embetet har et personalpolitisk mål om en balansert alders- og kjønns sammensetning, og rekruttere medarbeidere med innvandrerbakgrunn, hull i CV og funksjonsnedsettelse. Dette synliggjøres ved alle utlysninger av ledige stillinger. Gjennom året var 19 stillingsutlysninger med til sammen 22 stillinger, midlertidige og faste. Til disse stillingene var det til sammen 449 søkere, som utgjør drøyt 23 søkere pr ledig stilling. Av søkere til stillingen er det 70% kvinner og 30% menn. Av søkerne var det 5 personer som oppgav hull i CV hvorav 2 ble innkalt til intervju. Videre var det 2 av søkerne oppgav funksjonsnedsettelse hvorav 1 ble innkalt til intervju. Av søkerne til stillingene er det 16 personer, 3,8%, som oppgir innvandrerbakgrunn.

Når vi legger til grunn kjønns- og alderssammensetning i søkermassen til ledige stillinger avviker denne lite fra kjønnsfordelingen i embetet, med 65,8% kvinner. Av søkere til stillinger i embetet utgjør aldergruppene 20-39 år 68%, Av ansatte i embetet utgjør samme aldergruppe 25%. Av søkermassen utgjør aldersgruppen over 50 år 14%, og blant ansatte utgjør denne aldersgruppen 51%. Vel halvparten av medarbeiderne er over 50 år, og det kan gjenspeile at embetet oppfattes til å være en trygg og attraktiv arbeidsplass for kompetente kunnskapsmedarbeidere. At det av søkermassen til ledige stillinger er relativt få i aldergruppen over 50 år, kan være et uttrykk for en generelt stabil arbeidsmarkedssituasjon innen offentlige og private virksomheter i regionen, som er i naturlig konkurranse om de samme kompetansemedarbeiderne.

Mangfold i arbeidsmiljøet er en stor ressurs, men vi erfarer at rekrutteringen er utfordrende. I et forsøk på å bidra inn i dette har vi sammen med de andre embetene i desember 2022 en mangfoldskampanje i Aftenposten og sosiale media.

#### Rapportering saksbehandlingstid i skolemiljø saker (fra kapittel 7.3.8.1 i TB)

##### Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på medianverdi og gjennomsnittstid på saksbehandlingen i håndhevings sakene per 31.12. Statsforvalteren skal kun rapportere på saker som gjelder brutt/ikke brutt aktivitetsplikt.

I 2022 har vi hatt en gjennomsnittlig saksbehandlingstid i håndhevings sakene på 81 dager og median saksbehandlingstid på 78 dager

Vi hadde til sammenligning 53 dagers gjennomsnittlig saksbehandlingstid i 2020, og 68 dager i 2021.

Det kan være mange årsaker til at vi i de to årene før 2022 hadde kortere behandlingstid, blant annet disse faktorene:

- Vi hadde fast saksbehandler 2 i alle vedtak, noe som bidro til effektivisering innad i skolemiljøteamet. Rollen viste seg imidlertid i ettertid å være sårbar.
- Vi var i de tre siste årene før 2022 et stabilt team på mellom 9-12 saksbehandlere som jobbet (blant annet) med skolemiljø saker. Vi hadde ikke så mange utskiftninger i teamet og hadde ingen nedskjæringer av ansatte. Dette gjorde at vi hadde et team med samlet god kompetanse, som etter hvert fikk bred erfaring i behandlingen av slike saker.
- Pandemien ga oss i perioder bedre arbeidsro, på grunn av tidvis færre nye meldinger og mer tid på (hjemme)kontoret. Vi fikk mer effektiv arbeidsro til saksbehandling.

Siste halvår i 2022 utmerker seg negativt med store endringer i skolemiljøteamet:

- Selv om gjennomsnittlig saksbehandlingstid for hele året ligger på 81 dager, så er snittet for høsthalvåret så høyt som 101 dager.
- Vi har behandlet en større andel saker i vår 2022, enn høst 2022, men har likevel høyere gjennomsnittlig saksbehandlingstid i høst. Det tilsier at vi jobbet langt mer effektivt i vår 2022.
- Grunnet nedskjæringer i siste halvår av 2022 mangler skolemiljøteamet (og seksjon opplæring) en juriststilling.
- I tillegg har skolemiljøteamet hatt en oppsigelse, opplæring av nyansatte, samt sykemelding som har preget det kontinuerlige arbeidet etter høstferien 2022.
- I de to siste månedene av året, mottar teamet 24 av de til sammen 39 sakene til behandling for høsthalvåret. Dette er saker vi rekker å starte opp, men ikke behandler.
- Pågangen på nye saker er økende, og saksbehandlingstiden er lengre. Dette skjer samtidig som vi ikke har vært så aktive i oppfølgingen av regelverksforståelse i sektor i høsthalvåret.
- Det store antall saker vi ikke har behandlet ferdig av 2022-sakene, vil komme i tillegg til nye saker i 2023.

#### Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven (fra kapittel 7.3.8.2 i TB)

##### Rapportere på

Statsforvalteren skal beskrive vurderingene som var avgjørende for valg av:

- tilsynstema
- omfang
- skriftlig eller stedlig tilsyn
- tilsynsobjekt

På barnehageområdet har Statsforvalteren i Trøndelag gjennomført 3 tilsyn i 2022. Tema for tilsyn har vært kommunens ansvar som barnehagemyndighet med tema spesialpedagogisk hjelp. Tilsynsteamene og tilsynsobjektene er valgt med bakgrunn av en risiko- og sårbarhetsanalyse.

Tilsynstemaet er valgt etter en vurdering av at regelverksbrudd på dette området har store konsekvenser for barna. Dette er også et tema vi har vært, og er, spesielt oppmerksom på under og etter pandemien. Vi har noen klagesaker og en del henvendelser om spesialpedagogisk hjelp. Tilsynsobjektene ble valgt ut på bakgrunn av en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse der både klagesaker, henvendelser og kjennskap til kommunens saksbehandlingskompetanse ble vurdert. Vi har også vurdert kommuner som vi har liten kjennskap til. Tilsynene ble gjennomført skriftlig. Dette er en tilsynsmetode vi i liten grad har brukt tidligere og erfaringer fra andre embeter synes å være god. I etterkant av tilsynene vurderer vi at stedlig tilsyn vil gi et bedre kunnskaps- og vurderingsgrunnlag.

Våre risiko- og sårbarhetsvurderinger (ROS-vurderinger) på opplæringsområdet er basert på mange ulike indikatorer. Indikatorne som brukes i ROS-analysen hentes fra Analysebrett, Statistikkbanken, GSI, KOSTRA, rapporteringsportalen og ulike interne dokumenter som brukes i sektorovervåking. De ulike indikatorer sammenstilles og vektet. Det er viktig å nevne at statistiske data hentes for minst tre år. Alle indikatorne sammenlignes med nasjonalt gjennomsnitt og tildeles risikopoeng. I tillegg tar vi med oss bekymringsmeldinger fra sektor som grunnlag for vår kunnskap om kommunene.

I ROS-arbeidet inngår altså både statistiske data og annen kjennskap og kunnskap vi får om sektor gjennom veiledning, klagesaksbehandling, tilsyn, daglig kontakt med kommunene og saker fra håndhevingsordningen. Det arbeides systematisk med utvikling av tjenestebarmeter/kommunebilder for alle områder hos Statsforvalteren i Trøndelag. Disse ligger også til grunn for kommunebesøk, og dette arbeidet blir sett i sammenheng med ROS-arbeid i tilsynssammenheng. Det er et bredt sett med kilder som benyttes i våre ROS-analyser, og vi vurderer at dette gir et godt utgangspunkt for å treffe målrettet på valg av tilsynstema/tilsynsobjekt.

Vi bruker «trafikklysmode» for å kode risiko, dvs. alle kommuner får tildelt farge ut ifra resultatindikatorne i tjenestebarmetret. Når vi har identifisert de

enkelte kommuner med moderat eller høy risiko (gul eller rød), begynner vi med neste trinn i vårt ROS-arbeid. I dette trinn velger vi riktig virkemiddel for de enkelte kommunene.

Valg av virkemiddel er en viktig del av ROS-analysen som baserer seg på mange faktorer/indikatorer, både kvantitative og kvalitative. Valget av virkemiddel må sammenholdes med vurderingen av hvilken kapasitet og kompetanse kommunen har til å nyttiggjøre seg de ulike virkemidlene.

Parallelt med arbeid om utvelgelsen av kommuner, identifiserer vi også områder med særlige utfordringer i vårt fylke. Dette arbeidet hjelper oss når vi skal velge tilsynstema. For 2022 er det gjennomført tilsyn med følgende tema: skolemiljø og internkontroll, skolemiljø, spesialundervisning, gratisprinsippet, særskilt språkopplæring for minoritetsspråklige elever, skyss og tidlig innsats.

Samlet er det gjennomført 18 tilsyn på opplæringsområdet. I vår samlede vurdering av omfang hadde vi planlagt to flere tilsyn. Det ene tilsynet ble flyttet til oppstart sen høst og selve tilsynsbesøket ble gjennomført tidlig i 2023. Dette ut fra at kommunen allerede var inne i et annet tilsyn på det tidspunktet vi skulle starte opp vårt tilsyn. For det andre tilsynet ble det vurdert til lav risiko, og tilsynet ble derfor ikke gjennomført. Av de gjennomførte tilsynene har 11 vært skriftlige og 7 vært stedlige.

Samtidig med at vi gjennomfører planlagte tilsyn med kommuner hvor det er avdekt risiko, ser vi også hensikten med å kunne gjennomføre hendelsesbaserte tilsyn. I løpet av et år erfarer vi at det avdekkes nye risikoområder for enkeltkommuner, og da kan tilsyn være et godt egnet virkemiddel. I 2022 er det ikke gjennomført hendelsesbaserte tilsyn. Vi har vurdert dette i noen sammenhenger, men konkludert både med at risikoen ikke var så høy som først antatt, og at vår kapasitet ut over året var redusert og ikke tilstrekkelig til å iverksette flere tilsyn.

Valg av tilsynsobjekt skjer ut fra de tidligere omtalte ROS-vurderingene. Dette leder oss til både små, mellomstore og store kommuner. For tilsyn med gratisprinsippet har vi valgt å føre tilsyn med dette området i alle kommuner i fylket i løpet av en femårsperiode. Problemstillinger rundt gratisprinsippet dukker jevnlig opp i mediebildet, og vi mottar fortsatt mange henvendelser om dette fra foresatte og kommuner. Gjennom våre tilsyn på dette området vil vi treffe alle skoler i fylket med spørsmål om håndteringen av gratisprinsippet. Også fylkeskommunen vil være aktuell for dette tilsynet.

Vi har også et ønske om å gjennomføre tilsyn med alle kommuner innen en viss tidsperiode. Vi erfarer at våre ROS-vurderinger går foran ønske om å gjennomføre tilsyn hos alle, og at vi mer utstrakt går inn i vurderinger av andre virkemidler for å øke vår kunnskap om alle kommuner.

Gjennom tilbakemeldinger vi får etter gjennomførte tilsyn, vurderer vi at vi på dette området har en god måloppnåelse.

#### Oppfølging av restrisiko (fra kapittel 7.3.8.3 i TB)

##### Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for hvordan de følger opp avdekket risiko som ikke er fulgt opp med tilsyn.

På barnehageområdet jobber vi systematisk med risiko- og sårbarhetsanalyser gjennom året. Til hjelp i risiko- og sårbarhetsanalysene har vi tjenestebareometeret der vi fargesetter kommunene ut fra valgte kvalitative og kvantitative indikatorer, observasjonsskjema, BASIL-rapportering, klagesaker, henvendelser, og kjennskap til sektor gjennom møter og saker i media.

I forbindelse med virksomhetsplanleggingen legger vi risiko- og sårbarhetsanalyse til grunn for valg av innsatsområder og virkemidler. Avdekket risiko som ikke følges opp med tilsyn følges opp gjennom tema i møte med barnehagemyndighet/sector eller veiledning med den aktuelle myndighet. Et eksempel på dette er forvaltningsturnéen om barnehageloven § 37 som vi gjennomførte i 2021 og 2022. I 2022 gjennomførte embetet 9 kommunebesøk og det ble utarbeidet kommunebilde i forbindelse med besøkene. Kommunebildet og kommunebesøkene gir mulighet til å løfte frem sentrale områder og områder der vi vurderer at det er risiko for svikt i den aktuelle kommune. I 2022 har blant annet tema som hvordan barnehagemyndigheten legger opp arbeidet med å veilede og påse barnehageeiernes arbeid med det psykososiale barnehagemiljøet, pedagog- og bemanningsnorm og forholdet mellom antall timer gitt av spesialpedagog og assistent i vedtak om spesialpedagogisk hjelp blitt aktualisert.

Vi har gjennomført jevnlige møter med barnehagemyndighetene der vi har veiledet om det til en hver tid gjeldende regelverk, nasjonal politikk og satsingsområder. Høsten 2022 gjennomførte vi regelverkssamling for barnehagemyndighetene med tema foreldresamarbeid. Vi erfarer at dette er et viktig tema da vi i noen saker og henvendelser ser at samarbeidsklimaet mellom barnehage og hjem er krevende og vi er opptatt av viktighetene av et godt samarbeid som grunnlag for barnas beste.

Vi opplever å ha god dialog med myndighetene i de tilfeller vi får henvendelser fra foreldre som ikke er fornøyd med det barnehage tilbudet de mottar. I de fleste sakene innhenter vi informasjon fra myndigheten om hvordan saken jobbes med og vi tilbyr veiledning. Tilsyn vil i særlige tilfeller vurderes i disse sakene.

Vi gjennomfører jevnlige stopp-punkt der vi evaluerer og korrigerer ved behov.

Av hensyn til embetets samordningsplikt på tilsynsområdet ble en av kommunene der vi vurderte høy risiko for svikt og planla tilsyn i i 2022 utsatt. Vi har gjennomført veiledning med kommunen i 2022 og gjennomfører tilsyn der i 2023.

Vi erfarer at vi har god oversikt over risikobildet i de fleste kommunene, og at vi gjennom bruk av ulike virkemidler følger opp avdekket risiko.

På opplæringsområdet som omfatter både skole og integreringsfeltet, ligger alltid vårt arbeid med ROS, tjenestebareometer og sektorovervåkingen til grunn for valg av tiltak gjennom året. Det omfatter derfor arbeidet med tilsyn, men også alle andre oppdrag vi skal ivareta. Vår kjennskap til kommunene er

grunnlaget for hvordan vi møter sektor; enten det gjelder enkeltenheter, skoler, kommuner, regioner/nettverk - eller også tiltak for hele fylket.

Gjennom arbeidet med kommunebilder og deltakelse på kommunebesøk vil alle kommuner med jevne mellomrom ha møter med Statsforvalteren hvor vi presenterer vårt bilde av kommunen på våre to områder. Vi erfarer at kommunen setter seg godt inn i kommunebildene og ønsker dialog om våre vurderinger sett opp mot egne vurderinger.

I løpet av 2022 har vi opprettholdt digitale samlinger for alle barnehagemyndigheter og skoleeiere. Disse møtene tar opp aktuelle problemstillinger som vi vurderer er til nytte for sektor i fylket. Vi har noen samlinger for alle, men utnytter også muligheten for mer skreddersøm ut fra den enkelte kommune sine behov. Dette har vi møtt gjennom veiledning etter kommunenes egne tilbakemeldinger på ønskede tema, og med bakgrunn i våre vurderinger av kommuners behov for å øke regelverksforståelsen.

Vi har gjennomført webinarer og laget filmer med informasjon om regelverk som vi ofte får spørsmål om. Noe av dette materialet er tilpasset elever som skal møte oss i elevsamtaler gjennom håndhevingsordningen. Vi erfarer at dette bedrer kvaliteten på elevsamtalene. Vi får gode tilbakemeldinger på at webinarer og filmer gjøres tilgjengelig på våre hjemmesider, og dette framstår som et effektivt virkemiddel. Kommuner og skoler formidler at det er nyttig å bruke slike ressurser på møter og samlinger for hele personalgruppen, og at det oppleves mer fleksibelt enn at alle skal delta på møter eller kurs utenom de faste planleggingsdagene.

Vi prioriterer også å møte kommunene i regioner/kompetansenettverk, og da peker vi på potensialet som ligger i at flere kommuner deler erfaringer med hverandre - og drar nytte at hverandres kompetanse for å øke egen kapasitet. I Trøndelag har vi en del små kommuner som vi mener kan bedre kapasiteten sin gjennom et strukturert samarbeid. Dette er et område vi også ønsker å utfordre kommunene mer på framover.

Det er fortsatt slik at sektor opplever behov for veiledning i enkeltsaker. Dette blir ofte synlig i skolemiljø saker, og vi møter kommuner og skoler hvis de melder et behov for det. Vi har praksis for å be om møte med skole og kommune hvis vi ser at en sak ikke løser seg innen rimelig tid, og dersom vi vurderer tvangsmulkt. Selve tvangsmulkten er også et virkemiddel, og i 2022 ble dette benyttet i en av sakene våre overfor én kommune.

I 2022 har vi benyttet tilsynshjemmelen for å be om redegjørelse i en sak hvor vi mistenkte regelverksbrudd. Avhengig av kommunens redegjørelse, kan en slik sak medføre varsel om tilsyn, eller at vi avslutter våre undersøkelser.

Det er relativt stort sammenfall mellom kommuner der vi avdekker risiko, og de vi finner i uttrekket for oppfølgingsordningen. Denne ordningen er et insisterende tiltak, og det krever ganske mye av en kommunes kapasitet å følge opp arbeidet på en god måte. Å gjennomføre tilsyn parallelt med at en kommune er med i oppfølgingsordningen kan derfor virke mot sin hensikt – for nettopp mangel på kapasitet kan føre til lav måloppnåelse. Det er i alle fall viktig å vurdere timingen.

Oppfølgingsordningen gir oss imidlertid muligheten til å være tett på kommunene. I resultatområde 3.4.1.1.2.1 har vi beskrevet hvordan vi har lagt opp støtten, både gjennom å følge arbeidet selv, men også gjennom å rekruttere og tilby veiledere som skal følge kommunene i arbeidet med å analysere og følge opp gjennom egnede tiltak. Målet med oppfølgingsordningen er å utvikle kapasitet og kompetanse til å drive systematisk kvalitetsutvikling. Vi er tydelige overfor kommunene på at de må se alle virkemidler i sammenheng, og at de må gjøre aktive valg på hva de skal jobbe med til enhver tid; slik vi også må vurdere virkemidler og sammensetningen av dem. I denne sammenhengen kan det dreie seg om å se Oppfølgingsordningen i sammenheng med andre satsinger som Dekom, Kompetanseløftet, Læringsmiljøprosjektet og aktuelle prosjekter som det kan søkes skjønnsmidler for. Heller enn å velge nye tiltak, bør Oppfølgingsordningen bidra til å rydde, systematisere og forsterke det man holder på med – for å gi tiltakene bedre kraft. Vi erfarer at mange kommuner gir positive tilbakemeldinger etter prosesser hvor vi har møtt de med ulike virkemidler.

Vi jobber også systematisk med å smelte sammen arbeidet med rettssikkerhet og utviklingsoppgaver. I både oppfølgingsordning og desentralisert ordning har vi blant annet jevnlig møter med ansatte i UH for å sikre at de har en god forståelse for regelverket, og utforsker også hva som er spørsmål og hva som er utfordringer på de aktuelle regelverksområdene. I 2022 gjennomførte vi blant annet et slikt fellesmøte med UH-ansatte i prosjektgruppa for Dekom-tiltaket Læreplan og vurdering, der vi gjennomgikk regelverket knyttet til standpunkt – og så på funn i årets klagebehandling. Slik kunne de være godt forberedt i møte med fylkets lærere når de skulle snakke om god standpunktvurdering – og de kunne også bedre veilede lærerne på det klagebehandlingen viste at mange lærere trengte støtte til.

#### **Endring i praksis som ikke er i samsvar med regelverket (fra kapittel 7.3.8.4 i TB)**

##### **Rapportere på**

Statsforvalteren skal redegjøre for hvordan valgte virkemidler har ført til endring av praksis som ikke var i samsvar med regelverket.

På barnehageområdet har vi har avdekket lovbrudd i alle tilsynene vi gjennomførte i 2022. Vi følger opp kommunene der det er avdekket lovbrudd og tilbyr veiledning dersom dette er ønskelig. Vi vurderer kommunens tilbakemelding for hvordan de har rettet regelverksbruddene, og om kommunene har sannsynliggjort at de i fremtiden vil ha en praksis som er i samsvar med regelverket.

I klagesaksbehandlingen er vi ofte i dialog med klager og kommunen. Vi tilstreber å gi god veiledning i svarene slik at regelverksforståelsen styrkes gjennom prosessen.

I møte med sektor, både jevnlig informasjons- og veiledningsmøter, ved henvendelser og i samlinger med barnehagemyndighet vurderer vi at kompetanseheving er et viktig bidrag til å endre praksis som ikke er i samsvar med regelverket.

Etter vår vurdering er det derfor sannsynlig at valgte virkemidler har ført til endring av praksis som ikke var i samsvar med regelverket.

På opplæringsområdet følger vi opp alle tilsyn hvor det avdekkes brudd på regelverket, inntil lovbruddene er rettet. Vi legger til rette for at tilsyn skal være lærende for kommunen vi fører tilsyn med. Dette gjør vi gjennom å tilby veiledning før kommunens frist for å sende inn dokumentasjon. Vi oppfordrer kommunene til å ha formøte / veiledningsmøte hvor de samler ledere og fagpersoner fra alle sine skoler. Vi anser det som hensiktsmessig at det startes en refleksjon i ledernetverk og personalgrupper før de svarer på egenvurderingene. Dette kan bidra til at de selv oppdager at praksis ikke nødvendigvis er helt innenfor regelverket. Det gir en bedre start på et tilsyn ettersom de da møter tilsynsmyndigheten bedre forberedt. De behøver ikke å gå i forsvar, men kan vise til at de ser det vi ser – og det er ikke så rent sjelden at de allerede under selve tilsynsbesøket, begynner å peke mot hvilke endringer de ønsker å iverksette. I slike tilfeller erfarer vi at arbeidet med å rette lovstridig praksis starter allerede i forkant av tilsynsbesøket.

Videre ser vi stor verdi i å gjennomføre sluttmøte i etterkant av tilsyn. Vi erfarer at gjennomgangen av vurderingene som fører fram mot konklusjonene, er viktig for å sikre at kommunen/skolen forstår bakgrunnen for og begrunnelsene for brudd. Gjennom forståelse kan vi skape erkjennelse og motivasjon for endring. Vi er også tilgjengelige for kommuner for drøfting underveis i retteprosessen. Siden vi ber om tilbakemelding fra kommunene etter gjennomført stedlige tilsyn, vet vi at de setter pris på og nyttiggjør seg av metodikken rundt tilsynene.

I forbindelse med GSI datainnsamling hadde vi, i møte med sektoren, en gjennomgang av gruppestørrelse og lærertetthet. Da fikk kommunene mulighet til å kvalitetssikre data og avdekke feil i registrering.

Vi følger også gjennomføring av Elevundersøkelsen og dersom vi oppdager manglende opplysninger tar vi kontakt med kommunen og oppfordre til å gjennomføre Elevundersøkelsen på våren. Det samme gjøres også med nasjonale prøver. Dersom vi gjennom vårt risikoarbeid eller kjennskap avdekker skoler som, av ulike grunner, ikke har gjennomført nasjonale prøver, tar vi kontakt med skoleeier/skoler og veileder skoler om å gjennomføre nasjonale prøver på papir.

Vi overvåker også media opplæringsområde og dersom vi avdekker saker som ikke er i samsvar med regelverket, følger vi opp sakene med kommunene.

I klagesaksbehandlingen ser vi ofte hva som utfordrer den enkelte kommune. Vi har erfart at det å tilby spesifikk veiledning på dette, gjør at liknende saker på et senere tidspunkt blir behandlet på en bedre måte. Det siste året har vi også erfart at enkeltkommuner har varslet at de vil ta en ny runde med vurderinger i kommunen før klagesaker kommer til oss. Vi vurderer at dette bidrar til at kommuner har bedre regelverksetterlevelse.

I flere sammenhenger ser vi av henvendelser eller klagesaker, at det er områder hvor flere kommuner ønsker veiledning på regelverket. Så langt vi har kapasitet, bidrar vi til å gi veiledning til enkeltkommuner, kompetansenettverk eller samlet for alle kommuner i fylket gjennom våre faste møter med sektor. Vår kapasitet til å bistå sektor har i løpet av 2022 blitt noe redusert, og vi må ha måtte si nei til flere forespørsler. Utgangspunkt for dette er redusert bemanning og vakanser. Vi er bekymret for konsekvensen dette kan få på lang sikt, både for regelverksforståelsen/-etterlevelsen og for hvorvidt sektor vil betrakte oss som en aktuell samarbeidspartner.

Vi ønsker å bidra til at sektor får hjelp ved behov. Vi strekker oss langt for å veilede via telefon, e-poster, møter og samlinger. Vår erfaring er at sektor stadig kommer tilbake med nye utfordringer som de ønsker å drøfte. For å sikre at det ikke er bare enkeltpersoner som øker sin kompetanse, ber vi om at skoleledere og skoleeiere deltar sammen slik at vi kan sikre at de i neste runde har erfaring i kommunen, fylkeskommunen eller kompetansenettverk.

Vår erfaring er at sektor ønsker, og ber om veiledning - og at dette gir økt regelverksetterlevelse.

#### **Rapportering av antall klager på barnehage- og opplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.5 i TB)**

##### **Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall klager, type klager og resultatet av behandlingen på barnehage- og opplæringsområdet.

På barnehageområdet har vi noen færre klagesaker i 2022 enn i 2021. Vi har færre klagesaker som omhandler klage på spesialpedagogisk hjelp og flere som omhandler tilrettelegging og beregning av tilskudd til private barnehager. Når det gjelder beregning av tilskudd til private barnehager har vi i 2022 hatt en økende pågang, både med klagesaker og henvendelser, både betydningen av pandemien, pensjonspåslag og åpningen for ulike arbeidsgiveravgiftssoner utfordrer kommunene og oss. Vi har opphevet færre saker i 2022.

På opplæringsområdet har vi noen færre klager i 2022 enn i 2021. De områdene vi har større endringer på fra 2021 til 2022, er for standpunktklager i fag, standpunktklager i orden og oppførsel, skoleskyss og spesialundervisning.

Det er en reduksjon i antall klager på standpunkt både for fag og orden og oppførsel. Den prosentvise fordelingen av saker som ikke får medhold og de som blir opphevet har kun små endringer fra 2021 til 2022. Det er fortsatt ca 76 % av disse sakene som oppheves.

Hvis vi ser på den samlede klagebehandlingen, er de største endingene at prosentvis flere saker oppheves, og at saker hvor det ikke gis medhold er uforandret fra 2021 til 2022. Andelen som får medhold i sine klager er færre enn i 2021. Andelen av saker som oppheves er i flere sammenhenger knyttet til at det ikke er gjort en barnets-beste-vurdering, og videre at sakene ikke oppfyller lovkrav.

Vi kan også nevne at vi har en stadig økning i antall elever i videregående opplæring som søker om fritak for vurdering med karakter i andre fremmedspråk. For 2021 mottok vi 64 søknader på dette området, og for 2022 mottok vi 67 slike søknader.

**Klagebehandling - Barnehage (barnehageloven med forskrifter)**

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Barnehageloven § 14	0				
Barnehageloven § 53	2	1	1	0	0
Forskrift om familiebarnehager § 7	0				
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0				
Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager	1	0	1	0	0
Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 4	0				
Forskrift om regnskapsplikt for godkjente ikke-kommunale barnehager § 6	0				
Barnehageloven § 35	2	1	0	1	0
Barnehageloven § 37	1	0	0	1	0
Barnehageloven § 38	0				
<b>Sum</b>	<b>6</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>0</b>

**Klagebehandling - Frittstående grunnskoler (friskoleloven med forskrifter)**

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
	0	0	0	0	0

**Klagebehandling - Frittstående videregående skoler (friskoleloven med forskrifter)**

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
	0	0	0	0	0

**Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)**

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt i fag	94	2	19	72	1
Standpunkt i orden og oppførsel	2	0	2	0	0
Bortvisning, § 2-10	1	0	1	0	0
Permisjon fra opplæringen, § 2-11	1	0	1	0	0
Grunnskoleopplæring for voksne, § 4A-1	1	0	1	0	0
Spesialundervisning for voksne, § 4A-2	1	0	0	1	0
Spesialundervisning, § 5-1	3	1	0	0	2
Skysst, § 7-1	19	2	14	3	0
Skoleplassering, § 8-1	11	0	2	9	0
<b>Sum</b>	<b>133</b>	<b>5</b>	<b>40</b>	<b>85</b>	<b>3</b>

**Klagebehandling - Videregående skoler (opplæringsloven med forskrifter)**

Type sak	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Rettt til ett/to ekstra år i vgo, § 3-1 femte ledd	2	0	1	1	0
Særskiilt inntak, § 3-1 sjette ledd	3	2	0	1	0
<b>Sum</b>	<b>5</b>	<b>2</b>	<b>1</b>	<b>2</b>	<b>0</b>

**Kompetanseutvikling for barnehager og skoler (fra kapittel 7.3.8.6 i TB)****Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på hvordan de har forvaltet tilskuddsordningen, jf. alle underpunkt i punkt 5 i de forskriftsfestede retningslinjene. I tillegg skal statsforvalteren vurdere hvordan samarbeidsforum har fungert og i hvilken grad kompetansetiltakene er forankret i en langsiktig felles plan i samarbeidsforum. Statsforvalteren skal gi sin vurdering av hva som karakteriserer barnehage- og skoleeiere som ikke deltar i ordningen.

Statsforvalteren skal også tabellrapportere på fordeling av midler og deltakelse på kompetansetiltak i 30-prosentdelen i regional ordning for barnehage.

Etter at vi fikk nye retningslinjer for tilskuddsordningen i 2021, brukte vi 2022 på å revidere de lokale styringsdokumentene – og implementere de endringene vi gjorde for å sikre en praksis i tråd med forskriften – samt at vi var harmonisert på tvers av de tre ordningene. Å fylle rollen som sekretariat, har vært ett av de områdene vi har brukt tid på i 2022. Møtene i samarbeidsforum må planlegges i god tid, slik at representantene får jobbe godt med forberedelser til møtene – og er beredt til å ta beslutninger når vi møtes. Vi ser nødvendigheten av å gjøre alt arbeid, både forberedelser og etterarbeid, transparent for alle aktørene. Vi skal legge til rette for prosesser og beslutninger; en forutsetning for dette, er at vi til enhver tid sikrer en riktig forståelse for gjeldende retningslinjer – og gir samarbeidsforum god styringsinformasjon. Vår rolle blir å være proaktive, men også gode på oppfølging og framdrift. Vi legger ut møtereferater, styringsdokumenter, maler og annet relevant stoff på hjemmesiden vår eller på teams-gruppa vi har opprettet for samarbeidsforum. Vi har også en høy bevissthet om at samarbeidsforum trenger god styringsinformasjon. Det å ta i bruk evalueringer og forskning som grunnlag for vurderinger av arbeidet – og også bruke rapporteringene våre for å navigere i det videre arbeidet, anser vi som en viktig del av arbeidet med å være sekretariat. I 2022 har samarbeidsforum for regional ordning tatt initiativ til en evaluering av kompetansenettverkene i regionene. Gjennom evalueringen har samarbeidsforum fått nyttig informasjon om organisering og prosesser lokalt som tas med i det videre arbeidet.

Det er lagt et stort ansvar til samarbeidsforum, og det er spesielt tre-fire forhold som vi opplever utfordrer arbeidet i disse forumene. Det ene er turn-over/utskifting av representanter, det andre er størrelsen på samarbeidsforum, det tredje er rolle/forståelse hos representantene og det fjerde er at det blir lang tid mellom møtene i forumene. For å møte disse utfordringene har det vært viktig for oss å ramme inn rolle og ansvar i mandatet for

samarbeidsforum, og å til stadighet minne om rollen samarbeidsforum har – og også ha gode og informative saksdokumenter og innledninger til sakene i møtene. Vi er også bevisste på å kommunisere at som representant i samarbeidsforum, representerer de ikke bare sin region/UH/organisasjon – men de skal ivareta det beste for Trøndelag, samlet sett.

I Trøndelag er det fortsatt slik at vi har ett samarbeidsforum for Rekom, og ett for Dekom – og så er disse to forumene samlet når vi har Kompetanseløftsaker. Dette fellesforumet er på godt over 40 representanter. Dette er ikke et godt beslutningsforum, og vi må snart se nærmere på denne organiseringen.

Når vi ser tilbake på arbeidet i samarbeidsforum i 2022, kan vi se tilbake på et lærerikt år. Måten vi la til rette for prosessene med innstillingene, gjorde at representantene selv ble satt i «vurderingsmodus» - og beskyttet kriteriene i tilskuddsordningen til fellesskapets beste. Vi erfarte at representantene stoppet flere prosjekter gjennom å bruke kriteriene aktivt i arbeidet fram mot ei felles og samlet innstilling. Disse erfaringene i innstillingsmøtet, var nok både lærerike og bevisstgjørende m.t.p. rollen samarbeidsforum har. At representantene fikk disse erfaringene, bidro til at man så ansvaret og makten som ligger til samarbeidsforum. Dette ble også understøttet ved at vi i beslutningssaker la til rette for stemmeavgivning. Vi har så godt som hele veien lagt oss på en konsensuslinje, og kan slik sett ha dempet meningsbrytning og deltakelse fra alle. Vi har nå to møter bak oss der vi har gått til beslutninger gjennom steg, der representantene har avgitt stemmer. Dette lar alle stemmer telle, og er med på å synliggjøre ansvaret hver enkelt har for å delta i en samlet beslutning.

Å sikre god forståelse for de nasjonale intensjonene, rammene og føringene for ordningene ligger til Statsforvalterens ansvar. Det er mange aktører som trenger å ha forståelse for intensjoner og regelverk for å kunne benytte seg av ordningen. Vi ser derfor at samarbeidsflaten vår ikke bare er samarbeidsforum; vi må gå ut bredere. Vi har faste møtepunkter med nettverkskoordinatorene, med UH og med Statped. I tillegg har vi møter med andre når det trengs, for eksempel årlige møter med ledelsen i Utdanningsforbundet i Trøndelag. I 2022 lagde vi en film i samarbeid med Utdanningsforbundet som alle våre samarbeidspartnere kan bruke som støtte i arbeidet lokalt. Ta gjerne en kikk på denne; <https://vimeo.com/745680765>. For UH synes det som en stor utfordring å skape forståelse omkring kriteriene og prinsippene i tilskuddsordningen, og vi har derfor brukt en hel fagdag på hvert av universitetene der vi har jobbet med fellesforståelser av begrepene i styringsdokumentene, samt å ta opp utfordringsområder til felles drøfting. Ett av begrepene vi har brukt tid på å skape forståelse omkring er «partnerskap». Her er det nok fortsatt noe strekk i laget når det gjelder både forståelser og praksis. Eksempelvis er det kommet inn nye UH-partnere innenfor arbeidet med Kompetanseløftet – og disse har ikke nødvendigvis både kompetanse innenfor fagområdet, og i det å legge til rette for arbeidsplassbasert læring.

Å bidra til gode sammenhenger mellom kompetansetiltak i embetet, er ikke en enkel oppgave – men vi vurderer selv at vi her gjør flere gode grep. Dette handler om teamorganiseringen vår internt i egen seksjon, men også formelt og uformelt samarbeid på tvers av seksjonene innad i avdelingen. Utfordringen er minst like stor i sektor, og vi får stadig høre at kapasiteten til å drive kvalitetsarbeid og kompetanseutvikling er presset. I denne sammenheng ser vi at vi ofte blir oversettere, og at det er viktig å ha god oversikt over oppdrag som strekker seg utover vårt eget – for å kunne være støttespillere som hjelper til med rydding og sortering, både overfor eiere – men også overfor UH.

Eksempelvis kan vi nevne at vi forsøker å jobbe for gode sammenhenger/ god oversikt over tiltak innenfor oppfølgingsordningen, tilskuddsordningen, veiledningsteam (barnevern), Læringsmiljøprosjektet, oppvekstreformen, 0-24-piloten og de fylkesvise skjønnsmidlene. Disse sammenhengene er det viktig at også eierne og eiernes samarbeidspartnere i UH ser. Dette er altså en viktig kommunikasjonsoppgave for oss. I tillegg har vi under utvikling et digitalt kart som vil bidra til en god oversikt over pågående tiltak og aktuelle samarbeidspartnere i de ulike ordningene.

Vi har hatt langsiktige planer for fylket i både regional og desentralisert ordning gjennom flere år. Dette har vært helt nødvendig, og til stor hjelp for å skape forutsigbarhet og systematikk i arbeidet med å prioritere og planlegge i fylket. Innenfor Kompetanseløftet manglet en slik plan, og samarbeidsforum satte derfor ned en arbeidsgruppe som startet arbeidet – og deretter involverte hele samarbeidsforum. Slike prosesser tar nødvendigvis tid – men nå i januar 2023 har vi fastsatt denne planen. Denne planen må ses i sammenheng med de langsiktige kompetanseutviklingsplanene som legges i partnerskapene.

Utdanningsdirektoratet ber oss til sist om å gi en vurdering av hva som kjennetegner eiere som ikke deltar i ordningene. I Trøndelag er alle eierne organisert i nettverksstrukturer – og alle nettverkene deltar i ordningene. Det prioriteres imidlertid innad i nettverkene. Det er ikke kapasitet i UH til å la alle eierne delta samtidig; i så fall vil man ikke kunne være tett nok på i det arbeidsplassbaserte arbeidet. En del av vår vurdering er altså at det er helt naturlige grunner til at en del av eierne ikke deltar. Det handler rett og slett om en vurdering av hvor behovet er størst, og at dette er nedfelt i nettverkets langsiktige kompetanseutviklingsplan. Det som bekymrer oss mer, er eiere som deltar på både lokale og nasjonale tiltak – men som ikke synes å få til praksisendring til tross for mange satsinger. I fjorårets årsrapport beskrev vi hvor viktig det er at UH støtter og jobber i partnerskap med hele verdikjeden. Skal man lykkes med endring og bærekraft i tiltak, kreves kompetanseutvikling og praksisendring på alle nivå.

En annen bekymring er knyttet til hvordan noen regioner synes å ha bedre vekstvilkår enn andre; vi er i ferd med å få et strekk i laget mellom regionene våre. Noe av det som var viktig fra statens side i omleggingen fra nasjonale kompetansetiltak, var å utjevne forskjeller ved at alle skoleeiere skulle støtte seg på arbeidet i regioner. Tanken er god. Nå ser vi imidlertid at det skapes forskjeller mellom regioner. Dette handler ikke bare om kvalitetsforskjeller i tiltak, men heller hvilken styrke arkitekturen deres har, og den kompetansen og kapasiteten som finnes i det som utgjør arkitekturen. Her kan vi nevne: Hvor fruktbart er partnerskapet de har med UH; mestrer de sammen samskapingen? Hvilken kompetanse og kapasitet utgjør eierne i regionen i fellesskap? Er det høy turn-over eller relativt stabilt over tid? Har de et sunt samarbeid med de tillitsvalgte, og hvordan involverer de den brede målgruppen? Har nettverket kapasitet til å se de ulike ordningene i sammenheng? Vi ser at personene som er ansatt som koordinatorene i nettverkene, kan utgjøre en viktig støtte for eierne og skolene dersom ressursen brukes riktig.

Staten har et klart uttrykt mål om at kompetansemodellen, på sikt, skal bidra til å utjevne kvalitetsforskjeller mellom skoler. Kunnskap om eget ståsted må pares med kjennskap til hvordan man kan «lære det» man ikke kan. Partnerskapstanken og interkommunalt samarbeid er, per dato, eneste farbare vei for å ivareta de statlige mål.

For Statsforvalteren, som regional samordner av statlig politikk, er det krevende at lærerutdanningene i liten grad er pålagt å samarbeide for å understøtte statlig politikk. Lærerutdanningens styringsdokumenter og interne strukturer, gjør det vanskelig å gi den felles kraft statlige aktører må ha, for å møte statlige mål. Vi opplever at lærerutdanningene/enkeltpersoner snakker direkte mot nasjonal politikk, og at det generelt er liten kjennskap til statlige satsinger og forventninger som ikke ligger i egne styringsdokumenter. Lærerutdanningene må forpliktes sterkere i ordningen. Strukturene i UH oppleves rigide. De synes godt rigget for å organisere kurs, videreutdanning og undervisning; de er fortsatt mindre rigget for å være partnere gjennom alle fasene av skoleutvikling – og til å støtte og veilede hele verdikjeden.

Statsforvalteren vil avslutningsvis be Udir vurdere om vi er tjent med at handlingsrommet for utviklingsområder i Dekom og Kompetanseløftet ikke har annen avgrensning enn sektormålene. Innenfor Rekom er handlingsrommet styrt mot fagområder.

#### Kompetanseutvikling i barnehage - deltakelse på andre kompetansetiltak

	Antall deltakere fra kommunale barnehager	Antall deltakere fra private barnehager	Antall deltakere totalt
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget			0
Kompetansehevningsstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere	0	6	6
Barnehagefaglig grunnkompetanse			0
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	7	14	21
Totalt	7	20	27

#### Kompetanseutvikling i barnehage - fordeling av midler til andre kompetansetiltak

	Beløp tildelt (kr)	% brukt på disse tiltakene av det totale beløpet som er tildelt for regional ordning
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget	0	0
Kompetansehevningsstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere	200 000	1
Barnehagefaglig grunnkompetanse	850 000	5
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	1 660 000	9
Totalt	2 710 000	15

Under Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering ligger også midler til tiltaket å vurdere kompetansebehov innenfor spesialpedagogikk for barnehagelærere, samarbeidsforum har nedsatt en arbeidsgruppe. Under Barnehagefaglig grunnkompetanse ligger også midler til å utvikle kompetansehevnings tiltak for assistenter, utvikle et veiledningsopplegg for barnehagefaglig grunnkompetanse i samisk språk og kultur som kan tilbys barnehagene og Barne- og ungdomsarbeidere og assistenter som tar etter- og videreutdanning innen samisk språk og kultur - aktuelle studietilbud i etter- og videreutdanning i samisk språk og kultur kartlegges. I tillegg har vi utbetalt midler til frikjøp av private eiere til noen av nettverkene (velger å skrive det her og ikke legge det inn i tabellen).



Rapportering på tilskuddsmidler fra statsforvalter

	Navn og tema for tiltaket	Tilskuddsmottaker UH	Beløp	Tilskuddsmottaker eier/nettverk	Beløp	Tilskudd koordinator	Beløp
Regional ordning	Å lede utviklingsprosesser/utvikling av et godt barnehagemiljø	Nord Universitet	175 000	Indre Namdal kompetansenettverk	112 082	Ja	100 000
Regional ordning	Ledelse og pedagogisk utviklingsarbeid	Dronning Mauds Minne Høgskole	400 000	Midtre Namdal kompetansenettverk	83 118	Ja	100 000
Regional ordning	Ledelse av kollektive utviklingsprosesser	Dronning Mauds Minne Høgskole	310 976	Ytre Namdal kompetansenettverk	0	Ja	100 000
Regional ordning	Ledelse av pedagogiske- og endringsprosesser	Dronning Mauds Minne Høgskole	788 218	Innherred kompetansenettverk	0	Ja	100 000
Regional ordning	Ledelse av kollektive utviklingsprosesser i barnehagen	Dronning Mauds Minne Høgskole	852 155	Levanger/Verdal kompetansenettverk	0	Ja	100 000
Regional ordning	Ledelse av pedagogiske prosesser	Dronning Mauds Minne Høgskole	886 637	Væmes kompetansenettverk	0	Ja	100 000
Regional ordning	1. Vurdering og pedagogisk dokumentasjon 2. Digital praksis 3. Læringsmiljø 4. Ledelse av pedagogiske prosesser 5. Kommunikasjon og språk	Dronning Mauds Minne Høgskole, Nord Universitet og Steinerhøgskolen	4 100 000	Trondheim/Malvik kompetansenettverk	946 121	Ja	400 000
Regional ordning	Barnehagen som pedagogisk virksomhet: Ledelse av utviklingsarbeid, barns medvirkning, tilrettelegging for et inkluderende barnehagemiljø	Dronning Mauds Minne Høgskole	1 067 707	Gauldal kompetansenettverk	0	Ja	100 000
Regional ordning	1. Inkluderende barnehagemiljø og ledelse av utviklingsprosesser sett i sammenheng med pedagogisk dokumentasjon 2. Inkluderende barnehagemiljø og ledelse av utviklingsprosesser 3. Språk og språkutvikling og ledelse av utviklingsprosesser	Dronning Mauds Minne Høgskole og Nord Universitet	1 197 851	Trøndelag sørvest kompetansenettverk	0	Ja	100 000
Regional ordning	1. Regionale og lokale nettverk i Bakom 2. Tett på barnehagene i Fosen regionen 3. Ekstern vurdering og veiledning	Dronning Mauds Minne Høgskole	668 137	Fosen kompetansenettverk	0	Ja	100 000
Desentralisert ordning	Innherredsnettverket	Nord universitet og NTNU	309 000	Inderøy kommune	511 000	90000	820 000
Desentralisert ordning	Verdal-Levanger-nettverket	Nord universitet	627 000	Levanger kommune	250 000	100000	877 000
Desentralisert ordning	Indre Namdal	Nord universitet	488 000		0		488 000
Desentralisert ordning	Midtre Namdal	Nord universitet og NTNU	253 000	Namsos kommune	378 000		631 000
Desentralisert ordning	Ytre Namdal	Nord universitet	106 945	Nærøysund kommune	400 000		506 945
Desentralisert ordning	Gauldalsnettverket	NTNU	380 000	Rennebu kommune	640 000		1 020 000
Desentralisert ordning	Væmesnettverket	NTNU	944 868	Selbu kommune	0		944 868
Desentralisert ordning	Trøndelag sørvest	NTNU	600 000	Skaun kommune	500 000		1 100 000
Desentralisert ordning	Trondheim-Malviknettverket	NTNU	835 000	Trondheim kommune	2 604 000	350000	3 439 000
Desentralisert ordning	Nettverket for videregående skoler	NTNU	3 019 859	Trøndelag fylkeskommune	650 000		3 669 859
Desentralisert ordning	Fosennettverket	NTNU	293 000	Åfjord kommune	356 155		649 155
Kompetanseløftet	Fosennettverket	DMMH, NTNU	177 273	Åfjord kommune	304 389		481 662
Kompetanseløftet	Gauldalsnettverket	Nord universitet og DMMH	177 273	Rennebu kommune	370 990		548 263
Kompetanseløftet	Indre Namdal	Nord universitet	177 273	Lierne kommune	224 107		401 380
Kompetanseløftet	Innherredsnettverket	Nord universitet og DMMH	177 273	Inderøy kommune	338 312		515 585
Kompetanseløftet	Midtre Namdal	DMMH	177 273	Namsos kommune	285 317		462 590
Kompetanseløftet	Trondheim-Malviknettverket	DMMH, NTNU	177 273	Trondheim kommune	1 122 998		1 762 861
Kompetanseløftet	Nettverket for videregående skoler	NTNU	177 273	Trøndelag fylkeskommune	613 894		791 167
Kompetanseløftet	Trøndelag sørvest	NTNU, DMMH og Nord universitet	177 273	Skaun kommune	394 080		571 353
Kompetanseløftet	Verdal-Levanger-nettverket	Nord universitet	177 273	Levanger kommune	354 155		531 428
Kompetanseløftet	Væmesnettverket	DMMH, NTNU	177 273	Selbu kommune	350 290		527 563
Kompetanseløftet	Ytre Namdal	DMMH, NTNU	177 273	Nærøysund kommune	245 468		422 741
Desentralisert ordning	Faste utviklingspartnere til alle kompetansenettverk	Nord universitet og NTNU	5 000 000		0		5 000 000
Kompetanseløftet	Fellestiltak Inkludering i praksis	SePU, HiNN	1 500 000		0		1 500 000
Kompetanseløftet	Fellestiltak - Bekymringsfullt fravær i barnehage og skole		0	Verdal kommune	433 385		433 385
Kompetanseløftet	Fellestiltak - Sakkyndighetsarbeid for inkluderende praksiser		0	PPT-ledernetverket i fylket v/Trondheim kommune	200 000		200 000
Desentralisert ordning	Fellestiltak - Læreplan og vurdering	Matematikkenteret, NTNU	1 539 802		0		1 539 802

Oppfølgingsordningen (fra kapittel 7.3.8.7 i TB)

Rapportere på

Viser til oppgave 5.1.2.7 i hovedinstruksen. Statsforvalteren skal vurdere om tiltakene som er iverksatt i kommuner i oppfølgingsordningen bidrar til bedret læringsmiljø og læringsutbytte.

Vi mener det er *for tidlig* å kunne vurdere om de iverksatte tiltakene i oppfølgingskommunene har bidratt til bedret læringsmiljø og læringsutbytte.

Kommunene har etter beste evne valgt tiltak ut fra egne utfordringer og behov. Her kan vi nevne områder som ledelse, struktur, begynneropplæring/leseopplæring og skolemiljø. Vi har gjentatte ganger pekt på viktigheten av at kommunene må se ting i sammenheng. Tiltak i oppfølgingsordningen må ikke bli parallelle tiltak til øvrig kompetanseutvikling i kommunene, for ideelt sett skal de gi en mulighet til å forsterke igangsatte tiltak. Vår erfaring er at kommunene har lyktes noe ulikt i dette.

Enkeltskoler og kommuner har dessuten store utfordringer blant annet med tilgang på kvalifisert personale, stabilitet i personalet på skolene og på skoleeieinivå, og disse utfordringene påvirker også læringsmiljøet og læringsutbyttet i disse kommunene/på disse skolene. Vi håper imidlertid å se resultater på indikatorene for uttrekk i kommunene etter inneværende skoleår, 2022-2023, men tror dessverre at noen av kommunene fra uttrekk 2020 også vil havne på lista for uttrekk 2024.

Det er derfor foreløpig vanskelig å konkludere med om tiltakene som er iverksatt i oppfølgingsordningen har bidratt til bedret læringsmiljø og læringsutbytte for elevene.

Samtidig har vi tro på at ordningen med *lokalt veiledertaug* bestående av ansatte i UH og andre med skolefaglig erfaring og kompetanse sikrer bedre sammenheng mellom de ulike ordningene både i kommunene og internt hos oss. Et viktig formål med denne løsningen er at vi bygger videre på de etablerte strukturene og samarbeidet gjennom andre ordninger og tiltak som eksempelvis DEKOM, KfK og IBSM. Slik kan samarbeidet også bli videreført når de tre årene i oppfølgingsordningen er ferdig. Dette kan igjen hjelpe kommunene til å ytterligere målrette innsatsen og tiltakene sine slik at de kommer barn og unge til gode. Vi mener derfor at støtten kommunene får gjennom oppfølgingsordningen, vil gi en positiv effekt på læringsmiljø og læringsutbytte og -resultater i disse kommunene *på sikt*, jf. også rapportering på punkt 3.4.1.1.2.2.

#### Rapporter på antall årsverk mm (fra kapittel 7.3.9.1 i TB)

##### Rapportere på

- Antall årsverk i landbruksavdelingen og antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift per 31.12.2022.
- Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på landbruks- og reindriftsområdet.
- Antall årsverk benyttet til veiledning og kontroll med kommunenes forvaltning av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.

Se tabell.

#### Årsverk mm

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk i landbruksavdelingen hos SF per 31.12.2022.	30.5
Antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift hos SF per 31.12.2022.	7.6
Antall årsverk brukt til kontroll hos SF i 2022 på landbruksområdet, jf. resultatmål pkt. 3.3.1.2.1.	3.5
Antall årsverk brukt til kontroll hos SF i 2022 på reindriftsområdet, jf. resultatmål pkt. 3.3.1.2.2.	0.2
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2022 på landbruksområdet, jf. resultatmål pkt 3.3.1.2.1	19.0
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2022 på reindriftsområdet, jf. resultatmål pkt 3.3.1.2.1.	3.0

#### Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart. (fra kapittel 7.3.9.2 i TB)

##### Rapportere på

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart (AR5) skal det rapporteres i henhold til tabell:

- Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5.
- Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan.
- Antall reinbeitedistrikt som har oppdatert reindriftens arealbrukskart i løpet av året.

Vi deltar i alle utvalg under Norge Digitalt i fylket. Stort fokus på at AR5 skal ajourføres hvert 4 - 7 år. Vi er aktiv bidragsyter i utarbeidelsen av fylkets geodataplan.

Rutiner for kontinuerlig ajourhold av AR5 inngår i etterspørres i forvaltningskontrollene. I tillegg etterspør vi status for skriftlige rutiner. De fleste kommunene har rutiner for ajourholdet, men ikke alle har skriftliggjort de. Dette vises gjennom at 31 av 38 kommuner har gjennomført kontinuerlig ajourhold, enten via SFKB eller etter gamle rutiner. Mengde ajourhold varierer mye, noe vi ser av årsoversikt over antall objektendringer pr kommune. Flatanger, Frøya, Leka, Lierne, Osen, Trondheim (står utenfor GV samarbeidet) og Ørlandet har ikke levert kontinuerlig ajourhold i 2022. Alle kommuner har hatt periodisk ajourhold eller har planlagt ajourhold i geodataplan. Meget stort omfang av omløpsbilder vil medføre periodisk ajourhold i flertallet av fylkets kommuner de neste 2 årene

Det er ingen reinbeitedistrikter som har oppdatert arealkartene sine i 2022. Ajourholdsløsningen er ikke ferdig og det er ikke åpnet for at distriktene kan oppdatere sine kart.

**Kartsamarbeid og arealressurskart**

	Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5	Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan	Antall kommuner i fylket
AR5 tilstand	11	0	38

Tabellen reflekterer antall kommuner som har skriftlige rutiner for ajourhold av AR5. Flere kommuner rapporterer i tillegg at rutiner er under utarbeidelse. Rutiner etterspørres i forvaltningskontroller. De fleste kommunene har rutiner for ajourholdet, men har ikke skriftliggjort de. Dette vises gjennom at 31 av 38 kommuner har gjennomført kontinuerlig ajourhold, enten via SFKB eller etter gamle rutiner. Mengde ajourhold varierer mye, noe vi ser av årsoversikt over antall objektendringer pr kommune. Flatanger, Frøya, Leka, Lieme, Osen, Trondheim og Ørlandet har ikke levert kontinuerlig ajourhold i 2022. Alle kommuner har hatt periodisk ajourhold eller har planlagt ajourhold i geodataplan. Meget stort omfang av omløpsbilder vil medføre periodisk ajourhold i flertallet av fylkets kommuner de neste 2 årene.

**Anmeldelse (fra kapittel 7.3.9.3 i TB)**

**Rapportere på**

Rapportere om antall saker på landbruks- og matdepartementets område der anmeldelse er vurdert, antall saker som er anmeldt og hvilket regelverk sakene gjelder.

Foregående år ble det tatt kontakt med Mattilsynet for å varsle om mulige kritikkverdige forhold ved et reingjerdeanlegg. SFTL opplever at Mattilsynet har noe redusert kunnskap og erfaring innen reindriftsfaget og dermed støtter de seg fullt og helt på statsforvalterens vurderinger. Saken er så vidt oss bekjent ikke fulgt opp fra Mattilsynet.

Ingen saker er anmeldt/vurdert anmeldt fra Landbruksavdelingen i 2022.

**Utteksling av informasjon - dyrevelferdssaker (fra kapittel 7.3.9.4 i TB)**

**Rapportere på**

Gi en kort vurdering av hvordan rutiner for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen i saker om dyrevelferd fungerer.

Sakene som oversendes fra Mattilsynet er i tråd med beskrivelsen i rutinen for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen i saker om dyrevelferd. I 2022 har vi fått oversendt 2 saker i avtalens punkt 3 A og 6 saker i avtalens punkt 3 C. I 2021 fikk vi oversendt 1 sak i avtalens punkt 3 C. Statsforvalteren er bekymret for denne store økningen.

Det gjennomføres årlig møte mellom Mattilsynet og Statsforvalteren, i tillegg til årlig møte mellom kommuner og Mattilsynet lokalt.

Kommunene foretar relevante og gode vurderinger i sakene i avtalens punkt 3 C, men det er en stor utfordring at forvaltningen ikke blir orientert om foretakene oppfyller vedtakene innen fristene som er gitt. Dette fører til ekstra arbeid både til kommunene og statsforvalteren.

Saker vi har fått oversendt er gjennomgått før endelig godkjenning av søknader om produksjons- og avløsertilskudd. Det har i tillegg vært møter med kommunene for å løfte kvaliteten og sikre likebehandling mellom kommunene.

For reindrift har det vært noe dialog med Mattilsynet om dyrevelferd mht sykdom som hjeremark og CWD. Dette vil bli fulgt opp i 2023.

**Utteksling av informasjon om dyrevelferd**

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker oversendt fra Mattilsynet	Herav antall saker der kommunen vurderer at foretaket ikke oppfyller vilkåret vanlig jordbruksproduksjon, § 2	Herav antall saker kommunen har avkortet, § 11 første ledd	Herav antall saker kommunen har utbetalt tilskudd som omsøkt
Saker som gjelder avtalens punkt 3 a (forbud mot hold av dyr)	2	2	0	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 b (hel/delvis avvikling)	0	0	0	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 c (kronisk dårlige dyrehold)	6	3	0	3
Saker som gjelder avtalens punkt 3 d (alvorlig vanskjøtsel av dyr)	0	0	0	0
Saker som ikke er i tråd med rutinen punkt 3	2	0	0	2

Saker som ikke er i tråd med rutinen i punkt 3: 1 sak i avtalens punkt 3 F og 1 sak der vi er orientert om oppheving av restriksjoner.

**Rutineutveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen**

Betegnelse på rapporteringskrav	Totalt antall møter	Herav antall møter samarbeidsavtalen var tema	Herav antall møter der pågående saker var tema	Herav antall møter der kontaktperson med ansvar for oppfølging av samarbeidsavtalen i Statsforvalteren møtte
Møter gjennomført med Mattilsynet	2	2	0	2

Det er i tillegg gjennomført møter mellom kommuner og Mattilsynet lokalt om pågående saker.

**Avvikling av pelsdyrproduksjon (fra kapittel 7.3.9.5 i TB)****Rapportere på**

Rapporter iht. tabell vedrørende vedtak knyttet til avvikling av pelsdyrproduksjon.

Vi har i 2022 pre-saksbehandlet 62 innsendte krav om erstatning etter avvikling av hold av pelsdyr. Alle kravene er sendt videre til Landbruksdirektoratet som fatter vedtak, og utsteder tilbud om erstatning til pelsdyroppdretter. Vi har arbeidet i tett dialog med pelsdyroppdretterne i denne prosessen, og veiledet dem i arbeidet med å lage krav om erstatning av god kvalitet. God dialog med pelsdymæringen har vært svært viktig for oss, og dette styrker anseelsen til Statsforvalteren i Trøndelag.

**Kompensasjon etter avvikling av pelsdyrhold**

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Ubehandlete saker	Saker under behandling	Ferdig behandlet
Kompensasjon etter avvikling	62	0	0	62
Kompensasjon for kostnader til riving og opprydding	14	1	11	2
Kompensasjon for lavere årlig alderspensjon	1	0	0	1
Sum 1142.77 - Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold	73 393 599	1 797 252	71 596 347	0

**Reindriftsforvaltning (fra kapittel 7.3.9.6 i TB)****Rapportere på**

Rapporter på status for prosjektet "Ut på vidda", herunder statsforvalterens arbeid med å promotere prosjektet.

Med bakgrunn i en rundtur med prosjektleder for "Ut på vidda" høsten 2021, fikk vi tilbakemeldinger på at det er behov for revidering av godkjenningsordninga for Ut på Vidda tilbydere mm. Dette er det jobbet videre med i 2022.

Vi har fortsatt kun en tilbyder i Trøndelag og sørover, slik at vi kan vel ikke si at resultatet har vært særlig oppløftende dersom målet er å få flere tilbydere. Å få koblet dette tilbudet tett nok til eksisterende innovasjonssystemer som næringshager- og -inkubatorer, vil være viktige suksessfaktorer i en evt videre satsing.

**Gevinstrealiseringsplan (fra kapittel 7.3.9.7 i TB)****Rapportere på**

I gevinstrealiseringsplanen for LMD forventes det at sammenslåing av statsforvaltere skal gi økt kvalitet gjennom mer ensartet rådgivning, veiledning og forvaltningspraksis, og økt profesjonalisering og likebehandling innenfor områdene:

- Reindriftsloven
- Eiendomslovgivningen
- Husdyrkonsesjonsregelverket
- Kontroll og oppfølging av kommunenes forvaltning av produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning, og regionale miljøtilskudd

Statsforvalteren bes redegjøre kort for status for hvordan gevinstrealiseringsplanen følges opp på LMDs område, herunder ev. utfordringer og risiko knyttet til realisering av gevinst innen hver av de fire fagområdene.

For Landbruksavdelingen har sammenslåing av de to tidligere fylkesmannsembetene ført til mer ensartet praksis etter jord- og konsesjonsloven (eiendomslovgivningen i landbruket) for et større geografisk område. Oppfølging av husdyrkonsesjonsregelverket er styrket, etter sammenslåingen kan vi ha flere enn en som jobber med dette fagområdet, dette styrker kvaliteten og effektiviteten i arbeidet. Innen kontroll og oppfølging av kommunenes forvaltning av PT/avløsertilskudd og Regionale miljøtilskudd har det også skjedd en harmonisering og styrking av kvalitet og kompetanse i arbeidet ved at vi nå har et større fagmiljø. Vi har i tillegg fått besparelser ved at møter, kompetansehevende tilbud, kurs o.l., til kommunene tilbys digitalt framfor at man har utgifter til reise m.m. ved deltakelse på fysiske møter. Vi opplever også å ha større deltakelse på en del kurs når tilbudet er digitalt.

For reindriftsavdelingen, som har få ansatte, har sammenslåingen vært en klar fordel. Med flere ansatte blir bredden i kompetansen større, avdelingen blir mer robust til å håndtere arbeidstopper og mindre sårbar ved vakanser/arbeidsfravær. På flere områder har det vært behov for en harmonisering av praksis i arbeidet mellom de to tidligere embetene/avdelingene. Denne harmoniseringen, samt større bredde i kompetansen, forventes å gi bedre rettsikkerhet for reindriftsutøverne

**Fjellandbruket (fra kapittel 7.3.9.9 i TB)****Rapportere på**

Redegjør for i hvilken grad midlene til fjellandbruket har bidratt til å styrke grunnlaget for bærekraftig verdiskaping i fjellområdene innenfor tradisjonelt landbruk og bygdenæringer.

Midlene omfatter fjellandbruket i Trøndelag, Innlandet, Vestfold og Telemark og Oslo og Viken, og skal bidra til å styrke grunnlaget for bærekraftig verdiskaping i fjellområdene innenfor tradisjonelt landbruk og bygdenæringer. Statsforvalteren i Trøndelag har et koordinerende ansvar for forvaltning av midlene opp mot øvrige statsforvaltere. I samråd med de øvrige statsforvaltere er det enighet om at hvert enkelt fylke forankrer og utarbeider retningslinjer i samråd med regionale samarbeidspartnere på landbruksområdet i de enkelte fylkene. Dermed er prioritering av midlenetilpasset regionale behov og nedfelt i regionale næringsprogram i de fire fylkene.

Midlene er gjort kjent gjennom Statsforvalterens hjemmesider for tilskuddsutlysning med nyhetsvarsel, samt at det sendes ut spesiell informasjon til kommuner og andre aktører (NLR, NIBIO m.fl.). Det legges ellers til grunn at prosjektene skal bidra til positiv utvikling for et bærekraftig fjellandbruk og møte utfordringene på en god og framtidsrettet måte. I tillegg vektlegges å støtte prosjekter der kommunene er prosjekteier og som er utviklet i samarbeid med faglagene og andre. Hovedvekten av prosjektene er flerårige, og i perioden 2019–2022 er det innvilget støtte til totalt 99 prosjekter, derav 29 prosjekter i 2022.

Statsforvalteren har også jobbet proaktivt med aktuelle søkere/miljøer for å etablere gode og relevante satsinger og prosjekter. Noe av midlene er blitt bevilget til forprosjekter som så videre er gått over i hovedprosjekter/satsing finansiert gjennom andre ordninger, bl.a. RT-midler fra Fylkeskommunen.

Retningslinjer er lagt til grunn for tildeling og prioritering i de enkelte fylkene kan oppsummeres på følgende måte:

- Tiltak som bedrer lønnsomheten innenfor tradisjonelt landbruk – uten fokus på økt produksjon
- Utredning-/utviklingstiltak; agronomi, beite, høsting, nye planter, klimatilpasning m.m.
- Satsing på unge bønder/nye bønder: fagsamlinger, møteplasser, nettverk m.m.
- Skape/opprettholde god fagkompetanse, fagmiljøer og møteplasser
- Bedre utnyttning av utmarksbeiteressursene
- Utnyttelse av lokale fortrinn knyttet til bygdenæringer

**Årsrapport fjellandbruksmidler Innlandet**

I Innlandet er det innvilget støtte til 37 ulike prosjekter/tiltak i perioden 2019-2022. I 2022 ble det innvilget støtte til 13 ulike prosjekter/tiltak. Samarbeidstiltak, fagmøter, økt kompetanse og etablering av møteplasser er viktige tiltak/satsinger for å styrke landbruket i fjellområdene. Ny kunnskap knyttet til bærekraft og klimatilpasning, teknologi, god ressursutnyttelse og lønnsomhet er fagområder som peker seg ut som spesielt interessante. Disse satsingene bidrar godt til å styrke grunnlaget for bærekraftig verdiskaping og god ressursutnyttelse i fjellandbruket.

Statsforvalteren i Innlandet vil konkludere med at Fjellandbruksmidlene er av relativt stor betydning for fjellandbruket i Innlandet. Midlene har i noe varierende grad bidratt til utvikling og økt utnyttning av lokale konkurransefortrinn, - med variasjon mellom geografiske områder og fagområder. Det store bildet er imidlertid at disse midlene er svært viktig for å sette fokus på fjellandbruket, og i stor grad bidrar til økt verdiskaping og utvikling av fjellandbruket. Midlene bidrar videre også ofte som «katalysator» for videre og større satsinger og prosjekter, og til felles satsinger mellom fylkene.

Statsforvalterne har relativt god kjennskap til fjellandbruket i «sine» fylker, og kan prioritere midlene til eksplisitte satsinger og tiltak som svarer på utfordringene regionalt.

Statsforvalterne har gjennom sin forvaltning av midlene gode muligheter for å se disse midlene i sammenheng med, og koordinert opp mot andre statlige og fylkeskommunale virkemidler.

**Årsrapportering fjellandbruksmidler Vestfold og Telemark**

Det ble i 2022 bevilget støtte til 4 prosjekter. Vi sluttutbetalte i 2022 til 6 prosjekter som har gått over flere år. Dette er prosjekter i regi av NLR som tar for seg økonomi i grovforproduksjonen og mobilisering for økt grønnsak- og bærproduksjon i fjellkommunene. Det er nå etablert kontakt mellom nyetablert markedshagedyrker og 2 hotell/restauranter i Seljord/Hjartdal. Videre er utmarksoppsyn avsluttet etter 3 år. Funn i arbeidet med dette er blant annet at oppsynet har hatt en oppdragende effekt på håndtering av båndtvang. Oppsynet har hatt avgrensa politimyndighet. Det er vanskelig å måle økt verdiskaping gjennom markedsrettet fritidsfiske, men kommunene har gjort en god jobb i å følge opp enkelte grunneiere, og det er nå etter 3 år 4 områder klare til salg, 37 tilbydere innen tilknyttede tjenester (overnatting, lokalmat og utstyrssalg) klare til salg og 20 produkter kanalisert til Inatur. Det har vært en økning i fiskekortsalget i fjellkommunene, og erfaring sier at fiskekortsalget står for 10 % av fiskernes forbruk. Prosjektet har samarbeidet med Fishspot og høstet erfaringer fra mangeårig satsing i Innlandet. Budeieveven har gjennomført ystekurs og stølsdag for medlemmene. De har og profilert seg gjennom felles brosjyre.

**Årsrapportering fjellandbruket fra Oslo og Viken**

Fjellandbruket i Oslo og Viken har i perioden 2019 - 2021 innvilget 19 prosjekter. Alle prosjektene fra 2019 og tre fra 2020 er avsluttet. Enkelte prosjekter

har fått utsatt arbeids- og rapporteringsfrist som følge av koronapandemien som gjorde det vanskelig å gjennomføre prosjektene som planlagt.

Oslo og Viken innvilget i 2022 tilskudd til syv prosjekter som sammenfalt med satsingen på fjellandbruket i Regionalt næringsprogram (RNP) for Oslo og Viken. Ett av prosjektene som mottok støtte har mål om å utvikle en pilot av en transportabel ubetjent salgsbod for fjellandbruksprodukter i Numedal og Hallingdal. [Reiselivsprosjektet Seterreise](#) kan allerede vise til et bærekraftig reiselivsprosjekt. Det er i tillegg gitt prosjektstøtte til å følge opp med videre satsing og utvikling av tidligere forprosjekter som har vært gjennomført på en god måte og kan vise til gode resultater. Dette gjelder blant annet Utmarksoppsyn i Ål som sikrer et lavt konfliktnivå mellom ulike brukergrupper i utmarka. Dette har vist seg å være svært viktig for å kunne utnytte den ressursen utmarksarbeite er for fjellbygdene. Andre større pågående prosjekter er Stølsdrift i framtidens landbruk. Her brukes Ostebygda som et suksesseksempel på næringsutvikling med utgangspunkt i stølsdrifta. Ostebygda fikk fjellandbruksmidler i 2019, så her ser vi klare ringvirkninger fra tidligere prosjekter og resultater.

### Årsrapport Fjellandbruket i Trøndelag

Fjellandbruket i Trøndelag har i perioden 2019 - 2021 innvilget 21 prosjekter og 13 av disse prosjektene er pågående. 5 av prosjekter ble avsluttet i 2022 og 5 nye prosjektet ble innvilget.

Fjellandbrukssatsingen i Trøndelag er forankret i Handlingsplan for landbruket i Trøndelag det målet er styrke grunnlaget for bærekraftig verdiskaping i fjellandbruket.

Fjellandbrukskommunene i Trøndelag har en hovedrolle for å utvikle og koordinere satsingen lokalt. I tillegg er det innvilget midler til prosjekter som omfatter flere fylker.

Iverksatte tiltak vurderes alle å være av stor betydning for å løfte fjellandbruket. Utnyttelse av utmarksressursene som beiteressurs har vært et hovedfokus, både for ammedyr, sau og for seterdrift, i tillegg til bioenergi. NLR har hatt prosjekter på sortsvalg på grovfor. En kommune har utarbeidet en lokal matsstrategi og i flere kommuner har lokal grønnsaksdyrking i fjellområder stått på agendaen. Melkeproduksjonen for små og mellomstore bruk er en spesiell stor utfordring i marginale strøk. Her ble det igangsatt et kompetanseprosjekt i Rørosregionen som også jobber med kompetanseheving og rekruttering for mer økologisk produksjon bære på kjøtt og melk. Fjellandbrukskonferansen på Oppdal er en stor og viktig møteplass der mer enn 80% av deltagerne er aktive gårdbrukere.

Statsforvalteren mener denne satsingen gir stor effekt fordi den legger grunnlag for samordnet satsing lokalt. Den største utfordringen lokalt er å ha tilstrekkelig tid siden behov og mål er langt høyere enn tilgjengelig tid,

### Konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part (fra kapittel 7.3.9.10 i TB)

#### Rapportere på

Rapportere til Landbruks- og matdepartementet om bruken av midlene til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part innen 1. november 2022.

Statsforvalteren i Trøndelag, landbruksavdelingen har også rapportert til LMD om bruken av konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part innen 1. november i 2022 (se brev fra oss 1. nov, vår sak: 2022/11115).

Nedenfor her har vi satt inn oppdaterte tall fra årskifte 2022/2023 og lagt inn noen kommentarer som supplement til rapport av 1. november:

#### Rammer 2022

Statsforvalteren i Trøndelag, Landbruksavdelingen, har nasjonalt ansvar for å forvalte tilskuddsordningen for konfliktforebyggede tiltak mellom reindrift og landbruk, eller andre som er berørt.

Jf tildelingsbrevet til Statsforvalteren i Trøndelag for 2022 ble det avsatt 1,5 mill. kroner over kapittel 1150 post 50. og 1,5 mill. kroner til ordningen over kapittel 1151 post 51., dvs til sammen 3 mill til ordningen for konfliktforebyggende tiltak mellom reindrift og annen berørt part for 2022.

I tillegg til tildelte midler for 2022 stod det igjen til sammen kr 10 410423,- på rammen fra 2021 som ble overført til rammen for 2022. Samlet hadde vi derfor kr 13 410423,- til rådighet i 2022 til konfliktforebyggende tiltak mellom reindrift og øvrig part. I tillegg kommer inndratte midler i 2022 på til sammen kr 540 729,- som ble lagt til ramma for tilskudd i løpet av 2022.

#### Forbruk 2022

Hovedmålet med de konfliktforebyggende tiltakene er å redusere konflikter mellom reindriften og øvrig landbruk. I tillegg omfatter ordningen konfliktforebyggende tiltak mellom by og rein.

I 2022 er det ikke omsøkt tiltak som omfatter konfliktforebyggende tiltak mellom by og rein.

Jf tildelingsbrevet kan inntil 100 000 kroner belastes ordningen til administrasjons- og gjennomføringskostnader fordelt med 50 000 kroner fra LUF og 50 000 kroner fra RUF.

Statsforvalteren i Trøndelag har benyttet seg av dette og har innvilget 100 000,- til administrasjon. Midlene er brukt til å dekke reiser og gjennomføring av

meglingsmøter og diverse informasjonstiltak om ordningen.

Videre har vi behandlet alle 12 innkomne søknader om tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i 2023. Ti av disse søknadene gjelder tilskudd til reinsgjerdet. Samlet ble det innvilget kr 4 345 133,- til konfliktforebyggende tiltak i 2022.

#### Store behov for tiltak - men ordningen blir fremdeles dårlig utnyttet

Statsforvalteren i Trøndelag mottar ukentlige henvendelser fra Landbruket og reindrifta om behov for konfliktforebyggende tiltak, særlig får vi henvendelser som gjelder rein som gjør skade på innmark. Det er stort behov for å få iverksatt tiltak. Men som oversikten viser, så får vi fremdeles inn svært få søknader til behandling.

I meklingsmøter med reindrifta og landbruket opplever vi at det er vanskelig å enes om gjerdetiltak som skal redusere konflikten mellom reindrift og landbruk/øvrige part fordi det er vanskelig å få på plass en avtale om vedlikehold av gjerdet. Ordningen forutsetter slik avtale jf § 2. Reinbeitedistriktene benytter store areal og har ikke ressurser til å ta på seg vedlikehold av alle gjerder rundt innmarksareal innenfor distriktsgrensen. Også mange gårdbrukere driver i dag langt større arealer enn tidligere, ofte er leide areal inkludert i drifta, og den enkelte gårdbruker kan i konfliktområder ha for mange gjerder å vedlikeholde enn hen greier med egne ressurser.

Erfaringene viser videre at det tar lang tid fra en har identifisert konfliktområdet til en har fått på plass en søknad om tilskudd til reingjerde. Gjerde-trase må planlegges, en må få på plass avtaler med grunneiere, det skal tegnes avtaler om vedlikehold av gjerdet og det kan være behov for høringer m.m. før søknad om tilskudd er klar for innsending. I mange tilfeller kan det derfor være stort behov for å sette inn akutte tiltak i reindrifta som kan gi en midlertidig løsning på problemet i påvente av at en får ferdig søknaden. Dette kan være utvidet tilsyn og/eller flytting av rein, tilleggsforing o.l.

Det har virket positivt at vi fikk en endring av forskrift om tilskudd til konfliktforebyggende tiltak fjor (ny forskrift vedtatt 1.7.2022), med økt tilskuddsats på investeringer i gjerder som konfliktforebyggende tiltak fra 80% til 90% tilskudd, samt mulighet for å søke om tilskudd til bruk av helikopter hvis reindrifta ønsker det, men det er fremdeles behov for å informere og spre kunnskap om ordningen og det må settes av tid og ressurser i næringa og forvaltningen for å få til gode møteplasser sånn at en kommer til enighet om tiltak og får tegna nødvendige avtaler m.m.

#### Rapportering jord-, konsesjons- og odelslov (fra kapittel 7.3.9.11 i TB)

##### Rapportere på

Rapportere i tabeller om saker statsforvalteren har behandlet etter jordloven, konsesjonsloven og odelsloven i 2022

Se tabeller.

#### Saker etter jord- og konsesjonslov - vedtak

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Endret	Stadfestet
Vedtak i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	0		
Vedtak i klagesaker om deling – jordloven § 12	7	1	6
Vedtak i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd (forskrift om nydyrking)	2	1	1
Vedtak i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	0		
Vedtak i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten - jordloven § 8 tredje ledd	0		
Vedtak i klagesaker om konsesjon – konsesjonsloven § 9	12	3	9
Vedtak i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar – konsesjonsloven § 9	0		
Vedtak i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie – konsesjonsloven § 9 siste ledd	2	0	2
Vedtak i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense – konsesjonsloven § 7	0		

**Saker etter jord- og konsesjonslov - utfall av søknaden/saken**

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Avslått	Fritak	Pålegg gitt	Ingen pålegg	Merknad
Utfall av søknaden i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	0							
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om omdisponering – jordloven § 9	2	0	2	0	0	0	0	
Utfall av søknaden om deling i klagesaker – jordloven § 12	4	0	0	4	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om deling – jordloven §12	0							
Utfall av søknaden i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd	0							
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	1	1	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	6	3	0	3	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar - konsesjonsloven § 9	0							
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar - konsesjonsloven § 9	0							
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	0							
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	0							
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense - konsesjonsloven § 7	0							
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om fritak fra driveplikten – jordloven § 8 a	0							
Utfall av søknaden i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	0							
Utfall av søknaden i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0							
Utfall av saken i førsteinstansbehandling av saker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0							

**Saker etter jord- og konsesjonslov - omdisponering**

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Dyrka areal (fulldyrka- og overflatedyrka jord og innmarksbeite) ant. da.	Dyrkbart areal (skog, myr, etc.) ant. da.
Bolig	0		
Hytte ol.	0		
Forretn., kontor, industri	0		
Off./priv. tjenesteyting	0		
Andre byggeområde	0		
Skogplanting	0		
Samferd. og tekn. infrastruktur	45	45	0
Grønnstruktur	0		
Golf	0		
Forsvaret	0		
Andre landbruksformål	0		
Bruk og vern av sjø og vassdrag	0		

Ca 1 daa permanent omdisponering, ca 44 daa midlertidig omdisponering.

**Saker etter jord- og konsesjonslov - driftsenhet**

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Driftsenhet	Ikke driftsenhet
Vedtak	2	1	1
Påklaget til Landbruksdirektoratet	0		

**Saker etter jord- og konsesjonslov - omgjøring**

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	§ 35 første ledd a) jf. annet ledd	§ 35 første ledd b) jf. annet ledd	§ 35 første ledd c) jf. annet ledd	§ 35 tredje ledd
Varsel om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	0				
Varsel om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	0				
Vedtak om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	1	0	0	0	1
Vedtak om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	0				

**Saker etter jord- og konsesjonslov - kontrollhjemmel**

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Delingssak	Drivepliktsak	Omdisponeringssak	Konsesjonssak
Antall saker	5	2	0	0	3

Ingen av de kontrollerte sakene ble omgjort. Kontrollerte kommuner i 2022: Trondheim, Skaun og Midtre Gauldal.



## Nydyrking av myr - utfall av søknader i første- og klageinstans

Betegnelse på rapporteringskrav	Søknader i alt	Innvilget i alt	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Innvilget som følge av at myr er eneste dyrkingsressurs	Innvilget som følge av ivaretagelse av særskilte produksjoner i myr på fjellgrunn	Innvilget som følge av tap av andre produksjonsarealer	Søknader om dispensasjon for å nydyrke myrarealer avslått	Merknad
Søknader i førsteinstans om dispensasjon for å nydyrke myrarealer jf. nydyrkingsforskriften § 5a	0	0							
Utfall av søknaden i klagesaker om dispensasjon for å nydyrke myrarealer jf. nydyrkingsforskriften § 5a	0	0							

Vi oppfatter det første spørsmålet til å dreie seg om søknader som Statsforvalter har behandlet i førsteinstans.

## Nydyrking av myr - størrelse på arealene som er omsøkt

Betegnelse på rapporteringskrav	Omsøkt i alt	Omsøkt areal dyp myr	Omsøkt areal grunn myr	Innvilget myrareal i alt	Innvilget areal dyp myr	Innvilget areal grunn myr	Avslått myrareal i alt	Avslått myrareal dyp myr	Avslått myrareal grunn myr
Informasjon om omsøkt myrareal	0			0			0		

Vi har ikke samla oversikt over nydyrkingsssakene i kommunene (og fikk ikke fjema 0-ene)

## Nydyrking av myr - ferdiggodkjent nydyrket myrareal

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker der nydyrking av myrareal er gjennomført og arealet er ferdiggodkjent	Ferdiggodkjent myrareal i alt	Ferdiggodkjent areal dyp myr	Ferdiggodkjent areal grunn myr
Informasjon om ferdiggodkjente saker		0		

Vi har ikke samla oversikt over nydyrkingsssakene i kommunene. KOSTRA gir noe statistikk på dette, men den er ikke klar for 2022 enda (fikk ikke fjema 0-en).

## Odelsfrigjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker i alt	Samtykke til odelsfrigjøring gitt	Avslag på søknad om odelsfrigjøring	Merknad
Saker om odelsfrigjøring	0			

## Arbeidet for utsatte barn og unge (fra kapittel 7.3.10.1.1 i TB)

## Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for effekten av det tverrsektorielle samarbeidet for utsatte barn og unge, og hvordan embetet vurderer hovedutfordringene knyttet til samordning når kommunene ses under ett.

## Effekten av det tverrfaglige samarbeidet for utsatte barn og unge

Statsforvalteren i Trøndelag jobber strategisk og langsiktig for bedre samordning av tjenestetilbudet til utsatte barn, unge og deres familier. Den nasjonale 0-24 satsingen ble avsluttet i 2020. I 2021 og 2022 har vi jobbet videre med å skape varige strukturer for arbeidet. Samtidig har vi fortsatt fokuset på utvalgte områder der vi mener samordning av tjenestetilbudet er spesielt viktig. (Rapporteringen må ses i sammenheng med rapporteringen under pkt. 3.2.1.1.1.1 og 3.2.1.1.1.2 da disse delvis er overlappende).

Vi organiserer arbeidet innenfor tre områder med underliggende tiltak:

## 1. Embetets egne ambisjoner, mål og tiltak

## 1.1 Etablere varige strukturer og forankring av arbeidet med utsatte barn, unge og deres familier og barn og unges oppvekstvilkår i Trøndelag.

Dette har vi gjort gjennom blant annet arbeid med oppvekst- og velferdsavdelingens virksomhetsplan og etablering av en tverrfaglig arbeidsgruppe. Vi erfarer at dette arbeidet har hatt effekt da det bidrar til at vi i større grad ser sammenhengene mellom de ulike innsatsene vi har rettet mot målgruppen på tvers av fagområdene.

## 1.2 Internt arbeid med barnekonvensjonen.

Et mer målrettet arbeid med barnekonvensjonen i 2022 har bidratt til en mer tverrfaglig tilnærming i arbeidet med målgruppen internt på avdelingen og på tvers av avdelingene. Barnekonvensjonen kjenner i liten grad sektorinndelingen og fokuset på barns rettigheter som følger av konvensjonen er med på å styrke vårt felles mål om at barn og unge skal ha gode oppvekstvilkår.

## 1.3. Gode samarbeidsrutiner

Vi har videreført det tverrfaglige samarbeidet på tvers av fagområdene både internt på oppvekst- og velferdsavdelingen og på tvers av avdelingene (spesielt med helse- og omsorgsavdelingen og kommunal- og justisavdelingen). Samarbeidet har vært både på rettssikkerhetsområdet, rundt de tverrfaglige oppdragene og andre oppdrag der vi har vurdert det som hensiktsmessig og samhandle på tvers. Dette erfarer vi gir effekt fordi bruk av kompetanse på tvers av fagområdene gir bedre måloppnåelse i oppgaveløsningen vår. Eksempler på oppdrag det er etablert et tverrfaglig samarbeid

rundt er å gjøre de voldsforebyggende verktøyene kjent, bidra til bedre samhandling innen psykisk helsetjeneste, i arbeidet med barn som pårørende, i det boligsosiale arbeidet, oppdraget med å gjøre CRPD kjent og utvikle opplæringsmateriale og oppvekstreformen (barnevernreformen).

Skal vi lykkes i målet om bedre tverrfaglige tjenester for utsatte barn, unge og deres familier må innsatsen internt i embetet være godt samordnet. Vi må ha et felles kunnskapsgrunnlag, kjennskap til hverandres oppdrag og innsatser og kunne bruke kompetansen på tvers av fagområdene. Gjennom både arbeidet på systemnivå og i de konkrete oppdragene erfarer vi at vi langt på vei lykkes med dette.

## 2. Arenaer for regionalt samarbeid i Trøndelag

Statsforvalteren i Trøndelag har i 2022 videreført arbeidet med å samordne de regionale aktørene som jobber på velferdsområdet. Dette gjør vi gjennom to regionale nettverk.

### 2.1 Kompetansesenternettverket

Nettverket består av RKBU, RVTS, KoRus, NAPHA, KBT, SIFER, KS, fylkeskommunen og Statsforvalteren. Nettverket møtes to ganger i året for informasjonsutveksling, strategisk planlegging av felles innsatser og. Det ble i 2021 utarbeidet en samarbeidsrutine i tillegg til den eksisterende samarbeidsavtalen. Nettverket har nedsatt to arbeidsgrupper, en for rus og psykisk helse, voksne og en barn- og ungegruppe. Barn- og ungegruppen har blant annet utarbeidet en samlet oversikt over de ulike aktørenes innsatser, prosjekter og tilskudd i kommuner i Trøndelag. Videre har gruppen jobbet med å samordne felles oppdrag og satsinger.

### 2.2 Velferdsnettverket

Nettverket består av UDI, politiet, Kriminalomsorgen, Husbanken, NAV, fylkeskommunen, KS, Bufetat og Statsforvalteren. Nettverket møtes to ganger per år for informasjonsutveksling rundt strategier og innsatsområder, etablere et felles kunnskapsgrunnlag om utfordringsbildet i fylket og samordne felles oppdrag. I 2022 har nettverket hatt et spesielt fokus på felles innsats mot vold og overgrep, prosjektet "Trygge hjem Trøndelag" der målet er at alle barn skal få en god oppvekst i en stabil og god posisjon, ungt utenforskap og oppfølgingen av fordrevne fra Ukraina.

Vi erfarer at samordningsrollen til Statsforvalteren er viktig. Gjennom faste møtepunkter sikrer vi god kjennskap til velferdsaktørenes oppdrag og innsatsområder. Vi har et felles kunnskapsgrunnlag om tilstanden i fylket, og vi kan identifisere områder der vi kan understøtte hverandres arbeid og på en god måte forankre innsatsområdene på tvers av regionale aktører. De aktørene vi samhandler med på regionalt nivå, både gjennom de formaliserte nettverkene og på andre områder, erfarer vi er viktige bidragsyttere slik at vi fremstår mer enhetlig overfor kommunene og er mer treffsikker på tiltakene som iverksettes - bedre regional samordning bidrar til bedre kommunal samordning.

## 3. Tiltak for å styrke samordning av tjenestetilbudet til utsatte barn, unge og deres familier mellom sektorer og tjenester i kommunene

Statsforvalteren i Trøndelag har særlig oppmerksomhet på utsatte barn, unge og deres familier som har behov for et samordnet tjenestetilbud. Vi jobber målrettet med å bidra til at kommunene ser de ulike satsinger i sammenheng og kompetanseheving, dette både gjennom det interne og regionale arbeidet. Vi har i 2022 hatt følgende innsatser på området:

### *Barnevernreformen (Oppvekstreformen)*

Statsforvalteren har i 2022 hatt regelmessig kontakt og systematisk samarbeid med Bufetat region Midt og KS for å koordinere kommunikasjonen med kommunene om det reformimplementerende arbeidet. Reformen har også i 2022 vært fast tema i dialogmøtene og i kommunedialogen.

### *"Jeg vet" og "Snakke sammen"*

Vi har jobbet med å gjøre de voldsforebyggende verktøyene «Jeg vet» og «Snakke sammen» kjent ved å gjennomføre digitale dialogmøter og kurslederkurs for kommunene i Trøndelag i samarbeid med RVTS, samt gjennomført en digital konferanse i samarbeid med embetene i Nordland, Troms og Finnmark. Gjennom dialogmøtene har vi fått en oversikt over status og kompetansebehov i det voldsforebyggende arbeidet i kommunene.

### *Sosioøkonomiske forholds betydning i barnevernets arbeid*

Forskning viser at utfordringene som kan følge av å leve med krevende sosioøkonomiske forhold får lite oppmerksomhet i barnevernets arbeid. Ansatte har gjerne kunnskap om konsekvenser av dårlige levekår generelt, men i enkeltsaker iverksettes sjelden tiltak rettet mot sosioøkonomiske forhold. Barneverntjenestene prioriterer gjerne tiltak som skal bedre omsorgskompetansen hos foreldre. Denne praksisen er delvis politisk styrt, og sosioøkonomiske forhold har ikke vært omtalt i barnevernets ansvarsområde i nasjonale retningslinjer. Spørsmål om hvilket ansvar barneverntjenesten har til å håndtere sosioøkonomiske forhold, og hvilken rolle Nav har i dette arbeidet blir dermed fremtredende.

Statsforvalteren inviterte derfor alle i barnevernstjenestene i Trøndelag til et webinar november 2022 der dette temaet ble satt på dagsorden, og for å synliggjøre hvilke muligheter som finnes i samarbeidet mellom barnevernstjenesten og NAV. Webinaret hadde bidragsyttere fra universitet (NTNU), kompetansesenter (RKBU) kommune (NAV og barnevern og ca 100 deltok. Tilbakemeldingene har vært positive og vi vurderer at webinaret bidro til økt kunnskap og bidra til økt samarbeid mellom NAV og barnevern og dermed et bedre og med samlet tjenestetilbud til barn, unge og familier.

### *Barn i lavinntektsfamilier og barneperspektivet i NAV*

Statsforvalteren har jobbet aktivt med barnefattigdom blant annet gjennom vår satsing på barneperspektivet i NAV, der vi i 2021 hadde et tverrfaglig team på tvers av Statsforvalter og NAV Fylke, og som har vært linket opp mot 0 - 24 arbeidet i embetet. Teamet har fra høsten 2020 jobbet med et opplæringsløp for å styrke grunn- og dybdekunnskapen for NAV-kontorenes arbeid med utsatte barn og ungdom. Kompetansehevingen startet i 2021

ved at vi arrangerte et «basiskurs» for alle med brukerkontakt i NAV, uavhengig av om de arbeider på statlig eller kommunal side. Kompetansehevingen er videreført i 2022 ved at vi har arrangert en kursrekke med dybdekompetanse. Her har også helhetlige og koordinerte tjenester samt erfaringsutveksling mellom kommuner bli viktig.

Statsforvalteren har ellers fremmet kunnskap om barnefattigdom og lavinntekt, i dialog med kommunenes ledelse, NAV-ledere og samarbeidspartnere, samt som en del av andre kompetansehevingstiltak og i råd og veiledning rettet mot NAV-kontor.

I de overordnede prioriteringer for 2022 skal det systematisk sørges for at barneperspektivet ivaretas i NAV-kontor. Statsforvalteren i Trøndelag har arbeidet på ulike arenaer for å ivareta barn- og ungeperspektivet i NAV-kontoret, hvor helhetlige og koordinerte tjenester til barn, unge og familier har vært et gjennomgangstema. Barneperspektivet er på ulike måter gjennomgående tema i våre innlegg i NAV Trøndelag sine månedlige NAV-ledermøter og i kommunedialogen. Ivaretagelse av barneperspektivet i kommunenes forvaltning av sosialtjenesteloven har vært tema i vår opplæringsrekke, «fredagspraten». Vi har endret vår vedtaksmal for behandling av klagesaker slik at barns rettigheter etter Barnekonvensjonen blir ivaretatt. Barneperspektivet er også sentralt i vårt rettsikkerhetsarbeid og i forvaltningen av tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i NAV-kontoret. Ved forvaltning av tilskudd til utvikling av de sosiale tjenester har vi gitt tydelige føringer om at barneperspektivet skal ivaretas, både i forvaltning av sosialtjenesteloven og i samarbeid med andre aktuelle instanser. Flere av kommunene i Trøndelag har tilskudd til tiltak for barnefamilier. Barneperspektivet, herunder tall på barnefattigdom i den enkelte kommune, er et av indikatorene i "Tjenestebarmometer for sosiale tjenester". Kommunens arbeid med barnefattigdom, herunder også arbeid med utsatt ungdom, er tema på våre dialogmøter med kommunene, der kommunenes ledelse deltar. Vi bruker Husbankens boligsosiale monitor som en del av dette arbeidet.

Statsforvalteren vurderer at informasjon, dialog, erfaringsutveksling og fokus i rettsikkerhetsarbeidet er gode virkemidler for å oppnå økt kunnskap og et bedre tjenestetilbud for barn og unge i familier med lavinntekt. Vi ser i vår dialog med ledere og ansatte i NAV-kontorene at de er mer opptatt av og bevisste på barneperspektivet enn tidligere.

#### *Psykisk helsehjelp*

Vi får tilbakemeldinger fra kommunene om at samarbeidet mellom 1. og 2. linjen om tjenester til barn og unge med behov for psykisk helsehjelp kan være krevende. Vi har over tid jobbet med dette utfordringsbildet og blant annet hørt erfaringer fra arbeidet i Helse Fonna. Helse Nord-Trøndelag har etablert en arbeidsgruppe for å få et styrket tjenestetilbud (lavterskel) og et bedre samarbeid om barn og unge med behov for et sammensatt tjenestetilbud som Statsforvalteren deltar i. Målsetningene er å kartlegge tjenestenes eksisterende tilbud og samhandlingsmodeller, at helsefelleskapet enes om en felles samhandlingsmodell, og sikrer at den er tilstrekkelig implementert i Helsefelleskapet og utarbeide samhandlingsforløp. I 2022 er det gjennomført to work-shop med deltakere fra helseforetaket og kommunene i fylkets nordlige del.

Høsten 2022 gjennomførte vi en kartlegging om innholdet i dagens psykiske helsetilbud til barn og unge i kommunene i Trøndelag. 23 kommuner har svar og vi vil oppsummere svarene i løpet av våren 2023. Oppsummeringen vil være til hjelp i det videre arbeidet på området.

I perioden februar - oktober 2022 gjennomførte vi tilsyn med alle barneverninstitusjonene i Trøndelag med temaet "Barneverninstitusjonenes oppfølging av barn og unges helse, med særskilt vekt på psykisk helse". Det er utarbeidet en oppsummeringsrapport om funnene som er publisert på våre hjemmesider.

#### *Skjønnsmidler*

Statsforvalteren i Trøndelag har over tid prioritert, i samråd med kommunene, skjønnsmidler til fellesløft for bedre samordning av tjenestetilbudet til utsatte barn, unge og familier. Vi følger prosjektene og ser at midlene stimulerer kommunene til å utforske nye og bedre måter å samhandle og samordne tjenestetilbudene på.

I 2022 har vi blant annet bevilget skjønnsmidler til fellestillaket Ungt utenforskap. Prosjektet er planlagt over tre år og har som mål å redusere og forebygge ungt utenforskap i Trøndelag. Det å være omforent om utfordringsbildet og sammen med kommunene og samarbeidspartner utvikle felles kompetanse og tiltak for Trøndelag erfarer vi har god effekt.

#### *Pilot for programfinansiering 0-24*

Trøndelag er et av fire fylker som deltar i Pilot for programfinansiering 0-24. De fire pilotkommunene jobber systematisk med å utvikle det samordna tjenestetilbudet til utsatte barn, unge og deres familier. Gjennom piloten ser vi at kompetansen om tverrfaglig samhandling øker og at tiltakene gir effekt i målgruppen (gjennom for eksempel familier som har blitt fanget opp og får hjelp utfra behov, deltakelse i fritidsaktiviteter og i krevende saker der hjelpere går sammen med ungdommen for å finne gode løsninger).

#### *Endringer i velferdstjenestelovgivningen*

Vi erfarer at endringene i velferdstjenestelovgivningen har bidratt til å styrke arbeidet med å følge opp at utsatte barn, unge og deres familier i større grad opplever å få et helhetlig og samordnet tjenestetilbud. Det har vært en enorm interesse for kompetanseheving i regelverksendringene og veilederen *Samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier* i kommunene våre. Vi har arrangert et frokostseminar for kommunale ledere og planlegger to frokostseminar i januar 2023.

#### Et samordnet tjenestetilbud i kommunene

Statsforvalteren i Trøndelag ser at det er en forskjell i hvilken grad kommunene har et samordnet tjenestetilbudet til utsatte barn, unge og deres familier. Samtidig erfarer vi at fokus over tid har bidratt til at dette er noe kommunene er svært opptatt av. Dette ser vi blant annet gjennom at svært mange av kommuner nå er BTI/BTS kommuner. 9 kommuner deltar i "Tidlig inn". 15 kommuner har deltatt i KS sitt oppvekstprogram ABSOLUTT der bedre

samhandling og samordning er en av grunnpilarene i programmet, og 34 av kommunene i Trøndelag deltar i Program for folkehelse der viktige mål er på hindre utenforskap ved å fremme tilhørighet, deltakelse og aktivitet i lokalsamfunnet. 4 kommuner deltar i Pilot for programfinansiering 0-24.

Statsforvalteren i Trøndelag samarbeider tett med aktuelle regionale aktører i disse store satsingene – både for å synliggjøre at vi understøtte disse satsingene og ved å ta vår koordineringsrolle på alvor.

#### Vår vurdering av hovedutfordringen når kommunene ses under ett

Vår samlede vurdering er at kommunene har god kunnskap om risikofaktorer og betydningen av å samordne tjenestetilbudet til utsatte barn, unge og familier. Det er likevel utfordrende å finne gode måter å organisere arbeidet på og sette i verk tiltak som gir ønsket effekt. Mange kommuner deltar i mange satsinger og det er viktig at kommunene har kapasitet til å håndtere dette og se de ulike satsingene i sammenheng. Skal kommunene lykkes i arbeidet er det viktig at det på både nasjonalt og regionalt nivå legges til rette for god samordning, både i styringssignaler og strategier som understøtter målsetningen. Det er viktig at nasjonalt og regionalt nivå er koordinert og helhetlig.

#### Overordne vurdering av utviklingen når det gjelder konsekvenser av pandemien for utsatte barn og unge.

Godt tverrsektorielt samarbeid var viktig og særlig under pandemien, både for å fange opp barn og unge som har eller får behov for hjelp, og for å gi samordnet hjelp til disse. For at utsatte barn og unge skal fanges opp tidlig og få samordnet hjelp, er det viktig at tjenestene i kommunene utvikler kompetanse slik at de sammen kan bidra til et godt og samordnet tjenestetilbud. I Trøndelag har vi siden iverksettelsen av de smittereduserende tiltakene vært opptatt av hverdagen til barn og unge, og spesielt utsatte barn, unge og deres familier. Vi har fulgt kommunene tett både gjennom rapportering og i møter. Vi har i løpet av de siste to årene blant annet sett med bekymring på det økte antall bekymringsmeldinger til barnevernet, bortfall av tilbud om spesialpedagogisk hjelp og undervisning, og periodevis stengte dører til mange av de viktige støttespillerne i barn og unges liv. Det har vært behov for å tydelig formidle til sektor både hvilke rettigheter barn og unge har, hvilke betydning tjenestene har for barn og unge i sårbare situasjoner og hvilke forventinger vi har til tilbudet som gis barn og unge også under en pågående pandemi. Vi erfarte at kommunene var svært opptatt av dette, at mange av tjenestetilbudene relativt raskt åpnet opp og at kommunene har hatt en spesiell oppmerksomhet rundt å kunne gi utsatte barn og unge gode tjenestetilbud. Vi får tilbakemelding fra kommunene om at det tverrfaglige samarbeidet som ble etablert for å løse utfordringene som følger av pandemien, var avgjørende og vi har fått tilbakemelding på at Statsforvalterens tette oppfølging har vært viktig. I 2022 har vi spesielt rettet oppmerksomhet mot konsekvensen pandemien kan ha hatt for utsatte barn og unge og hvilke kompensatoriske tiltak som kan være hensiktsmessig. Denne problemstillingen har vi drøftet med sektor, PPT-ledernettverket, ungdommens fylkesutvalg og andre samarbeidsparter. Vi har løftet frem viktigheten av at alle må vie dette spesiell oppmerksomhet, ha god kunnskap om situasjonen og iverksette tiltak. Spesielt har skolefravær og frafall fra fritidsaktiviteter ført til bekymring. Gjennom kompetanseløftet planlegges en konferanse om bekymringsfullt skolefravær i 2023 da kompetanse på dette området er viktig

#### **Det todelte målet i rovviltpolitikken (fra kapittel 7.3.10.2.1 i TB)**

##### **Rapportere på**

Rapporter på status i forvaltningen av det todelte målet for rovviltpolitikken, både på landbruks- og reindriftsområdet

Målet om levedyktige rovviltbestander er ikke oppnådd for bjørn siden antall registrerte ynglinger ligger under bestandsmålet i 2022. Sjøl om antall bjørn er redusert siden 2021 har det vært store skader på sau og lam som skyldes bjørn, spesielt i beiteområder som ligger nært inntil forvaltningsområdet for bjørn.

Tapstrenden på tamrein er stigende i Trøndelag, og gaupe og jerv oppgis som hovedskadevoldere. Ekstraordinære uttak bør prioriteres i beiteprioriterte områder inkludert i kalvingsområder for tamrein.

Vi har registrert økende tap av sau/lam til bjørn i beiteprioriterte områder i 2022. Særlige store tap i grenseområdene til forvaltningssonen for bjørn og sørover inkludert Verdal kommune.

Statsforvalteren i Trøndelag innvilget felling av skadegjørende binne i grenseområdene til forvaltningssonen for bjørn (Rokdalen i Snåsa/Steinkjer kommune) gjennom hele beitesesongen 2022 (fra og med 8. juli), men en lykkes ikke med uttaket av skadegjørende binne i dette området og en må forvente at skadepotensialet blir høyt i området også kommende beitesesong.

Jf gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i region 6 er det mål om at rovviltforvaltningen bidrar til at utmarksbeiting kan gjennomføres i tråd med dyrevelferdsloven og at det ikke oppstår behov for beiterestriksjoner. Målsettingen ble ikke nådd i 2022 i beiteprioritert område. Vi viser her til at Statsforvalteren i Trøndelag innvilget felling av skadegjørende binne i beiteprioritert område i grenseområdene til forvaltningssonen for bjørn (Rokdalen i Snåsa/Steinkjer kommune) gjennom hele beitesesongen 2022 (fra og med 8. juli), men en lykkes ikke med uttaket av skadegjørende binne i dette området og en må forvente at skadepotensialet blir høyt i området også kommende beitesesong.

Parallelt med skadefellingstillatelsene fattet Mattilsynet vedtak om beiterestriksjoner for sauebesetninger tilhørende Raubeinsetra beitelag og Sjøakra sambeitelag i august 2022. Beiteområdene ligger i beiteprioritert området nært grensen til forvaltningsområdet for bjørn. Etter søknad fra beitebrukere tilhørende beiteområdet til Skjækra sambeitelag fattet Statsforvalteren i Trøndelag vedtak om kompensasjon ved beiterestriksjon grunnet fredet rovvilt for 695 sau og lam i Skjækra sambeitelag. Dette utgjorde samlet en kompensasjon på kr 126 490,-. Kompensasjonen dekker deler av utgiftene som beitebrukerne har dokumentert i forbindelse med økt tilsyn og tidlig nedsanking i år.

På bakgrunn av situasjonen med beiterestriksjoner og mislykka skadefellingsforsøk har en ikke lykkes å oppnå målsettingen om bærekraftig beitenæring i grenseområdene til forvaltningsområdet for bjørn i 2022.

#### Utvalgte kulturlandskap og verdensarvområdene (fra kapittel 7.3.10.2.2 i TB)

##### Rapportere på

Rapporter på status for forvaltningen av ordningene Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyen og Vestnorsk fjordlandskap, både på landbruks- og miljøområdet.

Statsforvalteren mener utvalgte kulturlandskap bidrar til å ivareta naturmangfold, kulturarv og jordbruksdrift på en tilfredsstillende måte og at miljøverdiene er styrka. Områdene har ulike utfordringer og satsingene på de ulike temaene varierer derfor mellom områdene.

Grunnlaget for verdiene i områdene er jordbruksdrifta og trusselen for verdiene i områdene er derfor et svekka jordbruk og da særlig reduksjon eller opphør av husdyrdrifta.

Det skjer mye positivt i områdene, mange ildsjeler gjør et stort arbeid. Det er mye god næringsutvikling ved at jordbruksdrifta støttes i områdene og dels dreier i en retning som ivaretar verdiene. Utvalgte kulturlandskap bidrar til investeringer i både bygninger og utstyr som er viktig for områdene. Dette gir mulighet for økt verdiskaping og arbeidsplasser i området.

De nye områdene har forvaltningsplaner som fungerer godt. Vi ønsker i 2023 å få i gang arbeidet med revidering av planene for områdene som ble etablert i 2009. Mye er gjort i disse områdene og en total gjennomgang vil være nyttig.

Vi ser at kommunene i en travel hverdag har vanskelig for å ha tid nok til å prioritere arbeidet med utvalgte kulturlandskap. forvaltningskostnadene kommunene har med ordninga burde vært bedre finansiert.

Statsforvalteren syns samarbeidet mellom de regionale nivåene fungerer godt. Vi diskuterer godt utfordringer og tiltak hos de ulike områdene. Både KLMI, fylkeskommunen (kulturminne) og landbruksavdelingen deltar i samarbeidsgruppene for områdene. Landbruksavdelinga har den koordinerende rollen.

Vi har hvert år ei to-dagers regionsamling der områdene, kommunene og regionforvaltninga deltar. Dette er ei viktig fagsamling der erfaringer blir utveksla. Samlinga arrangeres i områdene og går på rundgang.

##### Status for områdene

**Tarva:** Det er viktig å sikre fortsatt vinterbeite på kystlynghei. Det er fortsatt mye sitka som sprer seg på Tarva. Særlig i nærheten av skolen er det store trær som bærer enorme mengder kongler med frø. Dette er en trussel for biologisk mangfold med kystlynghei, naturbeitemark m.m. Det jobbes med løsninger for å få tatt ned skogen. Skogen brukes som le for sau på vinterbeite på kystlynghei. Skal skogen ned må gårdbrukeren sette opp fjøs for å imøtekomme krav i forhold til dyrevelferd osv for å kunne fortsette vinterbeite på kystlynghei. For å bedre informasjonsarbeidet om verdiene i området ønskes det å få til noe mer informasjon på «Skolen». Med dette kan denne gjøres til et viktigere samlingspunkt på øya.

Det bør i 2022 prioriteres å få laga ny skjøtselsplan for området: Til dette arbeidet må det leies inn eksterne ressurser.

**Seterdalene i Budalen:** Kommunen prioriterer fortsatt seterdrift og beitebruk i seterdalene. Årlige tilskudd til seterdrift og beitebruk er derfor fortsatt viktig i området. Området vil trolig måtte prioritere å bruke mer midler på Blåorda slåttemarksområde etter at området nå har fått ny skjøtselsplan. Budalen trenger å rullere forvaltningsplanen, dette ønskes prioritert i 2023.

**Klevgardan:** Det er stor aktivitet i Klevgardan, og dette er det området som får størst tildeling i Trøndelag. Mange verneverdige bygninger gjør at det her er stort behov for midler. Mange slåttemarker og naturbeitemarker i området prioriteres for restaurering og skjøtsel. Siden området har svært mye som kan gjøres, og at det er et område som ikke har vært så lenge i ordningen, er det fortsatt ei utfordring å prioritere mellom hva som må gjøres nå og hva som kan vente.

**Leka:** Her er det fortsatt stor innsats med skjøtsel av kystlynghei, og det gjøres et godt arbeid her. Det jobbes godt med informasjon og tilrettelegging for ferdsel. Skoleungdom har vært involvert i arbeidet både med skjøtselsoppgaver, strandrydding og formidling/guiding. Dette arbeidet fortsetter. Det ser ut til å bli økt behov for støtte for å ta vare på bygninger. Området er i gang med et viktig arbeid for å finne ut hvordan området kan ivaretas når husdyrantallet reduseres kraftig. Planen for området må rulleres og Statsforvalteren ønsker å prioritere det i tildelinga for 2023. Prosjektet fotefar mot nord revitaliseres i regi av Fylkeskommunen og Riksantikvaren. Siden Herlaugshaugen er en del av dette, er det rimelig at tiltak tilknytta Fotefar blir prioritert.

**Kvelia:** Kvelia er nå godt i gang og mye godt arbeid er gjort. Mye av dette ble vist på regionsamlinga. Gjengroing av utmarka er et stort problem etter at sauene ble avvirket pga. rovdyrproblematikk, og at Lierne er forvaltningsområde for bjørn. Sau på utmarksbeite er derfor lite aktuelt. Kvelia ukl har som mål i årene fremover å prioritere beiting i inn- og utmark med storfe, ved bruk av No-fence beiteteknologi. Det er utført et arbeid for å finne ut hvordan arealene framover kan brukes og ivaretas. Det har vært mye "omfordeling" av arealene i Lierne og arealet til samdrifta i Kvelia er derfor i bruk og ser ut til å bli brukt i årene framover. Dette er positivt. Statsforvalteren vil i tildelinga for 2023 prioritere å tildele midler til kartlegging av samiske kulturminner i området. Utmarksbruk herunder samiske aktivitet er en viktig kvalitet for området, men kartlegging av samiske kulturminner i området er svært liten.

**Austrått:** Det er kartlagt liv i dammer og det planlegges restaurering og skjøtsel. Dette er tiltak som har relativt høye kostnader, der arbeidet stort sett er maskinarbeid. Det planlegges også å få til mer skilting i 2023 for formidling av UKL området/verdier. Det forventes også å bli brukt noe ressurser i 2023

på Austrått som kandidat til Europarådets landskapspris. Det vil fortsatt bli satsa på tiltak for økt beiting i de innmarksnære beitene (gjerdetilskudd), fjerning av fremmede arter og kantrydding, samt bygningstilskudd til bygninger med kulturminneverdi på gårdsbruk.

**Frostating:** De fleste tiltak er knyttet til kulturminnevern; restaurering av steingjerder, tilrettelegging/skjøtsel gravhauger/helleristninger. Det planlegges å registrere fremmede arter i området og etter det få til en plan for bekjemping. Området har bidratt mye til restaureringsarbeid av steingjerde rundt Logtun kirke. Denne kirka er svært viktig for området. Det trengs og noe mer informasjonsskilt. Det ble etter refotograferinga laga et hefte med bilder fra denne. I 2024 er det Lagabøtejubileum, et jubileum som UKL-området vil prioritere å være med på. Jubileet må planlegges i 2023.

### Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vestnorsk fjordlandskap og Vegaøyen

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse landbruksområdet	Beskrivelse miljøområdet
Bidrar tiltak støttet av tilskuddsordningen til å ivareta naturmangfold, kulturarv og jordbruksdrift på en tilfredsstillende måte?	ja	ja
Er natur- og kulturmiljøverdiene i områdene styrket eller svekket?	styrka	styrka
Er det positive trender i områdene?	ja, pågangsmot	ja, pågangsmot
Er det noen spesielle trusler eller utfordringer mot natur- og kulturmiljøverdier eller jordbruksdrift i områdene?	redusert jordbruksdrift og spesielt slutt på beitende husdyr	jordbruk og husdyrhold må opprettholdes
Blir ordningen brukt i næringsutvikling basert på natur- og kulturmiljøverdier og jordbruksdrift?	ja	ja
Finnes det en overordnet forvaltningsplan for området (ja/nei)?	ja	ja
Fungerer de overordnede forvaltningsplanene/områdeplanene på en hensiktsmessig måte for å prioritere de viktigste tiltakene knyttet til alle deltema omfattet av formålet med ordningen?	ja, men de gamle planene trenger oppdatering	ja, men de gamle planene trenger oppdatering
Fungerer samarbeidet mellom de ulike aktørene på lokalt og regionalt nivå på en tilfredsstillende måte?	ja	ja

### Styrke arbeid og helse som fagområde (fra kapittel 7.3.10.3.1 i TB)

#### Rapportere på

Statsforvalteren skal:

- Redegjøre for kartleggingen av tjenestesamhandlingen som er etablert mellom NAV-kontor og kommunenes helse- og omsorgstjeneste
- Redegjøre for felles tiltak for å styrke og bedre tjenestesamhandlingen om tjenestemottakere/pasienter som har behov for tjenester fra NAV og helsetjenesten

Representanter fra NAV Trøndelag og Statsforvalteren i Trøndelag deltok i en nasjonal arbeidsgruppe som i løpet av 2021 utarbeidet og sendte ut en kartlegging av tjenestesamhandlingen mellom NAV og Helse- og omsorgstjenesten. Spørreskjema ble sendt til NAV samt til kommunehelsetjenesten og fastlegene med svarfrist i oktober 2021.

Vi mottok resultatene i en omfattende sammenstilling av svarene fra direktoratsnivå i 2022. Det er etterfølgende kjørt en analyseprosess på tvers av Statsforvalteren og NAV Trøndelag for å sortere data og gjøre dem mer brukervennlige, samt viderebringe resultat til NAV-kontor, Helse- og omsorgssektoren og den kommunale ledelsen i fylket.

I løpet av året er det gjennomført en felles samling i regi av Statsforvalteren og NAV Trøndelag, der NAV-ledere og fylkets kommunalsjefer med ansvar for helse deltok. Resultat fra kartleggingen ble presentert og satt i en kontekst opp mot fagområdet "Arbeid og helse", endringene i velferdslovgivningen som trådte i kraft fra 01.09, utenforskningsproblematikken og mulighetsrommet i partnerskapet. Det ble gjennomført et gruppearbeid med følgende spørsmål:

- Hva kan vi lære av undersøkelsen - generelt og særlig lokalt?
- Hva kan bidra til bedre samhandling lokalt mellom NAV og helse- og omsorg i kommunen?
- Hvilke bidrag ønskes i den forbindelse av NAV Fylke/Statsforvalter?

Resultat av gruppearbeidet skal brukes som grunnlag for å vurdere videre tiltak i 2023.

Så vil vi bemerke at kartleggingen har hatt en del svakheter. Undersøkelsen inneholdt mange spørsmål, og spørsmål/svar var innrettet slik at det gav ganske stor spredning i svar. Dette gjorde det vanskelig å trekke ut klare trender. Dette ble forsterket av at svarene ikke ble brutt ned på kommunenivå, noe som gav kartleggingen begrenset verdi lokalt - både med tanke på konkret kunnskap om tilstanden og for vurdering av lokale tiltak. Etter vår vurdering kunne svarene fortrinnsvis brukes til refleksjon på overordnet nivå. Til sist vil vi påpeke at sammenstillingen vi mottok fra direktoratsnivå var lite brukervennlig - og har nødvendiggjort en større jobb med analyse og konvertering til mer lesbart format.

### 3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk

Driftsåret 2022 har vært et mer normalt driftsår etter de to siste år som har vært preget av pandemien. Embetet har hatt en økning i aktiviteten som bl.a. gjenspeiler seg i økte reise- og møteutgifter. Vi har fått gjennomført flere fysiske samlinger, der iblant en fysisk samling for hele embetet. Embetet bruker også digital samhandling i form av webinar og teamsmøter der vi kan. Korona relaterte utgifter som til beredskapsvakt og overtid er det en nedgang i.

Embetet har de siste årene jobbet med å nærme oss ny sentral budsjettfordelingsmodell (BFM) på kap.0525.01. Fra 2021 innførte vi en ny intern BFM, som ser hen mot den sentrale BFM som kom med nedtrekk på ca.11 mill kr og endret fordeling mellom departementsområdene. Avdelingene har laget flerårige tiltaksplaner for hvordan de skal tilpasse seg sin nye ramme i en overgangsperiode (2021-23), og planene evalueres gjennom året. Noen av våre

reduserte utgifter kan sees i sammenheng med tiltaksplanene. Flere ansatte har sluttet i år, og en del av disse erstattes ikke. Overført mindreforbruk er bl.a. brukt til å dempe effekten av den nye modellen og ivareta lønnsforpliktelser i overgangsperioden (naturlig avgang vs. oppsigelse). 2023 er siste innfasingsår på ny intern BFM.

Generelt ser embetet stadig etter forbedret oppgaveløsning for å utnytte ressursene mest effektivt. Vi har interne rapporteringstidspunkt gjennom året, tilknyttet de eksterne rapporteringstidspunktene, og det gir oss naturlige stoppunkt for å se på samlet status.

Sykefraværet ved embetet har dessverre hatt en økning fra 2021, fra 4,2% til 6,4% per 31.12. Vi ser at ofte vil en sykemelding med usikker varighet gir en vakanse der vi ikke har innleie av vikar. Selv om vi har en forholdsvis lav turnover ser vi tendenser til utfordrende rekruttering og økende turnover av særlig jurister.

Statens pensjonskasse (SPK) innført en ny pensjonsordning fra 1.1.2022, til en virksomhetsspesifikk hendelsesbasert premiemodell, og det har vært en stor utfordring styingsmessig gjennom året. Terminbeløpet i faktura fra SPK varierer (bl.a. lønnsmasse/ endringsmeldinger), og endelig årsresultat er ikke klart før vi mottar siste faktura fra SPK i desember. Vi har forholdt oss til prognosen gitt av SPK i 2022. Forklaringen til økt resultat på kap.0525.01, fra innmeldt prognose på terminrapportering, skyldes avvik på pensjon for 2022.

I tillegg til driftskapitlet har vi mange ansatte som er lønnet på prosjektmidler. Vergemål er blant annet fortsatt finansiert på fagkapitlet.

Særskilte forhold er kommentert nedenfor.

#### **Drift kap.0525:**

KLD: En økning på området skyldes generelt høyere aktivitet i 2022.

LMD: Nedgangen på området skyldes reduserte lønnskostnader pga en stilling som ikke er erstattet (innsparingstiltak).

KD: Nedgangen på området skyldes reduserte lønnskostnader pga en stilling som ikke er erstattet (innsparingstiltak) og noe økte NAV-refusjoner pga sykemeldinger. Resultatområde integrering er flyttet fra KD til AID i 2022 (fra resultatområde 370 til 770).

BLD: Økning på området skyldes økt reiseaktivitet.

JD: Nedgang på området skyldes en stilling som ikke er erstattet (innsparingstiltak). Vaktordning beredskap knyttet til pandemien er avsluttet, og siste utbetaling knyttet til denne var februar 2022.

KDD: Området har en vesentlig nedgang, som i hovedsak skyldes reduksjon i pensjonsutgifter knyttet til endret pensjonsordning fra 2022. Embetet har også reduserte husleieutgifter, en helårsvirkning etter at vi flyttet til nye lokaler i Trondheim. En stilling er ikke erstattet, innsparingstiltak.

AID: Økningen på området skyldes økte lønnskostnader pga en vridning i bruk av fagmidlene på området, samt økt reiseaktivitet. Resultatområde integrering er flyttet fra KD til AID i 2022 (fra resultatområde 370 til 770).

HOD: Nedgang på lønnsområdet. Vaktordning og overtid under pandemien avsluttet. Økte NAV-refusjoner pga langtidssykemeldinger.

#### **Fagdepartement, lønnskonto 5000-5420, unntatt kap.052521:**

KLD: Området har en økning som skyldes økt tildeling til prosjekt avfallsplaner havner, og en ny tildeling til ekstra forvalterressurs Blåfjella/Skjærkerfjella.

LMD: Nedgangen på området skyldes at vi ikke har tildeling til Reintelling i 2022.

KD: Området har en nedgang. Godtgjørelse til sensorer utgjør kr.2,57 mill. som er en nedgang på kr.0,664mill (20,5%) fra 2021. Nedgangen skyldes en færre sensorer og eksamensbesvarelser som følge av Koronapandemien.

BLD: Området har en liten økning som skyldes lønnsvekst.

JD: Nedgangen på området skyldes i hovedsak vergemål som har hatt vakante stillinger deler av året, samt to langtidssykemeldinger som ikke er erstattet av vikar fullt ut. Det er også lavere pensjonsutgifter i 2022 pga endret pensjonsmodell fra 2022. Ca.97% av lønnsutgiftene på området er egne ansatte.

KDD: Området har en stor økning fra 2021 som skyldes stor økning i tildeling prosjekt FUFINN, og en liten økning i tildeling samordnet BATP (bolig-, areal- og transportplanlegging).

AID: Nedgang i lønnsbelastning på området da mer lønn er belastet drift i 2022.

HOD: Området har en økning fra 2021 på kr 2,37 mill (15,6%). Godtgjøring til kontrollkommisjonene har en økning på kr 1,9mill fra 2021 (ca 20%).

Endringen skyldes økning i klagesaker, opprettelse av nye tiltak samt oppfølging av nye virksomheter. Lønnsbelastning på egne ansatte har i sum en reduksjon på området fra 2021 (fra 34,6% til 31,3%). Et prosjekt som har hatt økt innsats i 2022 er APO-prosjektet (ressursportalen), hvor det er jobbet med kommunikasjonsarbeid rundt «ressursportal.no». Det har også vært et samarbeid med Helseledernetverket i Trøndelag i 2022, analyse av statistikk.

## Ressursrapportering

Departement	Kapittel 0525, 2022	Fagdep. 2022	Kapittel 0525, 2021	Fagdep. 2021
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	3 621	4 947	2 167	5 570
Barne- og familiedepartementet	9 593	1 670	9 475	1 491
Helse- og omsorgsdepartementet	32 107	17 530	32 550	15 159
Justis- og beredskapsdepartementet	7 774	16 420	8 324	17 479
Klima- og miljødepartementet	27 188	9 810	26 560	9 407
Kommunal- og distriktsdepartementet	50 321	2 360	57 042	1 411
Kunnskapsdepartementet	16 027	7 826	16 964	8 513
Landbruks- og matdepartementet	33 693	440	34 221	1 315
Andre	51	296	45	302
<b>Sum</b>	<b>180 375</b>	<b>61 299</b>	<b>187 348</b>	<b>60 647</b>

Tallene stemmer med regnskapet. Drift kap.0525 er summen av kap.052501+kap.352502. Fagdep.er lønnskonto 5000-5899 på alle fagkapitler, unntatt kap.0525.

### 3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat

Samlet sett mener vi Statsforvalteren i Trøndelag leverer gode tjenester til oppdragsgivere og innbyggere innenfor de økonomiske rammene vi har til rådighet.

Strammere økonomiske rammer stiller embete ovenfor omstillingsutfordringer, som vi forsøker å løse gjennom strammere prioriteringer, effektivisering av driften og færre ansatte ved naturlig avgang.

På driftskapitlet har vi brukt 3.2 millioner mer enn vi har fått bevilget i 2022. Dette er i tråd med omstillingsplanen der vi bruker flere år på å komme ned i bemanning for å sikre at dette kan gjøres ved naturlig avgang. På tross av at vi har lagt SPK sitt anslag for pensjon til grunn fikk vi et mindreforbruk på pensjon på i overkant av 2.8 millioner som gjør at det samlede mindreforbruket ble høyere enn ønskelig.

Vi har et mindreforbruk i 2022 i forhold til budsjettfinansieringsmodellen på KDD adm. som smører de andre fagområdene i omstillingen. Der vi har størst avvik i ressursbruk i forhold til tildeling er på KDD fag og helseområdet med over 4 millioner i merforbruk. Noe vil rettes opp i 2023 i og med at GIS koordinator skifter ressursområde. Helseområdet har omstillingsutfordringer hos oss, på samme måte som i andre embeter. På tross av at vi bruker mer penger enn det som ligger i modellen på helseområdet har vi noen avvik på de målkrav som stilles til oss på klage- og tilsynsaksområde og planlagte tilsyn. KDD sin gjennomgang av budsjettfinansieringsmodellen i 2023 må derfor skape større samsvar mellom de forventninger som stilles til oss og de midler som stilles til rådighet på helseområdet.

På tross av at vi har noe avvik på forventet tilsynsaktivitet på noen departementsområder mener vi at vi samlet sett leverer godt. Vi ser imidlertid tegn til at strammere økonomiske rammer der vi har tatt ned årsverkene i 2022 kombinert med vakansekrav, økt sykefravær og økt turnover utfordrer oppgaveløsningen vår på flere områder.

Se også statsforvalterens beretning kap1. og øvrige redegjørelse i årsrapporten. For embedets regnskapsresultat for alle kapitler og poster viser vi til årsregnskapet i kapittel 6. Se også kommentarer under punkt 3.4.

### 3.6 Andre forhold

#### Kongelige besøk

I 2022 hadde vi 3 offisielle besøk fra Kongefamilien i Trøndelag. Til sammen ble det registret hele 17 invitasjoner fra ulike arrangement som ønsket kongelig besøk!

H.M. Dronning Sonja åpnet fjorårets store fiskerimesse, Nor-Fishing 2023, den 23.august. I uke 42 hadde Trondheim besøk av H.K.H. Kronprinsen som deltok på markeringen av Dronning Mauds 75 års jubileum den 17. oktober samt på Kronprinsens egen SIKT-konferanse som fant sted på NTNU den 17-18. oktober. Uken etter var vi så heldig å få besøk av H.M. Kongen i anledning åpningen av Samisk Språkuke, Giellavahkku, i Snåsa den 23.10.23.

#### Medaljer og ordener

I 2022 saksbehandlet vi 15 søknader om Kongens fortjenestemedaljer. Av disse ble 10 innvilget av H.M. Kongens Ordenskanselli. Det kom 1 søknad om St. Olavs orden som ble innvilget.



## 4 Styring og kontroll hos statsforvalteren

### 4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging

Våre viktigste styringsverktøy er tildelingsbrevet, hovedinstruksen, og strategisk plan som operasjonaliseres i avdelingsvise virksomhetsplaner for hvert enkelt driftsår.

Embetet har opprettet et eget embetsovergrepene Kvalitetsforum, med representanter fra alle avdelinger som ledes av assisterende Statsforvalter.

Statsforvalteren i Trøndelag legger DFØ's verktøy og maler, sammen med kvalitetssystemet Risk Manager, til grunn for vårt arbeid med internkontroll.

I 2022 har satt mer systematisk fokus på arbeidet med internkontroll og hvordan sikre oss at vi har gode nok rutiner for styring og kontroll som er godt tilpasset den risiko og vesentlighet vi potensielt kan utsettes for.

Statsforvalteren i Trøndelag har mål- og resultatstyring som grunnleggende styringsprinsipp og har rammefordelt det meste av budsjettet til resultatansvarlige avdelingsdirektører.

Risikovurderinger er aktuelt i forbindelse med mottak av foreløpig tildelingsbrev/hovedinstruks og fremover i prosessen fram mot et ferdig budsjett og virksomhetsplaner. Utover dette tas det løpende ved behov, når endringer oppstår, eller ved indikasjoner på utfordringer. I tillegg er det tertialvise rapporteringer på bl.a. økonomi, HMS, restansesituasjonen, risiko for at mål ikke nås o.a.

I 2022 ble det gått til innkjøp av lisens på Plandisc for å systematisert jobbingen med årshjul både på embets- og avdelingsnivå.

#### 4.1.1 Statsforvalterens risikostyring

Statsforvalteren i Trøndelag har et årshjul for styring og rapportering der avdelingene tertialvis rapporterer på økonomi, sykefravær, turn-over, restansesituasjonen, evt avvik i forhold til VP og tildelingsbrev/hovedinstruks, evt. risiko og tiltak for å minimere dette samt status i forhold til bruken av Risk Manager.

Assisterende Statsforvalter har tertialvis en gjennomgang av tertialrapportering med avdelingenes ledergrupper. I tillegg gjennomgås tertialrapportene i ledergruppen. Fokus på disse gjennomgangene er bl.a. å identifisere hvor det er risiko for at vi ikke når de mål vi selv har satt oss og de krav/forventninger som ligger til oss gjennom Tildelingsbrev og VØI.

Avviksrapporter fra Risk Manager gjennomgås i ledergruppen. HMS-avvik gjennomgås også i AMU.

#### 4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak

Vår internkontroll bygger på Reglement og bestemmelser for økonomistyring i staten, eForvaltningsforskriften § 15 og på Forskrift for systematisk helse-, miljø, og sikkerhetsarbeid i virksomheter.

Vårt internkontrollsystem videreutvikles av Kvalitetsforum som har i mandat bl.a.:

\* Utarbeide overordnede rutiner for arbeidet med internkontroll.

• Utarbeide et årshjul for internkontrollarbeidet.

• Være en støtte til ledelsen for å ivareta og koordinere oppgaver innenfor internkontrollfeltet.

• Sørge for at avdelingene får nødvendig opplæringstilbud og kompetanse til å bruke Kvalitetssystemet og på området internkontroll. Herunder sette opp årlige planer for opplæring.

Det er i 2022 bl.a. laget en intern policy for internkontroll i Embete som klargjør prinsipper for organisering, rapportering og ansvar. Det er i tillegg gjennomført skreddersydde kompetansehevende tiltak tilpasset de ulike rollene i virksomheten i samarbeid med Det Norske Veritas. Som en del av dette er det gjennomført 5 kursdager i internkontroll for ulike målgrupper. Det ble i 2022 utarbeidet et opplegg for egenvurdering av internkontrollen som skal kjøres i alle avdelinger i embete.

Egenvurderingen av internkontrollen vi gi embete en større bevissthet på hva internkontrollen innebærer og status av hva som er på plass. Dette arbeidet vil bli slutført i 2023.

Vi har i 2022 registrert 35 avvik/forbedringsforslag i Risk Manager. 9 av disse handler om kvalitet på egne tjenester mens 11 handler om kvalitet på tjenesteleveransen fra STAF. 9 handler om HMS. Alle 24 interne avvik/forbedringsforslag er søkt håndtert.

Ledelsen har i 2022 også deltatt på samlinger og kurs i Vidsyn. Risikostyring er en del av opplæringen gjennom dette kurset.

I tillegg til tiltak på embetsnivå har enkelte avdelinger jobbet godt med internkontroll. Landbruksavdelingen har bl.a. jobbet godt med å sikre at vi har et effektivt system for internkontroll knyttet til vår tilskuddsforvaltning på landbruksområdet. Den kompetansen de har opparbeidet seg nyttiggjøres nå i resten av embete.

#### 4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren

Etter flere år med lav turnover (2% i 2020 og 2.9% i 2021) har vi merket en høyere turnover i 2022. Vi endte til slutt med en turnover på 5.8% for 2022 og vi følger denne utviklingen nøye, om det er uttrykk for en ketsjupeffekt etter pandemien, eller om det er uttrykk for en varig trend der turnover er på et høyere nivå enn tidligere. Økonomien gjør at enkelte avdelinger har måttet innført vakansekrav ved ledighet i stilling og kombinert med også et høyere sykefravær enn tidligere utfordrer disse utviklingstrekkene kapasiteten vår.

Vi har redusert bemanningen med 8 årsverk i 2022. Årsaken til dette er konsekvensene av ny budsjettfinansieringsmodell, ABE reform og manglende kompensasjon for lønns- og prisvekst. Dette utfordrer oppgaveløsningen vår på enkelte områder. Vi ser at det ikke er samsvar mellom de krav og forventninger som stilles til oss og de midler som stilles til rådighet for å løse samfunnsoppdraget vårt. Helseområdet er ett eksempel på dette, det samme gjelder vergemål og vi ser også at det på beredskapsområdet stilles økte forventninger til oss uten at dette følges opp med bevilgninger tilsvarende de økte forventningene. Vi ser derfor frem til KDD sin varslede gjennomgang av budsjettfinansieringsmodellen i 2023 og håper denne vil skape større samsvar.

Vi jobber kontinuerlig med både å effektivisere driften vår, men ser at det også er nødvendig på enkeltområder å foreta prioriteringer mellom de ulike embetsoppdragene i forhold til hvilke oppdrag vi har mulighet til å levere på med hvilken kvalitet. Dette er ikke en krevende oppgave bare for ledelsen men også for ansatte fordi det utfordrer den faglige integriteten om hva som er god nok kvalitet.

Vi merker tiltagende utfordringer med å rekruttere. Vi har færre kvalifiserte søkere til en del stillinger og lønnsnivået i embete utfordres for å få de vi vil ha. Dette gjør at vi både må arbeide mer strategisk både med rekruttering, kompetanse og lønnspolitikken.

Landbruksavdelingen har etter sammenslåingen i 2018 hatt en vesentlig reduksjon i forhold til antall årsverk vi hadde før sammenslåingen. Dette stiller krav til effektivisering og strengere prioritering. Videre merker vi økt konkurranse om arbeidskrafta på flere fagområder. Det er særlig til Landbruksdirektoratet på Steinkjer vi har mistet flere medarbeidere. Turnover har derfor økt, men så langt har avdelingen likevel lyktes godt med å rekruttere nye medarbeidere. Vi jobber aktivt for å løse våre oppdrag på best mulig måte innenfor de ressursene vi har tilgjengelig. Fokus på kompetansebehov både i dag og framover i tid er på agendaen jevnlig både i forbindelse med rekruttering og på et overordnet nivå.

Helse- og omsorgsavdelingen har i løpet av 2022 mistet sentrale medarbeidere. I tillegg har vi de siste årene mistet flere ansatte med tilsynskompetanse. Under pandemien var det vanskelig å bygge ny kompetanse på tilsyn og avdelingen har nå en utfordring med å ha nok revisjonsledere. Omstilling til ny budsjettfordelingsmodell med synliggjøring av Helse- og omsorgsdepartementets andel av statsforvalterbudsjettet gjør at det er vanskelig å erstatte medarbeidere som slutter. Effektiv samhandling med andre regionale aktører gjør at vi lykkes med formidlings- og utviklingsoppdrag med færre ressurser enn tidligere. Da er det større problemer med å løse rettsikkerhetsoppgavene og vi ser at bemanningen ikke strekker til i forhold til kravene til saksbehandlingstid og tilsynsvolum. Utfordringen her er kapasitet og ikke nødvendigvis kompetanse unntatt for revisjonsledelse.

Kommunal- og justisavdelingen har hatt større turnover i 2022 enn tidligere. Dette påvirker vår oppgaveportefølje. Det brukes mye overtid for å å få løst våre oppdrag på en god måte. Det tar lengre tid å få rekruttert nye medarbeidere. Vi har færre søkere til stillingene, spesielt jurister og på området innen samfunnsikkerhet og beredskap. Det er færre søkere til stillinger på Steinkjer enn i Trondheim. Avdelingsbudsjettet til avdelingen er redusert i forbindelse med ny budsjettstyringsmodell. Vi må derfor holde enkelte stillinger ubesatt.

Reindriftsavdelinga har de siste to årene hatt utskifting av halvparten av arbeidsstokken og redusert antall stillinger. Dette har også i 2022 bidratt til ekstra stort behov for veiledning og opplæring av ansatte, noe vi skal jobbe videre med.

Klima og miljøavdelingen har tiltagende utfordringer i rekruttering grunnet lønnsforskjeller. Embetet ligger lavt i forhold til markedet. Det har særlig vært turnover på oppgaver knyttet til arealforvaltning grunnet lønnsnivå samt mange ledige jobber i både kommuner og konsulentbransje. Vi ser at det kan være en kritisk faktor å skaffe riktig kompetanse på alle våre fagfelt, dette gjelder bl.a. innenfor plan og areal. Generelt er ressurstilgangen avgjørende for evnen til å løse vårt samfunnsoppdrag.

Oppvekst og velferdsavdelingen har hatt utfordringer med å beholde juridisk nøkkelkompetanse. De erfarer også kapasitetsutfordringer på barnevernsområdet, noe som krever stadig prioriteringer. Dette synliggjøres gjennom høy andel restanser, lang saksbehandlingstid i flere tilsynssaker, etterslep på rapporter etter tilsyn samt manglende måloppnåelse på landsomfattende tilsyn.

#### 4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

Embetet har relativt få eiendeler. Alle kontorlokaler vi disponerer er leide og i hovedsak alt IKT-utstyr ble overtatt av Fylkesmennenes Fellesadministrasjon fra 1.01.2019.

Fagavdelingene har oversikt over eget utstyr for bruk i arbeidet utenfor embetet.

Reindriftsavdelingen leaser 1 bil, mens vi eier 4 snøscootere, 4 bilhengere, 9 tilsynshytter/brakker med innbo og løsøre, samt generelt feltutstyr.

#### 4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet

##### Årsregnskapet

Det var ingen merknader i Riksrevisjonens beretning for årsregnskapet for 2021. Revisjon for 2022 er ikke ferdigstilt.

## Annet

Det er ikke gjennomført revisjoner fra Riksrevisjonen på landbruksområdet i 2022, men vi har bistått i en kartlegging Riksrevisjonen hadde på arealforvaltning.

Selskapet EY har på oppdrag fra SRF gjennomført kontroll av vår internkontroll av vergeregnskap for 2021. Konklusjonen var at samtlige saker var ferdigstilt innen frist, og at SFTL har god forståelse av hva kontrollen innebærer.

Arkivverket var på tilsyn hos oss høsten 2022. Dette resulterte i ett avvik knyttet til for stor restanse i STAF, ett avvik på brandør til fjernarkiv og ett avvik knyttet til omtale av delegasjon til STAF i delegasjonsreglementet. Avvikene vil bli lukket i henhold til tidsplan fra Arkivverket.

## Informasjonsikkerhet

Embete har et eget sikkerhetsutvalg som har en rådgivende funksjon innenfor fysisk sikkerhet og informasjonsikkerhet.

Det ble foretatt en kartlegging av sikkerhetskultur i embete i 2022 for å avdekke svakheter og forbedringsområder. Denne viste at det først og fremst er på kultur og kompetanse vi har utfordringer. Vi har derfor i 2022 laget en egen intranettside om informasjonsikkerhet der vi samler relevant materiale. Vi har laget ukentlige drypp på intranettet i 8 uker om informasjonsikkerhet på hjemmekontoret. Vi har bedt alle ansatte ta kurset som ligger på kurs. og kompetanseportalen og som heter "Grunnleggende IKT og informasjonsikkerhet".

Vi har i 2022 også implementert overordnet styringsdokument for informasjonsikkerhet. Vi har ikke hatt alvorlige avvik/brudd på informasjonsikkerheten i 2022.

## 4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

Embetet er nå vel etablert etter å ha gjort unna femte driftsår etter sammenslåingen av de tidligere embetene i nord og sør fylket. Styringsdokumenter som ble framforhandlet ved sammenslåingen har vært opp til evaluering og nye forhandlinger.

Medbestemmelse i embetet evalueres årlig, da etter føringer lagt i gjeldende tilpasningsavtale og det viser at medbestemmelse ivaretas både på driftsenhets og virksomhetsnivå. Enigheten sentralt om ny hovedavtale i staten er grunnlag for en ny prosess der det er nedsatt en partssammensatt arbeidsgruppe som skal utarbeide og legge fram til forhandling, ny tilpasningsavtale for embetet som vil legge føringer for medbestemmelsen i embetet framover.

Lønnspolitikken i embetet ble evaluert og forhandlet i 2021. Felles opplæring for ledere og tillitsvalgte på utvalgte tema gjennomføres årlig. I 2022 var hovedtariffavtalen i staten på agendaen, og da spesielt lokale forhandlinger etter pkt. 2.5.3. Dette ble en positiv og nyttig kursdag, ikke minst takket være kursholdere fra arbeidsgiverpolitisk avdeling i KDD. Føringer fra hovedtariffoppgjøret sentralt i 2022 har medført at det er nedsatt en partssammensatt arbeidsgruppe med mandat om gjennomgang/evaluering av lønnspolitikken, og at forslag til ny lønnspolitikk legges fram til forhandling før sommeren 2023.

Pandemien bidrog til at embetet reviderte og vedtok en hjemmekontorpolicy i 2021. Denne ble vedtatt som en prøveordning med virkningstid ut 2022. En partssammensatt arbeidsgruppe er nedsatt med mandat om å evaluere gjeldene hjemmekontorpolicy. I gruppens mandat ligger det at det skal vektlegges relevant kunnskapsgrunnlag og egne erfaringer. Gjeldende hjemmekontorordning ble vedtatt forlenget noen måneder. Dette for at arbeidsgruppen i sitt arbeid kunne hensynta rapporten fra den sentrale arbeidsgruppen, nedsatt etter enighet under hovedforhandlingen i 2022. Det forventes vedtatt ny lønnspolitikk før sommeren 2023.

## Turnover og rekruttering

Som det framgår av nøkkeltall har turnoverprosenten økt i embetet. Dette samtidig med en betydelig økning i sykefraværet. Vi hadde under pandemien en lav turnover på mellom 2 og 3 prosent både i 2020 og 2021 så en viss økning er forventet men området må følges nøye fremover. Sykefraværet var størst i første halvår, og noe av dette er koronarelatert fravær men vi ser bekymringsfull tendens til at vi stabiliserer oss på et høyere sykefraværstall enn før pandemien. Dette er satt på agendaen både i ledermøte, medbestemmelsesapparatet og AMU og må følges opp videre.

Vi har i tillegg en situasjon med reduserte rammer etter innføringen av ny budsjettfordelingsmodell for embetene. Konsekvensen av dette, som det framgår av nøkkeltall, er reduksjon i antall årsverk. Det ligger forventninger til at innovasjon og tilgang på digitale verktøy skal forenkle og forbedre oppgaveløsningen. Til tross for innføring av nye digitale verktøy og kontinuerlig arbeid med forbedringer/forenklinger av arbeidsprosesser er det mismatch budsjettmessig tilgjengelig arbeidskraft og samla oppgaveportefølje. Dette er en utfordrende situasjon, og gir en indikasjon på at det kan finnes sammenhenger mellom en generell økt arbeidsbelastning og økningen i sykefravær og turnover.

Det er en klar målsetting om at embetet skal være en helsefremmende arbeidsplass. For å sikre en ønsket og ivaretagelse og utvikling av personalressurser, gitt utfordringen med økende turnover og sykefravær, er det besluttet og igangsatt et arbeidet med utforming av ny HR-strategi for embetet. Denne skal være ferdigstilt i første halvår 2023.

## HMS- og arbeidsmiljø.

Embetet har i 2022 gjennomført 4 møter i arbeidsmiljøutvalget (AMU). Bedriftshelsetjenesten (BHT) deltar i AMU-møtene. AMU vedtok mål og handlingsplan for HMS-arbeidet for 2022, med definerte tiltak og plan for oppfølging. AMU har utarbeidet årsrapport som omtaler arbeidet i AMU og arbeidet med embetets AKAN-arbeid.

Det har vært et aktivt samarbeid med ny leverandør av bedriftshelsetjenester fra mai 2022, Avonova BHT. Det er bla. gjennomført lovpålagt helseundersøkelse for ansatte som jobber med renhold. BHT har levert kurs på områdene presentasjonsteknikk og førstehjelp. Videre er BHT bidragsytere i utarbeidelsen av nye retningslinjer og rutiner for virksomhetens AKAN-arbeid. I tillegg benyttes BHT til individuell arbeidsplassvurdering/veiledning og bistand i sykefraværsoppfølging, samt at de har kurset ledere om helhetlig sykefraværarbeid. Ved oppfølging av utfordrende sykefraværssaker brukes tiltaket ekspertbistand fra Nav, samt i noen tilfeller veiledning fra resurspersoner ved Nav arbeidslivssenter.

Det ble høsten 2022 gjennomført medarbeiderundersøkelse (MUST), der alle ansatte (ansatt over 3 måneder) ble invitert til å delta. Rapporter fra undersøkelsen er med som kunnskapsgrunnlag for videreutvikling av arbeidsmiljø i embetet, helhetlig og avdelingsvis.

#### **Ytre miljø**

Statsforvalteren i Trøndelag har en miljøpolicy og handlingsplan med mål om å redusere avfall, CO2 utslipp og ta større samfunnsansvar. Som en del av tertialrapporteringen rapporterer alle avdelinger på kjørte kilometer og karbonutslipp. Dette viser en økning i 2022 sammenlignet med siste år, noe som er naturlig med tanke på pandemi, hjemmekontor og reiserestriksjoner men håper og se en reduksjon fremover. Handlingsplanen skal revideres i 2023. Vi driver også et kommunerettet nettverk for klimatilpasning.

## 5 Vurdering av framtidsutsikter

### 5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt

Rekrutteringsutfordringene i arbeidslivet påvirker også statsforvalteren. Jakten på arbeidskraft driver opp lønningene i konkurrerende virksomheter, og det kan gjøre statsforvalteren mindre attraktiv. Omstillingsbehovet i egen virksomhet tilsier en nedgang i antall ansatte. Mangel på ressurser fremstår som en fremtidig trussel mot vår evne til å løse oppgavene i fremtiden.

Utfordringsbildet til kommunene, og hvordan kommunene innretter seg for å sikre innbyggere likeverdige tjenester og ivareta oppgaver og roller som både myndighetsutøver og samfunnsutvikler vil påvirke Statsforvalterens oppgaver. De store utfordringene kommunene står ovenfor er knyttet til demografiendringer, kompetanseknapphet, utenforskap og klimaendringer. Dette kan reise spørsmål om bærekraftige samfunn og utviklingsdyktige kommuner. Mangel på kompetanse og arbeidskraft i flere sektorer er en realitet. Kommunene står overfor store velferdspolitiske utfordringer knyttet til bl.a. barn og unge og i helsesektoren.

På klima- og miljøområdet er det høyt arbeidspress og mange lovpålagte oppgaver. De nasjonale ambisjonene formidlet fra direktorat og departement oppleves som høye. En strammere prioritering av hvilke oppgaver vi skal løse er nødvendig. Det er prioritert ressurser til nødvendig oppfølging av nasjonalparkforvalterne, noe som påvirker kapasitet på andre områder innenfor klima og miljø.

Ved at vi har prioritert tilsyn på miljøområdet høyere i andre halvår så er saksbehandlingstid forlenget og oppgaveløsning på andre områder satt på vent. Gebyrfinansiering av stillinger vil ikke kunne løse utfordringene da det ikke er mulig å finansiere hele stillinger basert på gebyrnivået og flere stillinger vil dermed påvirke oppgaveløsningen på hele miljøområdet.

Vi mangler indikatorer på naturmangfoldsområdet både for oppfølging av nasjonale miljømål og bærekraftsmålene, og vi har ikke tilstrekkelige indikatorer for kommunene på naturmangfoldsområdet. Det er behov for gode indikatorer på hele klima- og miljøområdet, som kan bidra til målbarhet i egen og kommunenes innsats.

Vi opplever at oppfølgingen av bærekraftsmålene både hos Statsforvalteren i Trøndelag og hos kommunene er i en fase der vi søker etter videre vei for arbeidet. En stor del av vår portefølje bidrar til konkrete delmål, da flere mål kan sies å være overlappende eksempelvis med nasjonale miljømål. Det krever en større innsats på tvers i forvaltningen og samfunnet for å kunne løse de store og komplekse problemstillingene samfunnet står ovenfor.

Gjennom håndhevsordningen opplever vi en stadig økning i saker – og at sakene er mer komplekse og at det tar mer ressurser å sikre gode prosesser. Her trengs mer ressurser for å sikre at saksbehandlingstiden ikke skal bli uforholdsmessig lang. Dette kan utfordre både på kort og lang sikt.

De aller fleste kommunene har behov for samarbeid for å løse oppgavene sine, både som tjenesteprodusent og samfunnsutvikler, og dermed ikke ivaretar generalistkommunerollen fullt ut. Det er 290 formelle kommunesamarbeid i fylket. Erfaringer fra pandemien har forsterket samarbeid mellom nabokommuner.

Statsforvalteren registrerer også at flere kommuner har økonomiske utfordringer, blant annet som følge av demografiendringer, og at det er krevende prosesser for kommunene å endre på tjenestestrukturer. Ulike inntektsnivå kan gi kommuner ulike forutsetninger for å håndtere endringer i forventninger og tjenestebehov knyttet til demografi. Det vil fortsatt være sentralt at embetet kan understøtte kommunene i deres behov for innovasjon og fornying.

Stort investeringsbehov kombinert med betydelig kostnadsvekst i jordbruket har vært en stor utfordring over tid, og spesielt det siste året. Dette påvirker Statsforvalterens muligheter til å nå målene om økt verdiskaping og landbruk over hele landet med en variert bruksstruktur. Vi ser at produksjonen opprettholdes, men nedgangen i antall foretak merkes godt over tid, og utviklinga forsterkes som følge av redusert optimisme og investeringslyst i næringa. Statsforvalteren vurderer at det framover er stor fare for betydelig reduksjon i antall aktive jordbruksforetak og spesielt for små og mellomstore melkebruk. Til tross for forvaltningens innsats ser vi at denne utviklinga fortsetter med uforminskert styrke. Trøndelag har vært ett av de største pelsdyrfylkene. Forbudet mot hold av pelsdyr medfører avvikling av pelsdyrforetakene. Arbeidet med kompensasjonsordningen for pelsdyroppdretterne gir Statsforvalteren vesentlig merarbeid i en periode.

Klimaendringene får økende betydning for landbruk, forvaltning og virkemidler. Det vil bli økt fokus på både klimatilpassing og reduserte klimagassutslipp fra landbruket. Vi vil oftere få år med stor avlingsskade grunnet klima. Statsforvalteren må ha beredskap for å håndtere slike utfordringer. Mulighetene for økt binding i grønne planter og i jord forventes også å få økt fokus framover. Spesielt ser vi at skog framheves. Dette gir muligheter for næringa framover. Store samferdselsprosjekter med E6 gjennom fylket får store negative konsekvenser for muligheten til å nå målene om jordvern. Betydelige arealer vil bli nedbygd som følge av dette. Dette er områder som det stilles krav til at Statsforvalteren prioriterer innsatsen mot.

Statsforvalteren skal bidra til verdiskaping fra skogbruket. I Trøndelag har vi mye bæresvak mark og klimaendringene gir en kortere sesong med stabile gode driftsforhold for å drive denne skogen. Den lokale trønderiske skogindustrien er avhengig av jevne leveranser gjennom året. Vi kan gjennom stimulering til bygging av skogsveier og andre tilretteleggende tiltak bidra til avvikning hele året, men det hadde vært enklere å løse samfunnsoppdraget tilknyttet verdiskaping i skogbruket uten klimaendringene. Vi har tatt en strategisk sekretariatsrolle i prosjekt "Skogsatsing Trøndelag" som bidrar vesentlig til dette arbeidet. Vi har også et mindre prosjekt med skog, klima og erosjon som tar tak i disse klimarelaterte problemstillingene. Statsforvalteren i Trøndelag jobber derfor betydelig med utfordringen for å bøte på klimaendringene.

Innenfor digitalisering og informasjonssikkerhet ser vi klare utfordringer. Det er ikke bærekraftig at digitale verktøy som utvikles som felleskomponenter for staten av DFØ har kostnad i implementering og drift som det er vanskelig å finne rom for i våre budsjett. Dette hemmer digitalisering og effektivisering i staten.

Gjennom de årlige nasjonale trusselvurderingene har informasjonssikkerhet blitt stadig viktigere for både STAF og embetene. Vi vil peke på at det er viktig at STAF ressursmessig settes i stand til å være en effektiv aktør og et robust kompetansemiljø for embetsfelleskapet på dette viktige området.

## 5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

De demografiske endringene som er nevnt under punkt 5.1. forsterkes på lengre sikt. Samtidig forventes andre økonomiske forutsetninger. Når helse- og omsorgstjenestene settes under press kan det føre til at flere klage- og tilsynssaker havner hos Statsforvalteren. Statsforvalteren vil oppleve den samme konkurransen om arbeidskraft som tjenestene. Samlet kommer dette til å kreve en veldig tydelig prioritering av Statsforvalterens oppgaver og det kan bli vanskelig å opprettholde den samme bredden i oppgaveløsningen som i dag.

På bakgrunn av situasjonen med beiterestriksjoner har en ikke lyktes å oppnå den todeltede målsetting om bærekraftig beitenæring i grenseområdene til forvaltningsområdet for bjørn i 2022. Statsforvalteren mener at det er urealistisk at vi oppnår bestandsmålet for bjørn i region 6 de neste årene. Årsakene er sammensatte.

For å sikre at læringseffekten av tilsyn blir enda bedre krever det at vi står lenger sammen med tilsynsobjektene i fasen der ny praksis skal innarbeides og operasjonaliseres. Dette vil gå på bekostning av mengden tilsyn som kan gjennomføres.

Utvikling av tilsyn innenfor barnevern og NAV sosial medfører økt innsats på oppfølging av tjenester og kommuner der det er avdekket lovbrudd. Dette vil medføre behov for intern kompetanseheving, samt økt ressursbruk i oppfølging av tilsyn. Vi må anta betydelig innsats på området, da flere barneverntjenester og NAV-kontor i fylket har vedvarende utfordringer og lovbrudd.

Samfunnsoppdraget på reindriftsområdet er avhengig av god og tillitsbasert dialog med enkeltutøvere, kommunalforvaltning og andre relevante samarbeidspartnere. Reduserte ressursrammer og mindre reisevirksomhet kan lede til en negativ utvikling av vårt samfunnsoppdrag. Å drive veiledning, rådgivning av enkeltaktører samtidig som vi skal følge opp med tilsyn og kontroll, fører til at vi tøyer våre allerede begrensede ressurser.

Mange laksebestander er fåtallige og sårbare av ulike grunner. Systemer omkring telling av individer og genetisk påvirkning fra rømt oppdrett kan gi et uklart bilde. En enkelt rømmingshendelse har store konsekvenser for mange bestander over et stort geografisk område. Eksempel rømmingen på Dolma (Leka) i 2022.

Statsforvalteren opplever at både oppdragsgiver, samarbeidspartnere og ikke minst kommunene har store forventninger til vår deltagelse i utviklingsarbeid i fylket (f. eks nå Bygdevekst). Effektiviseringskrav vedrørende økonomiske ressurser, stor fokus på rettsikkerhetsområdet som gir stor mengede saksbehandling, kan utfordre Statsforvalteren til å kunne sette av tilstrekkelig ressurser til å møte forventningene til initiering og gjennomføring av utviklingsarbeid.

Statsforvalterens evne til å nå de overordnede målene i landbruks- og reindriftspolitikken blir vesentlig påvirket av næringas økonomiske rammevilkår og av klimaendringene. Dersom rammevilkårene blir mer krevende, svekker det også vår evne til å nå de landbruks- og reindriftspolitiske målene. Statsforvalteren mener imidlertid vi fortsatt vil ha en god utvikling i arbeidet med en effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning, men her er vi også avhengig av at kommunene prioriterer ressurser til dette arbeidet, siden de er førstelinje i hoveddelen av vårt saksområde.

Statsforvalterens mulighet til å bidra til verdiskaping i skogbruket utfordres av dårlig tilgjengelighet til hogstmoden skog. I Trøndelag har vi mye hogstmoden skog, men denne står svært vanskelig til, på lite produktive arealer. Dette utfordrer lønnsomheten i å få virket fram til industrien. Den tilgjengelige skogen er i stor grad avvirket eller for ung til å hogges nå. Som følge av dette registrerer vi ingen økt avvikning i Trøndelag selv om prisene på tømmer har gått vesentlig opp. Mangelen på lett tilgjengelig hogstmoden skog gjør at Statsforvalteren i Trøndelag tar grep for å få en bedre ressursoversikt og ser på muligheten for nye og mer presise tiltak for å stimulere til avvikning av mindre tilgjengelig skog

## 6 Årsregnskap

[Årsregnskap for Trøndelag.pdf](#)

## 7 Vedlegg

Tabellene nedenfor viser de utvalgte nøkkeltallene for Statsforvalteren i Trøndelag. Tallene er tatt ut i henhold til brukerveiledningene på HR og økonomi fra koordineringsembetene.

For nærmere omtale av nøkkeltall knyttet til personalområdet vises det til kap.4.2. For nærmere omtale av nøkkeltall på økonomiområdet vises det til kap.3.4. Se også ledelseskommentar til årsregnskapet

### Budsjettavvik

Betegnelse på rapporteringskrav	
Budsjettavvik (tusen kr)	7 866.7
Budsjettavvik (%)	4.2 %

For en nærmere forklaring til budsjettavviket på drift kap.0525.01, se punkt 3.4 og ledelseskommentar til årsregnskapet.

### Husleie

Husleie (tusen kr)	20 125.9
Husleie (% av driftsutgifter)	11.2 %

Husleie 2022 er redusert pga helårseffekt etter innflytting i nye kontorlokaler i Trondheim. Framleie av lokaler inntektsføres netto. På husleie i % ligger vi litt under gjennomsnitt sett opp mot øvrige embeter.

### Journalposter

Betegnelse på rapporteringskrav	Journalposter totalt	Antall journalposter i ePhorte	Antall journalposter i vergemåls-ePhorte
Antall journalposter	138 203	69 226	68 977

Tallene for 2021 var 73.448 i Ephorte og 43.339 i vergemål, så det har vært en økning på hele 59,16% på vergemål i 2022. En forklaring til økningen er at det har vært stor aktivitet og tilhørende korrespondanse i forbindelse med vergefullmaktsprosjektet i 2022 hvor 4102 vergefullmakter ble digitalisert. Så det forventes at tallet går ned igjen i 2023.

### Regnskapstall sortert på poster

Betegnelse på rapporteringskrav	2022
052501	180 907
052521	10 043
Post 01 (unntatt 052501)	40 440
Post 20-29 (unntatt 052521)	131 173
Post 30-39	16 926
Post 40-49	542
Post 60-69	125 703
Post 70-79	46 358
Post 80-89	5 250

Tall i 1000. Belastningen på postene vil avhenge av tildelingene vi mottar på de ulike postene. Nedgang i tildeling kap052501 skyldes nedtrekk i ramme ifm tilpasning til ny budsjettfordelingsmodell. Vi har en stor nedgang på post 60\* fra 2021 som skyldes bortfall av tilskuddsordninger.



## Sykefravær

Betegnelse på rapporteringskrav	Dager/Prosentdel
Sum totalt sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	3 867.0
Prosent sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	6.4 %
Sum totalt sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	967.0
Prosent sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	4.9 %
Sum totalt sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	2 900.0
Prosent sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	7.1 %
Antall legemeldte sykedager for menn	690.0
Prosent legemeldte sykedager for menn	3.5 %
Avtalte arbeidsdager for menn	19 833.0
Antall legemeldte sykedager for kvinner	2 234.0
Prosent legemeldte sykedager for kvinner	5.5 %
Avtalte arbeidsdager for kvinner	40 856.0
Antall egenmeldte sykedager for menn	276.0
Prosent egenmeldte sykedager for menn	1.4 %
Antall egenmeldte sykedager for kvinner	666.0
Prosent egenmeldte sykedager for kvinner	1.6 %

Sykefraværet er i 2022 det høyeste Statsforvalteren i Trøndelag har hatt med et totalfravær på 6,4%. Pandemiårene 2020 og 2021 endte med et fravær på henholdsvis 4,7 og 4,2%. Årene før pandemien 2018 og 2019 endte med et sykefravær på henholdsvis 5,0 og 5,2%. Embetet hadde en sykefraværstopp i første halvår og fraværet ble redusert i 3. tertial. Noe av forklaringen på det høye fraværet tilskrives en topp med korona og influensasyke medarbeidere i første halvår, men situasjonen følges nøye. Sammenlignet med andre embeter er ikke sykefraværet alarmerende høyt, omtrent gjennomsnitt av alle embeter. Fordelingen mellom egenmeldt og legemeldt fravær viser noe økning på egenmeldt fravær sammenlignet med tidligere år. Fraværet har økt for begge kjønn i 2022, men det er en betydelig endring i fravær hos menn som har økt fra 1,5% i 2021 til 4,9% i 2022.

## Likestilling

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kvinner	Andel kvinner	Antall menn	Andel menn	Årslønn kvinner	Årslønn menn	Andel kvinners lønn av menns lønn
Totalt i virksomheten	173.0	65.8 %	90.0	34.2 %	643 810.0	688 807.0	93.5 %
Kategori 1: Embetsledelse/Dir/Admsjef	4.0	40.0 %	6.0	60.0 %	1 037 756.0	1 179 667.0	88.0 %
Kategori 2: Seksjonssjef/Ass dir	15.0	68.2 %	7.0	31.8 %	839 234.0	862 660.0	97.3 %
Kategori 3: Saksbehandler 1	117.0	67.2 %	57.0	32.8 %	643 272.0	653 488.0	98.4 %
Kategori 4: Saksbehandler 2	21.0	55.3 %	17.0	44.7 %	556 903.0	591 008.0	94.2 %
Kategori 5: Kontorstillinger	10.0	76.9 %	3.0	23.1 %	508 325.0	526 667.0	96.5 %
Kategori 6: Fagarb. stillinger	6.0	100.0 %	0.0	0.0 %	433 106.0	0.0	
Kategori 7: Lærlinger							

Kategori 2 er seksjonsledere ved alle avdelingene, samt assisterende fylkesleger. Ass. fylkesleger er stillinger uten personalansvar. Kategori 4, saksbehandler 2, omfatter fylkesskogmester og fylkesagronom som i tidligere årsrapporter. Sammenlignet med fjoråret har kvinneandelen totalt gått noe ned fra 66,39 til 65,85%. Kvinneandelen har økt mest på kategori 1, fra 33,35 til 40%. Betydelig økning i kvinneandel også for kategori 5, fra 71,4 til 76,9%. Andelen menn har hatt mest økning på kategori 4, saksbehandler 2, fra 37,85 til 44,7%. Minimal og ingen endring i kvinneandel i kategori 3, saksbehandler 1, og kategori 6, fagarbeidere.

## Årsverk

Betegnelse på rapporteringskrav	2022
Totalt antall årsverk	238.4
Totalt antall årsverk for kvinner	156.7
Totalt antall årsverk for menn	81.7
Totalt antall årsverk for faste stillinger	222.3
Totalt antall årsverk for midlertidige stillinger	16.1
Sum andel administrasjon	5.5 %
Økonomi	3.3
Lønn	0.9
Personal	2.8
Resepsjon/sentralbord	1.9
Andre administrative oppgaver (spesifiser i kommentarfeltet)	4.2
DFØs definisjon av årsverk er benyttet.	

På sum antall årsverk har embetet en reduksjon på 8,2 årsverk fra 2021. På administrasjon har vi i 2022 tatt med årsverk knyttet til Organisasjons- og utviklingsavdelingen (ORGU), som embetets felles administrative enhet. Adm.direktøren er fordelt forholdsmessig ut på fagområdene. Embetsledelsen og øvrige direktører er ikke tatt med. På resepsjon/sentralbord har vi lagt inn vår andel av stillingsressursene. Ressursene til renhold/vaktmester o.l. ligger under andre adm.oppgaver. Vårt sentralbord er Engerdal. Øvrig adm.ressursbruk i fagavd. er ikke tatt med da denne er vanskelig å måle. ORGU har hatt en nedgang fra 2021 pga lengre sykefravær hvor det ikke er hentet inn vikar.

**Turnover**

Betegnelse på rapporteringskrav	2022
Turnover i prosent	5.8 %
Gjennomsnittlig antall ansatte	259.0
Totalt antall ansatte som sluttet (eksludert de som gikk av med pensjon) i løpet av året og ble erstattet	15.0
Totalt antall ansatte som sluttet	26.0
Herav ansatte som sluttet grunnet pensjonering	2.0
Herav ansatte som sluttet grunnet andre årsaker	24.0

Turnover for 2022 endte relativt høyt med 5,8%. Det er noe høyere sammenlignet med 2019 som endte på 5,2%. Pandemiårene 2020 og 2021 endte med en turnover på henholdsvis 2,0 og 2,9%. Det er ikke overraskende at turnover tall er lavere i pandemiårene der mange naturlig nok ikke hadde fokus på jobbskifte. Gjennomsnittlig turnover for de fire siste år ender på 4,0%. Et relativt høyt turnover tall for 2022 er et signal til oss om være oppmerksom på utvikling av turnover framover. Når vi sammenligner turnover tall med andre embeter har vi en turnover som fortsatt er betydelig lavere enn gjennomsnitt. Vi synes selvfølgelig det er hyggelig, men det er grunn til å følge dette nøye fremover.

**HR - fordelt på kjønn**

Betegnelse på rapporteringskrav	Kvinner	Menn	Totalt
Sum antall ansatte	174	89	263
Sum antall deltidsansatte	3	4	7
Sum antall midlertidige ansatte	7	8	15
Sum antall ansatte med personalansvar	10	16	26
Ufrivillig deltid			0

Antall ansatte har hatt en jevn nedgang siden 2018. For 2022 er antall ansatte 263 en nedgang på 9 personer sammenlignet med 2021. Det er også en nedgang i antall midlertidige ansatte, redusert med 5 personer sammenlignet med 2021. Antall deltidsansatte er redusert fra 12 i 2021 til 7 i 2022. Undersøkelser som er gjennomført, som en del av aktivitets og redegjørelsesplikten, viser at det er ingen som ufrivillig har deltidsstilling.

**Driftsutgifter og lønn**

Netto driftsutgifter	180 375.0
Administrativ kostnadsdekning	13 099.0
Brutto driftsutgifter	193 474.0
Lønn 052501	156 129.0
Lønnsandel av brutto driftsutgifter	80.7 %

Tall i 1000kr. Lønnsandel av brutto driftsutgifter har en nedgang på 0,92% fra 2021. Vi har hatt en nedgang i driftsutgifter fra 2021 på ca. 7mill, hvorav lønn er redusert med ca 7,4mill. Uttak av adm.kostnadsdekning har samme nivå som i 2021.

**HR - fordelt på alder/foreldrepermisjon**

Betegnelse på rapporteringskrav	2022
Sum antall ansatte	263
Antall ansatte under 20 år	0
Antall ansatte 20 - 29 år	13
Antall ansatte 30 - 39 år	52
Antall ansatte 40 - 49 år	64
Antall ansatte 50 - 59 år	96
Antall ansatte over 60 år	38
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon kvinner	23
Dagsverk foreldrepermisjon kvinner	1 135
Antall kvinner i foreldrepermisjon	10
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon menn	13
Dagsverk foreldrepermisjon menn	190
Antall menn i foreldrepermisjon	3

Noe nedgang i antall ansatte har ikke påvirket fordelingen mellom aldersgrupper i vesentlig grad. Sammenlignet med 2021 har det blitt 4 flere ansatte i aldersgruppen 60-69 år, 11 færre i aldersgruppen 40-49 år. For de andre aldersgruppene liten endring. Antall ansatte i foreldrepermisjon er stabilt, øning på en mann sammenlignet med 2021. Antall dagsverk er noe endret, men dette anses som naturlig svingning.